

Chapter-7

द्वितीयो विभागः

समग्रकश्यपसंहिता पाठभेदसहिता

द्वितीयो विभागः
समग्रकश्यपसंहिता पाठभेदसंहिता

कश्यपसंहिता अनुक्रमणिका

अ.क्र.	विषयवस्तु	पृ.क्र.	श्लो.सं.
१.	शास्त्रोपनयनाध्यायः	२५६	२२
२.	सूर्यचाराध्यायः	२६२	३६
३.	चन्द्रचाराध्यायः	२७२	१३
४.	भौमचाराध्यायः	२७६	१४
५.	बुधचाराध्यायः	२७९	१४
६.	गुरुचाराध्यायः	२८३	३१
७.	शुक्रचाराध्यायः	२९१	१४
८.	शनिचाराध्यायः	२९५	०२
९.	राहुचाराध्यायः	२९६	१२
१०.	केतुचाराध्यायः	३००	१७
११.	अब्दलक्षणाध्यायः	३०५	९०
१२.	तिथ्यध्यायः	३२७	३४
१३.	वाराध्यायः	३३६	१९
१४.	नक्षत्राध्यायः	३४२	५८
१५.	योगाध्यायः	३५७	१०
१६.	करणाध्यायः	३६०	६
१७.	मुहूर्ताध्यायः	३६२	१३
१८.	उपग्रहाध्यायः	३६६	२२
१९.	सङ्क्रान्त्यध्यायः	३७२	२४
२०.	गोचराध्यायः	३७८	१६
२१.	चन्द्रताराबलाध्यायः	३८२	९
२२.	सर्वलग्नाध्यायः	३८५	४५
२३.	प्रथमार्तवाधानाध्यायः	३९५	४३
२४.	सीमन्ताध्यायः	४०६	११

२५.	जातकर्माध्यायः	४०९	६
२६.	अन्नप्राशनाध्यायः	४११	१२
२७.	चौलाध्यायः	४१४	१२
२८.	उपनयनाध्यायः	४१७	४३
२९.	समावर्तनाध्यायः	४२९	११
३०.	प्रश्नलक्षणाध्यायः	४३२	१६
३१.	कन्याप्रदानाध्यायः	४३६	१०
३२.	एकविंशतिदोषनिरूपणाध्यायः	४३९	९९
३३.	विवाहाध्यायः	४६४	११४
३४.	श्राद्धाध्यायः	४९५	३०
३५.	छुरिकाबन्धनाध्यायः	५०३	१३
३६.	यात्राध्यायः	५०७	१००
३७.	प्रवेशाध्यायः	५३२	९
३८.	वास्तुलक्षणाध्यायः	५३४	९७
३९.	वास्तुपूजनाध्यायः	५५६	२०
४०.	राजाभिषेकाध्यायः	५६०	१४
४१.	प्रतिष्ठाध्यायः	५६४	१४
४२.	वस्त्रलक्षणाध्यायः	५६७	१२
४३.	अग्न्याधानाध्यायः	५७१	१५
४४.	सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः	५७५	१२
४५.	काकादिसंयोगोत्पातशान्त्यध्यायः	५७९	२४
४६.	उत्पातशान्त्यध्यायः	५८६	९
४७.	शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः	५८९	२३
४८.	निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः	५९७	८७
४९.	मिश्रकाध्यायः	६२०	१७७

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ प्रथमोऽध्यायः ॥

॥ शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥

^१महेशाय नमस्तस्मै सच्चिदानन्दरूपिणे।

^२नतामर^३किरीटौघप्रभाविस्फुरिताङ्घ्रये ॥१॥

सूर्यः पितामहो व्यासो वसिष्ठोऽत्रिः पराशरः।

कश्यपो नारदो गर्गो मरीचिर्मनु^४रङ्गिराः ॥२॥

रोमशः पौलिशश्चैव च्यवनो यवनो भृगुः।

शौनकोऽष्टा^५दशैवेते ज्योतिःशास्त्रप्रवर्तकाः ॥३॥

(१) व.१-श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥,

पु.-श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ अविघ्नमस्तु ॥,

क.-ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥, व.२-श्रीगणेशाय नमः ॥,

व.३-श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीरस्तु ॥ अविघ्नमस्तु ॥

(२) व.१-नृपामर, क.-नुतामर।

(३) व.१-किरीटेषु प्रभाविघ्नुरिताङ्घ्रये ॥, पु.-(त्रुटितम्)...रकिरीटौ.....।

(४) व.१-राङ्गिराः, व.३-रङ्गिरः। (५) पु.-दिशैवेते।

॥ शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥ (अध्यायः १)

निषेको जननं पुंसामरिष्टं भङ्गलक्षणम्।

^{२०}आयुर्दायो दशा ^{२१}भेदा ^{२२}भेदाश्चान्तर्दशा^{२३}सु च॥९॥

अष्टवर्गः कर्मजीवो राज^{२४}योगाश्च ^{२५}संज्ञकाः।

^{२६}चान्द्र^{२७}योगा द्विग्रहाद्याः प्रव्रज्यायोगसम्भवाः॥१०॥

राशिशीलं दृष्टिफलं ^{२८}ग्रहभाव^{२९}फलं ततः।

आश्रयाख्याश्च ये योगा ^{३०}योगाः सङ्कीर्णसम्भवाः॥११॥

स्त्रीजातकं ^{३१}नेष्टयोगं ^{३२}निर्वाणं नष्टजातकम्।

द्रेष्काणश्च क्रिया^{३३}योगा ^{३४}द्वितीयस्कन्धसम्भवाः॥१२॥

(२०)पु.-आयुर्मान। (२१)पु.-भेदौ। (२२)पु.,व.१-भेदश्।

(२३)व.१-भिधः। (२४)व.१-योगः। (२५)पु.-(लोपः) संज्ञकाः।

(२६)व.१,क.-चन्द्र। (२७)पु.-(लोपः)योगा द्विग्रहाद्याः प्रव्रज्या।

(२८)पु.-स्फुटं, क.,व.१.३-फलं। (२९)व.१-भवं।

(३०)पु.-(लोपः)योगाः सङ्कीर्णसम्भवाः, व.१-योगा सङ्कीर्णा साधुसम्भवाः।

(३१)पु.-नष्ट। (३२)पु.-निर्याणं। (३३)व.१-श्रैते। (३४)व.१-द्वितीयं।

॥ शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥ (अध्यायः १)

आदौ ^{३५}शास्त्रोपनयनं खेटचारोऽब्द^{३६}लक्षणम्।

तिथिवासरनक्षत्रयोगतिथ्यर्थलक्षणम् ॥१३॥

मुहूर्तोप^{३७}ग्रहः ^{३८}सू^{३९}र्यसङ्क्रान्तिर्गोचरक्रमः^{४०}।

चन्द्रताराबलं चैव ^{४१}क्रिया षोडशकर्मणाम् ॥१४॥

^{४२}क्षुरिकाबन्ध^{४३}नं यात्रा प्रवेशो ^{४४}वास्तुलक्षणम्।

नृपाभिषेचनं देवप्रतिष्ठा वस्त्रलक्षणम् ॥१५॥

अग्न्याधानं मेघ^{४५}गर्भं निखिलोत्पातलक्षणम्।

^{४६}तच्छान्तिर्मिश्रिकाध्यायस्तृतीय^{४७}स्कन्ध^{४८}सम्भवाः ॥१६॥

(३५)क.-शास्त्रेषु नयनं, पु.-शास्त्रोपकथनं। (३६)पु.-लक्षणाम्।

(३७)पु.-ग्रहा। (३८)पु.- (लोपः)सू। (३९)व.१.२.-र्यः। (४०)व.१.-चरः।

(४१)व.१.-त्रिय, क.-क्रियाः। (४२)क., व.१.२.-क्षुरिका।

(४३)व.१.- (लोपः-) नं। (४४)व.१.३.-सद्म। (४५) व.१.-गर्भो।

(४६)पु.-प्रशान्तिर्। (४७)व.१.-स्कन्द। (४८)व.१.२.३.-सम्भवः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः १)

एवं लक्षणसंयुक्तमुक्तं ^{४९}स्कन्धद्वयं ततः ।

^{५०}साम्प्रतं संहिता^{५१}स्कन्धमेवं लक्षणसंयुतम् ॥१७॥

वक्ष्येऽहं कश्यपब्रह्मा ^{५२}हितार्थं देहधारिणाम् ।

सम्बन्धस्तस्य शास्त्रस्य वेदाङ्गमिति ^{५३}धातृतः ॥१८॥

शुभाशुभस्य जगतामभि^{५४}धेयं निरूपणम् ।

^{५५}ग्रहग्रहणसङ्क्रान्तिर्य^{५६}ज्ञाध्य^{५७}यनकर्मणाम् ॥१९॥

प्रयोजनं ततोद्वाहक्रियाणां कालनिर्णयः ।

एतद्विना न ^{५८}सिद्ध्यन्ति श्रौतस्मार्ता^{५९}खिलक्रियाः ॥२०॥

(४९)व.१-स्कन्द। (५०)पु.-तृतीयं। (५१)व.१-स्कन्द।

(५२)व.२,पु.-हितार्थे। (५३)व.१-तत्त्वतः। (५४)व.१.२-मभिधेय।

(५५)व.१-ग्रहणग्रह। (५६)पु.- (लोपः-त्रुटितम्) .. ज्ञाध्य..।

(५७)व.१.२-यज्ञाध्यायन। (५८)पु.-सिद्ध्यन्ति।

(५९)व.१-षिला (ष = ख), व.३-खिलाः।

॥ शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥ (अध्यायः १)

ज्ञातव्यं^{६०} मध्येतव्यं^{६१} तु पुण्यमायुर्यशस्करम्।

पुण्यकालपरि^{६२}ज्ञानादश्वमेधफलं लभेत् ॥२१॥

^{६३}पुण्यकालं च यो वेत्ति स तु वेत्ति पराङ्गतिम्।

कालज्ञानेऽतिकुशलं तं^{६४} देवा ब्राह्मणं विदुः ॥२२॥

^{६५}इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

शास्त्रोपनयनाध्यायः प्रथमः ॥ ॥१॥

(६०) पु.-मध्यै। (६१) व.१-तत्पुण्य। (६२) व.१-ज्ञाता। (६३) पु.-एष्य।

(६४) व.३-देव।

(६५) व.१-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां शास्त्रोपनयनाध्यायः

प्रथमः ॥१॥,

पु.-इति शास्त्रोपरोध्यायः प्रथमः ॥,

व.२-इति शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥,

क., व.३-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां शास्त्रोपनयनाध्यायः प्रथमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ द्वितीयोऽध्यायः ॥

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१सूर्यचारमनुत्तमम्।

^२सूर्यचारवशादेव ^३निखिलः काल^४निर्णयः ॥१॥

सङ्क्रान्तयः ^५स्युर्मेषाद्या^६श्चैत्रमासादिषु क्रमात्।

^७नियमो न भवेदत्र त्वधिमासे समा^८गते ॥२॥

यस्मिन्मासेऽर्कसङ्^९क्रान्तिर्दर्शान्तात्प्राक्^{१०}परापरम्।

^{११}दर्शमुल्लङ्घ्य भवति स ^{१२}संसर्पोऽ^{१३}धिमासकः ॥३॥

(१)व.१-रवि। (२)पु.-(लोपः) चारवशादेव। (३)पु.,व.२.३-निखिलं।

(४)पु.,व.२-३-निर्णयम्। (५)व.१-(लोपः) स्यु, पु.-स्युः स्य।

(६)व.१-चैत्रा।

(७)पु.-(त्रुटितम्-लोपः) नियमेन भवेत्तत्र, व.२,क.-नियमेन भवेत्तत्र।

(८)पु.-तः, क.-गमे। (९)पु.-(त्रुटितम्-लोपः) क्रान्तिर्दर्शान्तात्प्राक्परापरम्।

(१०)व.२-परापरा। (११)पु.-(लोपः-त्रुटितम्) दर्शमुल्लङ्घ्य भवति स।

(१२)व.१-संसर्प्यो। (१३)पु.-त्यधिमासकः।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

आरभ्य शुक्लप्रतिपत्प्रवेशात्सङ्क्रमद्वयम्।

१४ आगामिन्दुक्षयश्चान्ता १५ प्राङ्गताख्यस्त्वहर्षतिः ॥४॥

१६ न्यूनमासस्तुलाषट्के १७ त्वधिमासस्तु सर्वदा।

१८ स्फुटार्कसङ्क्रमौ द्वौ १९ चे २० त्रयोऽब्दे २१ सोऽधिमासकः ॥५॥

मासौ न्यूनाधिकौ २२ क्रान्तौ सर्वकर्म २३ बहिष्कृतौ।

मासप्राधान्यकं कर्म विनापि २४ क्रतुसूतकम् ॥६॥

(१४)पु.-(लोपः)आगामीन्दुक्षयस्यातां प्राङ्।

(१५)व.१-चान्द्रग्रताख्यस्त्वहर्षतिः ।,

व.२-प्राङ्गताख्यस्त्वहर्षति, क.-प्राङ्गताख्यस्त्वहर्षतिः ।

(१६)क.-(लोपः)श्लोकः क्र.-५। (१७)व.१-प्यधि।

(१८)व.१-स्फुटाक्त। (१९)पु.-(लोपः-त्रुटितम्) ... चत्।

(२०) व.१.२-त्रयोब्दं। (२१)व.२-त्वोऽधिमासकः।

(२२)व.१-यौ तौ।

(२३)व.१-बहिः कृतौ।

(२४)व.२-स तु।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

^{२५}दस्त्रभाद्वितय^{२६}स्थेऽर्के ^{२७}यदि वृष्टिर्भवेत्तदा।

क्षेमं ^{२८}सुभिक्ष^{२९}मतुलमीतिदोषोऽग्निधिष्ण्यगे ॥७॥

रोहिणीद्वितयस्थेऽर्के सस्यवृद्धिर्मनोजयः ॥ ८ ॥

रौद्रनक्षत्रगे सूर्ये यदि वृष्टिर्भवेत्तदा।

^{३०}अनभ्रमल्प^{३१}वृष्टिः स्यादीतिदो^{३२}षस्त्वनर्घता ॥९॥

आर्द्राप्रवेशे ^{३३}वृष्टिः स्यात्सार्धमासमवर्ष^{३४}णम्।

दिवार्द्रा सस्यनाशाय रात्रौ ^{३५}सस्याभिवृद्धये ॥ १॥

^{३६}अस्तमानेऽ^{३७}र्धरात्रौ चेन्महदर्घः ^{३८}सुभिक्षकृत् ॥१०॥

(२५)व.१-दभादादि। (२६)व.१, क.-स्येऽर्के।

(२७)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र-७ ब तः श्लोकः क्र.-८ड पर्यन्तम्,

व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-७ ब तः श्लोकः क्र.-८अ पर्यन्तम्।

(२८)पु.-सौभिक्ष। (२९) पु.-मतुलं प्रीति। (३०)व.१-अगर्घ।

(३१)व.१-वृष्टि। (३२)व.१-षा नृपाह्वयम्। (३३)व.१-वृष्टि।

(३४)व.१-(लोपः) णम्। (३५)पु.-स्यादभिवृद्धये, व.१-स्यौभिवृद्धये।

(३६)पु.-असमाने, व.१-अस्तसगि। (३७)व.३-र्द्धरात्रौ।

(३८)व.१-स्तु वृष्टिकृत्।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

३९ आदित्यादिद्वि^{४०}दैवान्तदशर्क्षे संस्थिते रवौ।

सस्यवृद्धिः सुभिक्षं स्याद्विना ^{४१}सिंह^{४२}प्रवेशनम् ॥११॥

मित्रभात्रितयस्थेऽर्के यदि वृष्टिर्भवेत्तदा।

नृणां व्याधिभयं स्वल्पं सस्या^{४३}नामीतितो भयम् ॥१२॥

^{४४}पूर्वाषाढा^{४५}ङ्गते भानौ जीमूतैः परिवेष्टि^{४६}ते।

तुषारा^{४७}निल^{४८}युक्ते ^{४९}वा ^{५०}ऋक्षाखिलदिनेष्वपि।^{५१}

क्रमादाद्रादिके ^{५२}वृष्टिरवृष्टिस्तैरसंयुतैः^{५३} ॥ १३ ॥

(३९)पु.-आदित्या। (४०)पु.-दैवात्ते, व.१-दैवान्ता। (४१)पु.-त्मिह।

(४२)पु.-प्रवेशने। (४३)व.१-सस्यानामानितो। (४४) व.१-पूर्वाषाढाङ्गते।

(४५)पु.- (लोपः) गते भानौ। (४६)पु.-परिवेष्टितौ। (४७)व.३,क.-

तुषारानल। (४८)पु.-युक्तो। (४९)क.-षु, व.१-ना।

(५०)क.-ऋक्षादिनेखिलेष्वपि, व.१-रुक्षा च विष्टदिमेष्वपि।

(५१)व.१-पुनर्लेखनम्-श्लोकः क्र-८अ,ब (पूर्वार्धम्) एवं श्लोकः क्र.-१३

पश्चात्(अधिकम्)-रोहिणीद्वितयस्थेऽर्के दास्यवृद्धिं मनोजयः ॥

(५२)पु.- (लोपः) वृष्टिरवृष्टिस्तैरसंयुतैः, व.१.२-वृष्टिस्तैरवृष्टि।

(५३)व.१.२-रसंयुते।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

^{५४}विश्वभादृक्षषड्केऽर्के स्थिते ^{५५}वृष्टिर्भवेद्यदि।

सुवृष्टिं क्षेममारोग्यं नृपाः स्वस्थाश्च सर्वदा ॥१४॥

^{५६}रेवतीसंयुते सूर्ये यदि वृष्टिर्भवेत्तदा।

पूर्वा^{५७}षाढा^{५८}न्तर्गर्भः स्या^{५९}दार्द्राद्येषु न ^{६०}वर्षणम् ॥१५॥

गणि^{६१}तागतकालात्तु ^{६२}छायाद्याः ^{६३}पूर्वतोऽयनम् ^{६४}।

भवेद्विपत्तिर्जगतः पश्चाच्चेत्यक्षेममुत्तमम् ॥१६॥

त्रयस्त्रिंशिद्राहुसुता^{६५}स्तामसाख्याः ^{६६}सकीलकाः ॥१७॥

(५४)पु.-(लोपः) विश्व, व.१-विश्वष्टा। (५५)व.१-वृष्टिर्भवेद्यति।

(५६)पु.-(लोपः) रेवतीसंयुते। (५७)पु.-(लोपः) षा।

(५८)क.-न्तर्भङ्गः, पु.-न्तशत्रुभङ्गः। (५९)व.३-आर्द्रान्येष्टाद्येषु।

(६०)पु.-निवर्षणम्। (६१)पु.-(लोपः)तागत कालात्तु छाया।

(६२)व.१-छायाद्याः। (६३)व.१- पूर्वतो यदि।

(६४)व.१-(अधिकम्)-रेवत्यां यदि वृष्टिस्त्यादृशक्षेपु न वर्षणम् ॥

(६५)पु.-(लोपः)तामासाख्याः। (६६)व.१-प्रकीर्तिताः।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

तानर्कमण्डले दृष्ट्वा वर्णाकारैः फलं ^{६७}वदेत्।
सूर्यमण्डलगाः पापाश्चन्द्रमण्डलगाः ^{६८}शुभाः ॥१८॥
चन्द्रे ^{६९}ऽप्यनिष्टदः खड्ग ^{७०}कबन्ध ^{७१}ध्वाङ्क्षसन्निभाः।
^{७२}उदये तामसादीनां रजोवृष्टि ^{७३}र्महानिलः ॥१९॥
दिग्दाहस्त्वथ ^{७४}भूकम्पनीहारा ^{७५}शनिपातनम्।
एवमाद्या महोत्पाताः ^{७६}स्युस्ते च स्वफलप्रदाः ॥२०॥
निमित्तवस्तुनो यत्तु फलं नैमित्तिकस्य च।
^{७७}खड्गाकारे नृप ^{७८}भयं कबन्धे ^{७९}व्याधितो भयम्।
ध्वाङ्क्षे ^{८०}चोरभयं कीलकाकारेऽपि ^{८१}त्वनर्घता ॥२१॥

(६७)व.२-भवेत्। (६८)व.१-शुभः।

(६९)क.-पापानिष्टदाः, व.१-प्यनिष्टवः, व.२-प्यनिष्टदां। (७०)व.१-कवधं।

(७१)व.२-छत्र। (७२)पु.,क.-उद्गमे। (७३)पु.-(लोपः)महानिलः।

(७४)व.१-भूकम्पो। (७५)व.१-नीहारो।

(७६)व.१-स्युस्थे वस्थि, व.२-स्युस्ते वा, व.३-स्युस्ते स्य,

क.-स्यु स्वय।

(७७)व.१-दण्डाकारे। (७८)क.,व.३-वधं। (७९)पु.-(लोपः) व्याधितो

भयम्। (८०)पु.-(लोपः)रभयं कील। (८१)व.१-विनर्घता,

व.२-ष्वप्यनर्घता।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

८२रजोप ८३करणाकारैश्छत्राद्यैरर्क ८४मण्डले ।

८५धनैर्वधोऽन्यराजत्वं स्फुलिङ्गैर्जननाशनम् ॥२२॥

८६मेघैर्विद्धो नृप ८७वधं करोति रवि ८८मण्डले ॥२३॥

८९सितारक्तौ पीत ९०कृष्णपाटलैर्विप्रपूर्वकान् ।

९१चमूपो नाश ९२मायाति ताम्रै ९३स्तूर्ध्वमुखैः ९४करैः ॥२४॥

पीतैर्नृपात्मजः ९५श्वेतैः पुरोधै ९६श्चित्रितैर्जनः ।

९७रजोधूमैः पिशङ्गैस्तैर्वृष्टिश्चाधोमुखैस्तथा ॥२५॥

(८२)व.१,२-राजोप । (८३)पु.-करणाकारे । (८४)व.१-मण्डलः ।

(८५)व.१-धनैर् । (८६)व.२-मेघ । (८७)व.१-भयं । (८८)पु.-मण्डलः ।

(८९)व.१-श्वेतपीतारक्तकृष्ण । (९०)व.२,३-कृष्णौ, पु.-कृद्धौ ।

(९१)व.१-चमूपे । (९२)पु.-मायान्ति । (९३)व.१.३-रूर्ध्व । (९४)पु.-कलैः ।

(९५)व.१-स्वैतैः । (९६)व.१-श्चित्रितैः पुनः । (९७)व.२-राजाधूमैः ।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥

(अध्यायः २)

१८ उदयास्तमये स्वस्थं सर्वेषां न तथाविधैः।

शिशिरे ताम्रवर्णोऽर्कः शुभदः कपिलोऽपि वा ॥२६॥ १९

ग्रीष्मे १०० स्वर्णनिभः १०१ शिचत्रः प्रावृष्यम्बुजगर्भवत्।

शरद्धेमन्तसमये १०२ लोहिताभः शुभप्रदः ॥२७॥

लोकानां १०३ भयदो ग्रीष्मे १०४ लोहितः सूर्यः १०५ मण्डलः।

हेमन्ते रोगदः १०६ पीतः १०७ कृष्णः प्रावृष्यवृष्टिकृत् ॥२८॥

अखण्डलधनुः खण्डनिभो भूपविरोधकृत्।

न वर्षति द्वादशाब्दं १०८ बर्हिपत्रनिभो १०९ पमः ॥२९॥

(१८) पु.-येस्तमेवास्वास्थ्यं, व.१-उदयास्तमथेख्यात्थ्यं,

व.२-उदयास्तमयो स्वास्थ्यं।

(१९) व.१-(अधिकम्)वसन्ते कुंकुमनिभः शिवाय कपिलोऽपि वा॥

(१००) व.१-वर्ण। (१०१) व.१-श्चित्र। (१०२) व.१-भश्च।

(१०३) पु.-(पुनर्लेखनम्)भयदो। (१०४) पु.-रोहित।

(१०५) व.२.३-मण्डलम्। (१०६) पु.-पीतो।

(१०७) पु.-(लोपः)कृष्णः प्रावृष्य। (१०८) व.१-वह्नि। (१०९) व.१-रविः।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

११० युद्धाय १११ शशरक्ताभो राजान्यत्वं ११२ विधूपमः ।
श्यामोऽर्कः कीटः ११३ भयकृद्भयदो भस्मसन्निभः ॥ ३० ॥
छिद्राणि मण्डले भानोर्दृश्यन्ते राजनाशनम् ।
११४ कुम्भरूपः क्षुब्धयदः पुरहा तोरणाकृतिः ॥ ३१ ॥
देशहा छत्ररूपस्तु नृपहा ११५ खण्डमण्डलः ।
उल्कादिपतनं सन्ध्याकाले ११६ राजविनाशनम् ॥ ३२ ॥
११७ परिचिष्टौ ११८ सदार्के द्वे पक्षं पक्षा ११९ र्द्धमेव वा ।
युद्धदौ १२० राज्यहन्तारावुपग्रहसमन्वितौ ॥ ३३ ॥

-
- (११०) व. १-युद्ध, पु.-युध्वा । (१११) पु.-शरत्कारभो ।
(११२) पु.-वधूयसः । (११३) व. १-भयकृद्भयदो भस्मसन्निभः ।
(११४) व. २-कुम्भस्थ । (११५) व. ३-खण्डमण्डले ।
(११६) पु.-राजाधिनाशनम् ।
(११७) व. १-परिचिष्टौ । (११८) व. १, क.-सदार्केद्र, पु.-सदोऽर्केद ।
(११९) पु.-धर्मववा । (१२०) व. १-राज्यहन्तारौ उपग्रहसमन्वितौ ।

॥ सूर्यचाराध्यायः ॥ (अध्यायः २)

१२१ अस्त्राकारैः १२२ घनैश्छन्नस्तूदयास्तमितो विधिः ।

युद्धदोष्ट्रखराघस्त्रैः १२३ ग्रहरूपैः १२४ भयप्रदः ॥ ३४ ॥

सतमस्कं पर्वविना १२५ सूर्ये १२६ मण्डलं यदि ।

१२७ आतङ्कपावकभयं करोत्यर्घ्यं १२८ विनाशनम् ॥ ३५ ॥

१२९ ऋतूक्तैः १३० भूतिकिरणैः १३१ मण्डलैर्मङ्गलप्रदः ।

सम्यग्ज्ञात्वा सूर्यचारं वदेत् फलनिरूपणम् ॥ ३६ ॥

१३२ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
सूर्यचाराध्यायो द्वितीयः ॥ २ ॥

(१२१) पु.-अस्य । (१२२) व.१-(लोप)घनैश्छन्नस्तू । (१२३) व.१-रुद्ररूपै,

क.-ग्रहरूपै, पु.-तूग्ररूपै । (१२४) पु.-सूर्यो । (१२५) पु.-द्वोर् ।

(१२६) पु.-मण्डले । (१२७) व.१,२-आन्तकं । (१२८) पु.-विनाशनम् ।

(१२९) व.१-रुतूक्त । (१३०) व.१, क.-मूर्ति । (१३१) पु.-मण्डलै ।

(१३२) व.२-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां सूर्यचारो द्वितीयः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां सूर्यचाराध्यायः द्वितीयः ॥,

व.३, क.-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां सूर्यचाराध्यायो द्वितीयः ॥,

पु.-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां सूर्यचारो द्वितीयः ॥ २ ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ तृतीयोऽध्यायः ॥

॥ चन्द्रचाराध्यायः ॥

^१चतुर्दश्यन्तगश्चन्द्रः सर्वदास्त^२मयं व्रजेत्।

^३अमावास्यान्त^४गौ ^५चन्द्र^६सूर्यो राश्या^७दिभिः ^८समौ ॥१॥

अन्ते प्रतिपदः सूर्यान्निर्गतश्चोदयं गतः।

शुभदः सर्वजन्तूनां सौम्यशृङ्गो^९न्नतोदितः ॥२॥

विपरीतोदितस्तेषां^{१०}मनिष्टायामृतद्युतिः।

अप्राप्य भुक्ते ^{११}षड्भानि पौष्णभा^{१२}द्विधुरीशभात् ॥३॥

(१)व.२,क.-चतुर्दश्यां। (२)व.१-मनं। (३)पु.-अमावास्या। (४)व.१-गश्।

(५)व.१-चन्द्रः। (६)व.१-सूर्य। (७)पु.-दिना। (८)व.१-समः।

(९)पु.-ततोदितः, व.१.३-नतोदितः। (१०)व.१-मनिष्टश्चा, व.२-मनिष्टयाया।

(११)व.२-षड् गानि। (१२)पु.-द्विकरीशलात्, व.१-विदुरीशभात्।

॥ चन्द्रचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ३)

द्वादक्षाणि ^{१३}मध्यस्थे भुङ्क्ते ^{१४}तान्य ^{१५}नवेन्द्रभात्।

^{१६}अर्धभान्य ^{१७}निलेन्द्राहिवरु ^{१८}णेन्द्रान्तकानि च ॥४॥ ^{१९}

^{२०}बृहद्भान्यदितीन्द्राग्निध्रुवसंज्ञानि ^{२१}यानि च।

अन्यानि समधिष्यानि ^{२२}क्रमादेषूदितो विधुः ॥५॥

अनर्घमहदर्घत्वं ^{२३}समर्घत्वं करोति सः।

^{२४}तोयविश्वेन्द्रमूलानां याम्यमार्गगतः शशी ॥६॥

(१३) व. २-मध्यस्था, व. ३-मध्यस्थो। (१४) व. ३-तान्य।

(१५) व. ३-शानचन्द्रभात्। पु.-नचन्द्रभात्।

(१६) क.-अर्यभान्य, व. २-जघन्यान्य।

(१७) पु.-निलार्द्रा। (१८) व. २, क.-चतुणेशान्तकानि च।

(१९) व. १-(पाठान्तरम्) मध्यस्थौ द्वादशार्क्षाणि अतीत्य नववासरात्।

अध्यर्धभानिलेन्द्राहिवरुणो शान्तिकानि षट् ॥४॥

(२०) व. २-बृहद् जघ्न्युदितीन्द्राग्नि, पु.-बृहत्पुनर्वस्वेन्द्राग्नी।

(२१) व. १. २-षट्भानि च। (२२) व. १-क्रमादिषूदितो।

(२३) पु.-समतो यदि। (२४) पु.- (त्रुटितम्) पूर्वे—मूलानां।

॥ चन्द्रचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ३)

वह्निप्रदो जलचरोद्यानसर्वविनाशकृत्।

मैत्रद्विदैवयोर्याम्यमार्गवर्ती च पापकृत्॥७॥

धातृपैतृभयो^{२५}र्मध्यगतो दुर्भिक्षकृच्छशी।

^{२६}शुभदोऽखिलधिष्ण्यानां चन्द्रो ^{२७}याम्यगतो शुभः॥८॥

वृद्धिः शुक्ले यवाकारे हानिः पिपीलिका^{२८}निभः।

अर्घवृद्धिर्विशालेन्द्रावविशालेऽर्घनाशनम्॥९॥

अधोमुखे ^{२९}राजहानिः ^{३०}कलहं दण्ड^{३१}सन्निभः।

हत^{३२}शृङ्गः कुजे^{३३}वेन्दुर्हन्ति प्रत्यन्तभूमिपान्॥१०॥

(२५)पु.-र्मध्यन्ततो।, व.१-श्चान्तवर्ती।, व.२,क.-मध्येगतो।

(२६)व.१-शुभदानिल, व.२-शुभदाखिल।

(२७)व.२-सौम्ययाम्यगतो।, क.-सौम्ये याम्ये गते।

(२८)व.३-निभे। (२९)व.१-राज्यहानिः। (३०)व.१-कलहो।

(३१)व.१.२,क.-सन्निभे। (३२)व.२-न्त्य, व.१-सु, व.३-हतः।

(३३)पु.-कुजेन्नेदुः।

॥ चन्द्रचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ३)

गुरुणा ^{३४}श्रेष्ठनृपतिं शुक्रे ^{३५}णाल्पानृपांस्तथा ।

दुर्भिक्षवृष्टिभयकृद् हतशृङ्गो बुधेनसः ॥११॥

सौरिणा ^{३६}चास्त्रभयकृत् ^{३७}कृष्णेऽल्पफलदः ^{३८}शशी ।

^{३९}वर्धमाने सिते पक्षे कृष्णे पक्षे क्षयं ^{४०}गतः ॥१२॥

^{४१}विप्रभूमिपयोर्वृद्धि ^{४२}हीने हानिः समे समम् ।

^{४३}प्रालेयकुन्दकुमुदमुक्तस्फटिकसन्निभः ।

मण्डलः सर्वजन्तूनां क्षेमा ^{४४}रोग्यसुभिक्षकृत् ॥१३॥

^{४५}इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

चन्द्रचाराध्यायस्तृतीयः ॥३॥

(३४)व.२-श्रेष्ठ। (३५)व.२-ल्पान्। (३६)पु.-वास्त्र, व.२-शस्त्र।

(३७)व.१-कृष्ण। (३८)व.१.२.३,क.-सिते। (३९)पु.-तनुवृद्धिः।

(४०)व.१.२.३,क.-गते। (४१)व.२, पु.-विप्रभूधिपयो। (४२)पु.-दिने।

(४३)पु.-कुलप्रालेयकुमुद। (४४)व.३-रोग्यं।

(४५)पु.-इति चन्द्रचारस्तृतीयः ॥, व.१-इति चन्द्रचारः ॥,

व.२-इति चन्द्रचारस्तृतीयः ॥, व.३, क.-इति चन्द्रचाराध्यायस्तृतीयः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ चतुर्थोऽध्यायः ॥

॥ भौमचाराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि कुजचारमनुत्तमम्।

यतः शुभाशुभं तेन चारेणाखिलदेहिनाम् ॥१॥

नवसप्ताष्टमर्क्षेषु स्वोदयाद्वक्रिते कुजे।

तद्वक्रमुष्ण^१संज्ञं तु तदा^२मयाग्निभयप्रदम् ॥२॥

द्वादशैकादशे धिष्णये दशमे वा प्रतीपगे।

वक्र^३मश्वमुखं नाम ^४रसवृद्धि^५विनाशनम् ॥३॥

^६धिष्णये त्रयोदशे भौमे वक्रिते वा चतुर्दशे।

तद्वक्रं व्यालसंज्ञं तदहिभीति^७मवर्षणम् ॥४॥

षोडशे^८ऽर्क्षेऽथ वा पञ्चदशे ^९तद्बुधिराननम्।

सुभिक्षकृद् व्याधिभयं तद्वक्रं देहधारिणाम् ॥५॥

(१)व.१-सुक्ष। (२)पु.-तुक्ष। (३)क.-मस्रु, पु.-मश्व्यु।

(४)व.१.३,क.-सस्यवृष्टि। (५)पु.-विनाशकृत्। (६)पु.-सक्षे।

(७)व.२.३,क.-दमर्घदम्। (८)पु.- (लोपः)ऽर्क्षेऽथ। (९)पु.-तद्बुधिराननम्।

॥ भौमचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ४)

धिष्ण्येऽष्टादशे सप्तदशे वक्रं गते च तत्।

^{१०}निस्त्रिंशमुसलं नाम दस्युशस्त्रार्थभीतिदम्^{११}॥६॥

^{१२}फाल्गुन्यामुदयं कृत्वा ^{१३}वक्री स्याद्विश्वदैवते।

^{१४}भाद्राजापादस्तमित^{१५}स्त्रैलोक्यं तत्र पीड्यते॥७॥

श्रवणे ह्युदितो भौमः पुष्ये वक्रं गतो यदि।

मूर्धाभिषिक्तराजानो विनश्येयुः परस्परम्॥८॥

यद्दिग्भ्युदितो भौमस्तद्दिग्गजां भयप्रदः।

मघायां विचरेद्भौमस्तस्यामेव प्रतीपगः॥९॥

^{१६}शस्त्रानावृष्टिभयदः पाण्ड्यदेशविनाशकृत्।

पितृधातृ^{१७}द्विदैवर्क्षयोगतारां भिनत्ति चेत्॥१०॥

(१०)पु.-निश्चितं, व.१-निश्रवाम। (११) व.१-दस्युशस्त्रार्थभीतिदम्।

(१२)व.२-फल्गुनो, व.३-फल्गुन्योरुदयं। (१३) क.-वक्रः।

(१४) क.-भाद्रे यजायस्तर्मित। (१५)व.२-त्रैलोक्यस्तत्र।

(१६)पु.-शस्त्रीनावृष्टि।

(१७)पु.-दैवर्क्षा।

॥ भौमचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ४)

तदा करोति भूसूनुर्दुभिक्षं कलहागमम्।

नैर्ऋतश्रवणेन्द्रर्क्षरोहिणेषूत्तरासु च ॥११॥

चरन्नवृष्टिदो भौमो रोहिणीयाम्यगोऽपि च।

शुभदः सर्वधिष्ण्यानामुदग्यायी धरासुतः ॥१२॥

याम्यगोऽनिष्टफलदो भेदे ^{१८}भेदकरो नृणाम्।

प्रवालकिं^{१९}शुकाशो^{२०}कतप्तताम्रनिभः कुजः ॥१३॥

^{२१}विपुलो ^{२२}विमलः ^{२३}पद्मरागमूर्तिः शुभप्रदः ॥१४॥

^{२४}इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
भौमचाराध्यायश्चतुर्थः ॥४॥

(१८)पु.-भेदोऽनिष्टफलदो। (१९)पु.-शुकाशे (२०)पु.-कतल्लता।

(२१)पु.-विप्रले। (२२)निर्मलं। (२३)पु.-यग्नरागमूर्तिः।

(२४)पु.-इति भौमाचारश्चतुर्थः ॥,

क.,व.३-इति भौमचाराध्यायश्चतुर्थः ॥,

व.२-भौमचारश्चतुर्थः ॥,

व.१-इति भौमचारः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ पञ्चमोऽध्यायः ॥

॥ बुधचाराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१बुधचारं ^२समासतः ।

उदयं न व्रजेत् सौम्यो विनोत्पातेन सर्वदा ॥१॥

आतङ्कावृष्टि^३सङ्ग्रामदुर्भिक्षानलतो भयम् ।

^४विष्णुभद्वयविश्वेन्दुधातृभेषु ^५चरन्बुधः ।

भिनत्ति योगतारां ^६तामवृष्टिव्याधिभीतिकृत् ॥२॥

आर्द्रादिपितृभान्तेषु दृश्यते यदि चन्द्रजः ।

आमयावृष्टिदुर्भिक्षराजविड्वरभीतिकृत् ॥३॥

विचरन्सार्पनक्षत्रा^७त्षडृक्षेष्विन्दुनन्दनः ।

नृणां ^८सुभिक्षं ^९मारोग्यं करोति पशुनाशनम् ॥४॥

(१)व.१-बुधवारं । (२)क.-मनुत्तमम् । (३)व.१-युद्ध ।

(४)व.१.२.३-विष्णु, पु.-विश्वद्वितय । (५)पु.-चरे द्रुधः । (६)पु.-तान ।

(७)व.१-त्स्वमृक्षे, पु.-ह्यडृक्षे । (८)क.-सुभिक्षं । (९)व.२-चारोग्यं ।

॥ बुधचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ५)

१० सञ्चरन्नर्यमाग्नेय ११ याम्याहिर्बुध्न्यभेषु च ।

धातु १२ क्षोभप्रदः सर्वजन्तूनामिन्दुनन्दनः ॥५॥

१३ रेवतीदस्त्र १४ नैर्ऋत्यवारुणर्क्षेषु सञ्चरन् ।

भिष १५ ग्वाणिज्यतुरगवृत्तीनां १६ ज्ञो शुभप्रदः ॥६॥

१७ चरन्पूर्वात्रये तेषां १८ योगतारां भिनत्ति चेत् ।

१९ वह्निक्षुच्छस्त्रचौरैभ्यो भयदश्चन्द्रनन्दनः ॥७॥

वायव्यधातु २० पुष्याग्निधिष्ण्येषु प्राकृता २१ गतिः ।

पितृ २२ सार्पाम्बुरौद्रेषु भेषु मिश्रा २३ ह्वया गतिः ॥८॥

(१०) पु.-संवत्सरं, व.१-सञ्चरन्नर्यमाग्नेय । (११) पु.-याम्वा । (१२) व.२-तोभ ।

(१३) व.१-रेवतीदुष्ट । (१४) पु.-नैर्ऋत्यां, क.-नैर्ऋत्या ।

(१५) व.२-वणिज्य, व.१-तुरङ्गगवात्राणां । (१६) व.१-(लोपः) ज्ञो ।

(१७) पु.-चरत् । (१८) पु.-योगतारा ।

(१९) पु.-वह्निक्षुच्छस्त्र, व.१-दुर्भिक्षगेस्त्रयैरभ्यो ।

(२०) व.१-यामाग्नि, व.२-याज्या । (२१) पु.-कृतिः ।

(२२) व.१-सार्पेन्दु, क.-सार्पाहि । (२३) व.१-दया, पु.-कया, व.२-रुधो ।

॥ बुधचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ५)

२४ भाग्यार्यमेज्यादितिषु संक्षिप्ता सा २५ गतिस्तदा।

२६ अहिर्बुध्न्याजपादेन्द्रदस्त्रभेष्व २७ तिदारुणा ॥ १ ॥

२८ योगोऽन्तिको गतिः २९ पौष्णविश्वनैर्ऋत्य ३० धातृषु।

घोरा ३१ गतिस्त्वाष्ट्रविष्णुवसुदारुणभेषु च ॥ १० ॥

३२ मित्रेन्द्राग्नि ३३ धनाधीशभेषु ३४ पापाह्वया गतिः।

३५ प्राकृतायां ३६ गते ३७ सस्यावृद्धिर्वृष्टिश्च रोगकृत्।

३८ मिश्रसंक्षिप्रयोर्मध्य ३९ स्ततो ज्ञो ४० स्यात्त्वनिष्टदः ॥ ११ ॥

(२४) व. १-भाग्यार्यमाजादित्येषु। (२५) व. १-गतिस्तथा।

(२६) व. १-श्रमेष्वतिदारुणा। (२७) पु.-दत्वी, क.-भिभीतीदारुणा।

(२८) व. १-यो गतिः ह्वा गतिः, व. २-या गतिः सा गतिः, व. ३-योगोऽन्तिको गतिः। (२९) पु.-पौष्णा। (३०) व. १. २-वारिषु, पु.-धारिषु।

(३१) पु.-गतिस्त्वष्ट्र विष्णु, व. ३-ष्ट्रब्दे। (३२) पु.-मित्रेन्द्राग्नि।

(३३) व. १-द्विनादीश। (३४) पु.-पापादकया, व. १-पभ, व. २-परुपा।

(३५) क.-प्राकृताया। (३६) पु.-गतो, व. ३-गतः, क.-गतेः।।

(३७) व. १. ३-सस्य। (३८) व. २-मित्रसंक्षिप्र, व. ३-मिश्र संक्षिप्त, व. १-मिश्र सांक्षिप्र।

(३९) व. १. २-ध्ये फलदो त्यासुनिष्टदः। (४०) व. ३-स्याद्।

॥ बुधचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ५)

आषाढपौषवैशाख^{४१}श्रावणेऽभ्युदितो बुधः ।

अनिष्टफलदो नृणामितरेषु शुभप्रदः ॥१२॥

^{४२}इषोर्जमासयो^{४३}र्वह्निशस्त्रदुर्भिक्षकारकः ॥१३॥

वज्रमौक्तिककुन्देन्दुकुमुदस्फटिकोपमः ।

^{४४}सप्ततारानिभः सौम्यो जन्तूनामभयप्रदः ॥१४॥

^{४५}इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

बुधचाराध्यायः पञ्चमः ॥ ॥५॥

(४१) व. १-श्रवणे । (४२) व. १-इषोर्ध । (४३) व. १-कृधि ।

(४४) व. १-तप्तताम, व. २-समतारा ।

(४५) पु.-इति बुधचारः पञ्चमः ॥,

व. १-इति कश्यपसंहितायां बुधचाराध्यायः पञ्चमः ॥,

व. २-इति बुधचारः पञ्चमः ॥,

व. ३, क.-इति बुधचाराध्यायः पञ्चमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ षष्ठोऽध्यायः ॥

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि गुरुचारमनुत्तमम्।

अनेन गुरुचारेण प्रभवाद्यब्दसम्भवः॥१॥

स्यादूर्जादिषु मासेषु वह्निभा^१दिद्वयं द्वयम्।

^२उपान्त्यपञ्चमासेषु नक्षत्राणां त्रयं त्रयम्॥२॥

यस्मिन्नभ्युदितो जीवस्तन्नक्ष^३त्राख्यवत्स^४रः।

स्यात्पीडा कार्तिके वर्षे वह्निगोरथजीवि^५नाम्।

^६शस्त्राग्निक्षुब्धयं वृद्धिः ^७पुष्पको ^८शुभजीविनाम्॥३॥

सौम्यवर्षे ^९त्वनावृष्टिः सस्यहानिरनेकधा।

राजानो युद्ध^{१०}निरताश्चा^{११}न्योन्यवधकाङ्^{१२}क्षिणः॥४॥

(१)व.१,क.-द्वितयं। (२)व.१-उपात्यं पमांसश्रुत।

(३)व.१-त्राख्यं स वत्सरः। (४)व.२-रे। (५)व.१-नम्।

(६)पु.-शस्त्राप्तिर्दुक्त। (७)व.१-पुष्पकौ, व.२-पुष्पको।

(८)व.३-शुम्भ, पु.-शम्भु। (९)व.२-विना।

(१०)व.१-निरत्व। (११)व.१-न्योन्यं। (१२)व.१-क्षणा।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

१३पौषेऽब्दे सुखिनः सर्वे द्विजाश्चाध्वरतत्पराः।

१४निवृत्तवैरा राजानो बहुस^{१५}स्यार्धवृष्टयः॥५॥

माघेऽब्दे १६जन्तवः सर्वे गुरुपूजनतत्पराः।

क्षेमं सुभिक्षमारोग्यं वृष्टिः कर्ष^{१७}णसम्पत्ता^{१८}॥६॥

फाल्गुनेऽब्दे १९चौर^{२०}भीतिः स्त्रीणां २१दौर्भाग्यता भृशम्।

२२क्वचिद्वृष्टिः क्वचित्सस्यं क्वचि^{२३}द्भीति^{२४}र्नतः क्वचित्॥७॥

२५चैत्रेऽब्दे भूभुजाः स्वस्थाः २६स्त्रीणां २७चाल्पफलप्रदाः।

सुदुर्लभं चोत्तमान्नं प्रजानां व्याधितो भयम्॥८॥

(१३)व.१-पुष्ये तु। (१४)व.१-निवृत्तवैरा। (१५)व.१-स्थार्द्धवृष्टयः।

(१६)व.१-जन्तयः। (१७)क., व.३-कर्षक। (१८)व.१-सम्पत्ताः।

(१९)पु.-चोर। (२०)व.१-भयं। (२१)पु.-दौर्भाग्य वा।

(२२)क., व.२.३-क्वचित्सस्यं, व.१-क्वचिद्भान्यं। (२३)व.१-दीति।

(२४)व.१-न तत् क्वचित्। (२५)पु.-चैत्राब्दे तु भुजा।

(२६)व.१.३-क्षोणी।

(२७)पु.-चाल्प।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

वैशा^{२८}खेऽब्दे तु राजानो धर्ममार्गगता^{२९}खिलाः ।

^{३०}क्षेमं सुभिक्षमारोग्यं द्विजाश्चाध्वरतत्पराः ॥१॥

^{३१}ज्येष्ठेऽब्दे धर्ममार्गस्थाः ^{३२}पीडिता^{३३}श्च नृपाः परैः ।

बहुगुल्मलतावृद्धि^{३४}र्भवेत्सस्यविनाशनम् ॥१०॥

^{३५}आषाढेऽब्दे तु राजानः सर्वदा कलहोत्सुकाः ।

^{३६}क्वचिदीतिः क्वचि^{३७}द्वृद्धिः क्वचिद्वृष्टिर्नतः ^{३८}क्वचित् ॥११॥

(२८)पु.-खाब्दे । (२९)व.१-रता । (३०)व.१.३-सुभिक्षं क्षेममारोग्यं ।

(३१)पु.-ज्येष्ठाब्दे । (३२)पु.-पीडिताः ।

(३३)पु.-सनृपाः परैः, व.१-श्च नृपाः प्रथैः, व.२-सवृथा परैः,

व.३,क.-सकृपा परैः । (३४)व.३-(लोपः)र्भवेत्सस्यविनाशनम् ।

(३५)व.२-आषाढाब्दे । (३६)व.१-क्वचित्त्विति । (३७)व.१-द्वितीतिः ।

(३८)व.१-ना तत् ।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

श्रावणेऽब्दे धरा भाति ^{३९}त्रिदशस्यर्द्धिमानवैः ।

^{४०}मनसोऽ^{४१}भीष्ट^{४२}वृद्धयर्थं फलपुष्प^{४३}लतादिभिः ॥१२॥

अब्दे भाद्रपदे वृष्टिः क्षेमरोग्यं क्वचित्क्वचित् ।

पूर्वसस्यसमृद्धिः स्यान्नाशं या^{४४}त्यपरं फलम् ॥१३॥

अब्दे ^{४५}चाश्वियुजेऽत्यर्थं सुखिनः सर्वजन्तवः ।

मध्यमं पूर्व^{४६}सस्यं यत्सम्पूर्णं^{४७}मपरं फलम् ॥१४॥

सौम्य^{४८}मार्गगतो ^{४९}भानां गुरुर्नृणां सुभिक्षकृत् ।

अनर्घं याम्यगस्तेषां मध्यवर्ती तु मध्यमः ॥१५॥

(३९)पु.-त्रिदशम्यर्द्धिमानवे, व.२.३-त्रिदसस्यर्द्धिमानवैः,

व.१-त्रिदसस्वर्धमानवैः ।

(४०)पु.-मनसा । (४१)क., व.३-भीष्टष्ट्य । (४२)व.१-वृद्धयर्क ।

(४३)क.-करादिभिः, पु.-ध्वरादिभिः ।

(४४)व.१-ह्यपरं । (४५)पु.-वाश्वयुजे, व.२-वाश्वयुते, व.१-पश्वियुजे ।

(४६)पु.- (लोपः) सस्यं यत् । (४७)पु., व.३-मध्यमं फलम्,

व.२-मध्यमं भवेत् । (४८)पु.-मार्गतो । (४९)व.३-भानौ ।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

धूमाग्निश्याम^{५०}रुधिरपीताभः क्रमशो गुरुः ।
चौराग्न्यामयधात्रीशकलहानर्घभीतिकृत् ॥१६॥
^{५१}भयकृत्सर्वजन्तूनां ^{५२}धूसराभः ^{५३}सुरार्चितः ।
हन्ति ^{५४}राष्ट्रं दिवा^{५५}वृष्टिस्त्वथवा तदधी^{५६}श्वरम् ॥१७॥
^{५७}भवेत्संवत्सर^{५८}तनु^{५९}र्भद्वयं वह्निधिष्यतः ।
^{६०}आषाढद्वितयं नाभि^{६१}हृदार्द्राकुसुमं ^{६२}तथा ॥१८॥
शरीरे ^{६३}क्रूरखेटेन ^{६४}पीडितोऽग्न्यनिलाद्भयम् ।
नाभिदेशे त्वनावृष्टिः ^{६५}पुष्पे मूलफलक्षयः ।
हृदये ^{६६}सर्वनाशः स्याच्छुभखेटेन शोभनम् ॥१९॥

(५०)व.३-मधुर। (५१)पु.-सयकृत। (५२)पु.-धूसराभो।

(५३)व.१-ऽमरार्चिताः। (५४)व.२-राज्यं। (५५)व.२-वृष्ट्या, व.१.३-दृष्टस्।

(५६)पु.-श्वरः। (५७)पु.-भवे संवत्सर, व.१-भवेत्संवत्सरे। (५८)व.१-तत्तु।

(५९)व.३-र्भद्वयं। (६०)व.१-आषाढा। (६१)पु.-द्रदार्द्राकसमं।

(६२)व.१-तद्या, व.२-मघा। (६३)व.१-क्रूरपेटेन च।

(६४)व.१-पीडितान्नतो भयम्, क.-पीडितोग्न्यं दुतोभयं,

व.३-पीडितोग्न्यम्बुतोभयम्। (६५)व.१-पुष्पे। (६६)पु.-सस्यनाशस्या।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

६७ मेषस्थिते देव ६८ पूज्ये तदा ६९ मेघविनाशनम्।

७० ईतिभीतिश्चोर ७१ भयं तथापि सुखिनो जनाः ॥२०॥

७२ वृषराशिगते जीवे पशुस्त्रीशिशुनाशनम्।

सस्यहानिर्मध्यवृष्टिर्नृपाणां दारुणं ७३ भयम् ॥२१॥

७४ ईतेभीति ७५ विप्रपीडा सततं नृप ७६ विग्रहम्।

तथापि मोदते ७७ लोके सुरेज्ये मिथुनस्थिते ॥२२॥

कर्किणीज्येऽखिला गावः प्रभूतपयसो जनाः।

७८ मोदन्ते स्वजनैः सार्धं राजानः स्युर्विवैरिणः ॥२३॥

(६७)पु.-मेषस्थेर्वे। (६८)पु.-पूज्य। (६९)व.१-मेष।

(७०)व.१-अतिभीति। (७१)पु.-लयं। (७२)पु.-उक्ष, व.१-उत्त।

(७३)पु.-रणम्। (७४)व.१-अति।

(७५)पु.-विप्रप्रपीडा। (७६)व.१-विग्रह।

(७७)व.१,क.-लोकः।

(७८)व.१-(लोपः)क,ड (श्लो.क्र.-२३ उत्तरार्ध)।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

जीवे ^{७९}मृगपतिस्थेस्यु^{८०}र्युद्धे भूपा ^{८१}लयं ययुः।

सुवृष्टिः ^{८२}व्याधिभीतिश्च ^{८३}निश्चये ^{८४}विप्रसज्जनाः ॥२४॥

^{८५}यदा कन्यागते जीवे ^{८६}हृष्टाः पुष्टाः धरासुराः।

^{८७}अध्वरे निरताः सर्वे^{८८} सदा स्वस्थाः क्षितीश्वराः ॥२५॥

^{८९}तुलामारोहते जीवे तथैवाखिलवस्तुनि।

^{९०}तथापि धात्री सम्पूर्णा धनधान्यार्धवृष्टिभिः ॥२६॥

^{९१}कीटकेज्ये कीटभयं युद्धे जनपदक्षयः।

^{९२}क्षामण्डारमातङ्क^{९३}मल्पसस्यार्धवृष्टिभिः ॥२७॥

(७९)व.१-मृगपते। (८०)व.२-युद्ध। (८१)व.२-समक्षयम्।

(८२)पु.-काला, व.२-कालि। (८३)पु.-निस्वाये, व.१-निश्चयं।

(८४)पु.-विप्रजनाः। (८५)व.२-यदा पार्थेनभस्थेज्यो, क., व.३-यदा पार्थो नभस्थेज्ये। (८६)व.२, क.-पृष्टा वृष्टिधरा नराः, व.३-पृष्टावृष्टिर्धरानराः।

(८७)पु.-अध्वरा। (८८)पु.-सर, व.३-सस्वा।

(८९)व.१-आरोहति तुलां, व.३-तुलामारोहिते। (९०)व.१-तथाति।

(९१)पु.-काटकेज्ये, व.१-किटस्थेज्ये। (९२)व.१-क्षामण्डामरभीतं सततं।

(९३)पु.-मल्पस्यार्ध।

॥ गुरुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ६)

पीडात्युग्रा त्वीतिभीतिर्युद्धे निस्वाः क्षितीश्वराः ।

वसुधा मन्दफलदा तौक्षिकस्थे^{१४}ऽमरार्चिते ॥२८॥

विवैरिणो ^{१५}धनाधीशा धात्री ^{१६}पूर्णफलप्रदा ।

^{१७}वीतरोगभयाः सर्वे ^{१८}मृगगे ^{१९}सुरपूजिते ॥२९॥

^{१००}हृदयानन्दिनी धात्री ^{१०१}फलशाली सुवृष्टिभिः ।

^{१०२}अजातशत्रवः सर्वे ^{१०३}कुम्भगे देवपूजिते ॥३०॥

^{१०४}बहुरागाकुला धात्री बहुधान्यार्ध^{१०५}संयुता ।

विवैरिणो ^{१०६}धराधीशा सुरेज्ये ^{१०७}मीनराशिगे ॥३१॥^{१०८}

^{१०९} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

गुरुचाराध्यायः षष्ठः ॥ ॥६॥

(९४)व.१-देवपूजिते। (९५)व.१-धरा। (९६)पु.-पूर्णा।

(९७)व.१-वीतरागभयाः, पु.-वीतरोगभयः। (९८)व.१-चापगे।

(९९)पु.-देवपूजिते। (१००)पु.-हृदयानन्दना। (१०१)पु.-फलीक्ष्मा।

(१०२)पु.-अजातशस्त्रकः। (१०३)व.१-मकरे। (१०४)व.१,क.-बहुरोगा।

(१०५)व.१-संयुतः। (१०६)व.२-धनाधीशा। (१०७)व.१-कुम्भराशिगे।

(१०८)व.१-(अधिकम्) वर्षमध्ये यदा जीवः स्पृशेद्राशित्रयं यदि।

तस्मिन्वर्षे तु दुर्भिक्षं राज्यभ्रंशो भवद्भ्रुवम्॥

(१०९)पु.,व.२-॥ इति गुरुचारः षष्ठः ॥,

व.१-॥ इति कश्यपसंहितायां गुरुचारः षष्ठः ॥,

व.३,क.-॥ इति गुरुचाराध्यायः षष्ठः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ सप्तमोऽध्यायः ॥

॥ शुक्रचाराध्यायः ॥

^१त्रिन्विथ्या^२त्मका ^३मार्गास्त्रयः ^४प्रागग्रगा भृगोः ।

त्रिभिस्त्रिभिर्दस्त्रभाद्यैर्या ^५स्यात्ता नववीथयः ॥१॥

^६नागमैरावतप्र^७ख्यवृष^८धेनुनराह्वयाः ।

मृगाजदहनाः सौम्य^९मार्ग^{१०}स्योत्तरपार्श्वतः ॥२॥

सौम्यवीथित्रये शुक्रश्चर^{११}न्निखिलदेहिनाम् ।

आनन्दकृ^{१२}त्समं ^{१३}सस्यं धनधान्यार्घवृष्टिभिः ॥३॥

^{१४}मध्यवीथित्रये ^{१५}शुक्रश्चरन्मध्यफलप्रदः ।

(१)व.१-त्रिधा। (२)व.१-त्मको। (३)व.१-मार्गोयत्र। (४)क.-प्राग्रहगा।

(५)व.१-याम्या ता, व.३-याम्यान्ता, क.-याम्यन्त।

(६)पु.,क.-नागेभंरावत। (७)व.३-ख्याश्च। (८)व.२-धेनुजरद्रवाः,
व.३-वृसभगोजरद्रवाः, पु.-वृषभेनजगद्रवाः। (९)पु.-भार्ग।

(१०)पु.-स्योत्तरपूर्वतः, क.-मार्गस्थानरपार्श्वतः। (११)व.१-निखिल।

(१२)व.१-(लोपः)समं। (१३)व.३-सस्य।

(१४)व.१-(पुनरोक्तिः)श्लोकः क्र.-४क तः श्लोकः क्र.५ब।

(१५)व.१-पश्चिमे मधूश्चरन्मध्यत्वप्रदः।

॥ शुक्रचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ७)

याम्यवीथि^{१६} त्रयेऽत्यन्तदुर्भिक्षावृष्टियुद्धदः ॥४॥

^{१७}आर्द्रादिषु^{१८} ^{१९}नवर्क्षेषु चरन्दिगुभयाश्रितः ।

^{२०}क्षेमं सुभिक्षकृद्भूपाश्चान्योन्यसमरोत्सुकाः ॥५॥

^{२१}पूर्वे स्वातित्रये ^{२२}सम्यक् पश्चिमे मघपञ्चके ।

भृगुः कुर्यादनावृष्टिं विपरीते प्रवर्षणम् ॥६॥

ज्येष्ठादिषु नवर्क्षेषु ^{२३}सुभिक्षारोग्यवृष्टिकृत् ।

^{२४}दुर्भिक्षदो ^{२५}याम्ययायी सौम्ययायी सुभिक्षदः ॥७॥

बुधः शुक्रसमीपस्थः कुर्यादेका^{२६}र्णवां महीम् ।

तयोर्मध्यगतो भानुः समुद्रमपि शोषयेत् ॥८॥

(१६)क.-ष्टये। (१७)व.१-अश्वीदिषुनवर्क्षेषुयस्यांदिशि भृगोः सुतः।

(१८)पु.-आवधिषु। (१९)व.२-चवर्क्षेषु।

(२०)व.१-क्षेमदः शुभकृद्भूपाश्चा, क.-क्षेम। (२१)व.१-पूर्व।

(२२)व.१-शुक्रः।

(२३)क.-सुवृष्टया। (२४)व.१.३,क.-दुर्भिक्षदा। (२५)व.२-यायीयायी।

(२६)व.३-र्णवी।

॥ शुक्रचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ७)

कृष्णाष्टम्यां ^{२७}चतुर्दश्याममायामथवा सितः ।

उदयास्तमयं याति तदा वारि^{२८}मयी क्षितिः ॥९॥

प्रा^{२९}क्पश्चिमस्थौ ^{३०}शुक्रज्यावन्योन्य^{३१}समसप्तगौ ।

दुर्भिक्षा^{३२}वृष्टिदौ स्यातां पशुनामतिभीतिदौ ॥१०॥

^{३३}शुक्रस्याग्रे^{३४}सरे ^{३५}खेटे भवन्ति बहवो यदि ।

दुर्भिक्षा^{३६}वृष्टिपवन^{३७}वह्निभूपाहवप्रदाः ॥११॥

एकराशिगताः खेटाश्चत्वारः पञ्च वा यदि ।

बलाबलवशात्तेऽपि भूपानामाहवप्रदाः ॥१२॥

^{३८}सममेको वक्रगतो ^{३९}वक्रितौ ^{४०}द्वावनर्थकौ ॥१३॥

(२७)व.१-अमायां वा चतुर्थ्यां भृगोनन्दनः ।

(२८)व.२.३-मतिः क्षितीः, क.-मणिवृतः । (२९)पु.-पश्चिमस्थे ।

(३०)व.१-शुक्राज्यापरस्परं । (३१)व.१-सदामगौ । (३२)व.१.२.३,क.-भयदौ । (३३)शुक्रस्याग्र । (३४)व.१.२.३-शराः, क.-सदाखेटा ।

(३५)व.१.२,क.-खेटाः । (३६)पु.-वृष्टिपव । (३७)व.१-वृद्धि । (३८)व.२-समेमेको । (३९)व.१-वक्रतो । (४०)व.१.२-द्वावनर्थदौ ।

॥ शुक्रचाराध्यायः ॥

(अध्यायः ७)

त्रयो नृपाहवकराश्चत्वारो हन्ति भूमिपान्।

पञ्चग्रहा ^{४१}वक्रगास्ते ^{४२}राजाराष्ट्र^{४३}विनाशकाः॥ १४॥

^{४४}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

शुक्रचाराध्यायः सप्तमः॥७॥

(४१)व.१-वक्रगताः। (४२)व.२-राज्यष्ट्र। (४३)पु.-विनाशदाः।

(४४)व.२, क.-शुक्रचारः सप्तमः॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां शुक्रचाराः सप्तमः॥,

व.३-इति शुक्रचाराध्यायस्सप्तमः॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ अष्टमोऽध्यायः ॥

॥ शनिचाराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१शनिचा^२रं तथैव च ॥१॥^३

भाग्यश्रवणहस्तार्द्राभरणीवायुभेषु च ।

^४चरन् ^५शनैश्चरो नृणां सुभिक्षारोग्यवृष्टिकृत् ॥२॥^६

^७॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
शनिचाराध्यायोऽष्टमः ॥८॥

(१) व. २-शनिवारं । (२) व. ३-रांस्तथैव च ।

(३) व. १-(लोपः) श्लोकः क्र. १-अ, ब ।

(४) क., व. ३-शनैश्चरश्चरनृणां, पु.-(लोपः) चरन् ।

(५) व. २-शनैश्चरे । (६) व. १-(अधिकः)

अनर्घवृष्टिकृत्सौरिः पौष्णमित्रेन्द्रभेषु च ।

मूलाहिर्बुध्न्ययोर्मध्ये भूपानामाहवप्रदः ॥३॥

अपरेषु च धिष्ण्येषु मध्यसस्यार्घवृष्टयः ।

(७) क., व. १. ३-इति शनिचारोऽष्टमः ॥, व. २-शनिवारोऽष्टमः ॥,

पु.-शनिचारोऽष्टमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ नवमोऽध्यायः ॥

॥ राहुचाराध्यायः ॥

^१छिन्नोऽपि विष्णुचक्रेण सुधामयशिरस्तमः।

केशवस्य वरेणासौ तथाऽपि ग्रहतां गतः॥१॥

धातुर्वरेण्य^२सूर्येन्दू तुदते सर्वपर्वणि।

^३तयोर्दूरं गतो ^४राहुर्विक्षेपा^५वनतेर्वशात्॥२॥

रवीन्द्रोर्ग्रहणं सम्यक् ^६षष्ठमासेऽपि शोधयेत्।

कल्पादितः क्रमाज्ज्ञेयाः ^७पर्वेशाः सप्त देवताः॥३॥

^८द्विगुणी^९कृतकल्पाब्दाः ^{१०}सप्त भक्ताश्च शेषतः।^{११}

^{१२}धातुश्चन्द्रेन्द्रयक्षेश^{१३}कलाधीशानलान्तकाः॥४॥

(१)व.१-छिन्नोहि। (२)व.१-सूर्येन्द्रोरुद्यति। (३)व.१-तयोर्दुर। (४)पु.-राहुवि।

(५)क.-च नतेर्। (६)व.१-षण्मासेऽपि विशोधयेत्। (७)व.२-पर्वशो।

(८)पु.-द्विगुणा। (९)व.१-कृत्या। (१०)व.१-तप्ताप्तास्तत्र।

(११)व.१-(अधिकः) श्लोकः क्र. ४ब पश्चात्-

तद्वदेव फलं चान्द्रे बुधपीडा च पर्वणि।

(१२)क.,व.१-धातुचन्द्रपक्षे, व.२-धातुचन्द्रे। (१३)व.१.२.३-जलाधी।

॥ राहुचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ९)

१४द्विजगोपशु^{१५}सस्यानां वृद्धिः स्याद्धा^{१६}तृपर्वणि।

१७भूपाहवं सस्यहानिः प्रजापीडेन्द्रपर्वणि॥५॥

कौबेरे धान्यवृद्धिः स्याद् धनीनां धननाशनम्।

वारुणे सर्वजन्तूनां १८क्षेम^{१९}राज्ञामशोभनम्॥६॥

प्रजाक्षेमं सस्यवृद्धिर्वृष्टि^{२०}हौताशपर्वणि।

२१याम्यपर्वण्यनावृष्टिर्दुर्भिक्षकलहागमः॥७॥

वेलाहीने गर्भभयमतिवेला^{२२}र्धनाशनम्।

एकमासेन्दु^{२३}तिग्मांशोरुपरागद्वयं यदि॥८॥

२४राजाहवमनर्घत्वमवृष्टिव्याधितो भयम्।

ग्रस्त^{२५}दुदितास्तमितौ नृपधान्यविनाशदौ॥९॥

(१४)पु.-द्विजगोपशु। (१५)व.२-सस्यानां। (१६)व.१-त्रिपर्वणि।

(१७)व.१-भूपाहवः। (१८)व.३-क्षेमं। (१९)पु.-राज्ञां न शोभनम्।

(२०)पु.-हौतारम्यपर्वणि। (२१)पु.-याम्यवर्षेऽप्यनावृष्टिः।

(२२)व.२-र्धनाशनम्। (२३)व.२-तिग्माश, पु.-श्वोरु, व.१-श्वोरु।

(२४)पु.-राजाहत, क.-राजा हरति सर्वस्व। (२५)पु.-दुरिता।

॥ राहुचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ९)

२६ सर्वग्रस्तौ चन्द्रसूर्यौ दुः२७ व्याधीतिभयप्रदौ।

२८ सौम्यायने मित्र२९ भूपान्हन्त्यन्यान्दक्षिणायने ॥१०॥

उदगादि३० दृष्टौ राहुर्द्विजादीन्हन्ति च क्रमात्।

ग्रास३१ भेदा दशविधा मोक्षभेदा३२ स्तथा दश।

३३ न शक्ता ३४ लक्षितुं देवाः किं पुनः ३५ प्राकृता जनाः ॥११॥

(२६)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.१०-अ (सूर्यौ) तः

श्लोकः क्र.११-अ (उदगादिदृष्टौ)।

(२७)पु.-(लोपः)व्या। (२८)पु.-याम्यायने। (२९)व.२.३,क.-भूपान्हन्त्यन्या।

(३०)पु.-दृष्टये, व.३-दष्टो, क.-दृष्टोराहुर्द्वि। (३१)क.-भेदे।

(३२)व.१-तथैव च। (३३)पु.-अशक्ता। (३४)व.१-रक्षितुं।

(३५)पु.-प्रकृतो जनः।

॥ राहुचाराध्यायः ॥ (अध्यायः ९)

खेटानानीय सिद्धान्ते ^{३६}तेषां ^{३७}चारान्विचिन्तयेत्।

शुभा^{३८}शुभाप्तेः कालस्य ग्रहचारो हि कारणम्॥१२॥^{३९}

^{४०}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
राहुचाराध्यायो नवमः ॥९॥

(३६)पु.-तेषा। (३७)पु.-चारं। (३८)व.१-शुभदः।

(३९)व.१-(अधिकम्)अन्वेषणीयं तत्तस्मात्कालज्ञानाय सर्वदा।

(४०) पु.-इति ब्रह्मविरचितायां राहुचारत्रयिनमः॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां राहुचाराध्यायो नवमः॥,

व.२-इति ब्रह्मर्षिविरचितायां राहुचारं नवमः॥,

क.-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां राहुचारं नाम नवमः॥,

व.३-इति ब्रह्मर्षिविरचितायां राहुचारो नवमः॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ दशमोऽध्यायः ॥

॥ केतुचाराध्यायः ॥

उत्पात एव केतूनामुद^१यास्तमया ^२भुवि।

^३दिव्यान्तरिक्षभौमाः स्युर्जातव्या रूपभेदतः॥१॥

^४शस्त्रास्त्रध्वज^५वृक्षेभरथ^६मण्डपसन्नि^७भाः।

माला^८स्तम्भ^९शिखाकारा ^{१०}अन्तरिक्षाः ^{११}प्रकीर्तिताः॥२॥

नक्षत्रसम्भवा दिव्या ^{१२}भौमास्ते भूमि^{१३}सन्निभाः।

एकोऽपि बहुरूपेण जन्तूनामशुभ^{१४}प्रदः॥३॥

एकद्वित्रिचतुःपञ्चदिवसादिषु सन्ततम्।

दृश्यते फलदः केतुर्मासैस्तद्दिनसम्मितैः॥४॥

(१)व.२-याक्ष। (२)व.१-विभु। (३)व.१-वेदिव्यान्तरिक्षभेदाः।

(४)व.२.३,क.-शस्त्राश्च। (५)व.१-वृक्षेश्च। (६)व.१-मन्दिर।

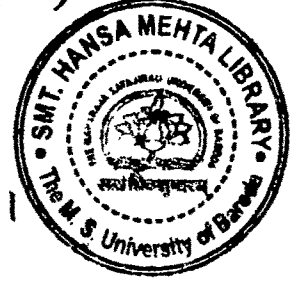
(७)व.१-भैः, व.२-भम्। (८)व.२-श्रमना। (९)व.१-शिवा।

(१०)पु.-आन्तरिक्षाः। (११)व.१-(लोपः)प्रकीर्तिताः।

(१२)व.२,क.-भौमासा। (१३)व.१.३-सम्भवाः। (१४)पु.-प्रदम्।

॥ केतुचाराध्यायः ॥

(अध्यायः १०)

^{१५}ती^{१६}ब्राल्पं याथफलदा दिव्यभौमान्तरिक्षजाः ।

श्वेतकेतुः सुप्रसन्नो ह्रस्वः ^{१७}स्निग्धः सुभिक्षकृत् ॥५॥

दीर्घकेतुर्वृष्टिकरः ^{१८}क्षिप्रमस्तमयं गतः ।

सुभिक्ष^{१९}क्षेमदाः श्वेतकेतवः सोमसूनवः ॥६॥^{२०}

उदिताः केतवः ^{२१}^{२२}पूर्वापरयोर्नृप^{२३}हन्तकः ।

शुकतुण्डाग्नि^{२४}बन्धूकबिल्वक्षतजसन्निभाः ॥७॥

^{२५}केतवोऽग्निः ^{२६}सुता^{२७}श्चाग्नि^{२८}भयदाः शस्त्रभीतिदाः ।

ये कृष्णकेतवो ^{२९}रक्ता व्याधिदा मृत्युसूनवः ॥८॥

(१५)व.१-सा विप्रायाम्यफलदं । (१६)व.३-व्याप्य, व.२-जाप्य, क.-व्याप्य ।

(१७)व.३-तिग्मां । (१८)पु.-क्षिप्रा । (१९)व.१-(लोपः)क्षेम ।

(२०)व.१-(अधिकम्) अनिष्टदो भूमकेतुः शक्रचापनिभोऽग्निजः ।

द्वित्रिचतुः शूलरूपा क्षितीशानां विनाशकृत् ॥

सुवर्णमणिहाराभा दीप्तमन्तोऽर्कसूनवः ।

(२१)व.१-(अधिकम्)तनय । (२२)व.१-पूर्वपरस्तोभ्य । (२३)व.२-हन्तकाः ।

(२४)पु.-वेधू । (२५)पु.-केतवे । (२६)व.३-(लोपः) सुताश्चाग्नि ।

(२७)व.२-सुत । (२८)पु.-र्भयदाः । (२९)पु.-वक्रा, व.१-विप्र ।

॥ केतुचाराध्यायः ॥ (अध्यायः १०)

३०वर्तुला ३१जलशैलाभा ३२भूपुत्राः क्षुब्धयप्रदाः ।

ब्रह्मदण्डाह्वयः केतु ३३स्त्रिवर्णस्त्रिशिखान्वि ३४तः ॥ १ ॥

क्रूरो ब्रह्मसुतः सोऽपि प्रजानान्दुःखशोकदः ।

शुक्रात्मजा ३५अपि श्वेता ३६ऐशान्यां दिश्यनिष्टदाः ॥ १० ॥

कनकाख्याः ३७शनि ३८सुता द्विशि ३९खाः शस्त्रभीतिदाः ।

४०नेष्टा याम्ये गुरुसुता ४१विकाराख्याः स्थिता ४२अपि ॥ ११ ॥

सूक्ष्मा बुधात्मजाः ४३शुक्ला वायव्यां दिशि भीतिदाः ।

अनिष्टदाः ४४कुमाराख्या ४५रक्त ४६मूढाः कुजात्मजाः ॥ १२ ॥

(३०)पु.-वर्तुला । (३१)व.१-जतुलैभा । (३२)पु.-भूपुत्रा । (३३)पु.-श्चतुर्द्वि ।

(३४)पु.-ताः । (३५)पु.-अपः ।

(३६)व.२-ईशान्य, पु.-ईशान्या, व.१, क.-ईशान्यादि ।

(३७)पु.-क्षिति । (३८)व.२-(लोपः)सुता । (३९)व.२-(लोपः)खाः ।

(४०)व.१-अनेष्टा । (४१)व.१, क.-विकवाख्या स्थिता, व.३-विकचाख्या ।

(४२)व.१-अधिः । (४३)व.१-शुक्रा । (४४)व.१.२-कुङ्कुभा, क.-कुङ्कुमास ।

(४५)व.१-वक्र । (४६)क., व.३-मूलाः, व.१-शूलाः ।

॥ केतुचाराध्यायः ॥ (अध्यायः १०)

४७ अग्निजाविश्वरूपाख्यास्तद्वर्णास्तद्भयप्रदाः ।

अनिष्टदा वायुसुता ४८ स्तरुणाश्चामरोपमाः ॥ १३ ॥

केतवो ४९ वृक्षसदृशा ५० रूक्षा ५१ आशुभदायकाः ।

५२ श्वेतवंशोपमाः ५३ काष्ठाः ५४ कङ्काख्या ब्रह्मसूनवः ॥ १४ ॥

कालात्मजा भस्मरूपाः कबन्धाख्यास्त्वनिष्टदाः ।

प्रजान्तकृद्धमकेतुः कृत्तिकासु ५५ समुत्थि ५६ तः ॥ १५ ॥

राजान्तकृद्धक्षशैलप्रासादेषु ५७ समुत्थिताः ।

५८ यः केतुः ५९ कुमुदाकारः कुमुदाख्यः सुभिक्षकृत् ॥ १६ ॥

(४७) पु.-अग्निजे । (४८) पु.-स्त्वनुणा । (४९) पु., क.-रूक्ष, व. १-ऋक्ष ।

(५०) व. १-ज्ञेया । (५१) व. १, पु.-शुभदायकाः । (५२) पु.-श्वेता ।

(५३) व. १-काराः, पु.-कष्ठाः, क.-कृष्ण । (५४) क.-कङ्काकाराश्च ।

(५५) व. १. ३-समुच्छ्रितः । (५६) व. २-तः । (५७) व. ३-समुच्छ्रिताः ।

(५८) व. १-(लोपः)यः । (५९) पु.-कुसुमाकारः ।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ केतुचाराध्यायः ॥ (अध्यायः १०)

आवर्त्तसन्निभः ^{६०}श्वेतः ^{६१}आवर्त्ताख्यः शुभप्रदः ।

^{६२}नेष्टदः स्यादर्धकेतुः सन्ध्यायां त्रिशिरोऽरुणः ॥१७॥

^{६३} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

केतुचाराध्यायो दशमः ॥ ॥१०॥

(६०) व. १-श्वेताश्वा । (६१) क.-भ्रावर्त्ताख्यः ।

(६२) व. १-नेष्टसंवर्तकेतुश्च, व. २-नेष्ट्या ।

(६३) पु., व. ३-केतुचारो दशमः ॥,

क., व. २-इति केतुचारो दशमः ॥,

व. १-इति कश्यपसंहितायां केतुचारो दशमः ॥

॥ एकादशोऽध्यायः ॥

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

ब्राह्मं दैवं मनोर्मानं पैत्र्यमानं तथा गुरोः।

सौराख्यं सावनं चान्द्रमार्क्षं मानानि वै नव॥१॥

चतुर्भिर्व्यवहारोऽत्र ^१सौरचन्द्रार्क्षसावनैः।

षष्ठ्यब्दव्यवहारोऽत्र गुरु^३मानेन गृह्यते॥२॥

^४निखिल^५ग्रहाचारश्च ^६सङ्क्रान्तेः काल^७निर्णयः।

^८दिनरात्रिप्रमाणश्च सौरमानेन गृह्यते॥३॥

वृद्धेर्विधानं स्त्रीगर्भं ^९मृतकर्मविनिर्णयः।

ग्रहाणां मध्यमा भुक्तिः ^{१०}सावनेन प्रगृह्यते।

^{११}भचक्रभ्रमणं मेघगर्भं नक्षत्रमानतः॥४॥

(१)पु.-रोऽयं। (२)पु.-सौर चान्द्रार्क्षसावनम्, व.१-न्द्रार्क्षसावने।

(३)व.१-मासेन।

(४)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-४ एवं श्लोकः क्र.-५। (५)व.१.३-ग्रह।

(६)पु.-सङ्क्रान्तिः, क.-सङ्क्रान्तः। (७)पु.-निर्णये। (८)व.१-दिनरात्रि।

(९)पु.-नृतकनिर्णयः। (१०)व.१-सावनेनैव। (११)व.१-तच्च।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

उपवासव्रतोद्वा^{१२}ह^{१३}यात्राक्षौरोपनायनम्।

^{१४}तिथिवर्षादिनिखिलं चान्द्रमानेन गृह्यते॥५॥^{१५}

गुरुमानोक्तषष्ठ्यब्दफलं ^{१६}नामानि कथ्यते॥६॥

प्रभवो विभवः ^{१७}शुक्लः ^{१८}प्रमोदोऽथ प्रजापतिः।

^{१९}अङ्गिराः श्रीमुखो ^{२०}भावो युवा धाता ^{२१}तथैव च॥७॥

ईश्वरो बहु^{२२}धान्यश्च प्रमाथी विक्रमो वृषः।

चित्रभानुः ^{२३}सुभानुश्च तारणः पार्थिवोऽव्ययः॥८॥

सर्वजित्सर्वधारी च विरोधी ^{२४}विकृतिः खरः।

नन्दनो विजयश्चैव ^{२५}जयमन्मथदुर्मुखाः॥९॥

(१२)व.२-हं। (१३)पु.-यात्र। (१४)व.१-तिथिपर्वादि।

(१५)व.१-(अधिकम्)मासैर्द्वादशाभिसौश्च अब्दमानं तथैव च।

(१६)पु.-नाम च। (१७)पु.-शुक्ल। (१८)पु.-प्रमोद।

(१९)व.२, क.-अङ्गिराः, क.-अङ्गिरः, व.१-अङ्गिरो। (२०)पु.-भावा।

(२१)व.२-स्तथैव च। (२२)क.-धान्यंश्च, व.१-धान्यख्यः।

(२३)व.२-स्वभानु। (२४)व.३-विकृतः। (२५)पु.-जयो।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

हेमलम्बी विलम्बी च विकारी शार्वरी प्लवः।

शुभकृच्छोभकृत्क्रोधी विश्वावसु^{२६}पराभवौ॥१०॥

प्लवङ्गः कीलकः सौम्यः साधारणविरोधकृत्।

परिधावी ^{२७}प्रमाथी च आनन्दो राक्षसोऽनलः॥११॥

पिङ्गलः काल^{२८}युक्तश्च सिद्धार्थी रौद्रदुर्मतिः।

दुन्दुभी रुधिरोद्गारी रक्ताक्षी क्रोधनः क्षयः॥१२॥

^{२९}स्याद्युगं पञ्चभिर्वर्षैर्युगानि द्वादशै^{३०}व तु।

^{३१}युगेशा ^{३२}विष्णुजीवेन्द्र^{३३}ज्वलनस्त्वष्टसंज्ञ^{३४}काः॥१३॥

^{३५}अहिर्बुध्न्यश्च पितरो विश्वेदेवाश्च चन्द्रमाः।

^{३६}इन्द्राग्नी ^{३७}त्वष्टिनौ ^{३८}देवो ^{३९}भगाख्योऽन्त्यः प्रकीर्तितः॥१४॥

(२६)पु.-पराभवः। (२७)पु.-प्रमादी। (२८)पु.-युक्ताश्च।

(२९)व.१-स्याद्युगं। (३०)व.३-वते। (३१)पु.-युगेश।

(३२)व.१-विष्व, पु.-विष्णो। (३३)क.-जनल, व.१-दहन।

(३४)पु.-कः। (३५)व.१-अहिर्बुध्न्यश्चि। (३६)व.१-इन्द्राग्नात्व।

(३७)व.२-साश्विनो, व.३-त्यश्विनी। (३८)व.१-देवौ।

(३९)व.१-भगस्यात् परिकीर्तितः।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

युगस्य पञ्च वर्षेशा ^{४०}ब्रह्मर्केन्द्रजेश्वराः ।

^{४१}युगेशवत्सरेषानां फलं नामानुरूपतः ॥१५॥

^{४२}ईतयश्चा^{४३}ग्निकोपश्च व्याधयः प्रचुरा भुवि ।

^{४४}प्रभवाब्दे ^{४५}मन्दवृष्टि^{४६}स्तथापि सुखिनो जनाः ॥१६॥

दण्ड^{४७}नीतिपरा भूपा बहुसस्यार्धवृष्टयः ।

विभवाब्देऽखिला लोकाः सुखिनः स्युर्विवैरिणः ॥१७॥

शुक्लाब्दे निखिला लोकाः सुखिनः स्वजनैः सह ।

राजानो युद्धनिरताः परस्परजयेच्छया ॥१८॥

प्रमोदाब्दे ^{४८}प्रमोदन्ते राजानो निखिला जनाः ।

^{४९}वीतरागा वीतभया ^{५०}ईति^{५१}व्याधियुता ^{५२}अपि ॥१९॥

(४०) व. २-वहन्यर्किन्द्रजनेश्वराः, व. १-ब्रह्मर्कहर्कजेश्वराः,

क.-ब्रह्मकेन्दुज्यजेश्वराः । (४१) व. १-युगसंवत्सरे ।

(४२) पु.-ईतय आग्नि । (४३) व. १-ग्निवायव्यव्या व्याधयः ।

(४४) पु.-प्रभवाब्द । (४५) व. १-मध्यवृष्टि । (४६) पु.-तथापि ।

(४७) व. १-नीतिः । (४८) पु.-प्रमोदन्ति । (४९) व. १-वातरोगा ।

(५०) पु.-ईतीव्यालयुता, व. १-अति । (५१) पु.-व्याल ।

(५२) व. १-ना अपि ।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

न चलन्त्यखिला लोकाः स्वस्वमार्गात्कदाचन।

प्रजापतिसमे नूनं बहुसस्यार्धवृष्टयः ॥२०॥

^{५३}अन्नं हि ^{५४}भुज्यते शश्वत्स्वज^{५५}नातिथिभिः सह।

अङ्गिराब्देऽखिला ^{५६}लोका भूपाः स्युः कलहोत्सुकाः ॥२१॥

श्रीमुखाब्देऽखिला धात्री बहुसस्यार्ध^{५७}संयुता।

^{५८}अध्वरे निरता विप्रा वीत^{५९}रागा ^{६०}विवैरिणः ॥२२॥

^{६१}भावाब्दे प्रचुरा ^{६२}रोगा ^{६३}मध्यसस्यार्धवृष्टयः।

राजानो युद्ध^{६४}निरतास्तथापि सुखिनो जनाः ॥२३॥

(५३)व.१-अन्नी वे। (५४)पु.-भुज्जते। (५५)पु.-जनैरर्थिभिः।

(५६)व.१-भूपा नित्यं स्युः। (५७)क.-(लोपः) श्लो. क्र.-२२ब

(संयुता) तः श्लो. क्र.-२३ड पर्यन्तम्। (५८)व.१-अध्वरेषु।

(५९)व.१.२-रोगा। (६०)व.१- (पुनरोक्तिः-पाठभेदः)वीतरोगा

वीतरोगा। (६१)पु.-भावीब्दे। (६२)व.३-रागा, व.१-गावो।

(६३)पु.-मध्या, व.३-मध्याः, व.१- मध्यसस्यार्धबहुसस्यार्धवृष्टयाः।

(६४)पु.-निरता तथापि।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

प्रभूतपयसो गावः सुखिनः सर्वजन्तवः ।

६५ सर्वकामक्रिया ६६ सक्ता युवाब्दे युवतीजनाः ॥२४॥

६७ पार्थिवाब्देऽ ६८ खिला ६९ क्षमेशाः सदा युद्धपरायणाः ।

सम्पूर्णा धरणी ७० भाति बहु ७१ सस्यार्धवृष्टिभिः ७२ ॥२५॥

ईश्वराब्देऽखिला ७३ अन्तूत्रक्षे ७४ धात्री च सर्वदा ।

पोषयत्य ७५ तुलं ७६ वार्थान्फलशालीक्षु ७७ व्रीहिभिः ॥२६॥

अनीतिरतुला वृष्टिर्बहुधान्याख्यवत्सरे ।

विविधैर्धान्यनिचयैः ससम्पूर्णाखिला धरा ७८ ॥२७॥

(६५)पु.-सर्वे काम। (६६)व.१,क.-युक्ता।

(६७)पु.-पार्थिवर्षे, व.१-धातृवर्षे। (६८)व.२.३-खिल। (६९)पु.-क्षमेशाः।

(७०)व.१-भीति। (७१)पु.-सस्यार्ध।

(७२)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र-२५ड तः श्लोकः क्र.-२६ड (वारिभिः)।

(७३)पु.-अन्तून्धात्री। (७४)पु.-धात्रीव। (७५)पु.-मुल।

(७६)पु.-म्बार्थ, व.३-चाथ। (७७)व.१-वारिभिः।

(७८)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-२७ड तः श्लोकः क्र.-२८ड (प्रमाथिनी)।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

न मुञ्चति पयोवाहाः कुत्रचित्कुत्रचिज्जलम्।

मध्यमा ^{७९}वृष्टिरर्थं च ^{८०}नूनमब्दे ^{८१}प्रमाथिनि॥२८॥

विक्रमाब्दे धराधीशा विक्रमात्क्रान्तभूमयः।

सर्वत्र सर्वदा मेघा मुञ्चन्ति प्रचुरं जलम्॥२९॥

^{८२}वृषाब्दे निखिला ^{८३}क्षमेशा युध्यन्ति वृषभा इव।

म^{८४}खप्रसक्ता विप्रेन्द्राः ^{८५}सततं ^{८६}यजते सुरान्॥३०॥

^{८७}चित्रार्धवृष्टिः सस्याद्यैर्विचित्रा निखिला ^{८८}धरा।

निराकुलाखिला ^{८९}लोकाश्चित्रभानोश्च वत्सरे॥३१॥

(७९)व.३-वर्षं च, पु.-रपञ्च, क.-निचयं। (८०)व.१-पृष्ठाब्दे च प्रमाथिनी।

(८१)पु.-प्रमोदिनि। (८२)व.१-विक्रमाब्दे निखिला लोका युध्यन्ति वृषभापि च।

(८३)व.२-लोका। (८४)व.२-मत्ताप्रसक्ता।

(८५)पु.-सन्ततं। (८६)व.२-यकरोति। (८७)व.१-चित्रभानौ च संसाधौ।

(८८)व.१-जनाः। (८९)व.१-पौराश्।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

१० सुभा^{१२}नुवत्सरे १३ भूमौ भूभु^{१४}जानाञ्च विग्रहः।

१५ भाति भूर्भूरि^{१६}सस्याद्यैर्भयङ्करभुजङ्गमैः ॥३२॥

कथञ्चिन्निखिला १७ लोकाश्चरन्ति प्रतिवत्स^{१८}रम्।

१९ नृपाहवो महारोगभैषजैस्तारणा^{१००}ह्वये ॥३३॥

पार्थि^{१०१}वाब्दे तु राजानः सुखिनः १०२ सुप्रजा भृशम्।

बहुभिः फल^{१०३}पुष्पाद्यैर्विविधैश्च १०४ पयोधरैः ॥३४॥

व्ययाब्दे निखिला १०५ भूपा १०६ बहुव्ययपरा^{१०७}यणाः।

१०८ वीर^{१०९}मत्तेभ^{११०}तुरगरथैर्भूर्भाति सर्वदा ॥३५॥

(९०)व.२-स्वभानु। (९१)व.१-नोश्च। (९३)व.१-भूरि।

(९४)व.३-जो नीच। (९५)व.१-विभाति। (९६)पु.-सस्यार्धेभयं।

(९७)पु.-लोकास्तरन्ति। (९८)व.१-रः। (९९)पु.-नृपाहवक्षताद्रोग।

(१००)पु.-ङ्कये। (१०१)पु.-वाब्देऽथ। (१०२)पु.-सप्रजा।

(१०३)व.१-सस्याधै। (१०४)पु.-पयोमुचैः। (१०५)व.१-भूपो।

(१०६)व.२-बहुकार्यं। (१०७)पु.-भृशम्। (१०८)क.-परि।

(१०९)पु.-मत्तभ। (११०)व.१-तुरगे, क.-गा।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

सर्वजिद्वत्सरे ^{१११}सर्वे जनास्त्रिदशसन्निभाः ।

राजानो विलयं यान्ति भीमसङ्ग्राम^{११२}भूमिषु ॥३६॥

सर्वधारीसमे भूपा प्रजापालनतत्पराः ।

^{११३}प्रशान्तवैराः सर्वत्र बहुसस्यार्धवृष्टयः ॥३७॥

^{११४}विरोधीवत्सरे लोकाः परस्परविरोधिनः ।

^{११५}भूरिभूतियुता भूमिर्भूरिवारिसमाकुला ॥३८॥

^{११६}प्रकृति^{११७}र्विकृतिं याति ^{११८}विकृतिः प्रकृतिं गता ।

तथापि सुखिनो लोका^{११९}श्चास्मिन्विकृतिवत्सरे ॥३९॥

(१११)व.१.२-सर्व। (११२)व.१-राजिषु।

(११३)व.१.-प्रशान्तवैराश्च, व.२-चौरा। (११४)व.२-विरग्ति।

(११५)व.१-भूमिभारयुता, व.३-भूरिभूमियुता

(११६)व.१-प्रकृतिर्कृतिवृकृति यांति विकृतिप्रकृतिं गताः ।

व.२-विकृतिः प्रकृतिर्याति विकृतिः प्रकृतिं गता ।

(११७)पु.-र्विकृतिर्याति। (११८)पु.-वियोनिविकृतिं। (११९)व.१-नित्य।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

खराब्दे निखिला ^{१२०}भूपाश्चान्योन्यं समरोत्सुकाः ।

^{१२१}मध्यमा वृष्टिः ^{१२२}त्युग्ररोगैः ^{१२३}भूता लयं ययुः ॥४०॥

नन्दनाब्दे सदा ^{१२४}पृथ्वी बहुसस्यार्ध ^{१२५}वृष्टयः ।

^{१२६}आनन्ददाखिलानां च जन्तूनां च महीभुजाम् ॥४१॥

विजयाब्दे तु राजानः ^{१२७}सदा विजयकाङ्क्षिणः ।

सुखिनो जन्तवः सर्वे बहुसस्यार्धवृष्टयः ॥४२॥

जयमङ्गलघोषा ^{१२८}द्यैर्धरणी भाति सर्वदा ।

^{१२९}जयाब्दे ^{१३०}धरणी ^{१३१}नाथाः सङ्ग्रामजयकाङ्क्षिणः ॥४३॥

(१२०)व.१-लोकाश्चा । (१२१)व.१-ईरणा । (१२२) पु.-तरोर्भूता ।

(१२३)व.१.२-भूपा । (१२४)व.२-पृथ्व्यां । (१२५)व.१-वृष्टिभिः ।

(१२६)व.२-आनन्देह्यरिकलानां च । (१२७)व.१-कदाचि ।

(१२८)व.१-द्यैधारणी । (१२९)व.३-सयाब्दे ।

(१३०)व.१-भरणी । (१३१)व.१-नाथ ।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

मन्मथाब्दे जनाः सर्वे ^{१३२}लीलया लीललोलुपाः ।

शाली ^{१३३}क्षुयवगोधूमैर्नयना ^{१३४}भिनवा ^{१३५}धरा ॥४४॥

दुर्मुखाब्दे मधुवृष्टि ^{१३६}रीति ^{१३७}चौराकुला धरा ।

^{१३८}महावैरिमहीनाथा वीरवारणधोटकैः ॥४५॥

हेमलम्बी ^{१३९}त्वीतिभीतिर्मध्यसस्यार्धवृष्टयः ।

भाति भूर्भूपसंक्षोभ ^{१४०}खड्गविद्युल्लतादिभिः ॥४६॥

^{१४१}विलम्बीवत्सरे भूपाः परस्परविरोधिनः ।

प्रजापीडा ^{१४२}त्वनर्घत्वं तथापि सुखिनो जनाः ॥४७॥

(१३२)व.१-तेर्तेप्यु, व.२, क.-तर्ष्कलीललोलुपाः, व.३-तष्कलीलीललोपुपाः ।

(१३३)व.१-क्षुपवगो । (१३४)व.१-भिर्नवा । (१३५)व.१.३-धराः ।

(१३६)व.१-रति । (१३७)व.१-चौररणाकुलाः ।

(१३८)पु.-महिनाथा, व.३, क.-महिवैरिमहीनाथ ।

(१३९)पु.-भीतिर्मध्यार्ध सृष्टयः । (१४०)व.१-खड्ग, व.३-स्वर्ग ।

(१४१)व.१-विलम्ब । (१४२)व.३-चन ।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

१४३ विकार्यब्देऽखिला लोकाः १४४ सरोगा वृष्टिपीडिताः ।

पूर्वसस्यफलं स्वल्पं १४५ बहुलं १४६ आपरं फलम् ॥ ४८ ॥

शार्वरीवत्सरे पूर्णा धरा १४७ सस्यार्घवृष्टिभिः ।

प्रजाश्च सुखिनः १४८ सर्वा राजानः स्युर्विवैरिणः ॥ ४९ ॥

प्लवाब्दे त्वखिला धात्री वृष्टिभिः १४९ प्लव १५० संयुता ।

रोगाकुला त्वीति १५१ भीतिः १५२ सम्पूर्णं वत्सरं फलम् ॥ ५० ॥

शुभकृद्वत्सरे पृथ्वी राजते विविधोत्सवैः ।

१५३ आन्तकचोरभयदा १५४ राजानः समरोत्सुकाः ॥ ५१ ॥

१५५ शोभकृद्वत्सरे धात्री प्रजानां १५६ रोगशोकदा ।

तथापि सुखिनो लोका बहुसस्यार्घ १५७ वृष्टयः ॥ ५२ ॥

(१४३)व.१-विकाम्यब्दे । (१४४)व.१-रोगा ना । (१४५)व.१-वद्रूलं ।

(१४६)व.१-आपलं । (१४७)पु.-स्यात्सर्ववृष्टिभिः । (१४८)पु.-सर्वे ।

(१४९)व.१-फल । (१५०)पु.-सन्निभा । (१५१)व.१-भयं ।

(१५२)व.१-सम्पूर्णमपरं । (१५३)व.१.२-आतङ्क चौर । (१५४)व.१-जातः ।

(१५५)व.१-क्षेम । (१५६)व.१-शोकरोगदा । (१५७)व.१-वृष्टिभिः ।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

क्रोध्यब्दे त्वखिला लोकाः क्रोधलोभ^{१५८}परायणाः ।

ईतिदोषेण नियतं मध्यसस्यार्घवृष्टयः ॥५३॥^{१५९}

^{१६०}अब्दे विश्वावसौ ^{१६१}शश्वच्चोररोगाकुला धरा ।

सस्यार्घवृष्ट^{१६२}यो मध्या ^{१६३}भूपालोऽति^{१६४}विभूतयः ॥५४॥

पराभवाब्दे ^{१६५}राजानः समरं सह शत्रुभिः ।

आमयक्षुद्र^{१६६}सस्यादिप्रभूता^{१६७}त्यल्पवृष्टयः ॥५५॥

^{१६८}प्लवङ्गाब्दे मध्यवृष्टिरोगचोराकुला ^{१६९}धरा ।

^{१७०}अन्योन्यसमरे भूपाः शत्रुभि^{१७१}र्हतभूमयः ॥५६॥

(१५८)पु.-परायणः । (१५९)क.-(लोपः) श्लोकः क्र.-५३ ।

(१६०)व.१-श्रब्दे । (१६१)पु.,क.-शस्य, व.१-सश्वचौर ।

(१६२)क.-योर्मध्या ।

(१६३)व.३,क.-भूपालोऽतिवि, व.२-भूपालो भाति । (१६४)व.१.-भूपयः ।

(१६५)व.१-लोकानां राजानः शत्रवो वमुः । (१६६)व.१-धान्यानि ।

(१६७)पु.-त्वल्प, व.१-त्यत्य, क.-स्वत्य । (१६८)पु.-प्लवङ्गब्द ।

(१६९)व.१-धराः । (१७०)व.१-अन्योन्यं । (१७१)पु.-हतभूमयः ।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

१७२ कीलकाब्दे त्वीति १७३ भीतिः १७४ प्रजाक्षोभो १७५ नृपाहवे।

तथापि १७६ वर्धते लोकः १७७ समधान्यार्ध १७८ वृष्टिभिः ॥५७॥ १७९

१८० सौम्याब्दे सुखिनो लोका बहुसस्यार्धवृष्टिभिः।

विवैरिणो धराधीशा विप्राश्चाध्वरतत्पराः १८१ ॥५८॥

साधारणाब्दे वृष्ट्यर्धभयसाधारणं १८२ स्मृतम्।

विवैरिणोऽखिला भूपाः प्रजाः स्युः १८३ स्वस्थचेतसः ॥५९॥

विरोधकृद्वत्सरे तु परस्परविरोधिनः।

१८४ सर्वे जना १८५ नृपाश्चैव मध्यसस्यार्धवृष्टयः ॥६०॥

(१७२)पु.-कालाब्दे। (१७३)पु.-भीति।

(१७४)व.२-प्रजाक्षोभ। (१७५)व.१-नृपाहवाः, व.२-नृपाक्वचित्।

(१७६)व.१-वर्तते। (१७७)व.१-समा। (१७८)व.१-वृष्टयः।

(१७९)व.१-(पुनरोक्तिः) कीलकाब्दे त्वीतिभीतिः। (१८०)पु.-सौमब्दे।

(१८१)व.१, व.२-श्चाध्वस्ततत्पराः। (१८२)व.१.२-भृशम्।

(१८३)क.-सुस्थ।

(१८४)पु.-सर्व। (१८५)व.१-नृप।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

भूपाहवमहा^{१८६}रोगमध्यस^{१८७}स्यार्घवृष्टयः ।

^{१८८}दुःखिनो जन्तवः सर्वे वत्सरे ^{१८९}परिधाविनि ॥६१॥

प्रमादीवत्सरे तस्मिन्मध्यसस्यार्घवृष्टयः ।

प्रजाः कथञ्चिज्जीवन्ति ^{१९०}समात्सर्याः क्षितीश्वराः ॥६२॥

आनन्दाब्देऽखिला लोकाः ^{१९१}सर्वदानन्दचेतसः ।

राजानः सुखिनः सर्वे बहुसस्यार्घवृष्टिभिः ॥६३॥

राक्षसाब्देऽखिला लोका राक्षसा इव निष्कृपाः ।

^{१९२}स्वस्वकार्यरताः सर्वे मध्यसस्यार्घ^{१९३}वृष्टयः ॥६४॥

(१८६)व.३-रोगो। (१८७)व.१-स्यार्द्ध।

(१८८)व.२-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.-६१क तः श्लोकः क्र. ६२ब।

(१८९)क.-परिधावति। (१९०)व.१-समाश्चर्ये।

(१९१)व.१,क.-(समाक्षरलोपः) श्लो. क्र.-६३ब तः श्लो. क्र.-६४अ पर्यन्तम्।

(१९२)व.१-सर्व। (१९३)व.१-वृष्टिभिः।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

नलाब्दे मध्यसस्यार्धवृष्टयः^{१९४} प्रवरा धरा ।

^{१९५}नृपसंक्षोभसञ्जातभूरिभीकरभूमयः ॥६५॥^{१९६}

पिङ्गलाब्दे^{१९७} त्वीतिभीतिर्मध्यसस्यार्धवृष्टयः ।

राज^{१९८}भिर्विक्रमाक्रान्ता^{१९९} भुज्यते शत्रुमेदिनी ॥६६॥

वत्सरे कालयुक्ताख्ये सुखिनः सर्वजन्तवः ।

^{२००}सन्तीतयेऽपि सस्यानि^{२०१} प्रवराणि^{२०२} तथागदाः ॥६७॥

^{२०३}सिद्धार्थीवत्सरे भूपाः शान्त^{२०४} वैरास्तथा प्रजाः ।

सकला वसुधा भाति बहुसस्यार्ध^{२०५} वृष्टिभिः ॥६८॥

(१९४)पु.,क.,व.१-(लोपः) प्रवरा धरा। (१९५)व.१-प्रचुरा मत्ताः।

(१९६)पु.-(पाठान्तरम्-त्रुटितम्) प्रवरस्या.....र्धवृष्टिभिः ।,

पु.-(पुनरोक्तिः)श्लो.क्र.-६४अ,ब (राक्षसाब्देऽखिला लोका राक्षसा इव निष्कृपाः।)। (१९७)व.१-(लोपः)त्वीतिभीति। (१९८)व.१-(लोपः)भि।

(१९९)व.१-भुज्यते। (२००)पु.-संसीतयो सस्यहानि, व.१-संतातपेति, व.२-संतितयोऽपि। (२०१)व.१-प्रचुरोपि। (२०२)पु.-तथा, व.३,क.-तथापि च।

(२०३)पु.-सिद्धार्थ। (२०४)पु.-वेष। (२०५)व.१-वृष्टयः।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

रौद्राब्दे नृपसंक्षोभसम्भूतक्लेशभागिनः ।

२०६ सततं त्वखिला लोका मध्यसस्यार्धवृष्टयः ॥६९॥

२०७ दुर्मत्यब्देऽखिला लोका भूपा २०८ दुर्मतयस्तथा ।

तथापि सुखिनः सर्वे २०९ सङ्ग्रामाः सन्ति चेदपि ॥७०॥

सर्व २१० सस्ययुता धात्री २११ पालिता धरणीश्वरैः ।

२१२ पूर्वदेशविनाशः स्यात्तस्मिन्दुन्दुभिवत्सरे ॥७१॥

रुधिरोद्गारि २१३ शरदि प्रभूताः २१४ स्युस्तथामयाः ।

नृपसङ्ग्रामसम्भूत २१५ भूभुजस्त्वखिला जनाः ॥७२॥

रक्ताक्षीवत्सरे भूपाश्चान्योन्यं हन्तुमुद्यताः ।

ईतिरोगाकुला धात्री स्वल्पसस्यार्ध २१६ वृष्टयः ॥७३॥

(२०६)पु.-सन्ततं। (२०७)क.-दुन्दुभ्यब्दे। (२०८)व.३,पु.-धर्मतयस्तथा,

क.-धर्मवयस्तथा। (२०९)पु.-शान्तिग्रामाः सन्ति। (२१०)पु.-सस्या।

(२११)व.१-पालयत्यवनिश्वराः, क.-पालिता धरणीखलैः।

(२१२)पु.-पूर्वे देशे तु नाशः, क.-पूर्वदेशेसस्य।

(२१३)पु.-राधि, व.३-धराधि। (२१४)पु.- (लोपः)स्यु।

(२१५)व.३-(लोपः)भूभु।

(२१६)व.१-वृष्टिभिः, पु.-वृत्तयः।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

क्रोधनाब्दे मध्यवृष्टिः पूर्वसस्यविनाशनम्^{२१७}।

सम्पूर्णमपरं^{२१८}सस्यं भूपाः^{२१९}क्रोधाभिभूतयः॥७४॥

क्षयाब्दे^{२२०}सर्वसस्यार्धं^{२२१}वृष्टयः स्युः क्षयं गताः।

तथापि लोका जीवन्ति कथञ्चिद्येन केनचित्॥७५॥

^{२२२}चैत्रादिवारपोऽब्देशश्च भूपो मेष^{२२३}चारपः।

सस्याधिपः कर्कटेशस्तुले^{२२४}शस्तु^{२२५}रसाधिपः॥७६॥

अङ्ग^{२२६}वङ्गकलिङ्गेषु^{२२७}मेष^{२२८}वारेश्वरोऽब्दयः।

तद्वर्णसस्य^{२२९}प्रचुरं स्वदेशे निखिलं फलम्॥७७॥

(२१७)व.२,क.-विनाशनः। (२१८)पु.-सस्यभूताः।

(२१९)पु.-क्रोधविभूतयः, व.३-क्रोधाविभूतयः। (२२०)व.२-सस्यसर्वार्धं।

(२२१)पु.-वृष्टयस्युः।

(२२२)व.२-वैशादिवारद्वेसस्य, क.-चैत्रादिवारंथोद्देश, व.१-चैत्रादिवारश्चाब्देश।

(२२३)व.१-वारपः, व.२-चारथः, क.-चारयः, व.३-वारयः।

(२२४)व.१-शश्च, क.-शोऽपि। (२२५)पु.-रसोधिपः। (२२६)व.२-वङ्गे।

(२२७)पु.-कलिङ्गे। (२२८)व.१-वाराष्ट्रयः स्मृतः, व.२-मेखतो रखरोद्वयः,

व.३-वारेश्वरोऽब्दयः। (२२९)पु.-प्रवरं।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

सूर्येऽब्दे प्रचुरा रोगा ^{२३०}मध्यसस्यार्घवृष्टयः ।

^{२३१}वाराहवोत्सुका क्षमेशाश्चतुरङ्गबलाकुलाः ॥७८॥

चन्द्राब्दे निखिला गावः प्रभूतपयसो ^{२३२}धरा ।

भाति सस्यार्घ ^{२३३}पानीयद्यु ^{२३४}चर ^{२३५}स्यार्धिमानवैः ॥७९॥

अग्नितस्कररोगाः ^{२३६}स्युर्नृपो विग्रहदाय ^{२३७}कः ।

हत ^{२३८}सस्यबहुव्यालो ^{२३९}भौमाब्दे ^{२४०}वृष्टिनाशदः ॥८०॥

प्रभूतवा ^{२४१}त ^{२४२}सौम्यब्दे ^{२४३}मध्यसस्यार्घवृष्टयः ।

नृपसंक्षोभसम्भूत ^{२४४}भूरिक्लेश ^{२४५}भुजप्रजाः ॥८१॥

-
- (२३०) व.१-मध्यमध्यमस्यार्घ । (२३१) पु.-वराहोत्सुकाक्षमेश,
व.२-वाराहोत्सुकक्षमेश, व.३-धरावहोत्सुकक्षमेशा, व.१-नहागवोत्सुकाक्षमेशाः ।
(२३२) व.१-धराम् । (२३३) व.१-पानियं । (२३४) व.३-चरस्य ।
(२३५) व.१-स्यार्धि । (२३६) व.१-द्यौनृपो, व.३-स्युर्नृप ।
(२३७) व.१-(लोपः) श्लोकः क्र.-८० ब(कः) तः श्लोकः क्र.-८१ ब(वृष्टयः) ।
(२३८) पु.-सस्येव । (२३९) पु.-भौमार्ध । (२४०) व.२, क.-वृद्धिनाशनम् ।
(२४१) व.२-(लोपः) त । (२४२) व.२.३-सौम्याब्दे ।
(२४३) पु.-मध्य, व.१, क.-मध्यय । (२४४) व.३-भूमि । (२४५) व.१-भुत्प्रजा ।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

गुरोः संव^{२४६}त्सरे ^{२४७}विप्राः ^{२४८}सन्तताध्वरशालिनः ।

सम्पूर्ण^{२४९}वृष्टिसस्यार्धनिरोगैः ^{२५०}सुन्दरा धरा ॥८२॥

^{२५१}यवगोधूम^{२५२}शालीक्षुफलपुष्पार्धवृष्टिभिः ।

सम्पूर्णा निखिला धात्री भृगुपुत्रस्य वत्सरे ॥८३॥

^{२५३}सौरैऽब्दे मध्यमा वृष्टिरीतिभीतिर^{२५४}नेक^{२५५}धा ।

^{२५६}सङ्ग्रामोद्योगधात्रीशबल^{२५७}क्षुण्णा^{२५८}खिला धरा ॥८४॥

(२४६)पु.-सरो। (२४७)क.-विप्रा, पु.-विप्र।

(२४८)पु.- (लोपः) सञ्जतारशी....नः, क.-स्नजातापरशालिनः,

व.२-संयुता धरशीलिनः ।

(२४९)व.१-सस्यवृष। (२५०)व.१-सुधराधरा, पु.(लोपः)धरा।

(२५१)व.१-पर्व। (२५२)पु.-शालिनां। (२५३)व.१-सौराष्ट्रे।

(२५४)व.२-शोकदा। (२५५)व.१-धाः। (२५६)व.३,क.-सङ्ग्रामे।

(२५७)व.२-क्षुणा, व.३-क्षुण्ण। (२५८)पु.-खिलधारा, व.१-खिला धराः।

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ११)

यस्मिन्नब्दे शशाङ्क^{२५९}ज्ञः जीव^{२६०}शुक्राश्च मन्त्रिणः ।

तस्मिन्नब्देऽ^{२६१}खिलं ^{२६२}क्षेमं बहुसस्यार्धवृष्टयः ॥८५॥

^{२६३}सस्येशानां फलं त्वेवं ^{२६४}पापाश्चे^{२६५}दर्धनाशनम् ।

बलाबलं सुसंवीक्ष्य वदेत् फलनिरूपणम् ॥८६॥

^{२६६}मृगादिराशि^{२६७}षट्कं यदुत्तरायणसंज्ञकम् ।

याम्यायनं कर्कषट्कं^{२६८} ज्ञातव्यं भानु^{२६९}भुक्तितः ॥८७॥

^{२७०}अहोरात्रं क्रमात् ^{२७१}स्वस्व^{२७२}देवानामय^{२७३}नद्वयम् ।

अखिलं मङ्गलं कर्म सौम्यायनगते रवौ ॥८८॥

(२५९)पु.-(लोपः)ज्ञः, व.३-ज्ञ। (२६०)पु.-शुक्रः ।

(२६१)व.२.३-तुलं, पु.-तुल। (२६२)व.१,क.-क्षेम।

(२६३)व.१-सस्यनाशः। (२६४)व.१-पाप। (२६५)व.२,पु.-दर्धं।

(२६६)व.१-मृगाद्य। (२६७)व.१-षट्के। (२६८)पु.-(अधिकम्) स्यात्स्था।

(२६९)पु.-युक्तितः। (२७०)व.३-अहोरात्र। (२७१)व.१-ज्ञेयं, क.-च्छस्व।

(२७२)पु.-दैवाना। (२७३)क.-नोच्च यत्।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ अब्दलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ११)

तद्वर्जितं ^{२७४}तन्निखिलं कार्यं याम्यायने स्थिते।

ऋतवः षड्भानु^{२७५}भोगात्तु मकरादि द्वयं ^{२७६}द्वयम् ॥८९॥

भवन्ति शिशिराद्या ^{२७७}ये हैमन्ता^{२७८}न्तास्तु ^{२७९}तेऽखिलाः।

चान्द्रमानेन ^{२८०}पौषाद्या मासाः स्युः शिशिरादयः ॥९०॥

^{२८१}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायामब्दलक्षणाध्याय एकादशः ॥ ॥११॥

(२७४)व.१,पु.-निखिलं। (२७५)पु.-भोगान्। (२७६)पु-(लोपः)द्वयम्।

(२७७)व.१-श्च। (२७८)क.-भास्त ते, पु.-स्तास्तु ते। (२७९)व.१-षट्कदा।

(२८०)क.-पौषा।

(२८१)पु.-इति अब्दलक्षणमेकादशः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां ब्रह्मर्षिविरचितायांसंवत्सराध्याय एकादशः ॥,

व.२-अब्दलक्षण एकादशः ॥, व.३-इत्यब्दलक्षणमेकादशोऽध्यायः ॥,

क.-इत्यब्दलक्षणमेकादशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ द्वादशोऽध्यायः ॥

॥ तिथ्यध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि तिथ्यध्यायं च तत्क्रियाम्।

तदीशाः क्रमशो धातृवह्निद्यौकमलासनाः ॥१॥

विष्णुगौर्यो गणाधीशयमौ सर्वसिद्धिकरौ।

गुहाकेन्द्रौ च वस्वीशौ दुर्गानां च धर्मपः ॥२॥

वस्वीश्वरौ हरिरवौ कामः शर्वो निशाकरः।

दर्शहयतिथेस्त्वीशा भवन्ति पितरः सदा ॥३॥

(१)पु.-ये। (२)पु.-मक्रियाम्। (३)व.१-तिथीशाः। (४)पु.-धात्रीव।

(५)व.२-द्वै, व.१-च। (६)पु.-धना। (७)व.३,क.-शा।

(८)पु.-सञ्जमौ, व.३,क.-जसौ। (९)व.१-निशाङ्करौ। (१०)व.१-हो।

(११) व.१-न्द्रो, व.२-न्द्रै, क.-ष्टौ। (१२)व.२-व। (१३)व.२-वस्वांशौ।

(१४)पु.-नौ। (१५)व.१-विश्वश्वरौ। (१६)व.१.२.३-वी। (१७)पु.-कलि।

(१८)पु.-सर्वे, क.-सर्पौ, व.१-शिवकलिस्ततः।

(१९)व.१-शशी विश्वेदर्शसंता तिथीशाः। (२०)व.२-हय। (२१)व.२-सदाः।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा^{२२}ख्याः स्युः पुनः पुनः ।

^{२३}नेष्टमध्येष्ट^{२४}फलदाः शुक्ले कृष्णे प्रती^{२५}पगाः ॥४॥

लौहाश्मवृक्ष^{२६}शय्यादि^{२७}चित्तप्रेष्यासवादि यत् ।

^{२८}रणोप^{२९}करणं क्षेत्रं तिथौ प्रतिपदीरितम् ॥५॥

मौञ्जीविवाहयात्रा^{३०}सु ^{३१}प्रतिष्ठाभूषणादिकम् ।

^{३२}पुष्टिवास्त्वादिकं कर्म द्वितीया^{३३}यां विधीयते ॥६॥

शिल्पमौञ्जीप्रतिष्ठा^{३४}श्च वि^{३५}द्योद्वाहादिमङ्गलम् ।

^{३६}यात्रेभोष्ट्रा^{३७}म्बुगोकर्म तृतीयायां ^{३८}विभूषणम् ॥७॥

(२२)व.३,क.-द्याः । (२३)पु.-नेष्टमध्ये । (२४)व.१-फलदा ।

(२५)व.१-पदाः । (२६)व.३,क.-शास्त्रा ।

(२७)व.२-विन्नलेख्या, क.-लेष्या, व.३-वित्तलेखसपादि ।

(२८)व.१-व.३-रणोध । (२९)व.१-कारण ।

(३०)व.१-श्च, पु.-स, व.३-स, क.-स्यत् । (३१)क.-प्रतिता ।

(३२)व.१-पौष्टिकाश्वा, व.२-युद्ध । (३३)पु.-यं । (३४)व.१-च ।

(३५)पु.-धो । (३६)व.१-यन्त्रेभाष्ट्रा, पु.-यात्राभोष्ट्रा, क.-ष्ट्रां ।

(३७)पु.-बुगे ।

(३८)क.-विधीयते ।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

३९ बन्धनोच्चाटना ४० ग्न्यस्त्र ४१ विषाद्यखिलदारुणम्।

अथर्वणादिकं कर्म रिक्ता ४२ स्वेव विधीयते ॥८॥

यात्रोपनायनो ४३ द्वाह ४४ वास्तुशान्तिकपौष्टिकम्।

४५ चरस्थिराखिलं कर्म पञ्चम्यां समुदीरितम् ॥९॥

सेवाभूषणगोवास्तुसमरं क्रयविक्रयम्।

४६ भूषणं कर्म ४७ भैषज्यं सर्वं षष्ठ्यां विधीयते ॥१०॥

वास्तूपनयोद्वाहप्रतिष्ठा ४८ च ४९ चिरस्थिरम्।

कृषिभूषण ५० सङ्ग्रामं सप्तम्यां समुदी ५१ रितम् ॥११॥

(३९)व.१(लोपः)श्लोकः क्र.-८अ,ब। (४०)क.-स्त्राश्च।

(४१)पु.-विश्वा, व.२-विरचा। (४२)पु.-श्चे च, क.-ख्यैव, व.२-स्वे तद्।

(४३)व.१-द्वाहा। (४४)व.१-श्रतिष्ठा शान्ति। (४५)व.१-सर्वा, पु.-चरास्थिरा।

(४६)व.१-भूप। (४७)व.१-च। (४८)व.१.२.३,क.-दि। (४९)पु.-चिरं।

(५०)व.३-सङ्ग्रामा। (५१)व.३-रिताः।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

५२ शिवस्थापनलोहाश्मवृक्षवाणिज्यभूषणम्।

५३ खा ५४ तक्षेत्र ५५ रणो ५६ द्योगमष्टम्यां समुदीरितम् ॥ १२ ॥

५७ यानोपनयनोद्वाहप्रतिष्ठाखिलमङ्गलम्।

५८ पौष्टिकं ५९ शान्तिकं कर्म ६० दशम्यामखिलं शुभम् ॥ १३ ॥

६१ विवाहकृषिवाणिज्यमुपवासादिभूषणम्।

६२ वाणिज्यशिल्पनृत्याद्यमेकादश्यां विधीयते ॥ १४ ॥

चरस्थिराखिलं कर्म स्थापनोद्वाहभूषणम्।

द्वादश्यां सर्व ६३ मुक्तं ६४ यद्यात्रान्नग्रहणं विना ॥ १५ ॥

६५ वास्तूपनयनोद्वाहप्रति ६६ ष्ठोद्यानभूषणम्।

माङ्गल्य ६७ मखिलं कर्म त्रयोदश्या ६८ मुदीरितम् ॥ १६ ॥

(५२)क.-(लोपः)श्लोकः क्र.-१२अ,ब। (५३)व.३-क्षा। (५४)व.२-तं।

(५५)व.३-रणे। (५६)पु.-योग। (५७)क.-यात्रो। (५८)व.१-शान्तिकं।

(५९)व.१-पौष्टिकं। (६०)व.१-दशम्यां समुदीरितम्। (६१)व.१-विवाहा।

(६२)व.१-सङ्ग्राम। (६३)व.१-भुक्ता हि।

(६४)व.१-यात्रा ना, व.२-शय्यायात्रात्रं ग्रहणं, क.,व.३-यात्रान्नग्रहणं।

(६५)क.-यात्रो। (६६)व.२-ष्ठायान। (६७)पु.-मङ्गलं। (६८)व.१-विधीयते।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

६९ दन्तधावनं^{७०} तैलस्त्री^{७१} मांसयात्रोपनायनम्।

७२ विना न क्षौरमितरं पौर्णमास्यामुदीरितम् ॥ १७ ॥

७३ अमायां पितृकर्मकं कर्तव्यमितरं न तु।

७४ रिक्ताख्यास्तिथयः^{७५} श्रामा सर्वकर्म^{७६} निगर्हि^{७७} ताः ॥ १८ ॥

अष्टमी द्वादशी षष्ठी पक्ष^{७८} रन्ध्रास्तु तासु च।

७९ मङ्गले सर्वदा^{८०} त्याज्या न्यूनं हि^{८१} दशनाडिकाः ॥ १९ ॥

(६९) व. ३-(लोपः) श्लो. क्र.-१७ अ, ब, क। (७०) व. २, क.-तैलादि।

(७१) पु.-मास। (७२) व. २-विनक्षौतानाक्षौर, व. १-क्षौरं विनान्यमितरं।

(७३) व. १-(पाठभेदः) पितृकर्म च कर्तव्यममायामितरं न च।

(७४) व. १-रिक्ताश्च, व. २-द्यास्। (७५) व. २-श्रेमा।

(७६) व. ३-पिगर्हिता, व. १-कर्मसु। (७७) पु.-ता।

(७८) पु.-लेन्द्रास्तु, व. २-रम्भास्तु, व. १-रन्ध्रस्तु।

(७९) व. २-मङ्गलं, व. ३-मङ्गलैः। (८०) व. २-त्याज्यं।

(८१) व. २-दशकनिष्ठिकाः, व. १-मनकादशभाद्विजाः, पु.-दशनाडिका।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

मध्यमा प्रतिपच्छुक्ले शेषाः स्युर्मङ्गलप्रदाः ।

८२ षष्ठ्यां दर्शं ८३ प्रतिपदि द्वादश्यां ८४ चैव पर्वसु ॥२०॥

८५ नवम्यां ८६ न च कुर्वीत कदाचिदन्तधावनम् ।

स्त्रीसेवनममावास्यां चतुर्दश्यां ८७ क्षुरक्रिया ॥२१॥

षष्ठ्यां ८८ तैलस्तथाष्टम्यां ८९ पलञ्च ९० परिवर्जयेत् ।

आदित्यभौमयोवरि व्यतीपाते च पर्वसु ।

तैला ९१ भ्यङ्गं न ९२ कर्तव्यं वैधृतौ च दिनक्षये ॥२२॥

कुर्या ९३ दामलकं स्नानं दशम्यां मूढधीर्नरः ।

पुत्रनाशो भवेत्तस्य त्रयोदश्यां ९४ धनक्षयः ॥२३॥

(८२)व.१-अष्टम्यां, व.३-षष्ठी। (८३)व.१-षष्ठ्यौश्च।

(८४)व.१-प्रतिपत्सु च।

(८५)व.२(लोपः)श्लोकः क्र.२१अ तः श्लोकः क्र.२३ब।

(८६)व.१,क.-च ना, व.३-नैव। (८७)पु.-क्षुरं तथा। (८८)व.३-तैलं।

(८९)व.१-पलं चैव। (९०)व.१-विवर्जयेत। (९१)व.१.३-भ्यगो।

(९२)व.१.३-कर्तव्यो। (९३)व.१-दामलक। (९४)व.३-धनक्षयम्।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

सम्पत्पुत्र^{१५} क्षयस्तस्य ^{१६}द्वितीयायामसंशयम्।

^{१७}सप्तम्यां च ^{१८}नवम्यां ^{१९}वा अमायां कुलनाशनम्॥२४॥

निशि चन्द्रवती ^{१००}या तु पूर्णिमानुमति^{१०१}श्च सा।

दिवा ^{१०२}चन्द्रवती राका ^{१०३}तद्वदेव द्विधा^{१०४}प्यमा।

सिनीवाली चन्द्रवती नष्टचन्द्रा कुहू^{१०५}र्मता॥२५॥

कार्तिके शुक्लनवमी ^{१०६}ह्यादिः कृतयुगस्य ^{१०७}सा।

त्रेतादिर्माधवे शुक्ला तृतीया पुण्यसंज्ञिता॥२६॥

माघे पञ्चदशी ^{१०८}कृष्णा द्वापरा^{१०९}दिरुदीरिता।

कल्पादिः स्यात्कृष्णपक्षे नभस्ये च त्रयोदशी॥२७॥^{११०}

(१५)पु.-क्षयंतस्य, व.३-क्षयेतस्य। (१६)व.२-द्वितीयायां न।

(१७)पु.-सप्तम्या। (१८)व.२-(लोपः)नवम्यां वा। (१९)व.१-च।

(१००)पु.-सा। (१०१)व.१-स्मृताः। (१०२)व.१-चान्द्र।

(१०३)पु.-तद्वेव, व.१-तद्वच्च। (१०४)पु.-धमा। (१०५)व.१-स्मृता।

(१०६)व.१-आदिः। (१०७)व.२-च। (१०८)पु.-शुक्ला।

(१०९)व.२-तु दीरिताम्, क.-रुदीरिताः, व.१-दिः श्रुतीरिताः।

(११०)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-२७ड तः श्लोकः क्र.२८अ।

॥ तिथ्यध्यायः ॥ (अध्यायः १२)

द्वादश्यूर्जे शुक्लपक्षे नवम्य^{१११}श्चयुजे ^{११२}सिता।

चैत्रभाद्रपदे चैव तृतीया शुक्लसंज्ञिता॥२८॥

एकादशी सिता पौषे ^{११३}आषाढे दशमी सिता।

माघे च ^{११४}दशमी शुक्ला ^{११५}नभस्येऽ^{११६}थ सिताष्टमी॥२९॥

श्रावणे ^{११७}मास्यमावास्या ^{११८}फाल्गुने मासि पूर्णिमा।

आषाढे कार्तिके मासि चैत्रे ज्येष्ठे च पूर्णिमा।

मन्वादयः स्नानदानश्राद्धे^{११९}ष्वत्यन्तपुण्यदाः॥३०॥

यदा कृष्णत्रयोदश्यां ^{१२०}मघास्विन्दुः करे रविः।

गजच्छाया तदा ज्ञेया पितृणां दत्तमक्षयम्॥३१॥

(१११)पु.-श्चयुर्जे। (११२)व.२-सिते। (११३)व.१-प्याषाढे।

(११४)पु.-सप्तमी। (११५)व.१-नभस्यस्य। (११६)व.२.३,क.-प्य।

(११७)व.१-चाप्यमावास्या। (११८)क.-श्रायेण। (११९)व.१-त्व।

(१२०)पु.-मघाविधु।

॥ तिथ्यध्यायः ॥

(अध्यायः १२)

एकस्मिन्वासरे ^{१२१}तिस्त्र^{१२२}स्तिथयः स्युः क्षया ^{१२३}तिथिः ।

तिथिर्वारत्र^{१२४}येऽप्येकाभ्यधि^{१२५}कात्वेऽतिनिन्दिता ॥३२॥

^{१२६}यामस्तमा^{१२७}स्तिथिं प्राप्य मुहूर्तत्रयवाहिनीम् ।

सूर्यस्त्वखण्डसंज्ञोऽसौ ^{१२८}व्रताद्यखिलकर्मसु ॥३३॥

^{१२९}तिथेः पञ्चदशो भागः क्रमेण तिथयोऽखिलाः ।

एकैकस्यामपि तिथौ ^{१३०}तदर्धं करणं ^{१३१}स्मृतम् ॥३४॥

^{१३२}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायातिथ्यध्यायो द्वादशः ॥ ॥१२॥

(१२१)क.-मिश्रां । (१२२)पु.-स्तिथिख । (१२३)व.१-भिधा, क.-मिति ।

(१२४)पु.-यस्यैका ।

(१२५)व.२-कत्वेतिनिन्दिताः, पु.,क.-कात्वेतिर्मिता, व.३-कात्वेनिर्मिता ।

(१२६)व.१.३-यामस्तग । (१२७)व.२-यस्तिथिं । (१२८)व.२-व्रताय ।

(१२९)व.१-तिथिः । (१३०)पु.-तदर्ध । (१३१)क.,व.३-क्षणम्, व.२-क्षये ।

(१३२)पु.,क.-इति तिथ्यध्यायो द्वादशः ॥, व.१-इति तिथ्यधिकारो द्वादशः ॥,

व.२-तिथ्यध्यायोद्वादशः ॥, व.३-इति तिथ्यध्यायो दशमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ त्रयोदशोऽध्यायः ॥

॥ वाराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१वाराणां ^२मखिलक्रियाम्।

वारो हि कारणं यस्मात्ति^३थेर्वारो बलाधिकः॥१॥

^४राज्ञाभिषे^५कमाङ्ग^६ल्यं ^७सेवास्त्र्योर्णांश्चभेषजम्।

स्वर्ण^८सङ्ग्राम^९धान्यादि विदद्याद्रविवासरे॥२॥

शङ्खमुक्ता^{१०}ञ्जरजत^{११}वृक्षेक्षुस्त्री^{१२}विभूषणम्।

^{१३}ऋतुकृष्यम्बु^{१४}नृत्याद्यं ^{१५}शृङ्गिकर्मेन्दुवासरे॥३॥

(१)पु.-वार। (२)पु.-मपि लक्षणम्, व.२.३-मखिलाक्रियाम्। (३)व.१-थौ।

(४)व.३-गजा। (५)व.२-को, व.१-कं। (६)पु.-ल्य।

(७)व.१-सेव्यस्त्रीणोऽश्च, क.-स्त्रीणाश्च, व.३-स्त्रीर्णास्व, पु.-वास्त्रोर्णाश्च।

(८)व.१-सङ्ग्रह। (९)व.२-धान्यानि। (१०)पु.-ञ्ज, व.१-श्च।

(११)व.१-मुक्ताश्च, व.२-वृक्षेक्षुस्त्री, क.-वृक्षेक्षुस्त्रीवि। (१२)पु.-षुभूषणम्।

(१३)पु.-ऋतुपुष्पं। (१४)व.१-नृत्याद्यं, व.२-भूषाद्यं। (१५)पु.-शृङ्ग।

॥ वाराध्यायः ॥

(अध्यायः १३)

प्रवालाकरधात्व^{१६}स्त्रविषाग्निसमरादिकम्।

सन्धिविग्रहभूकर्मभूमिपुत्रस्य वासरे॥४॥

गीतनृत्यकलाशिल्पलिपि^{१७}भूरससङ्ग्रहः^{१८}।

^{१९}सङ्ग्रामवार्ता^{२०}वाग्वादभूषणाद्यं बुधेऽहनि॥५॥

^{२१}पौष्टिकं बलमाङ्गल्यं ^{२२}हेमाम्बरविभूषणम्।

वृक्ष^{२३}गुल्मलतायानकर्मदेवेज्यवासरे॥६॥

स्त्री^{२४}नृत्यगीतहेमा^{२५}श्च कृषिरत्नविभूषणम्।

गोधान्योत्सव^{२६}पण्यादि^{२७}कर्म ^{२८}भार्गववासरे॥७॥

क्रूरानृतासव^{२९}स्तेयसीसाशमा^{३०}यस^{३१}वास्तु ^{३२}यत्।

स्थिरकर्माखिलं ^{३३}धान्य^{३४}सङ्ग्रहं ^{३५}सौरवासरे॥८॥

(१६)व.१-श्व। (१७)व.२-भूषण। (१८)व.२-हं। (१९)व.१-ध्नामवाश्वा।

(२०)पु.-विग्वाद। (२१)व.१-पौष्टिकाश्चर। (२२)पु.-हमां। (२३)क.-कर्म।

(२४)व.१,क.-गीतनृत्य। (२५)व.३-श्व। (२६)क.-मया। (२७)व.१-कार्यं।

(२८)व.१-भृगुजलावासरे। (२९)व.२-सौयसी, व.१-स्तेय।

(३०)व.२.३,क.-य, व.१-यन। (३१)व.३-वस्तु। (३२)व.१-तत्।

(३३)पु.-धान्यं। (३४)व.१-सङ्ग्रह। (३५)व.२.३-सौरिवासरे।

॥ वाराध्यायः ॥

(अध्यायः १३)

रविः स्थिरश्चरश्चन्द्रः कुजः क्रूरोऽ^{३६}खिलं बुधः ।

ईज्यो लघु^{३७}र्मदुः शुक्रस्तीक्ष्णो दिनकरात्मजः ॥९॥

^{३८}क्लेशः कान्ति^{३९}र्मदो लक्ष्मीर्धनहानिः ^{४०}सदा तथा ।

सौभाग्य^{४१}मर्कादिवारेष्व^{४२}भ्यङ्गफलमी^{४३}रितम् ॥१०॥

^{४४}वारप्रवृत्तिः सर्वेषां लङ्कायां भास्करोदये^{४५} ।

देशान्तश्चरार्था^{४६}ख्यनाडीभि^{४७}स्तदधोपरि ॥११॥

बलवद् ग्रहवारेऽपि ^{४८}सत्कृतं कर्म सिध्यति ।

दुर्बल^{४९}ग्रहवारेऽ^{५०}पि ^{५१}न सिध्यन्ति कदाचन ॥१२॥

(३६)व.१-बुधः खलः । (३७)व.१-भृगुः । (३८)व.१-केशः ।

(३९)व.१.२-गंदो, क.-मन्दो, व.३-र्मतिर्लक्ष्मी ।

(४०)व.१-रनिष्टता, व.३,क.-विपत्तया । (४१)व.१-मर्कवारादि ।

(४२)क.-भ्यङ्गे । (४३)व.२-रिताम् । (४४)व.२-वारः । (४५)पु.-दयः ।

(४६)व.१-ख्यैर्, व.२-खं, व.३-या ।

(४७)व.१-तथापरे, व.३,क.-स्तदधोपरे ।

(४८)व.१.२-यत्कृतं, क.-संकृतं । (४९)व.१-प्रद । (५०)व.१-षु, व.२-तु ।

(५१)व.३-दुःखेनापि न सिध्यति ।

॥ वाराध्यायः ॥

(अध्यायः १३)

चन्द्रसौम्येज्यशुक्राणां वारास्त्वखिलकर्मसु।

पूजितास्त्वन्यवारेऽ^{५२}पि प्रोक्तं कर्मैव सिद्ध्यति॥१३॥

सूर्यो रक्तः शशी^{५३}गौरो वर्णो भौम^{५४}श्च लोहितः।

^{५५}दूर्वाछविर्बुधो जीवः ^{५६}स्वर्णवर्णः सितः सितः॥१४॥^{५७}

सौरिः कृष्णः ^{५८}स्वस्ववारे स्वस्व^{५९}वर्ण^{६०}क्रियाः ^{६१}शुभाः।

^{६२}शैलाक्षवेदा ७।५।४ स्तर्का^{६३}ब्धिनगाः ६।४।७

^{६४}पञ्चाग्निबाहवः ५।३।२ ॥१५॥

(५२)व.१-षु। (५३)व.२-शुक्लाः। (५४)व.१.२.३,क.-स्तु।

(५५)पु.-(लोपः)छवि, व.२-दूर्वास्तु। (५६)व.२-दूर्वाभश्च।

(५७)व.२-(इतः पर्यन्तं श्लोकः संख्या) २२०। (५८)व.१-स्वस्य।

(५९)व.३,क.-वर्णा। (६०)व.१.२,क.-क्रिया, पु.-क्रियां। (६१)व.१-मूलाः।

(६२)पु.-शैलेषु। (६३)व.१-स्तर्काष्वि। (६४)व.१-वेदाग्नि।

॥ वाराध्यायः ॥

(अध्यायः १३)

^{६५}वेदाक्षिबाणा ४।२।५ ^{६६}लोकैकेभा ^{६७}३।१।८

^{६८}स्त्वक्षिगिरिवह्नयः ^{६९}२।७।३ ।

चन्द्रे^{७०}भतर्का ^{७१}१।८।६

कुलिकयमघण्टार्धयामकाः ॥१६॥

प्रहरार्धप्रमाणास्ते भानुवारादितः क्रमात्।

चतुर्विंशतिसङ्ख्याः स्युः ^{७२}क्षणे वारे च वासरे॥१७॥^{७३}

यो वासराधिपस्त्वाद्य^{७४}स्तस्मात्षष्ठो द्वितीयकः।

^{७५}तस्मात्षष्ठस्तृतीयः स्यादेवमेवं ततः ^{७६}परम्॥१८॥

(६५)व.१-वेदद्विकानिलाः, व.२-वेदावक्राणांत्वा ४।५।५।

(६६)व.१-लौकैकेन। (६७)व.२-३।३।८ । (६८)व.१-स्त्वक्षद्विवाहव।

(६९)व.१-५।७।३ । (७०)व.१,३-भतर्काः। (७१)व.२-२।८।६ ।

(७२)व.१-क्षणेवाराश्चवासरे, व.२-क्षणावारोस्ववासरात्, क.-क्षणवाराः

स्ववासरात्, व.३-क्षणवाराश्चवासरे।

(७३)व.१-(अधिकम्)वारेशाः पञ्चमः पूर्वः स्तस्मात्षष्ठः पुनः पुनः।

(७४)पु.-स्तस्यात्षष्ठो। (७५)व.१,क.-तस्मात्षष्ठः, व.२-तस्मात्षष्ठः।

(७६)व.१-परे।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ वाराध्यायः ॥

(अध्यायः १३)

यस्य ग्रहस्य वारेऽपि यत्कर्म ^{७७}समुदीरितम्।

^{७८}तत्तस्य कालहोरासु ^{७९}तदा सर्वं विधीयते ॥१९॥

^{८०}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

वाराध्यायस्त्रयोदशः ॥ ॥१३॥

(७७)व.१-तत्समुदीरितम्। (७८)व.१-(लोपः)-श्लोकः क्र.-१९क,ड।

(७९)व.२,क.-सदा।

(८०)व.१-इति काश्यपसंहितायां वाराध्यायस्त्रयोदशः ॥१३॥,

व.२-इति वाराध्यायस्त्रयोदशः ॥१३॥,

व.३,क.,पु.-इति वाराध्यायस्त्रयोदशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ चतुर्दशोऽध्यायः ॥

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१नक्षत्राध्यायमुत्तमम्।

नक्षत्र^२वशतः सर्वं शुभाशुभनिरूपणम् ॥१॥

क्रमाद् भेशादस्त्रयमवह्निधातृनिशाकराः।

^३ईशोऽदितीज्याहिपितृभगार्यमदिवाकराः ॥२॥

त्वष्टृवायुसहस्राक्षवह्नि^४मित्रामरेश्वराः।

निर्ऋत्युदक^५विश्वेश्रीवत्साङ्क^६व^७सवोऽम्बुपाः ॥३॥

अजपादाभिधानाहिर्बुध्न्यपूषा^८द्वया ^९अमी ॥४॥

(१)व.३-(लोपः)श्लोकः क्र.-१ब तः श्लोकः क्र.-

२अ(क्रमाद्भेशा..)पर्यन्तम्।

(२)व.१,क.-वशतः, व.२-वस्वतः। (३)व.१-ईशा।

(४)व.२-मित्रेविखेचराः, पु.-मित्रखेचराः। (५)क.-विश्वाश्चश्रीवधुश्च।

(६)व.३,क.-वा। (७)व.१.२.३,क.-सवाम्बुपाः। (८)पु.-द्वया।

(९)व.१-स्त्वमी।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

यात्रोप^{१०}नयन^{११}क्षौरवस्त्रसीमन्तभूषणम् ।

प्रतिष्ठा^{१२}श्वेभविद्यास्त्रकृषिकर्माश्विभे शुभम् ॥५॥

बिलप्रवेशगणितविषशस्त्राग्निदारुणम् ।

वापीकूपतडागादि^{१३}निक्षेपं याम्यभे ^{१४}शुभम् ॥६॥

^{१५}विषाग्न्यस्त्रसङ्ग्रामदारुणाद्यखिल^{१६}क्रियाः ।

सन्धिविग्रह^{१७}वाद्यादि^{१८}विषादाश्चाग्नि^{१९}भे ^{२०}शुभम् ॥७॥

^{२१}वस्त्रोप^{२२}नयनोद्वाह^{२३}सीमन्तश्च कृषिक्रियाः ।

देवप्रतिष्ठा^{२४}वास्त्वादिस्थिरका^{२५}र्यं च धातृभे ॥८॥

(१०) व. २-नयनं । (११) क.-क्षौरं । (१२) व. २-खेभ ।

(१३) व. १-निक्षोपो, व. ३-निक्षेप । (१४) व. १-शुभः ।

(१५) व. १. ३, क.-विषाग्निश । (१६) पु.-क्रया । (१७) पु.-धावित्र, क.-धाचित्र ।

(१८) व. १-विवादा । (१९) पु.-भं । (२०) व. १. ३, क.-शुभाः ।

(२१) व. २-वास्तो ।

(२२) क.-नायनो । (२३) व. १-सीमन्तादि । (२४) व. १-थात्वादि ।

(२५) व. ३, क.-र्याश्च । (२६) व. २-ध्माणां ।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

प्रतिष्ठोद्वाहसीमन्तयात्रोपनयनक्रियाः ।

क्षौरवास्तुस्वर्णरत्नगजौ^{२६}ष्ट्राणाञ्च चन्द्रभे॥९॥

^{२७}तोरणध्वजसङ्ग्रामप्राकारा^{२८}स्त्र^{२९}क्रियाः खिलाः ।

सन्धिविग्रहवेतालरसादीनां च ^{३०}रुद्रभे॥१०॥

^{३१}यात्राप्रतिष्ठासीमन्तवास्तु^{३२}वस्त्रोपनायनम् ।

क्षौरभूषणधान्या^{३३}श्च ^{३४}कर्मभेऽदितिसंज्ञके॥११॥

चरस्थिराणि कार्याणि सर्वाण्यखिलदेहिनाम् ।

कार्याणि ^{३५}पुष्यनक्षत्रे विना पाणिग्रहं सदा॥१२॥^{३६}

(२७)व.२-तोरणं। (२८)व.२-दि। (२९)व.२-क्रिया। (३०)पु.-रुद्रभे।

(३१)व.३-वाचा। (३२)पु.-शास्त्रोप। (३३)व.३-श्च।

(३४)व.१.२-कर्माण्यदितिसंज्ञके, क-कर्मभे दिनिसंज्ञके।

(३५)व.१-(लोपः) पुष्यनक्षत्रे विना पाणिग्र।

(३६)व.१-(पुनरोक्तिः)श्लोकः क्र.-१०अ,ब।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

३७ धातुवादा ३८ हवद्यूतविषशस्त्राग्निबन्धनम्।

वादवाणिज्य ३९ पिशुनं कर्मकद्रूजभे ४० हितम् ॥ १३ ॥

गोधान्यकृषिवाणिज्यरणोपकरणादिकम्।

विवाहशिल्पनृत्याद्यं निखिलं कर्म ४१ पैतृभे ॥ १४ ॥

रणदारुणशस्त्राग्निधातु ४२ र्घातविषादिकम्।

विवादभेषजं कर्म कार्यं ४३ पूर्वात्रयेऽपि ४४ च ॥ १५ ॥

वस्त्रोपनयनोद्वाहवास्तुसद्यप्रवेशनम्।

४५ अश्वप्रतिष्ठा ४६ सीमन्तगजकर्मोत्तरासु ४७ च ॥ १६ ॥

प्रतिष्ठो ४८ द्वाहसीमन्त ४९ यात्राक्षौर ५० विभूषणम्।

वस्त्रोपनयना ५१ श्वेभं वास्तुकर्म दिनेशभे ॥ १७ ॥

(३७) क.-विवाद, पु.-धातुवा। (३८) पु.-रुण।

(३९) व.१-पैशून्यं, व.३-पिशुन। (४०) व.१-शुभम्।

(४१) पु.-पैतृकम्, व.३-पितृभे। (४२) व.३, क.-वाद, व.१.२-वाद।

(४३) व.१-सर्वा। (४४) व.२-वा। (४५) व.१-अग्नि। (४६) व.२-सीमन्तः।

(४७) क.-वा। (४८) व.२-द्वाहणं। (४९) व.२-मन्त्रा। (५०) पु.-विभूषणम्।

(५१) व.३, क.-श्वेभ, व.२-ष्वेवभ।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

^{५२}प्रवेशवस्त्रक्षौरादिप्रतिष्ठावास्तुभूषणम्।

^{५३}अश्वेभ^{५४}नयनेभो^{५५}ष्टसीमन्तोर्णादिचित्रभे॥१८॥

प्रतिष्ठोद्वाहसीमन्तक्षौरवस्त्रोपनायनम्।

भूषणाश्वेभ^{५६}पशु^{५७}पवास्तुकर्म समीरभे॥१९॥

वाणिज्यवस्त्राभरण^{५८}रसधान्यादि^{५९}सङ्ग्रहम्।

^{६०}शिल्पलेखननृत्याद्यं सर्वमिन्द्राग्निभे ^{६१}हितम्॥२०॥

यात्रोपनयनोद्वाहप्रतिष्ठा^{६२}श्च प्रवेशनम्।

सीमन्तवस्त्रा^{६३}भरणगजकर्म च ^{६४}मित्रभे॥२१॥

(५२)व.१-क्षौरप्रतिष्ठावस्त्रादिप्रवेशो वास्तुभूषणम्।

(५३)व.१-अश्वस्य। (५४)पु.-नयनभो। (५५)पु.-(लोपः) ष्टो।

(५६)व.१-पश्यम्बु कर्म कार्य समीरभे। (५७)व.२-या।

(५८)पु.-रसावन्यादि। (५९)व.१,क.-सङ्ग्रहः। (६०)क.-शिला।

(६१)व.१-हिते। (६२)व.२-श्च। (६३)व.३-भरणं।

(६४)व.१-मैत्रभे।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

आहारक्षौरवाणिज्यशिल्पवस्त्रादिलेखनम्।

लोहाश्म^{६५}पट्टगीता^{६६}द्यं कर्म वासवभे हितम्॥२२॥

^{६७}विवाहाहववाणिज्यकृषिभैषज्यकर्म ^{६८}यत्।

सन्धिविग्रहशस्त्रास्त्रशिल्पकर्म च मूलभे॥२३॥

यात्राप्रतिष्ठासीमन्तव्रतबन्धन^{६९}भूषणम्।

क्षौरवास्तुपुरा^{७०}रामं ^{७१}निखिलं श्रवणे हितम्॥२४॥

यात्रावस्त्रोप^{७२}नायनं प्रवेशक्षौरभूष^{७३}णम्।

प्रतिष्ठावास्तुसीमन्त^{७४}प्रवेशव्रतबन्धनम्।

^{७५}भूषणश्चेतवस्त्रादि जलकर्म जलेशभे॥२५॥

(६५)व.१.२-पशु। (६६)व.२,क.-द्य।

(६७)व.१-विवाहश्चैव। (६८)पु.-वत्, क.-च। (६९)व.१-भूषणाः।

(७०)व.१-रार। (७१)व.२-निखिले। (७२)व.१-पवन, व.२.३-पवनं।

(७३)व.१-णः। (७४)व.१-प्रवेशं वसुभेहिता।

(७५)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-२५क-ड, व.३-भूषणं।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

प्रतिष्ठोद्वाहसीमन्तप्रवेशव्रतबन्धनम्।

^{७६}वस्त्रक्षौरा^{७७}श्च ^{७८}तोयेभवास्तुकर्म च पौष्णभे॥२६॥

^{७९}मघान्तकद्विदेवा हि मूलपूर्वात्रयाग्निभम्।

अधोमुखं ^{८०}तु ^{८१}नवकं भानां तत्र विधीयते॥२७॥

वापीकूपतडागादिनिधे^{८२}रुद्धरणं च यत्।

^{८३}बिलप्रवेशगणितशिल्प^{८४}भूतादिसाधनम्॥२८॥

^{८५}मित्रेन्द्रार्द्रादिति^{८६}वसु^{८७}करपौष्णाश्चिवायु^{८८}भम्।

तिर्यङ्मुखं च ^{८९}नवकं ^{९०}तत्र नूनं विधीयते॥२९॥

(७६)व.३-वस्त्रं। (७७)क.-श्च। (७८)व.३,क.-तोयेन।

(७९)व.३-मघान्तिक। (८०)व.२-(लोपः)तु।

(८१)क.-नक्षत्रं, व.३-मवक्रं।

(८२)व.२-तुद्धरणं, पु.-रुद्धरणं, व.१-स्तु रवणं। (८३)क.-बीज।

(८४)पु.-भूषणादि। (८५)क.-मित्रेन्द्रिन्द्रादि। (८६)पु.-वसुः।

(८७)व.३-(लोपः) कर। (८८)क.-भिः। (८९)पु.-नवके।

(९०)व.१-मन्त्र।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

११नटाश्चपशुनावो १२घ्नहलादिकृषिकर्म यत्।

वसुधातृहरी १३शार्य १४स्तूत्तरा वारिदैवतम् ॥३०॥

ऊर्ध्वास्यधिष्ण्यनवकमिदं तत्र विधीयते।

मर्त्यामर्त्यगृहारम्भप्राकारोद्यान १५पट्टनम् ॥३१॥

स्थिरं रोहिण्युत्तराभं क्षिप्रं पुष्याश्विसूर्यभम्।

चरभं वसुवारीशपवनादितिविष्णुभम् ॥३२॥

मिश्रं १६वह्निद्विदैवत्यमुग्रं १७पूर्वमघान्तकम्।

रौद्रकद्रुजमूलेन्द्र १८वृन्दं तीक्ष्णचतुष्टयम् ॥३३॥

मृदुवृन्दं १९त्वष्ट्रमित्रपौष्णसीतांशुभं त्विदम्।

स्वनाम १००सदृशफलदमेतत्सर्वमुदीरितम् ॥३४॥

(११)व.१-रपा, पु.-तटा, व.३-तटाकाश्च। (१२)व.२-त्प्र।

(१३)व.२-शीर्य, व.१-शाश्वर्यत्युत्तरा च द्विदैवतम्। (१४)क.-त्यूत्तरा।

(१५)पु.-पट्टणाम्, व.१-पट्टतम्, व.३-पट्टणम्, व.२-पसमम्।

(१६)पु.-वह्निं। (१७)क.-पूर्वा। (१८)व.२-दिष्टंतीक्ष्ण।

(१९)क.-त्वाष्ट्रमित्र, व.२-त्वप्रमिदं, त्वष्ट्रमिश्र। (१००)व.१-सम।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

पौष्णादिति^{१०१} त्वाष्ट्रमित्र^{१०२} दस्त्रार्केन्दुवसुडुषु।

^{१०३}विष्णुपुष्पे^{१०४}षु बालानां कर्णवेध उदीरितः ॥३५॥^{१०५}

अदितिद्वयदस्त्रेन्दुकरादित्रितयेऽपि ^{१०६}च।

उत्तरासु च रोहिण्यां गजकर्माखिलं शुभम् ॥३६॥

मृदुस्थिरक्षिप्रभेषु विविष्णुचरभे^{१०७}षु च।

अश्वानामखिलं कर्म कार्यं ^{१०८}शुक्रस्य वासरे ॥३७॥

स्थिरं रोहिण्युत्तराभं क्षिप्रं पुष्याश्विसूर्यभम्।

स्थिरश्रवणचित्रासु ^{१०९}विधिभूताष्टमीषु च।

स्थानप्रवेशगमनं ^{११०}पशूनां न कदाचन ॥३८॥

(१०१)पु.,क.-त्वष्ट्र। (१०२)पु.-दशा, व.२-दस्त्री, क.-दस्त्र।

(१०३)व.२-विष्णा। (१०४)व.२-भमूलेषु।

(१०५)पु.,व.३-(इतः पर्यन्तं श्लोकः संख्या ३६०। (१०६)व.२-वा।

(१०७)व.१-पि च। (१०८)व.१-सूर्यस्य। (१०९)व.१-दर्श।

(११०)पु.-पश्वनां।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

इन्द्राग्निपितृमूलाज^{१११}चरस्थिरमृदुदुषु।

क्षिप्रेषु सीरगमनं विदध्यात्प्रथ^{११२}मे नृपैः ॥३९॥

^{११३}त्रिषष्टसु नवर्क्षेषु सप्तस्वर्क^{११४}विभुक्रमात्।

हानिवृद्धिः कर्तृमृत्युर्लक्ष्मीप्राप्तिर्यथाक्र^{११५}मम् ॥४०॥

^{११६}वसुवायुभनैर्ऋत्य^{११७}क्षिप्रेन्देषु मृदुदुषु।

^{११८}सीतां ^{११९}स्मृत्वा^{१२०}थ बीजोप्तिरित्युत्कृ^{१२१}ष्टफलप्रदा ॥४१॥

राहुधिष्ण्यात्समारभ्य ^{१२२}धिष्ये^{१२३}ष्वष्टसु निष्क^{१२४}लम्।

^{१२५}ततः पञ्च नवर्क्षेषु धा^{१२६}न्यं वृद्धिस्तदन्तरे ॥४२॥^{१२७}

(१११)क.-चरणा। (११२)व.३.१.२.,क.-मं वृषैः।

(११३)व.२-स्त्रिषुध्य, व.१,क.-त्रिषुष्टा। (११४)पु.-विमुक्तभात्।

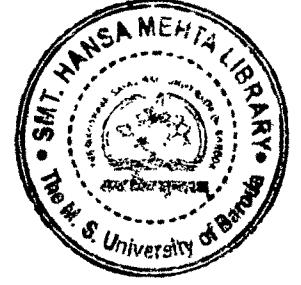
(११५)पु.-भात्। (११६)क.-प्रसवायुज। (११७)पु.-क्षिप्र, व.२.३,क.-ध्रुव।

(११८)पु.-सीता। (११९)व.२-स्मृतां। (१२०)पु.-स्मृत्वाद्य।

(१२१)व.२-ष्ण। (१२२)व.२-धिष्णोस्कासुनिः। (१२३)व.१-ष्ठ।

(१२४)व.१-लाः, व.३-ला। (१२५)व.२,पु.-तमः। (१२६)व.१.३,क.-न्य।

(१२७)व.२-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र-४२क तः श्लोकः क्र.-४३ड
पर्यन्तम्।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

चतु^{१२८}र्थाष्टद्वादशक्षेषु^{१२९} इति^{१३०} पञ्चचतुष्टयम्।

निष्फलं चिन्तयेत्स^{१३१}र्वबीजोप्तिसमये क्रमात्॥४३॥

पितृमारुतसर्पा^{१३२}न्त्यस्थिरक्षे^{१३३}ऽश्विन्दुशुक्रयोः।

न कुर्याद् वार^{१३४}णे रोगमु^{१३५}क्तस्नानं कदाचन॥४४॥

उत्तरात्रयपुष्यार्कपौष्णमैत्रवसुदुषु।

^{१३६}सेन्द्रवारुणधिष्येषु नृत्यारम्भः प्रशस्यते॥४५॥

वस्वग्नीन्द्बीज्यनैर्ऋत्य^{१३७}भाग्यं^{१३८}त्वाष्ट्रं च^{१३९}त्र्युत्तराः।

पितृद्विदैव^{१४०}हस्ताख्याताराः स्युः कुलसंज्ञकाः॥४६॥

(१२८)पु.-र्भा, व.३-र्थ। (१२९)व.१-तिथि।

(१३०)व.१.३, क.-पञ्चचतुष्टयेम्।

(१३१)व.१.३, क.-र्व। (१३२)पु.-न्त्या। (१३३)पु.-श्विदु।

(१३४)व.२.३, क.-यो। (१३५)व.२-क्तं। (१३६)व.१-इन्द्र।

(१३७)क.-स्वष्ट्र। (१३८)क.-वत्युत्तरा, व.२-ष्टयवयुत्र्युत्तराः।

(१३९)व.१-क्षेत्रात्रयम्। (१४०)व.१-वखाद्या, पु.-मध्या।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

१४१ धातृज्येष्ठादिति स्वाती १४२ पौष्णाम्बुहरि १४३ देवताः ।

अजपान्तक १४४ भौजङ्गताराः १४५ स्वोपकुला १४६ ह्य १४७ याः ॥ ४७ ॥

शेषाः १४८ कुला १४९ कुलास्तारास्तासां १५० मध्ये कुलोडुषु ।

१५१ गम्यते यदि भूनाथः पराजयमवा १५२ प्यते ॥ ४८ ॥

धिष्येषु यत्कुलाख्येषु १५३ गन्ता जयम १५४ वाप्यते ।

सन्धिर्भवेत्त १५५ तः सम्यक् १५६ तथाकुलकुलोडुषु ॥ ४९ ॥

भद्रा १५७ तिथिः १५८ शनेवरि १५९ वारे १६० चेद्विषमाङ्घ्रिभे ।

त्रिपुष्करस्त्रिगुण १६१ दो द्विगु १६२ णं १६३ द्वयङ् १६४ ध्रिभे मृतौ ॥ ५० ॥

(१४१)व.२-धात। (१४२)व.२-पौष्णा नु, पु.-पौष्णार्क। (१४३)पु.-दैवतम्।

(१४४)व.२-भौजैगे। (१४५)व.३,क.-श्रो, व.२-श्रोप। (१४६)पु.-द्वया।

(१४७)व.२,क.-याः। (१४८)व.१-कुलास्। (१४९)व.२-(लोपः)कुला।

(१५०)व.२-ह्यादुर्यु। (१५१)व.२-गम्यादि। (१५२)व.१-प्स्यति।

(१५३)व.३-पतन्, क.-परा। (१५४)व.१-प्नुयात्। (१५५)व.१-योः।

(१५६)व.१-तदा। (१५७)पु.-तिथि। (१५८)व.१-शनिवार, पु.-यमार्कार।

(१५९)व.१-श्वेद्। (१६०)व.१-चेद्विषामाङ्घ्रिभम्। (१६१)व.३,क.-दं।

(१६२)व.१-णं। (१६३)व.२-ध्यं। (१६४)पु.-धिभे।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

दद्यात्तद्दोषनाशाय ^{१६५}गोत्रयं द्वित^{१६६}यक्रमात्।

विषवृक्षोऽश्विभाद्याम्यधिष्ण्यादामलक^{१६७}स्तरुः ॥५१॥

^{१६८}उदुम्बरश्चाग्निधिष्ण्या^{१६९}ज्जम्बुवृक्ष^{१७०}श्च धातृभात्।

इन्दुभा^{१७१}त्खदिरो जातः कृष्ण^{१७२}वृक्ष^{१७३}श्च रौद्रभात् ॥५२॥

सम्भूतोऽदितिभाद्वंशः पिप्पलः ^{१७४}पुष्पसम्भवः।

सर्पधिष्ण्यान्नागवृक्षो वटः पितृभसम्भवः ॥५३॥

^{१७५}पालाशो भाग्यभा^{१७६}ज्जातः ^{१७७}प्लक्षश्चार्यमसम्भवः।

^{१७८}अरिष्टवृक्षो रविभाद् ^{१७९}ब्रह्मवृक्षस्त्वष्ट्रसम्भवः ॥५४॥^{१८०}

(१६५)पु.-त्रेयं। (१६६)व.३,क.-यं। (१६७)क.-स्तदा।

(१६८)व.१-औदुम्बर। (१६९)व.१-म्बक्षाश्च, क.,व.३-जम्बुवृक्षश्च।

(१७०)व.२,क.-स्तु। (१७१)पु.-त्वा।

(१७२)पु.-प्लक्षश्च, व.२.३,क.-वृक्षस्तु।

(१७३)व.१-(लोपः)रक्त। (१७४)पु.-पुष्प। (१७५)व.१-फलांशो।

(१७६)पु.-लातः। (१७७)पु.-लक्षा। (१७८)व.१-अम्बष्ट, व.२-अवष्ट।

(१७९)व.२-श्रीवृक्ष। (१८०)व.३,क.- (लोपः)श्लोकः क्र.५४।

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

स्वात्यर्क्षजोऽर्जुनो वृक्षो ^{१८१}द्विदैवत्याद्विकङ्कतः ।

मित्रभाद् बकुलो ^{१८२}जातो ^{१८३}विष्टिः पौरन्दर्क्षजः ॥५५॥

^{१८४}सर्जवृक्षो मूलभाच्च वज्रुलो वारिधिष्यजः ।

पनसो ^{१८५}विश्वभाज्जातश्चार्कवृक्ष ^{१८६}स्तु विष्णुभात् ॥५६॥

वसुधिष्यच्छमीवृक्षः कदम्बो वरुणर्क्षजः ।

अजैकपाच्चूतवृक्षोऽहिर्बुध्न्या ^{१८७}त्पिचुमन्दकः ॥५७॥

^{१८८}मधुवृक्षः पौ ^{१८९}ष्णाधिष्य ^{१९०}त्स्वर्णवृक्षं प्रपूजयेत् ।

अरिवृक्ष ^{१९१}मथानीय ^{१९२}पीडनीयं प्रयत्नतः ॥५८॥

(१८१)व.२-द्विवककमिति, व.१-द्विदैवसाद्विकं वतवः, क.-त्याद्विकं पितः ।

(१८२)पु.-जीतौ । (१८३)व.३-विप्तिः । (१८४)व.१-सज्जु ।

(१८५)पु.-वैश्व । (१८६)व.१-श्व । (१८७)व.१-मि, व.२-त्सिचुमेदकः ।

(१८८)पु.-मधुकरवृक्षः । (१८९)व.३-ष्य ।

(१९०)पु.-तूचर्क्षवृक्षं, व.२-त्सर्वर्क्ष ।

(१९१)व.१-मते, क.-मेयोति, व.३-मेयोनीयं, व.२-मतो यान्ति ।

(१९२)व.२-पानीय, व.३-प्रपीडनीयं ।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ नक्षत्राध्यायः ॥

(अध्यायः १४)

१९३ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
नक्षत्राध्यायश्चतुर्दशः ॥ ॥१४॥

(१९३) पु.-इति नक्षत्राध्यायश्चतुर्दशः ॥,

क.-इति नक्षत्राध्यायश्चतुर्दशः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां नक्षत्राध्यायश्चतुर्दशः ॥,

व.२-नक्षत्राध्यायश्चतुर्दशः ॥,

व.३-इति नक्षत्राध्यायश्चतुर्दशः ॥१४॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ पञ्चदशोऽध्यायः ॥

॥ योगाध्यायः ॥

योगेशः क्रमशः ^१कालविष्णु^२श्चन्द्रः पिता^३महाः ।

जीवराक्षस^४देवेन्द्र^५कालाग्न्यर्कभूमयः ॥१॥

^६मरुद्गजजलाधीशगणेश^७धराधिपाः ।

^८त्वाष्ट्र^९मित्रकुमारा^{१०}ख्यसामित्रकेमला^{११}द्विजाः ॥२॥

देव^{१२}दैत्यौ ^{१३}च पितरौ विधि^{१४}स्तल्लक्षण^{१५}प्रदा ।

परिधस्य तु ^{१६}पूर्वार्धं व्यतीपातः सवैधृतिः ॥३॥

(१) वं.३-कालो । (२) व.३-श्चन्द्र । (३) पु.-महम्, क.-मह, व.३-महः ।

(४) व.३-वेन्द्र । (५) पु.-कंकालाग्न्य, व.१-जलचन्द्रार्क, व.२-कालास्यर्कज्य ।

(६) पु.-मरुद्गजाधीश, व.१-मरुदखगजलाधीश, व.२-मनुद्गजत्र्यवीश,

क.-मरुदभगजश्चादीश । (७) व.१, पु.-धनाधिपाः । (८) क.-त्वाष्ट्र ।

(९) व.१-विमित्रकुमारा, पु.-मित्रकुम्भः ।

(१०) व.२-ख्यसावित्री, पु.-ख्यासामित्र, व.१-स्फुःसावित्री ।

(११) पु.-द्विजा । (१२) क.-दैत्येन्य, व.१-वैद्यौ । (१३) व.२-स्व ।

(१४) व.१-तत्र । (१५) व.१.३-प्रदाः । (१६) पु.-पूर्वार्ध ।

॥ योगाध्यायः ॥

(अध्यायः १५)

महा^{१७}पाता^{१८}ष्टमश्चन्द्रः सर्वकर्मसु गर्हितः ।

विष्कुम्भ^{१९}वज्रयोस्तिस्त्रः षड्वा^{२०}गण्डातिगण्डयोः ॥४॥

व्याघाते^{२१}नवमाने तु पञ्च नाड्यास्तु गर्हिताः ।

व्याघातशूल^{२२}परिघपातपूर्वेषु सत्स्वपि ॥५॥

गण्डातिगण्डकुलिशवैधृतेषु^{२३}नवस्वपि ।

अदितीन्दुमघा ह्यश्विमूलमैत्रेज्यभानि च ॥६॥

ज्ञेयानि सह^{२४}चित्राणि मूर्ध्नि^{२५}भानि यथाक्रमात् ।

लिखेदूर्ध्वगतामेकां तिर्य^{२६}रेखास्त्रयोदश ॥७॥

तत्र खार्जूरिके चक्रे कथितं मूर्ध्निभं न्यसेत् ।

^{२७}भान्येकरेखा^{२८}गतयोः सूर्याचन्द्रमसोर्मिथः ॥८॥

(१७)क.,व.१.२.३-पातो। (१८)व.१-ष्टमं (१९)व.१,क.-गण्डयो।

(२०)पु.-गण्डेतिगण्डयोः। (२१)व.१.३-नवशूलेतु, क.-नवमूलेतु, पु.-

नवभातेतु। (२२)क.-परिघा। (२३)व.३-च सत्स्वपि। (२४)व.१-चैत्राणि।

(२५)पु.-तानि। (२६)व.१-रेखा। (२७)व.१-तत्रैक। (२८)पु.-गतयो।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ योगाध्यायः ॥

(अध्यायः १५)

एकार्गलो दृष्टि^{३९}पातः ^{३०}साभिजिद्गर्हितानि वै।

^{३१}क्षणयोग^{३२}प्रमाणं स्याद् ^{३३}भागो यः सप्तविंशतेः॥९॥

योगस्य योगेऽप्येकस्मिन्योगाः स्युः सप्तविंशतिः॥१०॥

^{३४}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

योगाध्यायः पञ्चदशः॥ ॥ १५ ॥

(२९)व.१-पातः, व.३-पाते।

(३०)व.३, क.-श्चाभिजित्सहितानि वै, व.१-श्चाभिजिद्वर्जितानि वै।

(३१)व.१-क्षणं। (३२)व.३,क.-प्रमाणाः। (३३)पु.-भागो।

(३४)व.१-इति कश्यपसंहितायां योगाध्यायः पञ्चदशः॥,

व.३,क.-इति योगाध्यायः पञ्चदशः॥,

पु.,व.२-योगाध्यायः पञ्चदशः॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ षोडशोऽध्यायः ॥

॥ करणाध्यायः ॥

क्रमशः करणाधीशाः सहस्राक्षः प्रजापतिः ।

मित्राख्यस्त्वर्यमा भूमिः श्रीः कीनाशः कलिस्ततः ॥१॥

^१रक्षःसंज्ञो ^२दन्दशूको वायोरेकादशामराः ।

करणानि बवादीनि शुभसंज्ञानि तानि षट् ॥२॥

^३क्रमायाता ^४क्रमायाता ^५भद्रा ^६नेष्टैव मङ्गले ।

अनेककिङ्किणी^७जाल^८शोभितं क्रकचं यथा ॥३॥

मुखे पञ्च गले त्वेका ^९वक्षस्येकादशस्तथा ।

नाभौ चतस्रः ^{१०}कटिषट् तिस्रः ^{११}पुच्छे तु नाडिकाः ॥४॥

(१)व.१-अजः । (२)व.१-दुन्दु । (३)व.२-क्रमाद्याता, व.१-क्रामापाता ।

(४)व.२-क्रमाज्जाता, व.१-क्रमापाता । (५)व.१-भाद्रे ।

(६)व.१,क.-नेष्टेव, पु.-नैष्टेव, व.२-नेष्टा च ।

(७)व.३-जालम, व.२,क.-जाला ।

(८)व.२,क.-शौतक्रकचं यथा । (९)व.१-वक्ष्ये एका ।

(१०)पु.-कटिषट् तिस्रः । (११)व.१-पुच्छे तु ।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ करणाध्यायः ॥ (अध्यायः १६)

कार्यहानिर्मुखे मृत्युर्गले वक्षसि निस्वता।

कट्यामुन्मत्तता नाभौ च्युतिः पुच्छे^{१२} ध्रुवो जयः ॥५॥

स्थिराणि करणान्ये^{१३}षां नेष्टौ नागचतुष्प^{१४}दौ ॥६॥

^{१५} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

करणाध्यायः षोडशः ॥ ॥ १६ ॥

(१२) पु.-ध्रुवे। (१३) पु.-तान्यष्टौ। (१४) व.१.२-दे।

(१५) पु., व.२-करणाध्यायः षोडशः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां करणाध्यायः षोडशः ॥,

क., व.३-इति करणाध्यायः षोडशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ सप्तदशोऽध्यायः ॥

॥ मुहूर्ताध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि मुहूर्तगुणलक्षणम्।

शुभाशुभफलं सर्वं मुहूर्त^१वशतो भवेत्॥१॥

दिवा मुहूर्तो रुद्राहिमित्रपितृवसू^२दकम्।^३

विश्वेविधातृवैरिञ्चिशक्रेन्द्राग्न्यसुराम्बुपाः॥२॥

अर्यमाभग^४संज्ञश्च क्रमशो दश पञ्च ^५च।

रुद्राजपादाहिर्बुध्न्यपूषाश्चि^६यमवह्नयः॥३॥

धातृचन्द्रादिती^७ज्या^८विष्णावर्क^९त्वष्ट्रवा^{१०}यवः।

^{११}रात्रिसंज्ञा मुहूर्तास्ते क्रमात्पञ्चदश स्मृताः॥४॥

(१)व.१-वशतः खलु। (२)व.२-दका, व.१-दिका।

(३)पु.-(अधिकम्) किंस्तुध्नभाविषाग्निशस्त्रसङ्ग्रामदारुणम्।

(४)व.१-संज्ञा। (५)व.३-वा। (६)व.३-राम।

(७)व.१-जीव। (८)व.३-विष्ट्य। (९)पु.-त्वष्ट्र (१०)पु.-व्यकः।

(११)पु.-(पुनरोक्तिः)रात्री।

॥ मुहूर्ताध्यायः ॥ (अध्यायः १७)

अह्नः पञ्चदशो भागो ^{१२}मुहूर्तो ^{१३}यस्तथा निशि।

एकाधिपे मुहूर्तस्य धिष्ण्यस्य च तथा भवेत्॥५॥

^{१४}धिष्ण्याख्यः ^{१५}सुमुहूर्तस्तत्रक्षोक्तक्रियाः शुभाः।

^{१६}अर्यमा राक्षस^{१७}ब्राह्मौ ^{१८}पित्र्याग्नेयौ तथाभिजित्॥६॥

राक्षसा^{१९}म्बू ब्राह्म^{२०}पित्र्यौ ^{२१}भौजङ्गेशौ यथाक्रमात्।

अर्कादिषु च वारेषु ^{२२}मुहूर्ता ^{२३}गर्हिताः शुभे॥७॥

पौराणिका रौद्रसिता मैत्राः ^{२४}सारभटाः ^{२५}क्षणाः।

सावित्रवैरा^{२६}जकाख्यौ गान्धर्वश्चाष्टमोऽभिजित्॥८॥

(१२)पु.-मुहूर्तो। (१३)व.२.३,क.-यः तथा।

(१४)पु.-तद्धिष्ण्याख्यः, व.२-स्वधिष्ण्याख्यः।

(१५)व.३-समुहूर्तस्यात्, क.-सुमुहूर्तस्यस्तत्र। (१६)पु.-अर्यमो।

(१७)व.१-ब्राह्म। (१८)पु.-पित्र्यग्नीशौ, व.३-पित्राज्ञेयो।

(१९)क., व.३-ख्यौब्राह्म, व.२-प्यौब्राह्म। (२०)व.३-पित्रौ।

(२१)व.१-भोजङ्गे, व.२-भोजङ्गा। (२२)व.१-मुहूर्तो। (२३)व.१-गर्हितः।

(२४)व.१-वारभयः। (२५)व.१-क्षणा। (२६)व.१-जिता।

॥ मुहूर्ताध्यायः ॥ (अध्यायः १७)

२७ रोहिणो बलसंज्ञश्च विजयो २८ नैऋतः सितः ।

इन्द्रो जलेश्वरः पञ्चदशमो २९ भागसंज्ञकः ॥१॥

अष्टमो ३० योऽभिजित्संज्ञः ३१ स एव कुतपः स्मृतः ।

रौद्रो गन्धर्वयक्षे ३२ शा भूषणो वायुरग्नयः ॥१०॥

रक्षो धाता ३३ तथा ३४ सौम्यः ३५ पद्मजो वाक्पति ३६ स्ततः ।

पूषा हरिर्वायुनिऋतिर्मुहूर्ता रात्रि ३७ संज्ञकाः ॥११॥

३८ सितवैराजविजयमैत्रसावित्रसंज्ञिताः ।

अभिजिद्वलयुक्तास्ते ३९ सर्वकार्येषु सिद्धिदाः ॥१२॥

(२७)व.१.२-रोहिण्ये ।

(२८)व.३-नैऋतस्ततः, क.-नैऋतो मतः, व.२-नैऋत नतः । (२९)व.१-भग ।

(३०)पु.-द्यौ, व.३-(लोपः)यो । (३१)व.२-सर्वत्र ।

(३२)व.१-शः श्वारणो, क.-सा वारुणो, व.३-शास्तुरगा । (३३)पु.-त्वथा ।

(३४)व.२-सौम्य । (३५)पु.-पित्र्यजो, व.१-पद्मजीवा । (३६)पु.-स्तथा ।

(३७)व.३, क.-संज्ञिताः । (३८)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.१२अ-ब ।

(३९)व.३-सर्वे ।

॥ मुहूर्ताध्यायः ॥

(अध्यायः १७)

४० आत्ययिकेषु च कार्येषु ४१ क्षणं पञ्चाङ्गमीरि ४२ तम्।

४३ यदुक्तं तत्र तत्कर्म सर्वमत्रापि सिद्ध्यति ॥ १३ ॥

४४ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

मुहूर्ताध्यायः सप्तदशः ॥ ॥ १७ ॥

(४०) व. १-अत्यै, व. ३-आय, क.-आत्मै।

(४१) व. १-क्षणाः, व. ३, क.-क्षण। (४२) व. १-ताः।

(४३) व. १-यदृक्षं यत्र यत्।

(४४) पु., व. २-मुहूर्ताध्याय सप्तदशः ॥

व. १-इति कश्यपसंहितायां मुहूर्ताध्यायः सप्तदशः ॥

व. ३, क.-इति मुहूर्ताध्याय सप्तदशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ अष्टादशोऽध्यायः ॥

॥ उपग्रहाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१चोपग्रहनिवारणम्।

भूकम्पश्चार्कभा^२त्सप्त धिष्ण्ये विद्युच्च पञ्च^३मम्॥१॥

^४शूलाष्टमे ^५तु नवमो शनिरष्टादशाह्वये।

केतुः पञ्च^६दशो ^७दण्डश्चोल्का एकोनविंशतिः॥२॥

निर्घातपातसंज्ञश्च ज्ञेयः स नवपञ्च^८मे।

मेघनिर्घात^९कम्पाश्च कुलि^{१०}शः परिवेष^{११}कः॥३॥

विज्ञेयाश्चैकविंशक्षादारभ्य च यथा^{१२}क्रमम्।

चन्द्रयुक्तेषु ^{१३}भेष्वेषु शुभकर्म न कारयेत्॥४॥

(१)व.१, क.-उपग्रह। (२)व.३-सप्तधिष्ण्यं, पु.-विदधं। (३)व.२-मे।

(४)व.२-शूलोष्टमो। (५)व.१-थ। (६)व.२-दशे। (७)पु.-गण्ड।

(८)व.१-उल्का। (९)पु.-मः। (१०)व.१.२-कम्पश्च।

(११)व.१.३-शं, व.२-शे। (१२)व.१-कम्, व.२-के।

(१३)व.२-क्रमात्। (१४)पु.-भेष्वेषु।

॥ उपग्रहाध्यायः ॥

(अध्यायः १८)

सूर्यभात्सार्पपित्र्यर्क्षत्वष्ट्रमित्रात्यभेषु च।

सविष्णुभेषु क्रमशो दस्रभाच्चन्द्रसंयुते ॥५॥

धिष्णये ^{१५}चरति ^{१६}सन्त्यत्र दुष्टयोगः पतत्यसौ।

चण्डीशचण्डायुधा ^{१७}ख्यास्तस्मिन्नैवाचरेच्छु ^{१८}भम् ॥६॥

त्रयोदशम स्युर्मिलने ^{१९}सङ्ख्यया तिथिवारयोः।

क्रकचो ^{२०}नाम यो ^{२१}योगो मङ्गले ^{२२}ध्वतिगर्हि ^{२३}तः ॥७॥

^{२४}चेत्सूर्यवारः सप्तम्यां प्रतिपत्सौम्यवासरे।

सम्बर्तसंज्ञयोगोऽयं शुभकर्मविनाशकृत् ॥८॥

एकादश्यामिन्दुवारो द्वादश्यामर्कवासरः।

षष्ठ्यां बृहस्पतेर्वारस्तृती ^{२५}या बुधवासरे ॥९॥

(१५)व.१.२-तावति। (१६)क.-सान्यत्र, व.२-खेसंप्त, पु.-सात्यत्र।

(१७)व.१-ख्य। (१८)क.-भे। (१९)व.१-संख्यापातांववारयोः।

(२०)पु.-साययो, क.-साम्य यो। (२१)व.१.२.३, क.-योगोऽयं।

(२२)पु.-अतिविगर्हितम्, व.१-विवर्जितः। (२३)क.-ताः।

(२४)व.१-सप्तम्यां सूर्यवारश्चेत्। (२५)पु.-यां।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ उपग्रहाध्यायः ॥

(अध्यायः १८)

अष्टमी शुक्रवारे ^{२६}च ^{२७}नवम्यां ^{२८}मन्दवासरः।

दग्धयोगा ^{२९}स्त्वमे ^{३०}ज्ञेयाः पञ्चधाख्यास्तथाष्टमी॥१०॥

^{३१}यमर्क्षमर्क ^{३२}वारेऽपि ^{३३}सौम्ये भौमे च विश्वभम्।

बुधे ^{३४}धनिष्ठार्यमर्क्षं गुरौ ज्येष्ठा भृगोर्दिने॥११॥

ग्रहाणां जन्मयोगाः स्युः पौष्णभं शनिवासरे।

विशा ^{३५}खादिचतुर्वर्ग ^{३६}भानुवारादि ^{३७}षु क्रमात्॥१२॥

उत्पातमृत्युकाणा ^{३८}ख्या अमृताख्याश्च कीर्तिताः॥१३॥

(२६)व.१.२.३,क.-तु। (२७)व.१-नवम्ये। (२८)व.३,क.-मर्क्रि।

(२९)व.२-श्च विज्ञेया। (३०)व.३-ज्ञेयाः। (३१)व.१.२,क.-यमोर्क।

(३२)व.१.२-वासरे। (३३)पु.-चिचेन्दौ विश्वभं कुजे, व.३-चित्रेन्दावश्विभम्।

(३४)पु.-श्रवि। (३५)पु.- (लोपः) खा। (३६)व.१.२-मर्क। (३७)क.-तः।

(३८)व.३-ख्यामृता, व.१-ख्याः सिद्धयस्तत्र कीर्तिताः,

क.-ख्याः अमृताख्या कीर्तिताः।

॥ उपग्रहाध्यायः ॥

(अध्यायः १८)

आनन्दकालदण्डा^{३९}ख्य^{४०}धूम्रधातृशुभाह्वयाः ।

ध्वाङ्क्षध्वजा^{४१}ख्यश्रीवत्सवज्रमुद्गरछत्रकाः ॥१४॥

^{४२}मित्रं मानसपद्माख्य^{४३}लुम्बकोत्पातमृत्यु^{४४}वः ।

काणः सिद्धिः शुभा मृत्युमुसलान्तककुञ्जराः ॥१५॥

राक्षसाख्यश्चरस्थैर्यवर्धमानाः क्रमादमी ।

योगाः ^{४५}स्वसंज्ञाः फलदा ^{४६}स्त्वष्टाविंशति^{४७}संज्ञकाः ॥१६॥

^{४८}रविवारक्रमादेते दस्रभादिन्दुभाद्विधौ ।

सार्पाद् भौमे बुधे हस्तान् मित्रभादेवपूजिते ॥१७॥

^{४९}वैश्वदेवाद् भृगुसुते ^{५०}वारुणाद् भास्करात्मजे ।

विरुद्धसंज्ञा ये योगास्तिथिवासरर्क्षसम्भवाः ॥१८॥

(३९)पु.-ख्य । (४०)व.३-शूमाद्याष्टशुभावहाः । (४१)पु.-ख्यः ।

(४२)व.१-मित्र । (४३)क.-लम्बको, व.१-लम्भको । (४४)पु.-याः ।

(४५)व.१-स्युः सङ्गफलदा । (४६)पु.-त्वष्टा । (४७)व.३-संख्यकाः ।

(४८)पु., व.२-रविवारे । (४९)पु.-वैदेवाद् । (५०)पु.-वारुणे, व.१.२-वरुणा ।

॥ उपग्रहाध्यायः ॥

(अध्यायः १८)

^{५१}हूणे वङ्गे खरो दोषो ^{५२}देशेष्वन्यत्र शोभनाः ।

हस्तर्क्षं सूर्यवारे तु ^{५३}चन्द्रर्क्षं चन्द्रवासरे ॥१९॥

कुजेऽश्वि^{५४}भं बुधे मैत्रं गुरौ ^{५५}पुष्योत्तरं भृगौ ।

रोहिणे ^{५६}शनिवारे तु ^{५७}सिद्धियोगाह्वया अमी ॥२०॥

आदित्यभौमयोर्नन्दा भद्रा शुक्रशशाङ्कयोः ।

जया ^{५८}सौम्ये गुरौ ^{५९}रिक्ता ^{६०}पूर्णाकाराश्चामृताः शुभाः ॥२१॥

(५१)पु.-हृणवंऽगे खरो दोषा, व.१-हूणाबङ्गखखे देशे ।

(५२)व.१-सदोषास्त्वन्यत्र शोभनाः । (५३)व.३-श्रवणं । (५४)व.१-भे ।

(५५)व.३-पुष्योशतं भृगुगौ, क.-पुष्योत्तभं भृगौ,

व.२-पुष्योत्तराभृगोः, व.१-पुष्यात्पभं भृगो ।

(५६)व.१-शशि । (५७)पु.-सिद्ध । (५८)पु.-सौम्य । (५९)व.१, क.-रिक्त ।

(६०)व.१, क.-पूर्णाको चामृताः शुभाः, व.२-पूर्णाकिन्यः शुभाः स्मृताः ।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ उपग्रहाध्यायः ॥

(अध्यायः १८)

नन्दा तिथिः शुक्रवारे सौम्ये भद्रा ^{६१}जया कुजे।

रिक्ता मन्दे गुरोवरि पूर्णा सिद्धाह्वया तिथिः ॥२२॥

^{६२} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायामुपग्रहाध्यायोऽष्टादशः ॥ ॥१८॥

(६१) व. १-कुजे जया।

(६२) पु., क., व. ३-इति उपग्रहाध्यायोऽष्टादशः ॥,

व. २-उपग्रहाध्यायोऽष्टादशः ॥,

व. १-इति कश्यपसंहितायामुपग्रह प्रकरणमष्टदशः ॥,

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकोनविंशतिमोऽध्यायः ॥

॥ सङ्क्रान्ति-अध्यायः ॥

घोरा ध्वाङ्क्षी महोदर्यो ^१भूमन्दा मन्दाकिनी ^२तथा।

मिश्रा राक्षसिका ^३सूर्यसङ्क्रान्तिष्वर्कवासरात् ॥१॥

नामानि क्रमशो ज्ञेया ^४श्वोग्राद्यैरपि धिष्ण्यकैः।

शूद्रतस्करवैश्या ^५द्यैर्देवभूपगवां क्रमात् ॥२॥

अनुक्तानां च सर्वेषां घोरा ^६द्यास्तु सुखप्रदाः।

पूर्वाह्णे नृपतिं हन्ति विप्रान्मध्यन्दिने ^७विशः ॥३॥

^८अपराह्णेऽस्तमे शूद्रान्प्रदोषे च पिशाचकान्।

निशि रात्रिञ्चरा ^९न्नाट्यकारा ^{१०}नपररात्रके ॥४॥

(१)व.३-(लोपः) भूमन्दा, व.१-मया मन्दा। (२)व.१-मता। (३)क.-दैव।

(४)व.३-त्युग्राद्यै। (५)व.१-द्या। (६)पु.-द्यस्तु।

(७)व.१-वशः, व.२-विज्ञाः।

(८)व.१-अपराह्नसमय, व.२-अपराह्नऽस्तमं। (९)व.३-नाट्य।

(१०)व.२-नवरात्रके, व.१-पररात्रिके।

॥ सङ्क्रान्ति-अध्यायः ॥ (अध्यायः १९)

गोपानु^{११}षसि ^{१२}सन्ध्यायां लिङ्गिनं रविसङ्क्रमः।

यदा ^{१३}मेषगते सूर्ये भरण्यादिचतुष्टये॥५॥

^{१४}सस्यवृद्धिर्भवेत्तत्र वृद्धिरार्द्राचतुष्टये।

मघादिदशके हानिः क्षेमं ^{१५}चानुक्तभेषु च॥६॥

सिंहशार्दूलवाराहखरकुञ्जरमाहिषाः।

तुरग^{१६}श्वाजवृषभ^{१७}कुक्कुटाश्च ^{१८}बवादिषु॥७॥

तिथ्यर्धजानि सङ्क्रान्तिवाहनानि यथाक्रमात्।

भयोनिवाहनं ^{१९}बङ्गवाह्नीके ^{२०}विषये ^{२१}खशे॥८॥

भुशुण्डीभिण्डमालासिदण्डकोदण्डतोमरान्।

कुन्तपाशाङ्कुशास्त्रेषु बिभर्ति करणेऽश्विनः॥९॥

(११)व.२-प्यसि। (१२)व.१-सन्ध्यासु। (१३)पु.-मेषं।

(१४)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र. ६अ-ब। (१५)व.२-वानुक्त, व.१-भानुक्त।

(१६)पु., व.३-श्वाज। (१७)व.१.२-कुक्कुटाश्च। (१८)व.३-बकादिषु।

(१९)व.१-वङ्गे। (२०)व.१-विषमे। (२१)व.१-शशे, व.३-ज्वरे, व.२-श्वरे।

॥ सङ्क्रान्ति-अध्यायः ॥ (अध्यायः १९)

२२ हविष्यं २३ पायसं भक्ष्यमपूपं च पयो दधि।

चित्रान्नं गुडमध्वाज्यं २४ शर्करां २५ च बवादिषु ॥१०॥

निविष्टो वणिजे विष्ट्यां बालवे च गरे बवे।

ऊर्ध्वस्थितस्तु किंस्तुघ्ने शकुनौ कौलवे रविः ॥११॥

चतुष्पात्तैतिले २६ नागे २७ सुप्तः २८ क्रान्तिं २९ करोति नः।

३० अन्धं ३१ मन्दं मध्यदृष्टिं सुलोचनमतः परम् ॥१२॥

पर्यायाद्गणयेद् भानि ३२ रोहिण्याद्यं ३३ चतुर्विधम्।

स्थिर ३४ भेष्वर्कसङ्क्रान्ति ३५ ज्ञेयं विष्णुपदाह्वयम् ॥१३॥

(२२)पु.-हविष्य, व.२-हविषः, व.३ हविष्याः। (२३)पु.-वायसं।

(२४)व.३,पु.-शर्करा। (२५)पु.-च नोहविः, व.३-बवतो हविः।

(२६)पु.-भागे। (२७)क.-सुतः, व.१-सुप्तस्यं।

(२८)क.-क्रान्ति, व.१-सङ्क्रमो। (२९)व.१-भवेत्।

(३०)व.१-अध्यं। (३१)व.१-मध्यं। (३२)व.१-रोहिण्यादि।

(३३)व.१-चतुष्टयम्। (३४)पु.-मेषर्क। (३५)व.१-ज्ञेया।

॥ सङ्क्रान्ति-अध्यायः ॥ (अध्यायः १९)

षडशीति^{३६}मुखं ज्ञेयं द्विस्वभावेषु राशिषु।

सौम्ययाम्यायने नूनं^{३७}भवतो मृग^{३८}कर्किणौ॥१४॥

^{३९}घटमेषभयोर्ज्ञेयं ^{४०}विषुवः सूर्यसङ्क्रमः।

अहः सङ्क्र^{४१}मणे पुण्यमहः कृत्स्नं ^{४२}प्रकीर्तितम्॥१५॥

^{४३}रात्रौ सङ्क्र^{४४}मणे ^{४५}भानोर्व्यवस्था ^{४६}सङ्क्रमे सदा।^{४७}

^{४८}आक्रान्त्यां गतयो ^{४९}राशयोरन्तरालमहर्षतेः॥१६॥

^{५०}विज्ञेयं बिम्बमध्यं तद्यदहः सन्महत्फलम्।

स्नानं दानं ग्रहणवत्सौम्ययाम्यायने द्वये॥१७॥

(३६)व.१-मुखात् ज्ञेया। (३७)व.३-भवतौ। (३८)व.१-कर्किणौ।

(३९)व.१-तुलाधराज्ञेयो, व.२-घटमेषतयोज्ञेयं, व.३-घटमेषतयोज्ञेयो।

(४०)व.२-विष्णुवत्, व.१-विषुवं, क.-विषुवः। (४१)क.-मते।

(४२)व.२-प्रकीर्तिता। (४३)व.१-रात्रि। (४४)पु.-मते। (४५)क.-भानौ।

(४६)व.३-सर्वसङ्क्रमे, व.१-सूर्यसङ्क्रमः।

(४७)व.१-(अधिकम्)सस्यद्धिर्भवेत्तत्र मृगार्द्रादितुष्टये।

(४८)पु.-आक्रान्त, व.१-आक्रान्तां। (४९)व.१-राश्यां।

(५०)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.१७-अ.।

॥ सङ्क्रान्ति-अध्यायः ॥ (अध्यायः १९)

अतीत्य प्राप्य तत्कालं ^{५१}तथा कुर्याद् ^{५२}दुसङ्क्रमः।

सङ्क्रान्तिष्वखिले ^{५३}ष्वेवं तत्कालः ^{५४}पुण्यकः स्मृतः ॥१८॥

या याः सन्निहिता नाड्यस्तास्ताः पुण्यतमाः ^{५५}कलाः।

यावद्भिरंशैः पुरतः सङ्क्रान्तेर्भानुभुक्तितः ॥१९॥

भानो ^{५६}रयनसङ्क्रान्ति ^{५७}स्तथा तद्वाशिसङ्क्रमः।

^{५८}सङ्क्रान्तिग्रहणार्क्षं वा जन्मन्युभयपार्श्वयोः ॥२०॥

^{५९}नेष्टं त्रिषट् शुभदं ^{६०}पर्यायाश्च पुनः पुनः।

^{६१}हानिवृद्धि ^{६२}स्थानहानिस्त ^{६३}त्प्राप्ति ^{६४}भानुतः क्रमात् ॥२१॥

(५१)व.१-तदा। (५२)व.१-दुपक्रमः। (५३)पु.-ष्वयं।

(५४)व.१-पुण्यदः, व.३-पुण्यकालः।

(५५)व.२-फलः, व.१-स्मृतः, क.-वरश्च। (५६)पु.-रयनं।

(५७)व.१-स्तदा। (५८)व.१-सङ्क्रान्तिग्रहणार्क्षं वा।

(५९)पु.-नोष्टं, व.१-निष्टं। (६०)व.१-पर्यायोऽत्र, व.३-पर्यायाच्च।

(६१)व.१-हानिवृद्धिः, ३-हानिवृद्धिः। (६२)व.३-स्थानं।

(६३)क.-प्रतिनददतिः।

(६४)व.३-भीरतिः, व.२-मीरभिः, व.१-(रिक्तस्थानम्)।

॥ सङ्क्रान्ति-अध्यायः ॥ (अध्यायः १९)

तिलोपरिलिखेच्चक्रं त्रित्रिशूलं त्रिकोणकम्।

तत्र ^{६५}हेमादि निक्षिप्य दद्याद्दोषापनुत्तये ॥२२॥

ताराबले न ^{६६}शीतांशुर्बलवान् तद्वशाद्रविः।

बली ^{६७}सङ्क्रममाणस्तु तद्वलाद्वलिनः खगाः ॥२३॥

यादृशेनेन्दुना भानोः सङ्क्रान्तिस्तादृशं फलम्।

नरः प्राप्नोति तद्राशेः शीतांशोः साध्व ^{६८}साधुतः ॥२४॥

^{६९}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

सङ्क्रान्त्यध्याय एकोनविंशतितमः ॥ ॥१९॥

(६५)व.१-हेमादितः, क.-हेमक्षिप्य। (६६)पु.-सीशुर्बलवान्।

(६७)व.३,क.(पाठभेदः)-सङ्क्रमाणस्य वशाद्वलाधिकाः,

पु.-(पाठभेदः)सङ्क्रमाणास्तद्वलाद्वलाधिकाः।

(६८)व.३,क.-साधु वा।

(६९)पु.-सङ्क्रान्तिध्यायो एकोनविंशः ॥,

क.-इति सङ्क्रान्तिध्यायो एकोनविंशतिः ॥

व.३-इति सङ्क्रान्तिध्यायो एकोनविंशतिमः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां ब्रह्मर्षिविरचितायां सङ्क्रान्तिध्याय

एकोनविंशः ॥, व.२-इति सङ्क्रान्तिध्यायः एकोनविंशतिः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ विंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ गोचराध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१सर्वेषां गोचरं बलम्।

ज्ञातव्यं जन्मराशेस्तु निखिलं यद् बलाबलम्॥१॥

^२हिमाद्रिविन्ध्ययोर्मध्ये वेधजं तद्ग्रहा^३लयात्।

^४श्रेष्ठो दिवाकरः षड्त्रिदशा येषु न विध्यते॥२॥

व्याकिंभिः खचरैरन्त्यनव^५मित्रात्मजैः स्थितैः।

जन्मत्रिषष्टसप्तायदशमस्थः शशी शुभः॥३॥

विबुधै^६र्द्वि^७नवान्त्येषु मृत्वम्बु^८स्थैर्न ^९विध्यते।

^{१०}त्रिषष्ट^{११}लाभगो भूमिसुतो यदि शुभप्रदः॥४॥

(१)व.१-वेधगोचरजं फलम्। (२)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.२-अ-ब।

(३)व.१-जया। (४)पु.-श्रेष्ठं। (५)व.१-बन्धुसुत। (६)पु.-हिं।

(७)पु.-नवान्त्यस्तु, व.१-निवात्पस्व। (८)व.२-स्थो।

(९)व.१-विद्यते। (१०)व.१-त्रिषष्टा। (११)पु.-लाभगौ।

॥ गोचराध्यायः ॥

(अध्यायः २०)

१२ रिष्ट^{१३}धर्मात्मजस्थानस्थितैः खेटैर्न विध्यते।

शुभो १४ ज्ञः १५ स्वाम्बु^{१६}षण्मृत्यु^{१७}दिगायस्थो न १८ विध्यते॥५॥

१९ द्वित्र्यङ्कायाष्टरिः फस्थैः खेचरै^{२०}र्यदि वेन्दुभिः।

द्विपञ्चसप्तनवमलाभस्थः शुभदो गुरुः॥६॥

रिः फाम्बुत्रिदशाष्टस्थैर्ग्रहैर्यदि न विध्यते।

आसु^{२१}ताष्टाङ्गला^{२२}भान्त्यस्थितः २३ श्रेष्ठो न विध्यते॥७॥

मृत्युः २४ सप्ताद्यान्त्येषु लाभस्त्रिरिपु^{२५}संस्थितैः।

त्रिषष्ठलाभगः सौरिः २६ शुभो यदि न विध्यते॥८॥

(१२)व.१-अंश।(१३)व.१-धर्माधर्मसुखस्व।(१४)व.१-ग्य।

(१५)पु.-साम्बु।(१६)व.२-(लोपः)स्वाम्बु, पु.-षड्।

(१७)व.१-दशायस्थो।(१८)व.१-विद्यते।

(१९)पु.-धीत्र्य, व.१-धात्र्य।(२०)व.१-वर्दुभिस्तदा, व.२-वान्दुभिः।

(२१)व.१-तिष्ठाकला।(२२)व.१-भान्त्ये(२३)व.३-शुक्लो।

(२४)व.१-सदाद्यष्वाङ्केषु, पु.-सप्ताद्यरंषाकेषु।(२५)व.१-षुस्थितैः।

(२६)व.१-शुभे।

॥ गोचराध्यायः ॥ (अध्यायः २०)

२७ द्यूनधर्मात्मजस्थेन त्वेकेनैवोष्णरश्मिना।

अपि २८ विद्धो ग्रहः किञ्चिन्न ददाति शुभं फलम् ॥१॥

वामवेधविधानेन त्वशुभोऽपि शुभ^{२९}प्रदः।

३० अतस्तं द्विविधं वेधं विचार्याथ बलं वदेत् ॥१०॥ ३१

३२ अज्ञात्वा ३३ विविधान्वेधान् यो ग्रहज्ञो बलं वदेत्।

स मृषा^{३४} वचनाभाषी ३५ हास्यं याति जनैः सदा ॥११॥

शुभे^{३६} क्षितो ३७ नेष्ट^{३८} फलः शुभदः पापवीक्षितः।

ग्रहौ तौ निष्फलौ ज्ञेयौ शत्रुणा च विलोकि^{३९} तौ ॥१२॥

(२७)व.१-रिफःधर्मतनूजस्थैस्त्वैकै। (२८)व.१-वृद्धो।

(२९)व.१-फलम्। (३०) क.-अतस्तं हि,

व.१-(अधिकम्) तस्माद् वेध विचिन्त्याथ कथ्यते गोचरं फलम्।

(३१)व.१-(पश्चात् पाठभेदः) अतस्तान्विविधान्वेधान्विचार्याथ फलं वदेत्।

(३२)व.१-प्रज्ञात्वा। (३३)व.१-विविधात्वेधात्।

(३४)पु.-वचन, व.२-वचनम्।

(३५)व.१-हासं। (३६)व.२-क्षिते। (३७)व.१-नष्ट, व.२-तिष्ठ।

(३८)व.१-फलदः, क.-फल, पु.-फला। (३९)व.१-तः।

॥ गोचराध्यायः ॥ (अध्यायः २०)

४० नीचगो रिपुराशिस्थश्चास्तमानं गतोऽपि वा।

शुभाशुभफलं दातुमशक्तः खेचरः सदा ॥१३॥

ग्रहेषु विषमस्थेषु यत्नाच्छान्तिं ४१ समाचरेत्।

हानिवृद्धिं ४२ ग्रहा ४३ धीना तस्मा ४४ च्छ्रेष्ठतमा ग्रहाः ॥१४॥

सूर्यादीनां च सन्तुष्ट्यै माणिक्यं मौक्तिकं ततः।

सुविद्रुमं मरकतं ४५ पुष्परागं च वज्रकम् ॥१५॥

४६ नीलं गोमेदवैदूर्यं धार्यं ४७ शश्व ४८ दृढं क्रमात् ॥१६॥

४९ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

गोचराध्यायो विंशतितमः ॥ ॥२०॥

(४०) क.-रिपुगो, पु.-नीचगौ। (४१) व.१-समारभेत्। (४२) व.१-ग्रहा।

(४३) पु., व.२-धीनं। (४४) पु.-च्छ्रेय, व.१-सुपूज्यतमा।

(४५) व.१.२, क.-पुष्य। (४६) व.३-नील। (४७) क.-शङ्ख।

(४८) व.१-यथा।

(४९) पु.-गोचराध्यायो विंशतिः ॥, व.३.-इति गोचराध्यायो विंशतिमः ॥,

क.-इति गोचराध्यायो विंशतिः ॥, व.१-इति कश्यप संहितायां ॥,

व.२-गोचराध्यायो विंशतिमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकविंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ चन्द्राताराबलाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि चन्द्राताराबलं शुभम्।

चन्द्राताराबलं हेतुः कार्यसिद्ध्यै^१ यथा नृणाम्॥१॥

मासा^२दीन्दुः^३ शुभो यस्य तत्प^४क्षं तस्य शोभ^५नम्।

कृष्णादीन्दाव^६शुभे तु शुभं^७ तद्व्यत्ययेऽन्यथा॥२॥

‘शुभः शशी शुक्लपक्षे द्वितीयनवपञ्चमे।

रिःफकर्मांभुसंस्थश्च न विद्धो गगनेचरैः॥३॥’^९

(१)व.१-सदा। (२)व.१-दिगौ। (३)व.१-शुभे। (४)व.१.३-क्षस्तस्य।

(५)व.१-नः। (६)व.३-शुभं तद्।

(७)पु.-तद्व्यत्ययेऽन्यथा, व.३-तद्व्यत्ययेऽन्यथा, व.२-तेष्वयेऽन्यथा।

(८)व.२-शुभदः।

(९)व.१-(श्लोकः क्र.३-पाठान्तरम्)

जन्मत्रिषष्टदशमप्तमैकादशाः सदा।

शुभकृच्छशिशुवित्तं तु द्वितीयनवपञ्चमः॥

॥ चन्द्राताराबलाध्यायः ॥ (अध्यायः २१)

जन्मसम्पदविप^{१०} त्क्षेमप्रत्यक्साधननैधनाः ।

मित्रं ^{११}परममित्रं च जन्मभात्स्युः पुनः पुनः ॥४॥

जन्मत्रिपञ्च^{१२} सप्ताख्यास्तारा नेष्टफलप्रदाः ।

अरिष्टपरिहाराय दद्यादेतद् द्विजातये ॥५॥

छागं गुडं च लवणं सतिलं काञ्चनं क्रमात् ।

शुक्लपक्षे बली चन्द्रस्तारा बलवतीतरे ॥६॥

चन्द्रस्य द्वादशावस्था ^{१३}राशौ राशौ यथाक्रमात् ।

^{१४}यात्रायां प्रश्नसमये संज्ञा तुल्यफल^{१५}प्रदा ॥७॥

^{१६}षष्ठिघ्नं चन्द्रनक्षत्रं तत्कालघटिकान्वितम् ।

वेदघ्नमिषुवेदाप्त^{१७}मवस्थाभानु^{१८}भाजिता ॥८॥

(१०)व.१-त्क्षेमा। (११)पु.,क.-परमं। (१२)व.१-सप्ताष्टास्तारा।

(१३)क.-जन्म राशौ। (१४)व.३-यात्रार्थं। (१५)व.१-प्रदाः।

(१६)क.-षष्टिभे।

(१७)व.१-ममस्था। (१८)व.१-भाजिताः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ चन्द्रताराबलाध्यायः ॥ (अध्यायः २१)

प्रवासनष्टाख्यमृता जया हास्या रतिर्मुदा।

^{१९}सुप्तिर्भुक्तिर्जरा कम्पा सुस्थितिर्नाम ^{२०}सन्निभाः ॥१॥

^{२१}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

चन्द्रताराबलाध्याय एकविंशतितमः ॥ ॥२१॥

(१९)क.-सुप्तं। (२०)व.२-सन्निभाः।

(२१)पु.,व.२-चन्द्रताराबलाध्याय एकविंशतिः॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां चन्द्रताराबलाध्यायः एकविंशतितमः॥,

व.३-इति चन्द्रताराबलाध्याय एकविंशतितमः॥,

क.-इति चन्द्रताराबलाध्याय एकविंशतिः॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ द्वाविंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि सर्वलग्नगुणं शुभम्।

प्रत्येकं सर्वकार्याणां तत्तत्कार्यप्रसिद्धये ॥१॥

पटुबन्धनयानोग्रभूषणं सन्धिविग्रहम्।

आहवाकरधात्वादिमेषलग्ने प्रसिद्ध्यति ॥२॥

^{३-४}मङ्गलस्थिरवेश्याम्बुवाणिज्यं पशुकर्म यत्।

कृषिसङ्ग्रहधान्याद्यं वृषलग्ने प्रसिद्ध्यति ॥३॥

^५कलाविज्ञानशिल्पाश्च भूषणाहवसंश्रयम्।

मङ्गलं त्वभिषेकाद्यं कर्तव्यं मिथुनोदये ॥४॥

(१)व.१-(लोपः)-णां तत्तत्कार्यप्र (२)क.-सिद्ध्यते।

(३)पु.-(पाठभेदः) मङ्गलं स्थिरतोयं च वेश्मकर्म विभूषणम्।

कृषिवाणिज्यपश्चादि वृषलग्ने प्रसिद्ध्यति ॥

(४)व.३-मङ्गला।

(५)व.१.२.३-(पाठान्तरम्) संश्रयाहवशिल्पाश्च कलाविज्ञानभूषणम्।

क.-संश्रयाहवोशिल्पाश्च कलाविज्ञानभूषणम्।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

(अध्यायः २२)

वापीकूपतडागादिवारिबन्धनमोक्षणम्।

पौष्टिकं ^६लिपिलेखाद्यं कर्तव्यं कर्कटोदये॥५॥

धान्येक्षुकृषिवाणिज्यसीरसेवाभिषेचनम्।

भूषणं ^७साहसाद्यं यत्सिंहलग्ने प्रसिद्ध्यति॥६॥

मङ्गलं शिल्पविद्याश्च चरस्थिरविभूषणम्।

कृषिपौष्टिकवाणिज्यं कन्यालग्ने प्रसिद्ध्यति॥७॥

तुलाभाण्डाश्रितं कार्यं पण्यकृष्यं^८ च भूषणम्।

निखिलं मङ्गलं यात्रा तुलालग्नौ प्रसिद्ध्यति॥८॥

स्थिरकर्माखिलं सेवापण्यं^९ कृष्यभिषेचनम्।

भूषणं ^{१०}क्रौर्यसङ्ग्रामं कर्तव्यं वृश्चिकोदये॥९॥

(६)व.१-कर्मयत्किञ्चित्सर्वं सिद्ध्यति कर्किणि।

(७)व.१-सङ्ग्रहाय।

(८)क.-(समाक्षर लोपः) श्च (श्लो.क्र.८) तः पण्य (श्लो.क्र.९)।

(९)व.३-कृता।

(१०)व.१-चौर्य।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

(अध्यायः २२)

११ मङ्गलाश्वेभसङ्ग्रामशिल्पा^{१२}नि च कला^{१३}खिलाः ।

१४ शस्त्रास्त्रकृषिवाणिज्यं कर्तव्यं कार्मुकोदये ॥१०॥

कृषियात्राहवाश्वेभवा^{१५}रिबन्धनमोचनम् ।

सन्धिविग्रहभूषाद्यं कर्तव्यं मकरोदये ॥११॥

वाणिज्यं कृषिशिल्पाद्यं तोयकर्माखिलं च यत् ।

स्थिरभूषण^{१६}वस्त्राद्यं कर्तव्यं कलशोदये ॥१२॥

माङ्गल्यकृषिसेवाश्च^{१७}भूषणं क्रयविक्रयम् ।

१८ जयकर्माखिलं शिल्पकार्यं मीनोदये १९ हितम् ॥१३॥

२० यथोदितानि २१ कर्माणि तथा सिद्ध्यन्ति तानि वै ।

पापैरयुक्तदृष्टेषु मेषादिषु च राशिषु ॥१४॥

(११) व.३-(लोपः) श्लोकः क्र.१० । (१२) व.१-चित्रं । (१३) क.-खिलम् ।

(१४) व.१-वस्त्रा । (१५) पु.-वार । (१६) व.३-वास्ताद्यं । (१७) व.२-भूषणः ।

(१८) व.१-जल । (१९) व.१-शुभम् । (२०) व.३-तथो ।

(२१) व.१.२, क.-कार्याणि ।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥ (अध्यायः २२)

२२ नृयुग्मोर्किकन्यान्त्यघटकार्मुकराशयः ।

२३ शुभाशुभत्वाच्छुभदास्त्वितराः पापराशयः ॥१५॥

पापग्रहा क्षीण^{२४}चन्द्रकुजा^{२५}कर्कशश्च तैर्युताः ।

२६ बुधोऽपि २७ स्यात्पूर्णचन्द्रजीवशुक्राः शुभग्रहाः ॥१६॥

सौम्योग्रतैषां राशीनां प्रकृत्या न भवत्यलम् ।

शुभाशुभग्रहाणां च २८ संयुक्तेन क्षितेन वा ॥१७॥

अपि २९ सौम्येक्षित^{३०}युतः क्रूरराशिः शुभ^{३१}प्रदः ।

क्रूरेक्षितयुतः सौम्यराशिरप्यशुभप्रदाः ॥१८॥

(२२) व.३, क. - नृयुग्म, व.१.२ - नृयुगो । (२३) व.१ - शुभाशुभत्वाशुभ ।

(२४) व.१ - चन्द्रा । (२५) व.१, क. - कर्काश्च । (२६) क. - बुधे ।

(२७) व.१ - पूर्णचन्द्रज्जीव, क. - स्यान्नचत्वाद् गुरुशुक्रा, व.३ - स्यान्नचन्द्रवत् ।

(२८) क. - संयुक्तोनेक्षितेन वा, व.३ - संयोगेनेक्षणेन वा ।

(२९) व.१.३ - सौम्यो ।

(३०) पु. - युत । (३१) पु. - प्रदाः ।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

(अध्यायः २२)

ग्रहा^{३२}सनावलोकाभ्यां राशेर्भावोऽनुवर्तते।

ग्रहोऽर्थतद्विहीनोऽसौ स्वभाव^{३३}मुपसर्पति॥१९॥

आदौ सम्पूर्णफलदं मध्ये मध्यफलप्रदम्।

अन्ते तुच्छफलं लग्नं सर्वस्मि^{३४}न्नेवमेव हि॥२०॥

चरलग्ने चरांशे ^{३५}च शुद्धे धर्मात्म^{३६}जेऽष्टमे।

द्रव्यनिक्षेपणं कार्यं प्रत्यागमन^{३७}वाञ्छितैः॥२१॥

चरे ^{३८}चरांशके लग्ने बुधेनेक्षितसंयुते।

दशमस्थे भूमिपुत्रे चौर्यकालः प्रकीर्तितः॥२२॥

दशमैकादशे ^{३९}सूर्ये कुजे वा शुभलग्नके।

^{४०}विद्यायुधाभ्यां संयुक्तं सेवाकर्मापि सिद्ध्यति॥२३॥

(३२)व.१-सन्ना। (३३)व.१-मनु। (३४)व.२-न्न च सदैवहि।

(३५)क.-षु। (३६)व.१-जाष्टमे।

(३७)व.१-काङ्क्षणा।

(३८)व.१-चरांशलग्ने च। (३९)क.-सूर्यो।

(४०)क.-युद्धविद्यासंयुक्तः,

व.२-खिषायुधान्यासुयुक्ता,

व.१-विद्यासुधाभ्यासरतः।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥ (अध्यायः २२)

शुभग्रहांशके लग्ने नैधने शुद्धिसंयुते।

४१रक्षावृद्धिः ४२क्रियाः शस्ताः पशूनां पशुराशिषु ॥२४॥

४३गुरुलग्ने चतुर्थेऽर्के धर्मारम्भः प्रशस्यते।

दशमेऽर्के गुरौ लग्ने त्वभिचारः प्रशस्यते ॥२५॥

चन्द्रोदये चन्द्रवारे केन्द्रस्थे देवपूजिते।

४४रससङ्ग्रहोऽभिहितः कर्कटेऽंशे विशेषतः ॥२६॥

४५प्रव्रज्यायोगे स्थिरभे कर्मगे देवपूजिते।

दीक्षामुमुक्षोर्धर्मस्थैः क्रूरैः ४६कार्यविलोकितैः ॥२७॥

श्रुतिस्मृतिपुराणादिप्रोक्तानां धर्मकर्मणाम्।

गुरु ४७ज्ञलग्नवर्गेषु प्रारम्भस्तदबले सति ॥२८॥

(४१)व.१-रक्षा। (४२)क.-करा। (४३)व.१-गुरौ।

(४४)व.१-रसानां सङ्ग्रहः शस्तः, क.-सङ्ग्रहसिद्धिः स्यात्।

(४५)व.१-प्रवज्य।

(४६)व.३,क.-कार्यावलोकितैः। (४७)व.१-ज्ञा।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥ (अध्यायः २२)

लग्न^{४८}धर्म^{४९}गते ^{५०}सौम्य^{५१}गुरौ वा ^{५२}हिमदीधितौ।

तयोर्वर्गस्थि^{५३}ते शिल्पकर्मारम्भः प्रशस्यते॥२९॥

पापग्रहोदयं हित्वा बुधराशिगते विधौ।

शुभेषूदयसंस्थेषु ज्ञानस्य ग्रहणं शुभम्॥३०॥

^{५४}लग्नसंस्थे ^{५५}बुधे केन्द्रे ^{५६}बुधराशौ तु वीक्षिते।

शुभग्रहैश्चतुर्थस्थै^{५७}र्नाट्यारम्भः प्रशस्यते॥३१॥

दशमैकादशे राशौ लग्नगे ^{५८}जन्मलग्नतः।

वित्तक्रेन्द्रत्रिकोणस्थैः पण्यकर्म घटं विना॥३२॥

(४८)व.१-कर्म। (४९)व.३-युते, क.-गतैः। (५०)व.३,क.-सौम्ये।

(५१)व.१-जीवे। (५२)व.१-सुरमन्त्रिणौ।

(५३)व.१-(समाक्षर लोपः) श्लोकः क्र.२९क.(ते...) तः

श्लोकः क्र.३०क. (...स्थ) पर्यन्त।

(५४)व.३-लग्ने। (५५)व.१-शुभेचन्द्रे, व.२.३-बुधे चन्द्रे। (५६)व.१-ज्ञ।

(५७)व.३-नाड्या। (५८)पु.,क.-न स।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

(अध्यायः २२)

^{५९}गुरुज्ञे वा लग्नगते शुक्रे कर्मगते विधौ।

^{६०}आप्यभे जलकार्या^{६१}णामारम्भः सिद्धिदः स्मृतः ॥३३॥

षट्सप्ताष्टान्त्यशुद्धे च बलिनः शुभखेचराः।

आयुर्वृद्धि^{६२}करे योगे ^{६३}कर्तव्या^{६४}श्चोषधिक्रियाः ॥३४॥

भाग्ये ^{६५}पुष्ये समैत्रे च लग्ने शुक्रे क्षिते युते।

करणे तैतिलेऽष्टम्यां द्वादश्यां सन्धिरिष्यते ॥३५॥

सक्रूरे क्रूरवर्गस्थे चन्द्रे ^{६६}बलिनि बोधने।

^{६७}अरिष्टयोगे ^{६८}कर्तव्यस्त्वाभि^{६९}चा^{७०}रो निरैधने ॥३६॥

(५९)व.१.३-गुरौज्ञे। (६०)व.१-आप्यगे। (६१)व.२,पु.-णि आरम्भः।

(६२)व.१-प्रदे। (६३)व.२-कर्तव्यं। (६४)व.२.३,क.-त्वौषध।

(६५)व.१-पौष्णे च मैत्रे च। (६६)पु.-चलिनि। (६७)व.१-रिष्टयोगेषु।

(६८)व.१-कर्तव्योह्य।

(६९)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.३६-ड(चारो..) तः श्लोकः क्र.३७ड(..खे)।

(७०)क.-चारेनिरोधने, व.२-चारोनरैधने।

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

(अध्यायः २२)

गुरौ लग्नगते शुक्रे बलिन्याप्योदये विधौ।

शस्ता कृषिक्रिया तत्र दुर्बलैः क्रूरखेचरैः ॥३७॥

आदौ प्रकल्पयेत्सर्वं ^{७१}लग्ने कर्तुर्विधोर्बलम्।

बलो ^{७२}पपन्ने शशिनि सन्त्यन्ये बलिनो ग्रहाः ॥३८॥

चन्द्रस्य बलमाधारमाधेयं ^{७३}चान्यखेट ^{७४}जम्।

आधारे सुस्थिरे ^{७५}भूते ^{७६}व्याधेयं द्योत्यते ^{७७}खिलम् ॥३९॥

शुभदो यदि शीतांशुर्ग्रहाः सर्वे शुभप्रदाः ^{७८}।

लग्नोदितां ^{७९}शके ^{८०}पुष्यफलदस्तानतिक्रमः ॥४०॥

(७१) व. १-विनैग्ने। (७२) पु.-पवन्ते, व. ३-पन्नो। (७३) व. २-वान्य।

(७४) व. ३-ज्ञम्। (७५) पु.-मूर्ते। (७६) व. ३-प्याधेयं, व. २-व्यामेवं।

(७७) पु.-किल।

(७८) व. १-(अधिकम्)-स चाशुभप्रदोयत्र ते सर्वेऽप्यशुभप्रदाः।

(७९) व. २-शगो। (८०) व. ३-पुष्पफलवेस्तानतिक्रमः,

व. १-पुष्य फलवेशमानतिक्रमः, व. २-लग्नफलदस्तानतिक्रमः ॥

॥ सर्वलग्नाध्यायः ॥

(अध्यायः २२)

ग्रहो द्वितीयगः शेषस्थानेष्वेवं प्रकल्पयेत्।

एवं ८१ लग्नं ग्रहान् ज्ञात्वा ८२ भावतः पूर्ववन्नयेत् ॥४१॥

प्रायः शुभग्रहास्त्वष्टरिः फस्थास्त्वशुभप्रदाः।

८३ पापास्त्रिकोण ८४ केन्द्रान्त्यमृत्युस्थास्त्वशुभप्रदाः ॥४२॥

८५ पूर्णः ८६ क्षीणोऽपि वा चन्द्रो लग्ने सर्वत्र गर्हितः।

जन्मभा ८७ दष्टमं लग्नं त्यजेत्सौम्या ८८ न्वितेऽपि ८९ च ॥४३॥

तथैवाष्टमराशि ९० च गर्हितः सर्वकर्मसु।

न लभ्यतेऽल्पदिवसैर्लग्नं सर्वगुणान्वितम् ॥४४॥

दोषाल्पत्वे गुणाधिक्ये स कालो मङ्गलप्रदः ॥४५॥

९१ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
सर्वलग्नाध्यायो द्वाविंशतितमः ॥ ॥२२॥

(८१)व.३-लग्न। (८२)पु.-भावना। (८३)व.१-प्रायः।

(८४)व.१-केन्द्रासमृत्युस्था। (८५)पु.-पूर्णा। (८६)पु.-क्रीणो।

(८७)पु.-दमृगं। (८८)पु.-वितोऽपि, व.१-चिते च।

(८९)व.२.३.१, क.-तत्। (९०)व.१-स्तु।

(९१)पु.-सर्वलग्नाध्यायो द्वाविंशः ॥,

व.२-सर्वलग्नाध्यायो द्वाविंशतिः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां सर्वलग्नाध्यायः द्वाविंशः ॥,

क.-इति सर्वलग्नाध्यायो द्वाविंशतिः ॥,

व.३-इति लग्नाध्यायो द्वाविंशतितमः ॥

॥ त्रयोविंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ प्रथमार्तवाधानाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि नारीणां प्रथमार्तव^१म्।

शुभाशुभफलप्राप्तिस्तद्वशाच्च भवेद्यतः॥१॥

ल^२ग्नपञ्चाङ्गवशतो ज्ञातव्या सा शुभाशु^३भा।

पृ^४च्छकस्य तु लग्ना^५त्तु निधन^६स्थे विधौ यदि॥२॥

पापग्रहेक्षि^७ते युक्ते सा नारी दुर्भगाधवा।

तस्मिन् चन्द्रे कुजयुते लग्ने पापग्र^८हे यदि॥३॥

व्याधि^९योनिः पितृगृहे पतिमुक्ता स्थिता सदा।

अष्टमी षष्ठ्यमा रिक्ता द्वादशी सङ्क्रमेऽ^{१०}पि ^{११}वा॥४॥

वैधृ^{१२}तौ ^{१३}व्यतीपाते च ग्रहणे चन्द्रसूर्ययोः।

वि^{१४}ष्ट्यां सन्ध्यासु निद्रायां दुर्भगा प्रथमार्त^{१५}वा॥५॥

(१)क.-व। (२)क.-ग्नं। (३)व.१-भम्। (४)व.१-बृश्चिकस्य।

(५)व.१-स्तु। (६)क.-स्थो। (७)व.१-त युक्तं। (८)व.१-हो।

(९)व.३,क.-च्छोणी, व.२-श्रोणी। (१०)व.१-षु। (११)व.१.२-च।

(१२)पु.-ति। (१३)व.१-च व्यतिपाते। (१४)पु.-ष्ट्या। (१५)व.१-वे।

॥ प्रथमार्तवाधानाध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

^{१६}रोगिणी रविवारे तु सोमवारे पतिव्र^{१७}ता।

दुःखिता भौमवारे ^{१८}तु बुधे सौभाग्यसंयुता॥६॥

^{१९}श्रीसंयुता गुरोवरि ^{२०}पतिभक्ता ^{२१}भृगोर्दिने।

मलिना मन्दवारे तु रात्रावपि तथैव च॥७॥

मानिनी श्रीयुता भो^{२२}गा सुभ^{२३}गा ^{२४}बन्धुपूजि^{२५}ता।

सौख्यान्विता पुत्रवती पतिभक्ता च दस्त्रभे॥८॥

^{२६}काकवन्ध्या परप्रेष्या दुःशीला स्वैरिणी खला।

स्वगर्भ^{२७}पातनरता ^{२८}याम्यभे ^{२९}बहुभाषिणी॥९॥

(१६)व.३-रोहिणी। (१७)व.२-तः। (१८)व.२-च।

(१९)व.१-पतिभक्ता। (२०)व.१-श्रीयुता। (२१)व.२-भृगुवासरे।

(२२)व.१.३,क.-गी। (२३)व.१-सुभगां। (२४)व.१-वधू। (२५)व.१-ताः।

(२६)व.१-कामबन्धा। (२७)व.१-पाततत्परा। (२८)व.१-दुर्भगा।

(२९)व.१-याम्यभे सति।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

बन्धुपूज्या पुत्रवती धर्मशक्ता दृढव्रता।

पितृमातृजनैर्युक्ता ^{६१}विवैरार्यमभे सति॥१९॥

बहुपुत्रा बहुधना ^{६२}निर्दोषा ^{६३}बहुभागिनी।

व्यवहारकलाभिज्ञा भर्तृपूज्या च हस्तभे॥२०॥

आढ्या वाणिज्य^{६४}कुशला निपुणा चित्रकर्म^{६५}सु।

कामी ^{६६}भोगपरा दक्षा सुशीला चित्रभे सति॥२१॥

पुत्रपौत्र^{६७}वती साध्वी कलाभिज्ञा धनान्विता।

^{६८}साधुप्रिया ^{६९}धर्मशक्ता भोगिनी ^{७०}तु ध्रुवायुभे॥२२॥

परपुरुषरता दुष्टा नीचकर्मरता खला।

^{७१}दुष्पुत्रा ^{७२}मलिना ^{७३}कष्टा द्विदैवर्क्षे च ^{७४}दुर्भगा॥२३॥

(६१)व.१-विवेकार्य। (६२)व.१-निद्वेष्या। (६३)व.३,क.-भोग।

(६४)व.१-कुशता। (६५)व.१-णि। (६६)व.३-भोगरता, क.-योग।

(६७)व.१-युता। (६८)व.१-धर्म। (६९)व.१-साधुचेष्टा, क.-साधुसष्टा।

(७०)व.३-रूपपाशुभे, व.१-मारुतर्क्षके। (७१)व.१-अ।

(७२)व.२-मलिनी। (७३)व.१-क्रुद्धा, व.२-वन्ध्या। (७४)व.१-दुर्मदा।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

पति^{७५}पक्षार्चिता कान्ता ^{७६}सुपुत्रा सुभगा^{७७}नना।

स्वकुलाचारनिरता गुणाढ्या मित्रभे सति॥२४॥

दुष्पुत्रा दुर्भगा ^{७८}क्लेशी ^{७९}दुश्चरित्ररता ^{८०}व्यसू।

^{८१}इन्द्रभे रोगसंयुक्ता नीचकर्म^{८२}परा व्ययी॥२५॥

परदुःखोपशम^{८३}ना स्वकार्यनिरता ^{८४}सती।

पुत्रारोग्यवती ^{८५}भोगी नै^{८६}ऋतर्क्षे ^{८७}विपुत्रिणी॥२६॥

क्रूरकर्मरता दुःखी ^{८८}छन्न^{८९}पापाश्चलालसा।

^{९०}दीर्घकामी ^{९१}च दुष्पुत्रा तोयर्क्षे दुर्मदा ^{९२}जडा॥२७॥

(७५)व.१-व्रता। (७६)व.१-सुत्रत्री। (७७)व.१-धनी, क.-मिनी।

(७८)व.२-केशी। (७९)व.२-चरित्ररमा। (८०)पु.-वसु, व.१-न्यसः।

(८१)व.१-ऐ। (८२)व.१-रता। (८३)व.१-नी। (८४)पु.-सदा।

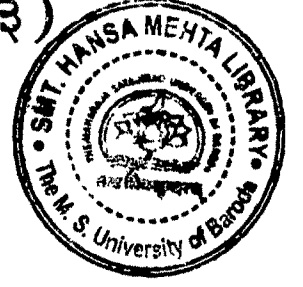
(८५)व.१-भागी। (८६)व.१-ऋत्य। (८७)व.१-सुपुत्रिणी।

(८८)व.१-छिन्न। (८९)पु.-पार्थखलालसा, व.१-पापसुषाखलाः।

(९०)व.१-दोषगासा, व.२-दीर्घकामा। (९१)क.-बहु।

(९२)व.१-जिका।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

१३ भोगसौभाग्यसंयुक्ता सुपुत्रा १४ सुभगा स१५ ती।

कुशला १६ सर्वकार्येषु वैश्वभे १७ पतिपूजिता ॥२८॥

धन१८ धान्या १९ सुपुत्राढ्या १०० भामिनी १०१ भोगभागिनी।

पतिप्रिया १०२ बन्धुपूज्या धर्मज्ञा श्रवणे सति ॥२९॥

धनधान्यागमपरा सुपुत्रा बन्धुपूजिता।

साध्वी सर्वगुणोपेता वसुभे पतिमोदिनी ॥३०॥

बहुपुत्रा गुणवती धनिनी १०३ मानिनी १०४ सती।

स्वकुलाचारनिरता वारुणे भोग१०५ दायिनी ॥३१॥

(९३)व.२-भाग्य। (९४)व.१-बन्धुपूजिताः। (९५)पु.-ते।

(९६)पु.-खिलक्रोधेषु। (९७)व.१-परि। (९८)व.२-न्य।

(९९)व.१-गमप्रीता।

(१००)क.-मतिनी, व.१-सुपुत्री। (१०१)व.१-बन्धुपूजिता।

(१०२)व.१-मानयुक्ता। (१०३)व.१-मननी। (१०४)पु.-सति।

(१०५)व.१-भामिनी।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

शिल्पकार्यरता ^{१०६}क्रोधी निपुणा ^{१०७}द्यूतकर्मणि।

बन्धु^{१०८}की बन्धु^{१०९}रिष्टेष्टा पूर्वाभाद्रपदे खला ॥३२॥

^{११०}पुत्रसौभाग्यसंयुक्ता ^{१११}पतिभक्ता ^{११२}दृढव्रता।

^{११३}बन्धुप्रिया ^{११४}धर्मनिरता ^{११५}हिर्बुध्न्ये ^{११६}धनिनी सती ॥३३॥

धनधा^{११७}न्याकुला साध्वी कामिनी ^{११८}बहुपुत्रिणी।

पति^{११९}भक्ता बन्धुपूज्या गुणैर्युक्ता च ^{१२०}पौष्णभे ॥३४॥

(१०६)व.१,क.-क्रोधा। (१०७)व.१.२-धूर्तकर्मसु।

(१०८)व.३-कीं, व.२-कं। (१०९)व.१-विद्वेषी, पु.-रिष्टेष्टा, व.३-रिष्टीं।

(११०)व.१-परदुःखोपरा। (१११)व.१-मनी स्वकार्यनिरता।

(११२)व.१-सती।

(११३)क.-बंधुव्यो, पु.....पूर्वा, व.३-बन्धुर्त्या। (११४)व.१-धर्मरता।

(११५)व.१-चाहिर्बुध्न्यो।

(११६)व.१-धनी, पु.-यमिनी, क.-यननी।

(११७)व.१-न्या।

(११८)व.३-षड। (११९)व.३-र्भ।

(१२०)व.१-पूषपे।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

पापग्र^{१२१}हलयो ^{१२२}नेष्टपापग्रहयु^{१२३}तोऽपि वा।

^{१२४}निन्द्येऽपि ^{१२५}दिनवारक्षे ^{१२६}नाचरेत्तत्र मङ्गलम्॥३५॥

तस्मात्सम्य^{१२७}ग्व्यधार्योऽयं ^{१२८}सम्यग्मङ्गलमाचरेत्॥३६॥

तिथिवासरधिष्ण्येषु पुष्पं निन्द्येषु दृश्यते।

^{१२९}गमनं वर्जयेत्तत्र पुनः शस्तेषु दर्शनात्॥३७॥

दोषापनुत्तये होमं ^{१३०}घृतं दूर्वातिलाक्षतैः।

कुर्यादष्टोत्तरशतं गायत्र्या च पृथक् पृथक्॥३८॥

^{१३१}स्वर्णगोभूतिलानान्दद्याद् वि^{१३२}प्रेभ्यश्च स्वशक्तितः।

अनेन विधिना चैव तस्माद् दोषात्प्रमुच्यते॥३९॥

(१२१)व.१-हालयं। (१२२)व.१-तेष्टं, व.३-ष्टः। (१२३)व.१-तं च यत्।

(१२४)व.१-निन्दिते, क.-निन्द्यो। (१२५)क.-निज। (१२६)व.३-न वदेत्।

(१२७)पु.-ग्विचार्याय, क.-र्यार्थं। (१२८)व.१-तस्मिन्मङ्गलमाचरेत्।

(१२९)पु.-गणनं। (१३०)पु.-द्युतं।

(१३१)पु.- (पाठभेदः) स्वस्वर्णगोधूमतिलानान्दद्यान्,

व.१-स्वर्णगोभूहिरण्यानि, क.-स्वर्णगो।

(१३२)व.१-प्राय।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

चतुर्थेऽहनि ^{१३३}वा स्पृश्या रजोदर्शनतः स्त्रियः।

पञ्चमेऽहनि शुद्धा ^{१३४}सा ^{१३५}देवकर्मणि ^{१३६}पैतृके ॥४०॥

त्यक्त्वा पर्वतिथिं मूल^{१३७}माश्लेषां पैत्र्यभं त्वि^{१३८}ह।

आधानकाललग्ने च ^{१३९}चन्द्रेऽप्यो^{१४०}जांश^{१४१}राशिके ॥४१॥

पुंग्रहैर्वीक्षिते ^{१४२}युग्मतिथौ पत्नीं च कामयेत्।

पुंजन्मव्यत्यये स्त्री ^{१४३}स्यान्मिश्रे षण्ढ^{१४४}स्य सम्भवः ॥४२॥

निर्बीजा^{१४५}नां समायोगा ^{१४६}विदृशामिव ^{१४७}निष्फलाः।

कान्ताकटाक्ष^{१४८}दृक्पा^{१४९}ताद् वशीकृतजग^{१५०}त्रया ॥४३॥

(१३३)व.१-चा। (१३४)व.३-स्युर। (१३५)व.१-दैवेपित्र्ये च।

(१३६)व.१-कर्मणि। (१३७)क.-मश्ले। (१३८)क.-हः।

(१३९)व.१-उच्चराशिं, पु.-चन्द्र। (१४०)व.१-गते।

(१४१)व.१-रवौ।

(१४२)व.१.२-युग्मे। (१४३)व.१-ण्यान्। (१४४)पु.-स्तु।

(१४५)क.-नाममी योगा। (१४६)व.१,पु.-विभृशामिव।

(१४७)व.२-निष्फलम्। (१४८)क.-दृश्या ता।

(१४९)व.२-तवशी, क.-नशी। (१५०)क.-तत्रम्।

॥ प्रथमार्तवाधानाऽध्यायः ॥ (अध्यायः २३)

१५१ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

प्रथमार्तवाधानाध्यायस्त्रयोविंशतमः ॥ ॥२३॥

(१५१) पु.-प्रथमार्तवाधानाध्यायस्त्रयोविंशः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां रजोदर्शनाधानध्यायः त्रयोविंशः ॥,

व.२-प्रथमाध्यायस्त्रयोविंशतिः ॥,

क.-इति प्रथमार्तवाधानाध्यायस्त्रयोविंशतिः ॥,

व.३-इति प्रथमार्तवाधानाध्यायस्त्रयोविंशतिमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ चतुर्विंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ सीमन्ताध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि सीमन्तोन्नयनं शुभम्।

^१व्यक्तगर्भे ^२पुंसवनं कृत्वा कार्यं यथाविधि॥१॥

मासे चतुर्थे षष्ठे वा ^३कर्तव्यं त्वष्ट्रमेऽपि वा।

शुक्लपक्षादिदिवसं रिक्तां ^४पक्षस्य ^५मध्यगाम्॥२॥

तिथि^६न्त्यर्कभूसूनुसुरेज्यानां च वासरे।

पापैरसंयु^७क्तक्षिप्रचराचरमृदुदुषु॥३॥^{१०}

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे चन्द्रताराबलान्विते।

^{११}मासेश्वरे^{१२} ^{१३}बलोपेते नास्तगे न पराजिते॥४॥

(१)व.१-गर्भे व्यक्ते। (२)पु.-समासेन। (३)व.१-कार्यं तु नवमे।

(४)व.२-सान्। (५)व.१-पक्षान्त्य। (६)व.१-मध्यमाम्, व.२-मध्यमम्।

(७)व.३,क.-थिं। (८)व.१.३,क.-त्यक्त्वार्क। (९)व.१-ते।

(१०)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-३ तः श्लोकः क्र.४अ-ब।

(११)पु.-मासेशे त्व, व.३-मासेश्वरो। (१२)व.१-स्वरे।

(१३)व.३-बले।

॥ सीमन्ताध्यायः ॥

(अध्यायः २४)

आधानतो ^{१४}मासपाः स्युः शुक्रारेज्यार्करात्रि^{१५}पाः ।

सौरज्ञाधानलग्नेशचन्द्रा^{१६}र्कास्तद्वशात्फलम् ॥५॥

^{१७}ओजांशवो^{१८}जराशौ ^{१९}च शुभग्रहयुतेक्षिते ।

^{२०}न नैधने तयोर्ल^{२१}ग्ने नैधने ^{२२}शुद्धिसंयुते ॥६॥

पञ्चभि^{२३}श्च चतुभि^{२४}श्च सूर्येन्दुगुरुपूर्वकैः ।

ग्रहै^{२५}रि^{२६}ष्टैः शु^{२७}भे ^{२८}ल^{२९}ग्ने राशावपि न नैधने ॥७॥

केन्द्रत्रिकोणदुश्चिक्वधनायेषु शुभग्रहाः ।

शुभदास्त्रिषडायस्थाः क्रूराश्चैव शुभप्रदाः ॥८॥

(१४)व.१-मानवस्य । (१५)व.१-वा ।

(१६)व.२-कस्, क.-साद्वलम्, व.१-मुद्धसांस्वतिः ।

(१७)पु.-(लोपः)ओजां, व.१-औ, व.२-रोषो, क.-सुतांशेस्वौ ।

(१८)व.१.३-प्योज । (१९)व.१-वा । (२०)क.-नै, व.१-ते ।

(२१)पु.-ग्नं । (२२)व.१-सुधि । (२३)पु.,व.३-र्वा ।

(२४)पु.,व.३-र्वा । (२५)क.-र्द्व ।

(२६)व.१-ष्टे । (२७)क.-भै । (२८)व.२-र्ल । (२९)क.-ग्न ।

॥ सीमन्ताध्यायः ॥ (अध्यायः २४)

चन्द्रोऽपि शुभदो ज्ञेयस्त्यक्त्वा षष्ठाष्ट^{३०}मव्ययः।

सीमन्तलग्नादेकोऽपि क्रू^{३१}रपञ्चाष्टरिः^{३२}फगः॥९॥

हन्ति सीमन्तिनीं सोऽपि ^{३३}तदूर्ध्वं ^{३४}वा न संशयः।

अस्तगा नीचगा शत्रुक्षेत्रस्था न फलप्रदाः॥१०॥

उदिता^{३५}स्तुङ्गा मित्रक्षेत्र^{३६}स्थाः ^{३७}सुफलप्रदाः।

तस्मात्सर्वं विचार्येवं वदेल्लग्नं गुणाधिकम्॥११॥^{३८}

^{३९}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

सीमन्ताध्यायश्चतुर्विंशतिः॥ ॥२४॥

(३०)क.-मीव्ययः, पु.-ध्यगः, व.३-व्ययान्। (३१)व.१.३-रः।

(३२)व.१-ष्ट। (३३)पु.-तदूर्ध्वं। (३४)व.२-च। (३५)व.३-स्तङ्गा।

(३६)व.२-स्तु, क.-स्थोक्त। (३७)व.३-स्व।

(३८)व.१-(लोपः)श्लो. क्र.-११अ,ब।

(३९) पु.,व.२-सीमन्ताध्यायश्चतुर्विंशतिः॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां सीमन्तोन्नयनाध्यायश्चतुर्विंशः॥,

क.-इति सीमन्ताध्यायश्चतुर्विंशतिः॥,

व.३-इति सीमन्ताध्यायश्चतुर्विंशतिमः॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ पञ्चविंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ जातकर्माध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि जातकर्म शिशोस्त^१था।

जन्मकालेऽपि कर्तव्यं ^२सूतकान्तेऽपि वा ततः^३॥१॥

नामकर्म तथा कार्यमाभ्यु^४दधिकपूर्वकम्।

सूतकान्ते द्वादशाहे स्वस्तिवाचनपूर्वकम्॥२॥

सुश्रीयुतं नामपूर्वं ^५तिङन्तं सुसमाक्षरैः।

उक्तकाले प्रकर्त^६व्या द्विजानामखि^७लक्रियाः^८॥३॥

^९अतीतेषु च कालेषु कर्तव्याश्चोत्तरायणे।

^{१०}सुरेज्येऽप्यसुरेज्ये वा नास्तगे न च वार्धके॥४॥

(१)व.१-दा। (२)व.१-शुभकाले। (३)पु.-ततम्।

(४)व.२,क.-दैविक,व.३-देविक।

(५)व.१-भोजान्ते, व.२-तिङ्गद्भूतं, पु.- (त्रुटितम्) तिङन्तं।

(६)व.२-व्यः।

(७)व.२-ला। (८)व.३-लाः। (९)व.२-अतस्तेषु।

(१०)व.१-पिस्येसुरेज्येऽपि।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ जातकर्माध्यायः ॥ (अध्यायः २५)

शुभलग्ने शु^{११}भांशे च शुभेऽह्नि शुभवासरे।

चन्द्रताराबलोपेते नैधनोदयवर्जिते ॥५॥

पूर्वाह्णे क्षिप्रनक्ष^{१२}त्रचरस्थिरमृदुदुषु।

नाममङ्गलघोषैश्च रहस्यं दक्षिणे श्रुतौ ॥६॥

^{१३} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

जातकर्माध्यायः पञ्चविंशतिः ॥ ॥२५॥

(११)व.१-भा। (१२)व.१-त्रे।

(१३)पु.,व.२-जातकर्माध्यायः पञ्चविंशतिः ॥,

व.१-इति जातकर्म नामाध्यायः पञ्चविंशः ॥,

क.-इति जातकर्माध्यायः पचविंशतिः ॥,

व.३-इति जातकर्माध्यायः पचविंशतिमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ षड्विंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ अन्नप्राशनाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि नवान्नप्राशनं शिशोः।
मासे ष^१ष्टाष्टमे वापि दशमे वापि वत्सरे॥१॥
द्वादशीमष्टमीं रिक्तां नन्दां चैव दिनक्षयम्।
सूर्याकिंभौमवा^२रांश्च त्यक्त्वान्यदिनवासरे॥२॥
चरस्थिरमृदुक्षिप्रनक्षत्रेषु शुभे दिने।
^३अदुर्दिने च पूर्वाह्णे चन्द्रताराबलान्विते॥३॥
शुभलग्ने शुभांशे च दशमे शुद्धिसंयुते।
जन्मराशिविलग्नाभ्यां नैध^४नेऽंशे विवर्जिते॥४॥^५
कृत्वाभ्युदयिकं कर्म स्वस्तिवाचनपूर्वकम्।
शुक्लस्रग्वस्त्रगन्धाद्यैः शिशुर्देवज्ञमर्चयेत्॥५॥

(१)व.३-ष्टे। (२)व.३-रा।

(३)पु.-शुभे दिने। (४)व.३-नांश।

(५)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-४ब तः श्लोकः क्र.-६अ।

॥ अन्नप्राशनाध्यायः ॥ (अध्यायः २६)

बालकं प्राङ्मुखं कृत्वा प्राशयेच्च विधानतः।

स्वर्णद्रव्याथवा रौप्यद्रव्या वा ^६मङ्गलस्वनैः॥६॥

त्रिकोण^७केन्द्रेषु^८ त्र्यायेषु शुभैस्त्र्यायारिगैः ^९परैः।

अलग्ननिधनान्त्यारिस्थानस्थेन हिमांशुना॥७॥

क्षीणचन्द्रो यदि भवेदन्नप्राशनलग्नगः।

निस्वं करोति भोक्तारमथवा व्याधि^{१०}संयुतम्॥८॥

शनैश्चरो यदि भवेद्राहुर्वापि विलग्नगः।

^{११}सदालसं कदशनं ^{१२}केतुर्वापि न संशयः॥९॥

अन्नप्राशनलग्नस्थः सूर्यो वा यदि वा कुजः।

भोक्तारं व्याधिना हन्ति रिपुणा वा न संशयः॥१०॥

(६)व.१-मङ्गलानिः। (७)पु.-केन्द्र।

(८)पु.-त्र्याय, व.२-स्वांत्राथ।

(९)व.१-पापैः। (१०)व.१-पीडितम्।

(११)पु., व.३, क.-सदासौक।

(१२)पु.-भुङ्क्ते।

॥ अन्नप्राशनाध्यायः ॥ (अध्यायः २६)

अन्नप्राशनलग्नस्थः पूर्णच^{१३}न्द्रशुभोऽपि वा।

^{१४}सम्पूर्णात्रि^{१५}सदाभो^{१६}क्ता भोग^{१७}भागी ^{१८}भवेच्छिशुः ॥११॥

द्वौ शुभौ यदि लग्नस्थौ स भोक्ता ^{१९}सत्रदो भवेत्।

अन्नं प्राणा हि भूतानां तस्माल्लग्नं विशोधयेत् ॥१२॥^{२०}

^{२१}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायामन्नप्राशनाध्यायः षड्विंशतिः ॥ ॥ २६ ॥

(१३)व.३-न्द्रः। (१४)क.-सम्पूर्णानानारा, व.१-सम्पूर्णात्रिः।

(१५)व.३-प्रदो।

(१६)व.१-क्तो। (१७)व.१-भोगी। (१८)क.-न संशयेः।

(१९)व.२-रसदो, पु.-सक्षदो।

(२०)व.१-(लोपः) श्लोकः क्र.-१२क-ड।

(२१)पु.,व.२-अन्नप्राशनोध्यायः षड्विंशतिः ॥,

व.१,क.-इत्यन्नप्राशनाध्यायः षड्विंशः ॥,

व.३-इत्यन्नप्राशनाध्यायः षड्विंशतिः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ सप्तविंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ चौलाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि बालानां चौलकर्म यत्।

तृती^१ये वत्सरे वापि पञ्च^२मादपि ^३जन्मतः॥१॥

स्वकुलाचारतः का^४र्यमुत्तरायणगे रवौ।

अमरेज्ये सुरेज्ये च नास्तगे न च वृद्धगे॥२॥

पञ्च^५पर्वतिथिं रि^६क्तां त्यक्त्वा^७न्यदिवसेषु च।

^८चन्द्रज्ञजीवशुक्राणां वा^९रल^{१०}गनांशकेषु च॥३॥

दस्त्रे^{११}न्द्वदितिपुष्येन्द्रभेषु हस्तत्रये^{१२}षु ^{१३}च।

वि^{१४}ष्णुत्रयेषु ^{१५}पौष्णे च चौलकर्म शुभप्र^{१६}दम्॥४॥^{१७}

(१)व.३-य। (२)पु.-मे। (३)पु.-वापि जन्मतः, व.३-ब्दे जन्मतः।

(४)व.३-र्य, पु.-र्या (५)पु.-वर्ष। (६)पु.-क्ता। (७)व.१-क।

(८)व.१-चन्द्रार्क्षजीव। (९)व.१-रे। (१०)व.१-ग्ने। (११)पु., व.२-द्र।

(१२)व.१-पि। (१३)पु.-वा। (१४)क.-ष्ट। (१५)व.२-पौष्णर्क्षे।

(१६)पु.-दाम्।

(१७)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-४क तः श्लोकः क्र.-६ड।

॥ चौलाध्यायः ॥

(अध्यायः २७)

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे चन्द्रताराबलान्विते।

नैधने शुद्धिसंयुक्ते लग्नराशौ न नैधने ॥५॥

^{१८}अष्टषष्टान्त्यगे चन्द्रे ^{१९}पापास्वायत्रिशत्रुषु।

^{२०}चतुष्टयत्रिकोणेषु ^{२१}स्वद्वित्रिषु शुभेषु च ॥६॥

नवान्नप्राशने चौले व्रतब^{२२}न्धेऽभिषेचने।

शुभदं जन्मनक्षत्रमशुभं त्वन्यकर्मणि ॥७॥

अथ क्षौरं च सर्वेषां साधारणमिहोच्यते।

तस्मिन्नेव दिने वारे नक्षत्रे ^{२३}वोद^{२४}येऽशके ॥८॥

अथवा क्षणपञ्चाङ्गे क्षौरकर्मणि चोदिते।

शुभलग्ने शुभांशे च नृणां क्षौरं शुभप्रदम् ॥९॥

(१८)व.१-अषष्टाष्टां। (१९)पु.-पापैश्चाय।

(२०)व.२-धनत्रय।

(२१)क.-स।

(२२)पु.-न्धा। (२३)क.-चो।

(२४)व.१-यां।

॥ चौलाध्यायः ॥

(अध्यायः २७)

क्षौरकर्म विधेयं ^{२५}च पञ्चमे पञ्चमे दिने।

क्षौरभस्योदये वापि ^{२६}निन्द्यर्क्षे न कदाचन॥१०॥

स्नात्वा भुक्त्वाहवे याने भूषिते ^{२७}निशि सन्ध्ययोः।

नवमे दिवसेऽ^{२८}भ्यक्ते ^{२९}क्षौरं नात्महितैषिणाम्॥११॥

^{३०}विप्रभूपाज्ञयोद्वाहे सूतके बन्धमोक्षणे।

^{३१}यज्ञाधानेऽखिलर्क्षेषु ^{३२}वारेषु क्षौरमिष्टदम्॥१२॥

^{३३}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

चौलाध्यायः सप्तविंशतिः ॥ ॥ २७ ॥

(२५)व.१.२-यत्, व.३,क.-तत्। (२६)व.१-विध्य।

(२७)व.१-न च। (२८)व.१-(लोपः)भ्यक्ते। (२९)पु.-क्षौरे।

(३०)व.१-नृपविप्रा, व.२-नृपभूपा। (३१)क.-अश्वायाने।

(३२)पु.-वारे, व.३,क.-वारोक्तं।

(३३)पु.-चौलाध्याय सप्तविंशतिः ॥,

क.-इति चौलाध्यायः सप्तविंशतिः ॥,

व.१-इति क्षौरचौलाध्यायः सप्तविंशः ॥,

व.३-इति चौलाध्यायः सप्तविंशतिमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ अष्टविंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ उपनयनाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१चोप^२नायनमुत्तमम्।

द्विजत्वकार^३णं श्रौतस्मार्तकर्म^४प्रसाधनम्॥१॥

आद्यं सर्वाश्रमाणां च देह^५संस्कारकारणम्।

अनेन कर्म^६णा ^७सर्वे संस्कृताः पूर्वदेहिनः॥२॥

^८तत्संस्कारं लग्नवशात्तस्माल्लग्नं प्रवच्मि तत्।

^९गर्भेऽष्टमेऽ^{१०}ब्दे विप्राणां जन्म^{११}तो वा म^{१२}हीभुजाम्॥३॥

एकादशे ^{१३}तु वैश्यानां द्वादशे व्रतबन्धनम्।

ब्रह्मचर्यसकामि^{१४}त्वे जन्मतः पञ्चमे समे॥४॥

(१)व.१-ह्यौ। (२)पु.-न। (३)व.३,क.-णं। (४)व.१-प्रदायनम्।

(५)क.-संस्कारणं तथा। (६)पु.-णां। (७)पु.-सर्व।

(८)व.१-ससंस्कारो।

(९)व.२,३,क.-गर्भा। (१०)व.१-ष्टे। (११)व.३-नो।

(१२)व.३,पु.-हा।

(१३)क.-न। (१४)व.१-स्य।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

१५ विप्रानुपूर्वतः कार्यं १६ मष्टमे नवमे १७ तथा।

गुरौ भृगौ १८ वा १९ शाखेशे २० नास्तगे वृद्धशैशवे ॥५॥

जीवशुक्रकुजज्ञाश्च ऋग्वेदा २१ द्यधिपाः क्रमात् २२

सौम्यायनेऽतिश २३ स्तं तच्चैत्रे २४ मीनस्थिते २५ रवौ ॥६॥

जन्मान्त्यनिधनस्थेऽपि २६ पूजायां शुभदो गुरुः।

उक्तेऽब्दे २७ चेदनुक्तेऽ २८ ब्दे न शस्तो बलवानपि ॥७॥

२९ ऋतौ वस ३० न्ते विप्राणां ग्रीष्मे राज्ञां शरद्वथ।

विशां मुख्यं च सर्वेषां द्विजानां ३१ चोपनायनम् ॥८॥

(१५)पु.-नुमतः। (१६)व.२-अष्टमे, पु., व.३-सप्तमे। (१७)व.१-थवा।

(१८)व.१-न। (१९)व.१-शाखंरे। (२०)व.१-अस्तगे। (२१)पु.-द्या।

(२२)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-६ब तः श्लोकः क्र.-७क पर्यन्तम्।

(२३)क.-स्ते। (२४)पु.-मान। (२५)पु.-रतौ। (२६)व.३, क.-पूजया।

(२७)व.३-चेंदु, व.१-पद। (२८)व.१.३, क.-तु। (२९)पु.-ऋतु।

(३०)पु.-न्तो। (३१)व.१-उप।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

साधार^{३२}णं च ^{३३}मासेषु माघादिषु च ^{३४}पञ्चसु।

प्रश^{३५}स्तं शुक्लपक्षेऽपि ^{३६}कृष्णे प्रतिपदादिषु ॥९॥

चतु^{३७}र्थी सम्परित्यज्य दिवसेषु च पञ्चसु।

द्वितीया च तृतीया च पञ्चमी ^{३८}सप्तमी तथा ॥१०॥

^{३९}त्रयोदशी च दशमी प्रश^{४०}स्तास्तिथयो व्रते।

द्वादश्येकादशी षष्ठी ^{४१}कृष्णेऽप्युक्ता^{४२} च मध्यमा^{४३} ॥११॥

मैत्रे ^{४४}विष्णुत्रये ^{४५}हस्ते त्रयर्क्षे^{४६}षूत्तरात्रये।

धातृद्वयादितीज्यान्त्यदस्त्रर्क्षे^{४७}षूत्तमं व्रतम् ॥१२॥

(३२)व.१-णो। (३३)व.१-सर्वेषां। (३४)व.१-पञ्चपञ्चसु।

(३५)क.-स्ते। (३६)व.१-कृष्ण। (३७)पु.-र्था। (३८)व.२-द्वादशी।

(३९)व.२-एकादशी। (४०)पु.-स्ता ति।

(४१)व.१.२-शुक्लपक्षेऽपि। (४२)क.-क्ताश्च।

(४३)पु.-माः। (४४)व.१-हस्वत्रये।

(४५)व.१-विष्णु। (४६)पु.-षु भरात्रये, व.१-उद्रारात्रये।

(४७)व.१-व्रतबन्धनम्।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

४८ वैनाशिकादि ऋक्षेषु न कार्यं मङ्गलं क्वचित्।

प्रशस्ता वास^{५०}रा सौ^{५१}म्यकाव्यदेवेन्द्रमन्त्रिणाम्॥१३॥

विज्ञेयौ वासरौ तत्र मध्यमौ चन्द्रसूर्ययोः।

त्रिभज्या^{५२}ङ्कप्रमाणं ^{५३}यत्त^{५४}त्राद्यं^{५५}शे च ^{५६}दैविकम्॥१४॥

द्वितीये मानुषं कार्यं तृती^{५७}यांशे ^{५८}च पैतृकम्।

अनुक्तव^{५९}र्षे काले वा चोपनीतो विनश्यति॥१५॥

तिथिवासरधिष्ण्येषु दरिद्रो दुःखि^{६०}तः शिशुः।

शाखाधिपबलं तस्य ^{६१}वारो लग्नं नवांशकः॥१६॥

(४८)पु.-वेना। (४९)क.-ले। (५०)व.३-राः। (५१)व.१-म्या।

(५२)व.२-हः, व.३,क.-हः। (५३)व.१-वत्।

(५४)व.१-त्रिधाद्यां, व.२-यत्र त्राद्यं। (५५)व.२-शे च, व.१-सेचर।

(५६)व.१-दैविकम्, व.२-दैविकं। (५७)क.-यै। (५८)व.३-तु।

(५९)व.३-र्ष।

(६०)पु.-त। (६१)व.१-वारौ लग्नै।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

६२ यतस्तु दुर्लभं ६३ तत्र ६४ व्रती विद्याधनान्वितः ।

शाखेशे वा गुरौ शुक्रे ६५ नीचस्थे वा तदंशके ॥ १७ ॥

तत्रोपनीतः ६६ तः ६७ शिशुः ६८ वेदशास्त्रविवर्जितः ।

६९ शुक्रे गुरौ वा शाखेशे रिपुशयं ७० शगे सति ॥ १८ ॥

तत्रोपनीतः ७१ शिशुः कलाखिलविवर्जितः ।

साक्षान्नीचस्थिते ७२ पापे यदि शत्रुगृहं गते ॥ १९ ॥

७३ जीवे भृगौ वा शाखेशे महापातककृद् भवेत् ।

स्वतुङ्गस्थे तदंशे वा स्वर्क्षगे वा तदंशगे ॥ २० ॥

(६२)व.३-एतत्सु । (६३)पु.-तच्च । (६४)पु.-व्रती । (६५)व.१-नावस्थे ।

(६६)व.३,क.-तः । (६७)व.३-स । (६८)व.१-श्चेद् वेदशास्त्राविशारदः ।

(६९)व.२-गुरौ भृगौ वा । (७०)व.१-गते ।

(७१)पु.-स शिशुः, व.१-न शिशुः ।

(७२)व.१.२-वास्य अधिशत्रौ गृहांशके । (७३)व.२-शुक्रे गुरौ ।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

७४ गुरौ भृगौ वा शाखेशे वेदशास्त्रविशारदः।

७५ परमोच्चगते जीवे शाखेशे वा भृगोः सुते ॥२१॥

उपनीतो धनाढ्यश्च वेदशास्त्रविशारदः।

मित्रराश्यङ्गते ७६ जीवे शाखेशे ७७ वा तथा सिते ॥२२॥

७८ व्रती ७९ शिशुः ८० कलाभिज्ञो वेदवेदाङ्गपारगः।

८१ स्वाधिमित्र ८२ गृहस्थो वा तस्योच्चस्थे तदंशके ॥२३॥

गुरौ भृगौ वा शाखेशे वेदशास्त्रार्थपारगः।

८३-८४ जीवे काव्येऽथवा यस्य मौञ्जीबन्धन ८५ लग्नगे ॥२४॥

(७४)व.१-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.-२१क तः श्लोकः क्र.-२३ब।

(७५)पु.-(पुनरोक्तिः)श्लोकः क्र-२१क तः श्लोकः क्र.-२२ब।

(७६)व.१-शुके। (७७)व.१-ज्ये तदंशके। (७८)व.३-व्रतः।

(७९)पु.-शुचिः। (८०)पु.-कर्मभिज्ञो।

(८१)व.३-स्वाधि, क.-स्वधि, व.१-अधि।

(८२)व.३,क.-गृहस्थे।

(८३)व.१-(समाक्षरलोपः)श्लो.क्र.-२४क तः श्लो.क्र.-२६ड।

(८४)व.३-जीवः काव्यो। (८५)व.३-लग्नगः।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

तस्य विद्या प्रभूता ^{८६}स्याद् विवाह^{८७}स्त्वचिराद् भवेत्।

यस्योपनयने लग्नसंस्थौ शुक्रबृहस्पती॥२५॥

^{८८}सा विद्या तस्य निःसीमा बुद्धिश्चापि धनं ^{८९}यदि।

शुभग्रहांश^{९०}गे चन्द्रे विद्यावा^{९१}न्धनवान्ब्रती॥२६॥

तस्मिन्पापांश^{९२}संस्थेऽपि ^{९३}निधनेऽखिलदुःखभाक्।

^{९४}स्वांशसंस्थे निशानाथे ^{९५}दरिद्रोऽखिल^{९६}दुर्भगः।

न तथादिति^{९७}विष्णवर्क्ष^{९८}कर्कटांशे धनी सुखी॥२७॥

(८६)पु.-सा। (८७)पु.-हम्। (८८)व.३-सद्। (८९)व.१-महत्।

(९०)व.१-गतेऽस्मिन्। (९१)व.३-(लोपः)धनवान्।

(९२)पु.-संस्थापि, व.३-संस्थे हि। (९३)व.१.३, क.-निर्धनो।

(९४)पु.-स्वांशस्थे। (९५)व.१-दरिद्रे। (९६)पु.-दुर्भयः, व.१-दुर्नयः।

(९७)व.३-प्लक्ष्। (९८)व.१.२-कर्कटांशस्थे, क.-कर्काशस्थ।

॥ उपनयनाध्यायः ॥ (अध्यायः २८)

१९नियतानध्यायदिनं १००पापांशगे विधुव्रते।

सततं वर्जये^{१०१}द्विद्याधनारोग्यपरो द्विजः॥२८॥

१०२लग्नेऽथ राशयः सर्वाः शुभेक्षितयुताः शुभाः॥२९॥

नवांशा न तथा १०३सौम्य^{१०४}गृहास्तेषु गुणो^{१०५}त्कटाः।

अपि सौम्येक्षितयुतः कर्कटांशोऽत्र न क्वचित्॥३०॥

महादोषान्परित्यज्य दोषाल्पत्वे गुणाधिके।

पञ्चङ्गशुद्धिदिवसे चन्द्रताराबलान्विते॥३१॥

१०६इष्टं चन्द्रेज्यसूर्याद्यैः पञ्चभिर्बल^{१०७}संयुतैः।

चतुर्भिर्वा ग्रहैर्लग्ने नैधने शुद्धिसंयुते॥३२॥

(१९)व.२-नियतोनाध्यायदिनं, व.१-नायतोनार्यपदिनं, पु.-नियताध्ययनदिनं।

(१००)व.२-पापांशे, व.१-पापांशे च विवर्जयेत, पु.-पापांश विधुव्रते।

(१०१)व.२-द्विद्वन्। (१०२)पु.-लग्नोप, व.१-लग्नाद्या।

(१०३)व.१-सौम्याः।

(१०४)व.१-गृहांशेषु। (१०५)व.१-कटाम्।

(१०६)पु.-दृष्टे च, व.१-इष्टौ। (१०७)पु.-संयुते।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

त्रिकोणकेन्द्रस्वत्र्या^{१०८} यशुभैस्त्र्या^{१०९} चारिगैः परैः ।

^{११०}लग्नषष्ठाष्टवान्त्येन चन्द्रेण व्रतमीरितम् ॥३३॥

वर्धमानोऽपि वा चन्द्रः पूर्णो वा यदि तुङ्ग^{१११}गः ।

निस्त्वं करोति व्रतिनं लग्न^{११२}गः क्षयरोगिणम् ॥३४॥

व्रतबन्धनलग्ना^{११३} तु केन्द्र^{११४}गे यदि भास्क^{११५}रे ।

^{११६}स्फूजितोऽयं महादोषः करोति कुलनाशनम् ॥३५॥

^{११७}कुजश्चेत्कुपितो दोषः शिष्याचार्यविनाशनम् ।

मन्दे तु ^{११८}रुधिरो दोषः करोति ^{११९}महदापदम् ॥३६॥ ^{१२०}

(१०८)व.२-यै, व.३-ये। (१०९)पु.-य।

(११०)व.१-लग्नादष्टान्त्य वा होन, व.३,क.-लग्नषष्टान्त्यबाह्येन।

(१११)व.१-गे। (११२)पु.-ग। (११३)व.३-म्बु। (११४)व.१-गो।

(११५)व.१-रः। (११६)व.३-कूजितो, पु.-कुपितो, क.-कथितोऽयं।

(११७)व.२-कुष्माश्चेत। (११८)व.२-रुदिता।

(११९)व.२-महती शदाम्, क.-महती सदा, पु.-महानी गदः।

(१२०)व.१-(समाक्षर लोपः)श्लोकः क्र.३६ड तः श्लोकः क्र.३७अ।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

राहौ रन्ध्राह्वयो दोषः शिशोर्मातृविनाश^{१२१}नम्।

केतौ के^{१२२}न्द्रे तूग्रदोषो विद्या^{१२३}वित्तविनाश^{१२४}नम्।

सम्यग्बलाबलं ^{१२५}चिन्त्य वदेद् दोषनिरूपणम्॥३७॥

एकस्मिन्केन्द्रगे जीवे शुक्रे वा पापकेन्द्र^{१२६}जाः।

^{१२७}दोषा विनाशमायान्ति पापं भागीरथीजलैः॥३८॥

मित्रराशिगते जीवे शुक्रे वा केन्द्रगे बुधे।

^{१२८}दोषा नश्यन्ति पाताद्याः प्राणायामेन पातकान्॥३९॥

अधिमित्रनवांशस्थे शाखा^{१२९}धीशे त्रिकोणगे।

दोषा विनाशमायान्ति ग्रीष्मे कुसरितो यथा॥४०॥

यत्रैकादशगः सूर्यश्चन्द्रो वा ^{१३०}मित्रराशिगः।

हन्ति लग्नोद्भवं दोषं पूतनामिव केशवः॥४१॥

(१२१)व.१-नः। (१२२)व.१-न्द्रगते। (१२३)पु.-चित्त। (१२४)व.१-कः।

(१२५)व.१-वीक्ष्य। (१२६)व.३-जः, व.१-जे। (१२७)व.२,पु.-दोषं।

(१२८)व.१-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.-४०अ तः श्लोकः क्र.-४२अ।

(१२९)व.३-पापाद्या। (१३०)व.१-मृत्युराशिगः।

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

१३१अ^{१३२}धिमित्रर्क्षगः सूर्यः चन्द्रो^{१३३}वापि गुणस्य च॥४२॥^{१३४}

(१३१)व.२-(अधिकम्) यत्रैकादशगः सूर्यः चन्द्रो वा यदि लग्नगः।

(१३२)व.१-अपि, व.२-अति।

(१३३)व.१-यदि लाभगः, व.३-वापि गुणाय च।

(१३४)व.१.२-(अधिकम्)

हन्ति दोषचयं यद्वत्पापसङ्घं स्मृतिहरेः।

त्रिषष्टालाभगो भौमः शनिर्वा यदि तुङ्गगः॥

सर्वदोषा क्षयं यान्ति पापं पञ्चाक्षरी यथा।

स्वाधिमित्रगतौ भौमः शनिर्वा यदि लाभगः॥

निहन्ति दोषचयं सर्वे पिनाकी त्रिपुरं यथा।

लग्नात्रिषष्टगः सूर्यस्तुङ्गस्थो वा भवेद्यदि॥

नाशयत्यखिलान्दोषान् स्वोदये तिमिरं यथा।

केन्द्रत्रिकोणगः सौम्यो त्रिराशयंशगो यदि॥

पापकेन्द्रवतं दोषं हन्तीभान्केसरी यथा॥

॥ उपनयनाध्यायः ॥

(अध्यायः २८)

१३५ एकदोषो गुणा लक्षं हन्ति तद् बाधको गुणः ।

१३६ नास्ति चेत्पाव^{१३७}नं पञ्च^{१३८}गव्यं मद्यलवो यथा ॥४३॥

१३९ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहिताया-
मुपनयनाध्यायोऽष्टाविंशतितमः ॥ ॥ २८ ॥

(१३५)व.३,क.-एको । (१३६)व.१-नापि । (१३७)व.३-न ।

(१३८)व.३-गव्य ।

(१३९)पु., व.२-उपनयनाध्यायोऽष्टाविंशतिः ।,

व.१-इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितामुपनयनाध्यायोऽष्टाविंशतिः ॥,

व.३-इति उपनयनाध्यायोऽष्टाविंशतिमः ॥,

क.-इत्युपनयनाध्यायोऽष्टाविंशतिः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकोनत्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ समावर्तनाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि समावर्तन^१मुण्डनम्।

गुर्वनुज्ञा^२तशिष्याणां द्विजानां नियतात्मनाम्॥१॥

सौम्यायने ^३देवपूज्यशुक्रयोर्दृश्यमानयोः।

चैत्रमासविवर्ज्येषु माघादिषु च पञ्चसु॥२॥

अष्ट^४मीं नव^५मीं रिक्तां मासाद्या^६मवमां तिथिम्।

हित्वान्यदिवसे जीवसौम्यभार्गववासरे॥३॥

उत्तरात्रयमैत्रेज्यहरीन्द्रदितिधातृषु।

पौष्णादित्येषु ऋक्षेषु समावर्तनमीरितम्॥४॥

शास्त्रोक्तवार^७धिष्येषु यद्वा ल^८ग्नांशगे शुभे।

सर्वेषु मङ्गलेष्वेवमङ्कुरार्पणमिष्यते॥५॥^९

(१)व.१.३-मण्डनम्, व.२,क.-मण्डलम्। (२)व.३-तु।

(३)व.३-क.-दिने।

(४)व.३-मी। (५)व.३-मी। (६)पु.-मध्यमां।

(७)क.-ऋ। (८)व.३-ग्नं। (९)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-५।

॥ समावर्तनाध्यायः ॥ (अध्यायः २९)

पूर्वतो नवमे सप्तदिवसे पञ्चमेऽपि वा।

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे ^{१०}बीजनक्षत्रसंयुते ॥६॥^{११}

सहमङ्गल^{१२}घोषाद्यैर्विप्रपुण्याङ्गनादिभिः।

^{१३}स्वग्रामात्प्रागुदग्भागे मृत्तिकानयनं ^{१४}शुभम् ॥७॥

^{१५}मृद्वैणवानि ^{१६}चापं च पात्राण्यत्र प्रकल्पयेत्।

ब्रह्मेन्द्र^{१७}यमतोयेशशशि^{१८}नं पात्रदेव^{१९}ताः ॥८॥

मृत्पूरितेषु पात्रेषु क्रमा^{२०}दीशात्तमर्चयेत्।

ब्रह्माणं मध्यपात्रे च ^{२१}चतुर्दिक्षु प्रपूजयेत् ॥९॥

(१०)व.२-वीत, क.-जी।

(११)व.३-(लोपः)श्लोकः क्र-६अ तः श्लोकः क्र.-७ब।

(१२)पु.-दो। (१३)व.२-स्वग्रामस्य। (१४)व.१-तथा।

(१५)क.-मृद्वैवेनवानि, व.२-मृद्वैणवर्तियं। (१६)पु.-पञ्च।

(१७)व.१-भौम। (१८)व.३-नः। (१९)व.३-ताम्।

(२०)व.१-देतान्प्रपूजयेत्, व.३,क.-दीशान्समर्चयेत्।

(२१)व.१-चतुर्दिक्ष्विन्द्रपूर्वकान्।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ समावर्तनाध्यायः ॥ (अध्यायः २९)

^{२२}समन्त्रेण समभ्यर्च्य स्वस्तिवाचनपूर्वकम्।

^{२३}जपिता ^{२४}इत्यनुवाकं जपेत्तद्वीजवापनम् ॥१०॥

कर्त^{२५}व्यं त्व^{२६}खिलं त्वेतद्विवा वा यदि वा निशि।

तत्सस्यवृ^{२७}द्धिकतृणा^{२८}मभिवृद्धिप्रसू^{२९}चि^{३०}का ॥११॥

^{३१}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

समावर्तनध्याय एकोनत्रिंशतिः ॥ ॥ २९ ॥

(२२)व.२-(लोपः)समन्त्रेण। (२३)व.२-जपित्वा, व.३-य जाता।

(२४)व.१-रभ्यनुवाकं, व.३-इत्यनुवाके। (२५)व.१-व्यम।

(२६)क.-नलं, व.३-लष्वेत्त। (२७)व.१-द्धिः। (२८)व.१-मायुर्वृ।

(२९)व.१-च। (३०)व.१,क.-काः।

(३१)पु., व.२-समावर्तनध्यायएकोनत्रिंशतिः ॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां समावर्तनध्यायः एकोनत्रिंशः ॥,

क.-इति समावर्तनध्यायः एकोनत्रिंशः ॥,

व.३-इति समावर्तनध्यायः एकोनत्रिंशमः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ त्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ प्रश्नलक्षणाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि गृहस्थाश्रममुत्तमम्।

यदाधारस्त्वाश्रमाणां भूतानां प्राणिनां तथा॥१॥

^१ऋणत्रयच्छेदकारि धर्मकामार्थसिद्धिदम्।

एतत्सर्वं स्थितं स्त्रीषु शीलवृत्तान्वितासु च॥२॥

तच्छील^२लब्धिवृत्तिस्तु ^३सुलग्नवशतो भवेत्।

तस्मात्सम्यग्लग्नशु^४द्धिं प्रवक्ष्यामि समासतः॥३॥

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे सुवासीनं सुचे^५ष्टितम्।

^६भक्त्या प्रणम्य ^७दैवज्ञं पृच्छेदैवं यथा तथा॥४॥

ताम्बूलफलपुष्पाद्यैः 'पूर्णाञ्जलिमुपागतः।

दम्पत्योर्जन्मभं राशिं तस्मै कर्ता निवेदयेत्॥५॥

(१)व.२-रिण। (२)व.३,क.-वृत्तलन्धिस्तु, व.१-वृद्धिः लब्धिस्तु।

(३)पु.-सुलग्ने च ततो, व.१-सुलग्नवशतः खलु। (४)क.-द्धिः।

(५)व.१-तसम्। (६)व.३-पृच्छेदैवं। (७)व.२-मृक्षदेव।

(८)व.१-संयूज्य प्रयतः शुचिः।

॥ प्रश्नलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३०)

१चन्द्रः षष्ठाष्टमग^{१०}तो बलवा^{११}न्मृच्छकोदयात्।

१२वेदाष्टमाब्दाद्दम्पत्योर्मरणं प(स)द्यसंशय^{१३}म्॥६॥

एको लग्नगतः पापः पापोऽन्यः सप्तराशिगः।

आसप्तमाब्दान्मरणं पुरुषस्य न संशयः॥७॥

यदि चन्द्रो लग्नगतस्तस्मात्सप्तगतः कुजः।

विवाहतस्त्वष्टमाब्दात्कुरुते^{१४}निधनं पतेः॥८॥

स्वनीचगः शत्रुदृष्टः पापः पञ्चमगो^{१५}यदा।

१६मृत^{१७}पुत्रां करोत्येव^{१८}कुलटां वा न संशयः॥९॥

लग्नाद्दुश्चिक्व्यपुत्रा^{१९}स्त^{२०}कर्मलाभगतः शशी।

गुरुदृष्टस्तयोरेव^{२१}सम्पदं कुरुते^{२२}सदा॥१०॥

(९)व.१-चन्द्रे। (१०)व.१-ते। (११)व.१-वृश्चिकोदयात्।

(१२)व.१.२-चेद। (१३)व.१.२.३-यः। (१४)व.१-मरणं।

(१५)व.१.३-यदि। (१६)व.२-मृत्यु।

(१७)व.१-पुत्रं। (१८)पु.-कुलटा, व.१-कुलटानां। (१९)व.२-य।

(२०)व.१-धर्म। (२१)व.१-सम्बन्ध, पु.-सम्पदां। (२२)व.१-तथा।

॥ प्रश्नलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३०)

लग्न^{२३}स्थाश्चन्द्रशुक्राभ्यां वीक्षि^{२४}ताः संयुताश्च वा।

कुर्वन्ति कन्यकालाभं यदि गो^{२५}घटककटाः ॥११॥^{२६}

युग्मराश्यंशकगतौ शुक्रेन्दुबलिनौ यथा।

स्थितौ ^{२७}यदि ^{२८}तु तौ लग्ने सम्बन्धं कुरुतस्तदा ॥१२॥

युग्मराश्यंशगे लग्ने स्त्रीद्रेष्काणे ^{२९}यदा सति।

वीक्षि^{३०}ते शशिशुक्राभ्यां कन्यालाभस्तदा भवेत् ॥१३॥

^{३१}वरलब्धि^{३२}रपि स्त्रीणां पुंलग्ने पुंनवांशके।

पुंग्रहैर्वीक्षितयुते पुंद्रे^{३३}क्काणे भवेत्तदा ॥१४॥

कृष्णपक्षे शशी लग्नाद्युग्मराशिगतो यदि।

पापदृष्टो न सम्बन्धं करोत्येवा^{३४}रिन्द्रगः ॥१५॥

(२३)पु.-स्थ, व.३-स्थां। (२४)व.३-तां। (२५)क.-धन।

(२६)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-११ तः श्लोकः क्र.-१२।

(२७)व.३-युतौ। (२८)व.३-युग्म। (२९)व.१-तथा।

(३०)व.३-त। (३१)पु.-ध। (३२)व.१-पर।

(३३)व.२.३,क.-ष्का। (३४)व.१-पि केन्द्रगः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ प्रश्नलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३०)

^{३५}तथा निमित्तशकुनैर्मङ्गलैर्मङ्गलं भवेत्।

तस्मिन्नमङ्गलैः^{३६}दृष्टो दम्पत्यो^{३७}निधनं भवेत्॥१६॥

^{३८}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
प्रश्नलक्षणं त्रिंशोऽध्यायः ॥ ॥ ३० ॥

(३५)व.१-वृत्ता। (३६)क.-ष्टैरु, व.३-ष्टे। (३७)व.१-मरणं।

(३८)पु.,व.२-प्रश्नलक्षणं त्रिंशोऽध्यायः॥,

व.१-इति कश्यपसंहितायां प्रश्नाध्यायस्त्रिंशमः॥,

क.-इति प्रश्नलक्षणं त्रिंशोऽध्यायः॥,

व.३-इति प्रश्नलक्षणं त्रिंशोऽध्यायः॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकत्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ कन्याप्रदानाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि कन्यावरणमुत्तमम्।

सम्यक् तस्याः ^१प्रदानं च पुत्रपौत्र^२प्रवर्धनम्॥१॥

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे चन्द्रताराबलान्विते।

विवाहोक्तेषु ऋक्षेषु कुजवर्जितवासरे॥२॥

मासा^३द्यदिवसं रिक्तामष्टमीं नवमीं तिथिम्।

त्यक्त्वान्यदिवसे गन्ध^४स्रक्ताम्बुलैः फला^५न्वितैः॥३॥

सहवृद्धद्विजगणो वरयेत्कन्यकां सतीम्।

तथेति तत्पिता ^६कन्यां वरणोक्त^७क्ष्णवासरे॥४॥

कुर्यात्प्रदानं कन्यायाः स्वस्तिवाचनपूर्वकम्।

कुलशील^८गुणोपेतसुरूपाय वराय च॥५॥

(१)पु.-प्रधानं। (२)व.३,क.-वि, व.१-धनप्रदम्। (३)व.१-दि।

(४)व.१-सत्ता, व.२-सुक्ता। (५)व.३-क्षतैः। (६)पु.-कन्या।

(७)पु.-(लोपः)वरणो। (८)पु.,व.१-गुणोपेता, व.२-वयोपेते।

॥ कन्याप्रदानाध्यायः ॥ (अध्यायः ३१)

ततस्तस्मै कन्यकायै शुक्लाम्बरविभूषणाम्।

१० दद्यान्मङ्गलघोषैश्च विप्राशीर्वचनैः सह ॥६॥

आदौ कृत्वा ११ शचीपूजां पश्चात्सर्वं समाचरेत्।

१२ सुवर्णवर्णकञ्जाक्षीं दिव्यस्त्रग्वस्त्रशोभिताम् ॥७॥

सर्वलक्षणसंयुक्तां सर्वाभरणभूषिताम्।

१३ अनर्घमणिमालाभिर्भासयन्तीं १४ दिगन्तरम् ॥८॥

विलासिनी १५ सहस्रेण सेव्यमानामहर्निशम्।

ध्यात्वा प्रणम्य तां देवीं १६ कुमारी प्रार्थयेदिति ॥९॥

(९)व.३-णम्। (१०)व.२-महन्। (११)पु.-शशी।

(१२)पु.-सुवर्णवनकञ्जाक्षी, क.-सुवर्णवणास्वञ्जाक्षीं,

व.१-स्वर्णवणां पङ्कजाक्षीं, व.३-सुवर्णवर्णां स्वञ्जाक्षीं।

(१३)व.३-अनघ्य। (१४)पु.,व.१.३-दिगम्बराम्, क.-दिगम्बरम्।

(१५)क.-सहस्राभिः। (१६)व.१,क.-कुमारीं।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ कन्याप्रदानाध्यायः ॥ (अध्यायः ३१)

देवेन्द्राणि नमस्तुभ्यं देवेन्द्रप्रियभामिनि।

विवाहं भाग्यमारोग्यं पुत्रलाभं च देहि मे ॥१०॥

१७ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

कन्याप्रदानमेकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ॥ ३१ ॥

(१७) पु., व. २-कन्याप्रदानमेकत्रिंशोऽध्यायः ॥,

व. १-इति कुमारीवरणाध्यायः ॥,

व. ३-इति कन्याप्रदानमेकत्रिंशोऽध्यायः ॥,

क.-इति वरणाध्यायो एकत्रिंशोऽध्यायः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ द्वात्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥

विवाहो जन्मतः स्त्रीणां युग्मेऽब्दे पुत्रपौत्रदः ।

अयुग्मे श्रीपदः पुंसां विपरीते तु मृत्युदः ॥१॥

उत्तरायणगे सूर्ये ^१मीने ^२चैत्रे ^३च वर्जयेत् ।

अजगो^४द्वन्द्वकुम्भालिमृगराशिगते रवौ ॥२॥

^५मुख्यं कर^६ग्रहं त्वन्यराशिगे न कदाचन ।

^७शुक्रे तपस्ये ^८तपसि माधवे च करग्र^९हम् ॥३॥

^{१०}प्रशस्तं ^{११}मध्यमं ज्ञेयं सहमासोर्जमासयोः ।

आरभ्या^{१२}द्धोदये भानोर्नवर्क्षेषु न कारयेत् ॥४॥

(१)व.३-मीन। (२)पु.-चैत्रं। (३)व.१-विवर्जयेत्। (४)व.१-युग्मे।

(५)व.१-मुख्य। (६)व.१-ग्रहः प्रोक्तोरुषगे। (७)व.१.२.-शुक्ले।

(८)व.२-माघे च। (९)व.१-ग्रहः। (१०)व.१-प्रशतो।

(११)व.१-मध्यमो ज्ञेयः। (१२)व.१-द्धोर्दयाद्।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

सुरस्थापनमुद्वाहं यज्ञोपनयनं क्वचित्।

न कुर्यान्मङ्गलं तावन्निद्रां त्यजति केशवः॥५॥

^{१३}प्रबोधे दिवसे विष्णोर्नोत्सवान्तरमाचरेत्।

^{१४}नास्तगे च सिते जीवे न तयोर्बालवृद्धयोः॥६॥^{१५}

न गुरौ सिंहगे नार्के चापराशिगतेऽपि ^{१६}वा।

प्राक्पश्चादुदितः शुक्रो बालस्त्रि दशवासरम्॥७॥

पक्षं पञ्चदिनं वृद्धो गुरुः पक्षं तु सर्वतः।

वृद्धशुक्रः स्त्रियं हन्ति ^{१७}वृद्धो जीवस्तु तत्पतिम्॥८॥

^{१८}अस्तगौ तौ तयोर्मृत्युप्रदावखिलमङ्गले।^{१९}

वृद्धश्चन्द्रः स्त्रियं हन्ति पतिं हन्त्यस्तमागतः॥९॥

(१३)पु.,व.३-प्रसुप्त। (१४)व.१-नास्तमे।

(१५)पु.-७००(इतः पर्यन्तं श्लोकः संख्या)। (१६)पु.-च।

(१७)पु.-पतिं हन्त्यस्तमागतः। (१८)पु.-(लोपः)श्लोकः क्र.-१०।

(१९)व.१-(अधिकम्) बालो जीवः स्त्रियं हन्ति बालः शुक्रः पतिं हरेत्।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

यतस्त्वमृतरश्मित्वाद्वालोऽपि शुभदः शशी।

जन्म^{२०}मासर्क्षतिथिषु क्षणेशे न करग्रहम्॥१०॥

न विवाहस्त्वाद्य ^{२१}गर्भं पुत्र^{२२}पुत्र्योस्तयो^{२३}र्मृतिः।

^{२४}एको ज्येष्ठस्तयोर्मध्ये ^{२५}ज्येष्ठमासे ^{२६}शुभप्रदः॥११॥

सर्वग्रासे तु सप्ताहमुत्पातग्रहणा^{२७}त्परे।^{२८}

वर्जयेत्त्रिदिनं खण्डे तं नक्षत्रमृतुत्रये॥१२॥

(२०)पु.-मासर्क्षादिषु, व.१-मासर्क्षतिथिषु करणांशे न,

व.२-मासर्क्षदिवासक्षणेशे।

(२१)व.१.३-गर्भ, क.-गर्भः। (२२)पु.-पुत्री। (२३)व.१-र्मिथः।

(२४)पु.-एकं। (२५)पु.-ज्येष्ठे। (२६)व.१-तु कारयेत्।

(२७)व.१-त्परः।

(२८)व.३-(अधिकम्) पराशरः-

ज्येष्ठकन्यका यत्र ज्येष्ठपुत्रो वरो यदि।

व्यत्ययो वा तयोस्तत्र ज्येष्ठमासे शुभप्रदः॥

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

ग्रस्तोद^{३१}यपरो दोषो ग्रस्तास्तेर्वा शशी^{३०}नयोः।

^{३१}द्युनिशो^{३२}ऽर्धे तूभयं तद्^{३३}खण्डाखण्डव्यवस्थ^{३४}योः॥१३॥

विद्यमाने बले ^{३५}कार्यं विवाहं गुरुसूर्ययोः।

अविद्यमाने दम्पत्योः पूजां कृत्वा तयोरपि॥१४॥

गोचरं वेधजं चाष्टवर्गजं त्रिविधं बलम्।

^{३६}तेषु सर्वेषु विज्ञेयं प्रधानं चाष्टवर्गजम्॥१५॥

तिथिरेकगुणो वारो द्वि^{३७}गुणो तारकात्ततः।

^{३८}तस्मात्तु बलवान्योगः करणं बलवत्ततः॥१६॥

(२९)व.१.३-ये। (३०)व.१,क.-तयोः।

(३१)व.१-न निशा च भूभयतः।

(३२)क.-द्धि। (३३)व.२-खण्डा, व.३-खण्डि। (३४)व.१-या।

(३५)व.१-कार्यो विवाहो। (३६)व.१-एषु।

(३७)व.१.३-गुणास्तारका।

(३८)व.३,क.-तयास्तु।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

तस्मान्मुहूर्तो बलवां^{३९}स्ततो लग्नं बलाधिकम्।

होरा ^{४०}बलवती लग्नाद् देवकाणो बलवांस्ततः॥१७॥

ततो नवांशो बलवान् द्वादशांशस्ततो बली।

सर्वेभ्य ^{४१}एभ्यस्त्रिंशद्भाग ^{४२}एव बलाधिकः॥१८॥

^{४३}एतत्समस्तं सञ्चिन्त्य चन्द्रताराबलान्वि^{४४}ते।

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे महादोषविवर्जिते॥१९॥

अकालवृष्टिनीहारमेघध्वनिविवर्जिते।

^{४५}स्वाल्पदोषं गुणाधिक्यं लग्नं तच्छुभदं स्मृतम्॥२०॥^{४६}

(३९)व.२-(लोपः) श्लोकः क्र.१७ब तः श्लोकः क्र.१८ब।

(४०)पु.-बलवान्विज्ञाद्। (४१)व.१-एतेभ्यश्चापि त्रिशद्भागो।

(४२)व.३-उक्त।

(४३)व.१-बलं। (४४)व.१-तम्।

(४५)व.१-स्वल्पास्वदोषसंयुक्ता गुणवत्तबलान्विते।

(४६)व.१-(लोपः) श्लोकः क्र.-२१ एवं श्लोकः क्र.-२२।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

^{४७}लग्नाद्या राशयः सर्वे शुभेक्षित^{४८}शुभैर्युताः ।

जामित्रशुद्धिसंयुक्तं शत्रुत्वं चेष्टितं ^{४९}बुधः ॥२१॥

यस्य राशेर्ग्रहाः पञ्च ^{५०}दृष्टा ज्ञेये ^{५१}द्विनादयः ।

^{५२}तं लग्नं शुभदं ज्ञेयं चत्वारो वा बलान्वि^{५३}ताः ॥२२॥

अस्तगाः शत्रुराशिस्थाः स्वनीचस्थाश्च ये ग्रहाः ।

न शक्ताः स्वफलं दातुं लग्ने युद्धपराजिताः ॥२३॥

आद्यः पञ्चाङ्गदोषश्च द्वितीयः सूर्यसङ्क्रमः ।

^{५४}सङ्ग्रहः कर्तरीदोषश्चन्द्रः ^{५५}षष्ठाष्टरिः फगः ॥२४॥

(४७)पु.-लग्नाय । (४८)व.२.३,क.-युताशुभाः ।

(४९)पु.-बुधाः । (५०)क.-रष्टा । (५१)व.१-द्विवादयः ।

(५२)व.२.३,क.-तल्लग्नं ।

(५३)पु.-तम् । (५४)व.१,क.-सग्रहः ।

(५५)क.-षष्ठाव्ययमृत्युगः, व.३-षष्ठान्त्यमृत्युगः ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

गण्डान्तः पापषड्वर्गो भृगुः षट्कं कुजाष्टकम्।

उदयास्तांशयोः ^{५६}शुद्धिरहितो दुर्मुहूर्तजः ॥२५॥

दम्पत्योरष्टमं लग्नं राशेर्विषघटी ^{५७}भवेत्।

कुनवांशो वारदोषः खार्जूरिकसमाङ्घ्रि^{५८}जः ॥२६॥

ग्रहणोत्पात^{५९}भं ^{६०}क्रूरं विद्ध^{६१}क्षं क्रूरसंयुतम्।

अकालगर्जितं वृष्टिर्महापातः सवैधृतिः।

महादोषा अमी ^{६२}चैषां कालं वक्ष्ये पृथक् पृथक् ॥२७॥

पञ्चाङ्गशुद्धिः शुद्धीनां गुणानामाद्यकारणम्।

चित्तशुद्धिर्यथा नृणां श्रेष्ठा ^{६३}शस्ता गुणाधिका ॥२८॥

(५६)व.१-शुद्धिः रतोदुष्टमुहूर्तज। (५७)व.३-तथा।

(५८)व.३-जम्।

(५९)व.१-सं, व.२-नं। (६०)व.२.३-क्रूर।

(६१)पु.-क्षं।

(६२)क.-चैव।

(६३)पु.-शक्ता, व.१-सत्त्व।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

पञ्चाङ्ग^{६४} शुद्धिरहिते लग्नोत्क^{६५}र्षो निरर्थ^{६६}कः ॥२९॥^{६७}

प्राक् पश्चात्सूर्यसङ्क्रा^{६८}न्ति^{६९}र्नाड्यः षोडश षोडश।

त्याज्याः शोभनकार्येषु षडशीत्यां हरेः ^{७०}पदम् ॥३०॥

यत्कृतं मङ्गलं तत्र नाशमायात्यसंशयम्।

^{७१}चन्द्रे ग्रहेण संयुक्ते दोषः सङ्ग्रहसंज्ञकः ॥३१॥

तस्मिन्सङ्ग्रहदोषेऽपि विवाहं नैव कारयेत्।

सूर्ये ^{७२}ण संयुतश्चन्द्रः ^{७३}सदा दारिद्र्यदुःखदः ॥३२॥

(६४)पु.,क.-दोषदिवसे। (६५)व.३-र्षा, पु.-र्ष। (६६)पु.-काः।

(६७)व.१-(अधिकम्) पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे कृतं सर्वं तु शोभनम्।

पञ्चाङ्गदोषसहिते कृतं सर्वं विनश्यति॥

(६८)क.-न्ते। (६९)व.१.३,क.-र्नाड्य।

(७०)व.१.२.३-पदे।

(७१)पु.-चन्द्रो।

(७२)पु.-वा।

(७३)व.१-सापत्नं कुरुते सदा।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

कुजेन ^{७४}मरणं व्याधिं करोति सहितः शशी।

सौम्येन सहितश्चन्द्रो दम्पत्यो ^{७५}नपत्यता ॥३३॥

सदा दौर्भाग्यदश्चन्द्रो गुरुणा यदि संयुतः।

शुक्रेण संयुतश्चन्द्रः सापत्नं कुरुते सदा ॥३४॥

यदा सौरैण संयुक्तः प्रव्रज्यां कुरुते सदा।

सैहिकेयेन संयुक्तः सततं कलहप्रदः ॥३५॥

^{७६}केतुना यदि संयुक्तस्त्वतुलं ^{७७}दुःखदः शशी।

पापद्वयेन संयुक्तो दम्पत्योर्निधनप्रदः ॥३६॥

^{७८}तुङ्गस्थो मित्रराशिस्थः शुभयुक्तः शुभप्रदः।

एवंविधः क्रूरयुतस्तत्र सम्पूर्णदः शशी ॥३७॥

(७४) व. १-चरुजं। (७५) व. ३, क.-निरपत्यताम्।

(७६) क.- (समाक्षरलोपः) श्लोकः क्र.-३६।

(७७) व. १-दोषदः।

(७८) पु.-तुङ्गस्थः।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

तस्मात्सङ्ग्रहदोषोऽयं विवाहे परिवर्जयेत् ॥३८॥

वक्रावक्रगयोर्लग्नाद् द्वितीयद्वादशस्थयोः ।

असाध्वोः कर्तरी ज्ञेया त्वन्यथा नैव कर्तरी ।

कर्तरी मृत्युदा क्रोधादम्पत्योर्गलकर्तरी ॥३९॥

कर्तरीदोषसंयुक्तं लग्नं सर्वगुणान्वितम् ।

अपि सौम्यग्रहोपेतं त्याज्यं तद्गन्धकाष्ठवत् ॥४०॥

चन्द्रस्य कर्तरी तद्वच्छुभदृष्टा न दोषदा ।

पापयोः कर्तरी कर्त्र्योर्नीचशत्रुग्रहास्तयोः ॥४१॥

द्वयोरस्तगयोर्वापि कर्तरी नैव दोषदा ।

लग्नात् षष्ठाष्टरिः फलस्थे चन्द्रदोषः स एव हि ॥४२॥

(७९) व. १-षेऽपि । (८०) व. १-विवाहं । (८१) व. २-असाध्या ।

(८२) व. १-लग्न । (८३) व. १-दुष्टं यल्लग्नं ।

(८४) क.-सर्वगुणोपेतं, व. १-सौम्यो गुरुपेतं तत्त्याज्यं ।

(८५) व. १-दृष्ट्या, व. ३-दृष्ट । (८६) पु.-कर्त्रा । (८७) व. २-लयोः ।

(८८) व. १-दुष्यति । (८९) क.-स्थः । (९०) व. २-चन्द्रो, क., व. ३-चन्द्रे ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

अनेक^{११}दोषेण युतं लग्नं ^{१२}कोटिगुणान्वितम्।

बलिभिर्बुधशुक्रैः संयुक्तमपि ^{१३}तं त्यजेत्।

विप्रं यथा वेदयुतं महापातकदूषितम् ॥४३॥

नीचराशिगते चन्द्रे साक्षान्नीचस्थितेऽपि वा।

चन्द्रे षष्ठाष्टरिःफस्थे दोषो नास्ति न संशयः ॥४४॥

पूर्णानन्दाख्ययोस्तिथ्योः सन्धिर्नाडीचतुष्टयम्।

उद्वाह^{१४}व्रतयानेषु गण्डान्तं निधनप्रदम् ॥४५॥

सिंहकर्कटयोश्चापकीटयोर्मौनमेषयोः।

गण्डान्तमन्तरालं तन्नाडिका निधनप्र^{१५}दा ॥४६॥

(११)व.३-दोषसंयुक्तं।

(१२)व.२-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.-४३ब तः श्लोकः क्र.४४अ।

(१३)व.१.३,क.-तत्।

(१४)व.१-जन्मयात्रासु, व.२.३,क.-जन्मयानेषु।

(१५)व.३-दाः, पु.-प्रदां।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

सार्पेन्द्रपौष्णाधिष्ण्या^{१६}नां षोडशां^{१७}शाः ससन्धयः ।

^{१८}तत्र तद्वस्त्रभाग्योऽयं षोडशांशः स्वकः स्वकः ॥४७॥

गण्डान्तं त्रितयं घोरं भसन्धित्रितयं तथा ।

निन्दितं शुभकार्येषु विषसंयुक्तदुग्धवत् ॥४८॥

सर्वसौम्यग्र^{१९}होपेतं लग्नं सर्वगुणान्वितम् ।

दोष^{१००}त्रये^{१०१}ण दुष्टं^{१०२}तत् त्याज्यं^{१०३}क्षौद्रं यथा तथा ॥४९॥

त्रिंशद्भा^{१०४}गैर्लग्नमानं होरा तस्यार्धसम्भ^{१०५}वा ।

लग्नत्रिभागो द्वेक्काणो नवमांशो नवांशकः ॥५०॥

(९६)व.२-नि। (९७)व.३-शाभ, व.१-शक, पु.-शांशसन्धयः ।

(९८)व.१-तत्रात्त्वशभाद्योग। (९९)व.१-हैर्युक्तं।

(१००)व.१-द्व। (१०१)व.२-न।

(१०२)व.१-यत्।

(१०३)व.३,क.-क्ष्वेडं, व.१.२-श्वेडं।

(१०४)व.१-गाल।

(१०५)व.२-वाः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

द्वादशांशो द्वादशांशस्त्रिंशांश १०६स्त्रिंशदंशकः ।

१०७षड्वर्गस्य विभागोऽयं १०८यद्वर्गो १०९यः स तस्य तु ॥५१॥

सिंह ११०स्योर्कः कर्क १११टस्य शशी ११२भौमेऽजकीटयोः ।

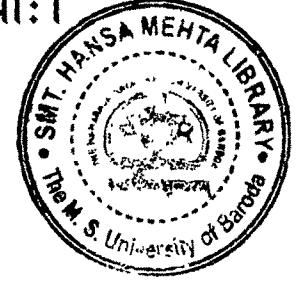
सौम्यः कन्यामिथुनयोर्गुरुश्रापान्त्यराशयोः ॥५२॥

तुलावृषभयोः शुक्रः सौ ११३री मृगभकुम्भयोः ।

योऽधिपो यस्य राशे ११४श्च नवांशस्यैव सोऽधिपः ॥५३॥

११५होरेऽर्केन्द्रोरो ११६जराशौ युग्मभे चन्द्रसूर्ययोः ।

लग्नपञ्चनवक्षेत्रना ११७थाः ११८द्रेक्काणपाः क्रमात् ॥५४॥

(१०६)पु.-स्त्रिंशजः स्मृतः, व.३-दराजः ।

(१०७)व.१-यद्वर्गस्य, व.३-षड्वर्गस्या । (१०८)व.१.३-षड्वर्गो, क.-यद्वर्गो ।

(१०९)व.१.३, क.-यस्य तस्य यत्, व.२-यस्य तस्य तु ।

(११०)व.३-स्या, व.१.२-स्था । (१११)व.१-टेशः ।

(११२)व.२-सोमा, व.१.३, क.-भौमो ।

(११३)व.१-रिर्मकर, व.२-रीमृगभू, पु.-मृगन । (११४)व.१-स्तु ।

(११५)पु.-होरेऽर्कन्दौ, क.-होरेर्केन्द्रोरो । (११६)पु.-ओज ।

(११७)पु.-था । (११८)व.२-द्रेक्काणपाः ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

११९ अजो मृगस्तुलाकर्किनवांशाद्याः क्रियादिषु ।

लग्नराशिमुपक्रम्य द्वाद^{१२०}शांशेश्वराः क्रमात् ॥५५॥

वक्रा^{१२१} क्रीज्यज्ञशु^{१२२} क्राणां ^{१२३}बाणेष्वेभाद्रिमार्गणाः ।

स्युर्भा^{१२४} गास्त्वो^{१२५} जराशौ ^{१२६}ते ^{१२७}युग्मभे ^{१२८}तुविपर्य^{१२९}यात् ॥५६॥

षड्वर्गशुभ^{१३०}जः श्रेष्ठः पापः पापग्रहोद्भवः ।

दुर्लभाः शुभषड्वर्गा ^{१३१}उत तेषां नवांशकाः ॥५७॥

एकस्मिन्यापवर्गेऽपि षड्व^{१३२}र्गो मङ्गलप्र^{१३३}दः ॥५८॥

(११९)व.१-(पाठभेदः) तुलामिथुनकन्यांशा धनुराश्वर्धसंयुताः ।

(१२०)व.१-शासे, पु.-शैश्वरा । (१२१)व.१-कै । (१२२)व.३-क्रेण ।

(१२३)व.१-बाणोष्वाज्ञाद्रि । (१२४)व.१-गविषमे । (१२५)व.१-राशौ ।

(१२६)व.१-युग्मे । (१२७)व.१-राशौ । (१२८)व.१-दै ।

(१२९)व.२-येत् । (१३०)व.१-दः । (१३१)व.१-रुत्ते ।

(१३२)व.१-र्गा ।

(१३३)व.१-दाः ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

पापवर्गैः प्रदुष्टं ^{१३४}तल्लग्नं गुणगणोत्कटम्।

त्यजेद्यथा हव्यक ^{१३५}व्यप्यनधीतं द्विजं तथा ॥५९॥

भृगुः षट्को महादोषलग्नाषष्टगते सिते। ^{१३६}

त्यजेद्यथा पुरोडाशं ^{१३७}वायसोप ^{१३८}हतं तथा ॥६०॥

नीचगे ^{१३९}तत्तुरीये वा शत्रुक्षेत्रगतेऽपि वा।

भृगुः ^{१४०}षड् ^{१४१}कोत्थितो दोषो नास्ति तत्र न संशयः ॥६१॥

लग्नादष्टमगे भौमे ^{१४२}दोषेऽप्यष्टकुजः समः।

तेन दोषेण दुष्टं तल्लग्नं ^{१४३}सर्वगुणान्वितम् ॥६२॥

(१३४)व.१-य, पु.-त। (१३५)व.१-व्या व, व.२,क.-व्येऽ।

(१३६)व.१-(अधिकम्)तेन दोषेण दृष्टं यल्लग्नं लक्षगुणान्वितम्।

(१३७)व.१,क.-पो। (१३८)व.१-मसो हतम्। (१३९)क.-तंतुरीये।

(१४०)व.२-षट्। (१४१)व.१-कस्तथा।

(१४२)व.२-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.६२ब तः

श्लोकः क्र.६१क (...तेन पर्यन्तम्)।

(१४३)व.१-लक्ष।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

पञ्चे^{१४४}ष्टिकं शुभैर्युक्तं ^{१४५}जामित्रगुणसंयुतम्।

त्यजेद्यथा कुल^{१४६}सतीं ^{१४७}पर^{१४८}पुरुषरतां तथा ॥६३॥

अस्तगे नीचगे भौमे शत्रुक्षेत्रगतेऽपि वा।

कुजाष्टमोद्भवो दोषो न किञ्चिदपि विद्यते ॥६४॥

स्वस्वेऽंशे नोदया^{१४९}स्वांशौ वीक्षितौ वाथ संयुतौ।

लग्नं ^{१५०}वास्तग्रहं तत्र ^{१५१}तदंशनेक्षितौ युतौ ॥६५॥

^{१५२}राश्यंशो मित्र^{१५३}सौम्येन वीक्षितौ वा^{१५४}पि संयुतौ।

उदयास्तांशयोः शुद्धिस्त्रिविधा मङ्गलप्र^{१५५}दा।

त्रिःप्रकारेण सा शुद्धिर्न चेल्लग्नं च निन्दितम् ॥६६॥

(१४४)व.१-ष्ट। (१४५)क.-यामित्र, व.३-योमित्र।

(१४६)व.१-पतिः, व.३-सती। (१४७)व.१-परिपूर्णरतं स्त्रियम्।

(१४८)क.-पुंस। (१४९)व.१.२-स्तांशो।

(१५०)पु.-वास्तुगृहं, व.१-चाष्टगृहं।

(१५१)व.२-तदंशे, व.१-तत्र दीशैतैवेक्षितौ, व.३-तद्वत्तदीशेनेक्षितौयुतौ।

(१५२)व.१-राशीश, व.३-राश्यंशौ। (१५३)व.१-सौम्यैश्च।

(१५४)व.३,क.-थ, व.२-(लोपः)पि संयुतौ। (१५५)व.२-दाः।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

१५६ अपि पञ्चे^{१५७}ष्टिकं लग्नमनेकगुणसंयुतम्।

त्यजेद्यथा शुनाघ्रान्तं तथा हव्यं घृतं^{१५८} कृतम् ॥६७॥

१५९ आदित्यादिषु वारेषु ये मुहूर्ताश्च निन्दिताः।

१६० तेन दोषेण दृष्टं तल्लग्नं गुणविभूषितम् ॥६८॥

शुभग्रहैस्त्रिभिर्युक्तं सर्वदोषविवर्जितम्।

त्यजे^{१६१}त्पुष्पफलोपेतं व्यालाक्रान्तं तरुं^{१६२} तथा ॥६९॥

दम्पत्योरष्टमे लग्ने राशौ^{१६३} वापि तदंशके।

तदीशे वा लग्नगते तयोमृत्युर्न संशयः ॥७०॥

(१५६)व.३,क.-(लोपः)श्लोकः क्र.६७क तः श्लोकः क्र.६८।

(१५७)व.१-ष्ट। (१५८)व.१-सुतं।

(१५९)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.६८क-ड।

(१६०)व.१-(पाठभेदः/पुनरोक्तिः)श्लोकः क्र.६९अ ब :-

अपि पञ्चेष्टिकं लग्नमनेकगुणसंयुतम्।

(१६१)क.-तस्य। (१६२)क.-यथा। (१६३)पु.-वाथ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

कालकूटाख्यदोषोऽयं ^{१६४}तेन दोषेण दूषितम् ॥७१॥

लग्नं कोटिगुणोपेतमपि सौम्यग्रहैर्युतम्।

^{१६५}तत् त्यजेत् कालकूटाख्यं ^{१६६}विषवद्वा प्रयत्नतः ॥७२॥

तथैव द्वादशे लग्ने तदंशे वा तदीश्वरे।

यदा लग्नगते ^{१६७}नित्ये ^{१६८}निःसत्त्वं कलहं द्वयोः ॥७३॥

^{१६९}जन्मन्यष्टमं ^{१७०}लग्नेशे मिथो ^{१७१}मित्रौ व्यवस्थितौ।

जन्मराश्यष्टमं ^{१७२}क्षीयति दोषो ^{१७३}नश्यति भावतः ॥७४॥

^{१७४}दृष्टं स्वजन्मलग्नं ^{१७५}तज्जन्मराशिरनिष्टं ^{१७६}दम्।

लग्नगस्तु तयोः स्थाना ^{१७७}च्छुभा ^{१७८}न्युपचयानि वै ॥७५॥

(१६४) व. २, क. - स्तेन। (१६५) पु. - (लोपः) तत्, व. २ - तं।

(१६६) व. ३ - विषं यद्वत्। (१६७) व. १ - सत्यं, व. २ - नित्यं।

(१६८) व. १ - निश्चितं कलहस्तयोः। (१६९) व. १ - जन्मैशा।

(१७०) व. १ - राशीशौ। (१७१) व. १ - मित्रौ, पु. शस्त्रा।

(१७२) व. १ - क्षीयति, क्षीयं। (१७३) व. १ - न स्या त्वभावतः।

(१७४) व. २, ३, क. - इष्टं। (१७५) व. १ - यज्ज। (१७६) व. १, २, ३ - दः।

(१७७) व. २ - वुभावुपचयानिचौ। (१७८) पु. भान्यपजयानि वै।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

वि^{१७९}यद्बाणा ५० वेददस्त्रा २४ खरामा ३० ^{१८०}व्योमसागराः ४० ।

वेदचन्द्रा ^{१८१}१४ चन्द्रदस्त्रा २१ खरामा ३० व्योमबाहवः २० ॥७६॥

नेत्राग्नयो ३२ व्योमगुणाः ३० शून्यदस्त्रा २० गजेन्दवः १८ ।

^{१८२}क्षमाबाहवो २१ वियद्दस्त्रा २० शक्रा १४ श्रेन्द्रा १४ खभूमयः १० ॥७७॥

वेदचन्द्रा १४ स्तर्कबाणा ५६ वेददस्त्राः २४ खबाहवः २० ।

^{१८३}व्योमेन्दवो १० व्योमचन्द्रा १० ^{१८४}पुराणा १८ स्तर्कभूमयः १६ ॥७८॥

(१७९)व.१-षट् । (१८०)व.१-(लोपः)व्योमसागराः(श्लोकः क्र.७६) तः

व्योमगुणाः(श्लोकः क्र.७७अ) ।

(१८१)पु.-२४ । (१८२)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.७७क तः

श्लोकः क्र.७८ब एवं श्लोकः क्र. ७८क (व्यमेन्दवो) ।

(१८३)क.-(लोपः) व्योमेन्दवो १० ।

(१८४)पु.-स्त्रिपरां, व.२-स्मृतय, क.-नागभू ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

वेदाक्षिश्च २४ खरामाः ३० स्युर्दस्त्र^{१८५}क्षा^{१८६}तु घटिका^{१८७}इमाः ।

आभ्यः परस्तात्क्रमशश्चतस्रो विषनाडिकाः ॥७९॥

ऋक्षाद्यन्तघटीमानं विषमानेन ताडितम् ।

^{१८८}षष्टिभिर्हरते लब्धं पूर्वऋक्षेण योजयेत् ॥८०॥^{१८९}

विषनाडीदोषदुष्टं लग्नं सर्वगुणान्वितम् ।

शुभैः सर्वैश्च संयुक्तमपि पञ्चे^{१९०}ष्टिकं त्यजेत् ।

त्यजेद्यथा सन्नि^{१९१}पातज्वर^{१९२}लग्ननरोत्तमम् ॥८१॥

तुलामिथुनकन्यांशाश्चापान्त्यार्धेन संयुताः ।

एते नवांशकाः श्रेष्ठा यदि नान्त्यांशका अपि ॥८२॥

(१८५)व.३-भात्, क.-भा। (१८६)क.,व.३-(लोपः)तु।

(१८७)व.२-क्रमाः ।

(१८८)क.-षष्टिर्द्ध। (१८९)व.१.३-(लोपः)श्लोकः क्र.-८०।

(१९०)व.१-ष्टदं भवेत्।

(१९१)पु. पातद्वार, व.३-पातं ज्वर, व.१-पातस्वर।

(१९२)व.१-दग्धं भिषग्वरः ।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

अन्त्यांशका अपि श्रेष्ठा यदि वर्गोत्तमाह्वयाः ।

अनुक्तांशास्तु न ग्राह्या यतस्ते कुनवांशकाः ॥८३॥

कुनवांशकदुष्टं तल्लग्नं सर्वगुणान्वितम् ।

त्यजेद्यथा कुनृपतिं ^{१९३}नीतिबाह्यं च सेवकाः ॥८४॥

शैलाक्षश्रुतयः सूर्ये चन्द्रे षड् ^{१९४}वेदपर्वताः ।

^{१९५}भौमे बाणाग्निनेत्राणि सौम्ये वेदाक्षिवायवः ॥८५॥

गुरुवारेऽ^{१९६}ग्नि^{१९७}चन्द्रेभाः शुक्रे ^{१९८}नेत्राग्नि^{१९९}बाहवः ।

शनौ चन्द्रेभत^{२००}र्काः स्युः ^{२०१}कुलिका यम^{२०२}घण्टकम् ॥८६॥

(१९३)पु.-नाति। (१९४)व.३-भेन्दु। (१९५)व.२-सौमे।

(१९६)व.१-(अधिकम्)१।३।८। (१९७)व.१-चेन्द्रभा, व.२-चन्द्रेणा।

(१९८)व.१-(अधिकम्)२।७।३। (१९९)व.३-वहयः।

(२००)व.१-र्काश्च १।८।६। (२०१)क.-कुलिको।

(२०२)व.३,क.-कण्टकम्।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

अर्धप्रहर^{२०३}संज्ञास्तान् मङ्गलेषु विवर्जयेत्^{२०४}

यम^{२०५}घण्टे त्वर्थहानिर्यामा^{२०६}र्धे कार्यनाश^{२०७}नम् ॥८७॥

वारदोषेण दुष्टं तल्लग्नं सर्वगुणान्वितम्।

त्यजेद्यथा पुरोडाशं वायसोपहतं ^{२०८}तथा ॥८८॥

^{२०९}समाङ्घ्रिजेन दोषेण दुष्टमेकार्गलस्य च।

अपि पञ्चे^{२१०}ष्टिकं लग्नं शुभैः सर्वैः समन्वि^{२११}तम् ॥८९॥

(२०३)पु.-संज्ञता, व.१-संज्ञास्तं।

(२०४)व.१-(अधिकम्)प्रहरार्धप्रमाणेन कुलिके निधनं भवेत्।

(२०५)क.-कण्टक, व.३-कण्टके। (२०६)व.१-र्धः।

(२०७)व.१-नः। (२०८)क.-यथा।

(२०९)पु.-सामाम्बुजेन, व.१-समाद्रिज्ञेण, व.२-सामाद्रियेण।

(२१०)व.१-ष्टकं। (२११)व.३,क.-तैः।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

महागुणगणैः सर्वैः सम्पूर्णमपि ^{२१२}जृम्भितम्।

त्यजेद्यथा महा^{२१३}भोग^{२१४}संदष्टं नृपसत्तमम् ॥१०॥

ग्रहणोत्पातनक्षत्रदूषितं लग्नमुत्तमम्।

^{२१५}गुणोद्यमणिमालाभिः ^{२१६}सज्जल^{२१७}न्तं समन्ततः ॥११॥

मणिहेममयं ^{२१८}हर्म्यं भूताक्रान्तमिव त्यजेत् ॥१२॥

क्रूरविद्धं च यद्विष्यं क्रूराक्रान्तं च कृत्स्नभम्।

ग्रहणोत्पातभं ^{२१९}यद्वत्तद्वदेव परित्यजेत् ॥१३॥

(२१२)पु.-लम्भितम्, व.१.२-जम्भितम्, क.-जृम्भितम्।

(२१३)व.१.३,क.-भोगि। (११४)व.१-दष्टाः सदृष्टं।

(२१५)व.२-गुणौघ, व.१-गुणाद्य। (२१६)व.२-सद्वल।

(२१७)व.३,क.-समन्ततः, व.१-तत्समं ततः।

(२१८)पु.-रम्यं, व.३,क.-हर्म्यं।

(२१९)पु.-यत्र तद्वदेव, क.-यद्वदेव।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

२२० सत्कृत्स्नभं शुभैर्विद्धं २२१ पाप एव न शोभ २२२ नम्।

क्रूरवि २२३ द्युतं धिष्यं निखिलं नैव पादतः ॥१४॥

अकालमेघध्वनिना वृष्ट्या वा दूषितं च यत्।

तल्लग्नं शुभसंयुक्त २२४ मिष्टखेटैस्तु पञ्चभिः ॥१५॥

अन्यैरपि गुणैर्युक्तं सर्वदोषविवर्जितम्।

त्यजेद २२५ नर्घमाणिक्यं कलङ्कोपहतं यथा ॥१६॥ २२६

महावैधृतिपाताभ्यां दूषितं लग्नमुत्तमम्।

शुभषड्वर्गसम्भूतं शुभैः सर्वैः समन्वितम् ॥१७॥

(२२०)व.१-न कृत्स्नभं। (२२१)व.१.३-पाद।

(२२२)पु.-नः।

(२२३)व.१,क.-द्धं।

(२२४)व.१-द्रष्टैः पञ्चभिर्युतम्।

(२२५)व.१-त्यर्घ।

(२२६)व.१-(पुनरोक्तिः)श्लोकः क्र.९६अ,ब,क।

॥ एकविंशतिदोषनिरूपणम् ॥ (अध्यायः ३२)

नानागुणमणि^{२२७}व्रातं प्रभाभिः परिमण्डितम्।

महादोषपरित्यक्तमपि योगोत्तमोत्तमम्।

^{२२८}राजावधूतपुरुषं यद्व^{२२९}त्तत्सम्परित्यजेत् ॥ १८ ॥

हन्त्येकोऽपि महादोषो गुणलक्षं न चेद्दु^{२३०}णः।

तद्विरो^{२३१}धात्पञ्चगव्यघटं मद्य^{२३२}लवो यथा ॥ १९ ॥

^{२३३} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहिताया-

मेकविंशतिदोषनिरूपणं द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

(२२७)व.१,पु.-तत्, व.३-प्रातः। (२२८)व.१-निर्धूतपुरुषराज्ञां।

(२२९)व.१-सर्वं। (२३०)व.१-णम्। (२३१)व.३-धी।

(२३२)पु.-घटो।

(२३३)पु.,व.२,क.-इत्येकविंशतिदोषनिरूपणानि ॥,

व.१-(लोपः)

व.३-इत्येकविंशतिदोषनिरूपणानि द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ त्रयस्त्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ विवाहाध्यायः ॥

पञ्चाङ्ग^१दोषगे लग्ने सौम्य^२केन्द्रगते गुणाः ।

ते सर्वे नाशमायान्ति ^३यथाग्नौ शलभा इव ॥१॥^४

सङ्क्रान्तिदोषगं लग्नं स्वगुणात्सौम्यखेट^५जात् ।

गुणानन्या^६बहून् ^७हन्ति ^८व्याघ्रे गोसमितिं यथा ॥२॥

^९चन्द्रे सङ्ग्रहदोषे तु लग्नं सौम्यग्रहोद्भवान् ।

गुणान्हन्ति बहूनन्यान्वृकोऽजसमितिं यथा ॥३॥

(१) व. २-दोषलग्नेशेसौम्ये ।

(२) व. १-क्रेन्द्रादयो, व. १-क्रेन्द्रगता । (३) क.-तथा ।

(४) व. १-अत्रे श्लोकः क्र. १००, १०१...क्रमेण लिखिताः सन्ति ।

(५) व. १-कान्, व. ३-जान् ।

(६) व. ३-(समाक्षर-लोपः)श्लोकः क्र. २क तः श्लोकः क्र. ४ब ।

(७) व. १-हन्त्यवग्रहो वृष्टिसंहति यथा । (८) क.-व्याघ्रो ।

(९) व. १-(लोपः)श्लोकः क्र.-३ ।

॥ विवाहाध्यायः ॥ (अध्यायः ३३)

कर्तरीदोष^{१०}ं लग्नं स्वगुणान्सौम्यसम्भवान्।

^{११}बहूनन्यान्हन्ति यथावग्रहो वृष्टिसंह^{१२}तिम्॥४॥

लग्नात्षष्ठाष्टरिःफस्थैश्चन्द्रे लग्नं भवेद्यदि।

हन्ति सर्वगुणान् ^{१३}सौम्यो ^{१४}पानान्नानि विषं यथा॥५॥

गण्डदोषगते लग्ने ^{१५}गुणाः सौम्यग्रहोद्भ^{१६}वाः।

ते सर्वे विलयं यान्ति ग्रीष्मे ^{१७}यद्वज्जलाशयाः॥६॥

पापषड्वर्गगे लग्ने गुणाः सर्वे लयं ययुः।

शुभग्रहोद्भवा यद्वत्क्षय^{१८}रोगेऽपि धातवः॥७॥

(१०)व.२-जं। (११)व.३-गुणान्हन्ति बहूनन्यान्। (१२)व.३-ति।

(१३)व.१.३-सौम्यन्, व.२-सौम्ये।

(१४)व.२पानात्तानि, व.१-हन्यान्नाति, क.-पानान्नाति, व.३-पापान्नानि।

(१५)व.३-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.-६ब तः श्लोकः क्र.-७अ।

(१६)व.२-वम्। (१७)व.१-कुसरितो यथा। (१८)व.३-रोगोऽहि।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

^{१९}लग्नात्षष्ठगते शुक्रे यदि लग्नं भवेत्तदा।

व्यर्थाः सर्वे गुणास्तद्वद्विदूषां चन्द्ररश्मयः॥८॥^{२०}

लग्ना^{२१}दष्टमगे भौमे यदि लग्नं भवेत्ततः।

गुणवृन्दान्बहून्हन्ति खलः परगुणा^{२२}न्यथा॥९॥

उदयास्तांशयोः शुद्धिहीने लग्नं भवेद्यदि।

गुणौघं ^{२३}हन्ति तत्सर्वमनृतं सुकृतं यथा॥१०॥

दुर्मुहूर्तो लग्नगतः शुभखेटोद्भवान्गुणान्।

हन्ति सर्वगु^{२४}णास्तद्वद^{२५}द्रारिद्र्यं गुणसञ्चयान्॥११॥

(१९)व.१-श्लोकः क्र.८ पाठाद्वहिलिखितम्।

(२०)पु.-९००(इतः पर्यन्तं श्लोकः संख्या)।

(२१)व.१-षष्ठगते।

(२२)व.१-नपि।

(२३)पु.-हन्तत्सर्वं।

(२४)क.-णां।

(२५)व.१-पापानीव हरस्मृतिः।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

विषनाडीभवो दोषो लग्नगः सकलान्गुणान्।

हन्ति यद्वद्धनचयं ^{२६}कितवोऽतिनिषादतः॥१२॥

दम्पत्योरष्टमं लग्नं राशिर्वा यदि लग्न^{२७}तः॥

^{२८}गुणान्हन्त्यखिला^{२९}न्सर्वान्कुराजा स्वजनान्यथा॥१३॥

कुनवांशे लग्नगते ^{३०}लग्नं खेटोद्^{३१}भवान् ^{३२}गुणान्।

^{३३}महद्गुणा अपि स्वस्य नाशं यान्त्यन्न(न्य)दूषणात्॥१४॥

वारदोषगते लग्ने शुभकेन्द्रगते गुणाः।

^{३५}अन्येऽपि नाशमायान्ति ^{३६}लोभः सर्वगुणा^{३७}नि च॥१५॥

(२६)व.२-कितवोऽनिधिपाततः, व.१-रिपवो निमिषार्धतः।

(२७)व.१.२.३-गः। (२८)व.१-शुभान्।

(२९)व.१-सौम्या राजास्त्रीस्वजनं यथा।

(३०)व.२-(समाक्षरलोपः) श्लोकः क्र.१४ब तः श्लोकः क्र.१५ब।

(३१)व.३,क.-भवा। (३२)व.१.३,क.-गुणाः। (३३)पु.,क.,व.२-महान्गुण।

(३४)पु.-निचस्वस्य, क.-निचस्यस्वनाशं। (३५)व.१-अन्ये विनाश।

(३६)व.१-रोगः। (३७)व.१-इव।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

खार्जूरिक^{३८}समाङ्घ्रित्वे लग्ने तदुणसञ्च^{३९}यः।

नाशं यात्यखिलं तद्वत्पै^{४०}शून्यात्स्नेहसञ्चयः॥१६॥

उत्पातग्रह^{४१}णर्क्षे च क्रूरविद्धे च संयुते।

लग्ने सति गुणाः सर्वे नाशं यान्ति न संशयः॥१७॥^{४२}

अविशिष्टास्त्वल्पदोषा विद्युन्नीहार^{४३}सम्भवाः।

^{४४}प्रत्यर्क^{४५}परिवेषेन्द्र^{४६}चापभूभ्रमणादयः॥१८॥

(३८)व.२-समं धिष्ये। (३९)व.१-यम्। (४०)व.१-शून्यो गुणसञ्चयम्।

(४१)व.१ ऋक्षे।

(४२)व.१-(श्लोकः क्र.१७ पश्चाद् अधिकम्)

अकालाभ्रध्वनौ वृष्यापदि लग्नं महागुणान्।

हन्ति तान्सकलान् तद्वद्विप्रं चण्डविवादिनः॥

पाते लग्नगते सौम्य सम्पदानखिलान्गुणान्।

हन्ति तद्वद् द्विजान्शुद्धान् पातको महदाह्वयः॥

(४३)व.१-पांसवः। (४४)व.१-प्रत्यर्के।

(४५)पु.-परिवेखण्ड, व.२-परिवेप्यन्द्र।

(४६)व.१-चापामाग्रमणापदः, क.-वापा।

॥ विवाहाध्यायः ॥ (अध्यायः ३३)

^{४७-४८}लत्तोपग्रह^{४९}चण्डीशास्तिथयो ^{५०}मासदग्धकाः ।

दग्धलग्नान्धकाणा^{५१}ख्याः पङ्गुसंज्ञाश्च राशयः ॥१९॥

^{५२}दिग्दाहधूम्रबधिरमासशून्याश्च राशयः ।

व्यवस्था क्रियते तेषां दोषाणां च पृथक् पृथक् ॥२०॥

अकालजाश्च नीहारविद्यु^{५३}त्पांस्वभ्रसम्भ^{५४}वाः ।

परिवेषप्रतिसूर्यतच्चापध्व^{५५}जादयः ॥२१॥

दोषप्रदा मङ्गलेषु ^{५६}कालजाश्चेन्न दोषजाः ।

गुरुरेकोऽपि केन्द्रस्थः शुक्रो वा यदि वा बुधः ।

हरेः स्मृतिर्यथा ^{५७}दोषान्हन्ति दोषानकालजान् ॥२२॥

(४७)क.-(लोपः)श्लोकः क्र.१९। (४८)व.१-लग्नौ। (४९)पु.,व.३-सन्देश।

(५०)व.१-(लोपः)मास।(५१)पु.-ख्या,व.२-क्षाः। (५२)व.१-दग्धा।

(५३)व.१-त्वाश्चावसचराः। (५४)पु.,व.२-वः। (५५)व.३-जोदयः।

(५६)क.,व.३-अकालजान्न, व.१-कालजाश्च न। (५७)व.१-पापान्।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

सौराष्ट्रदेशे ^{५८}साह्ये च लोहिताभं ^{५९}परित्यजेत् ॥२३॥

चण्डीशचण्डा ^{६०}युधं वङ्गदेशे विवर्जयेत्।

वाल्हीके ^{६१}कुरुदेशे च वर्जये ^{६२}च्च उपग्रहम् ॥२४॥

कलिङ्गदेशे वर्ज्यानि ^{६३}दग्धलग्नानि तान्यपि।

मासदग्धाश्च तिथयो ^{६४}मध्यदेशे विवर्जिताः ॥२५॥

काणपङ्ग्वन्धबधिरमासशून्याश्च राशयः।

^{६५}गौडे ^{६६}मालवयोस्त्याज्यास्त्वन्यदेशे ^{६७}न गर्हिताः ॥२६॥

(५८)क.,व.३-साल्वे च, व.१-सात्वेतचलत्रितंभं। (५९)पु.-परिवर्जयेत्।

(६०)व.१-धभं। (६१)व.१-गुरु।

(६२)पु.-(लोपः)च्चमुपग्रहम्, व.३-द्रमुपग्रहम्, व.१.२-द्धमुपग्रहम्।

(६३)व.१-दग्धान्धबधिरामपि।

(६४)व.१-मध्ये। (६५)व.१.२.३-गौड।

(६६)व.२.३-मागध। (६७)क.-वि।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

६८ अनुक्तास्त्वखिला दोषा मध्यदेशेऽ^{६९}पि गर्हिताः।

निखिलेष्वपि देशेषु महादोषाश्च गर्हिताः॥२७॥

दोष^{७०}दुष्टा निशङ्काल^{७१}स्तत्राष्टमजोऽपि तत्।

अशक्तो गुण^{७२}वान्स्वल्ये दोषाल्पत्वे शुभप्रदः॥२८॥

गुणानां सञ्चयेऽप्येको दोषो ^{७३}नश्यत्यसंश^{७४}यः।

तोयबिन्दुर्यथा ^{७५}चैकोऽप्युदार्चिषि हुताशने॥२९॥

एवं ^{७६}गुणगुणान्वीक्ष्य लग्नं निश्चित्य ^{७७}यत्नतः।

^{७८}सिद्धान्तोक्तेन मार्गेण लग्नकालं समानयेत्॥३०॥

(६८)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-२७। (६९)व.१-ति। (७०)क.-दुष्टे।

(७१)व.१-तस्मिन्नेष्टं मनागपि, व.२-तं नाध्यामयोऽपि यत्,

पु.-स्तत्रमाष्टमजोऽपि यत्।

(७२)व.१-गुणबाहुल्ये। (७३)व.१-नश्येद। (७४)व.१-यम्।

(७५)पु.-वैको। (७६)पु.,व.१.२-(लोप)गुण।

(७७)व.१-(अधिकम्)तिथिं।

(७८)पु.-सिद्धान्ततो न मार्जेन।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

जलयन्त्रेण तल्लग्नं ^{७९}दद्यात्तेनार्चितो द्विजः।

मुखं ^{८०}वृत्तं द्वादशभिरङ्गुलैः ^{८१}श्च तदुन्नतम्॥३१॥

घटार्धवत्ताम्रपात्रं कुर्यात्तद्दशभिः पलैः।

षष्टिः ^{८२}भग्ने त्वहोरा ^{८३}त्राद् घटिकापात्रमुत्तमम्॥३२॥

^{८४} ^{८५}माषत्रयत्र्यंशयुतं ^{८६}स्वर्णवृत्तशलाकया।

^{८७}चतुर्भिरङ्गुलैः ^{८८}माना तथा ^{८९}विद्धं स्फुटं न्यसेत्॥३३॥^{९०}

(७९)व.१,क.-दश्यान्नेनार्चितो, पु.-दद्यात्तेनान्विते। (८०)व.१-वृत्त।

(८१)व.१-तु षडुन्नतम्। (८२)व.३,क.-भग्ने। (८३)क.-त्रं।

(८४)व.२(लोपः) श्लोकः क्र.३३। (८५)व.१-सत्र्यंशकमखं वय।

(८६)व.१-हेम। (८७)व.१-चतुरङ्गुलैर्दीर्घया च विद्धं पात्रमतिस्फुट।

(८८)क.-रामताया। (८९)व.३-रायतमा।

(९०)व.१-(अधिकम्)शको.क्र.३३ पश्चाद् -

जलधूर्णे तोयपात्रे गन्धपुष्पाद्यलङ्कते।

शुक्लवस्त्रस्वर्णयुक्ते तन्दुलोपरिसंस्थिते॥

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

११सत्र्यंशं १२भा पात्रकृता मध्ये वृत्तशलाकया।

रवेरर्धोदयं १३दृष्ट्वा १४वाप्यर्धास्तमयं १५यथा॥३४॥

पूर्वोक्तलक्षणं यन्त्रं मन्त्रेणानेन निक्षिपेत्।

यन्त्राणां १६मुख्ययन्त्रत्वमिति धात्रा पुरा कृतम्॥३५॥

दम्पत्योरायुरारोग्यसुपुत्रधनहेतवे।

१७जलयन्त्रकमे १८तस्मादि १९ष्टसिद्धिप्रदो भव॥३६॥

१००साधयेदेव वा कालं द्वादशाङ्गुलशङ्कुना।

अन्योन्यवीक्षणं सम्यक् १०१सुलग्ने कारयेन्मुदा॥३७॥

(११)व.१-(लोपः)श्लो.क्र.-३४अ,ब। (१२)व.३,क.-माषत्रयं कृतां।

(१३)व.१-दृष्ट्वा परार्धेस्तमयं। (१४)व.२-चा।

(१५)व.१.३,क.-तथा। (१६)पु.-मुख्यं।

(१७)व.१-पल। (१८)व.१-तस्या।

(१९)क.-ष्टि। (१००)व.१-साधयेदेथ।

(१०१)व.३-सुलग्नं।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

हस्तोच्छ्रितां हस्तचतुष्टयेन

१०२ सुविस्तृतां मन्दिरवाम१०३ भागे।

१०४ सुमण्डपां १०५ स्तम्भचतुष्टयेन

सोपानरथ्यां तु विवाहवे१०६ दीम् ॥३८॥

वितान१०७ नानाविधतोरणाद्यै-

र्विचित्रि१०८ ताकुङ्कुमचित्रकुम्भैः।

अलङ्कृतां प्राक्प्रवणा१०९ मुदग्वा

शृङ्गार११० पुण्यां गणविप्रयुक्ताम् ॥३९॥

(१०२)क.-(लोपः)सुविस्तृतां। (१०३)व.१-भागौ।

(१०४)व.१-सुमण्डपे।

(१०५)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-३८क(स्तम्भ.....) तः श्लोकः

क्र.४०अ(....पण्याङ्गना)पर्यन्त।

(१०६)पु.,व.१-दी। (१०७)पु.-(लोपः)ना। (१०८)क.-तां।

(१०९)पु.-मुदा वा। (११०)क.-पुराधा।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

१११ पुण्याङ्गनानृत्यसुगीतवाद्यै-

दीपैरनैर्के^{११२}नयनाभिरा^{११३}माम्।

प्रदक्षिणाप्रक्रम^{११४}णाग्न्युपेता-

मारो^{११५}हयेत्तां मिथुनं^{११६}समोदम्॥४०॥

लग्न^{११७}स्थाः सूर्यच^{११८}न्द्रा वा कुर्वन्ति विधवां यदि।

११९ मन्दो भूतनयो निःस्वां शुभाः पुत्रधनान्विताम्॥४१॥

द्वितीयस्थाः सूर्यभौममन्दराहुध्वजाः सदा।

दुःशीलां सैन्दवः सौम्याः कुर्वन्ति धनपुत्रिणीम्॥४२॥

(१११)पु.-पण्या। (११२)पु.- (त्रुटितम्).. ..सभातिरामाम्।

(११३)व.१.२,क.-मम्। (११४)व.१-मान्यु।

(११५)व.१-हेर्मिथुन, व.३-हेयेत मिथुनं। (११६)व.१-प्रमोदम्।

(११७)व.१-स्थौ। (११८)व.१-न्द्रौ च कुरुते।

(११९)व.१.२-मन्दागुकेतवो, व.२-मन्दाक्षिण्यतोवोग्निस्तां।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

सर्वे ^{१२०}ग्रहास्तृती ^{१२१}यस्थाः ^{१२२}कुर्वन्त्येव ^{१२३}विभार्गवाः।

विवाहितां स्त्रियं ^{१२४}भोग ^{१२५}भाग्यपुत्रसमन्विताम् ॥४३॥ ^{१२६}

चतुर्थस्थानगाः पापाः कुर्वन्ति विधवां सदा।

शुभग्रहा ^{१२७}श्चन्द्रयुताः सौख्यायुर्धनपुत्रिणीम् ॥४४॥

पञ्चमस्थाः पापखेटाः पुत्र ^{१२८}वित्तविवर्जिताम्।

शुभग्रहाः पुत्रवतीं ^{१२९}कुर्वन्ति ^{१३०}धनिनीं सतीम् ॥४५॥

कुर्वन्ति ^{१३१}षष्ठगाः पापाः पुत्रारोग्य ^{१३२}धनान्विताम्।

^{१३३}कुरुते विधवां चन्द्रः शुक्रज्ञेज्यगदान्विताम् ॥४६॥

(१२०)पु.-गुहा। (१२१)पु.-स्यास्या, व.२-यस्था। (१२२)पु.-कुर्वन्त्य।

(१२३)पु., व.२.३, क.-भृगुनन्दनाः। (१२४)व.१-भोगैर्भाग्य पुत्रं धनान्वितम्।

(१२५)पु.-भोग्य।

(१२६)व.१-(अधिकम्)तत्रस्थो देवरतां करोति भृगुनन्दनम्।

(१२७)व.२-न्वन्द्र। (१२८)व.१-(लोपः)वित्त। (१२९)पु.-कुर्वति।

(१३०)व.१-निधनं सतीम्, पु.-धनिनीं शशी।

(१३१)पु.-षष्ठाष्टगाः, व.२-षष्टमा। (१३२)व.१-धनं तथा।

(१३३)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र-४६क एवं श्लोकः क्र.-४६ड।

॥ विवाहाध्यायः ॥ (अध्यायः ३३)

सप्तमस्थानगाः सर्वे ग्रहाः कुर्वन्ति शीघ्रतः।

दम्पत्योर्मरणं यद्वा ^{१३४}भवेत्कस्य न संशयः॥४७॥

कुर्वन्त्यष्टमगाः सौम्याः ^{१३५}दुःशीलां चन्द्रभूमिजौ।

^{१३६}कुरु^{१३७}ते विधवां ^{१३८}क्रूराः ^{१३९}सौभाग्यायुर्धनान्विताम्॥४८॥

^{१४०}नवमस्थानगाः क्रूराः कुर्वन्ति कलहं तयोः।

^{१४१}सौम्याः सचन्द्राः सत्पु^{१४२}त्रं धनधान्यायुरन्विताम्॥४९॥

दशमस्थानगाः क्रूराः कुर्वन्ति मलिनाल^{१४३}सः।

सौम्याः सच^{१४४}न्द्राः श्रीपुत्रधनधान्या^{१४५}युरन्विताम्॥५०॥

(१३४)व.१-तथात्रैकस्य। (१३५)पु.-सचन्द्राः सत्पुत्रधनधान्यायुरन्विताम्।

(१३६)पु.-(लोपः)श्लोकः क्र.-४८क एवं श्लोकः क्र.-४८ड।

(१३७)व.१.२-तो। (१३८)व.२-क्रूरा।

(१३९)क.-सौख्यमायुर्धनान्विताम्।

(१४०)पु.-(लोपः)श्लोकः क्र.-४९सम्पूर्णम्।

(१४१)व.१.२-सौम्यो। (१४२)क.,व.३ पुत्रा।

(१४३)व.१-साम्, व.२.३,क.-सौ।

(१४४)पु.-न्द्र।

(१४५)व.१-सुखान्विताम्।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

लाभस्थानगताः सर्वे ग्रहाः कुर्वन्ति सर्वदा।

दम्पत्योरायुरारोग्यपुत्रधान्यार्थसञ्चयम्॥५१॥

व्ययस्थानगताः क्रूराः कुर्वन्ति ^{१४६}व्ययशालिनीम्।

चन्द्रः करोति विधवां सौम्याः ^{१४७}पत्युद्भितां सदा॥५२॥

आचार्यो ^{१४८}लग्नगोऽप्येको निखिलं दोषसञ्चयम्।

नाशयत्युदितः सूर्यो यद्वात्तिमिरसञ्चयम्॥५३॥

लग्नस्थो भार्गवोऽप्येको ^{१४९}यदि वा चन्द्रनन्दनः।

नाशयत्यखिलं दोषं तूलं ^{१५०}सङ्गमिवानलः॥५४॥

केन्द्रस्थो गुरुरेकोऽपि शुक्रो वा यदि वेन्दुजः।

दोषं ^{१५१}व्रातं निहन्तीव मृगेन्द्रो गजसंहतिम्॥५५॥

(१४६)पु.-(लोपः)व्यय। (१४७)व.१-पत्युरितां, क.-सत्पुत्रितां।

(१४८)व.२.३,पु.-लग्नो।

(१४९)क.-ग्रह।

(१५०)व.१-राशि।

(१५१)क.-व्रजं।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

बलवान्केन्द्रगः सौम्यो हन्ति दोषशतत्रयम्।

द्यूनं विहाय दैत्ये^{१५२}ज्यः सहस्रं लक्षमङ्गिराः॥५६॥

पापषड्वर्ग^{१५३}जो दोषो ये दोषा दुर्निमित्तजाः।

गुरुस्तान्लग्नगो हन्ति घन^{१५४}वृन्दमिवा^{१५५}निलः॥५७॥

काव्ये गुरौ वा सौम्ये वा यदा केन्द्रत्रिकोणगे।

नाशय^{१५६}त्यखिलान्दोषान्पापा^{१५७}निव हरिस्मृ^{१५८}तिः॥५८॥

शुभो बली त्रिकोणस्थो विनाशं दोषसञ्च^{१५९}यम्।

१६०-१६१ निहन्ति निखिलं पापं प्रणामा इव शूलिनः॥५९॥

(१५२)व.२, पु.-ज्य। (१५३)व.२-तो। (१५४)व.३-वृष्टि।

(१५५)पु., व.२-नलः। (१५६)व.३-न्त्य। (१५७)व.१-इव।

(१५८)व.१-तेः। (१५९)व.२-यः।

(१६०)व.३-(लोपः)श्लोकः क्र.६०क,ड एवं श्लोकः क्र.६०अ,ब।

(१६१)व.१.२,क.-करोति पापनिचयं।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

लग्नाहुः^{१६२}स्थानगव्योमचरोत्थं दोषसञ्च^{१६३}यम्।

^{१६४}शुक्रः केन्द्रगतो हन्ति दावाग्निर्विपिनं यथा॥६०॥

मुहूर्तलग्नषड्वर्गकुनवांशग्रहोद्भवाः।

ये दोषा^{१६५}स्तान्निहन्त्ये^{१६६}व यत्रैकादशगः शशी॥६१॥

यत्रैकादशगे सूर्ये दोषा नाशं ययुस्त^{१६७}दा।

स्मरणादेव रुद्रस्य पापं ^{१६८}जन्मशतोद्भवम्॥६२॥

दुर्दिनप्रतिसूर्येन्द्रचापनीहारसम्भवाः।

दोषा विनाशमायान्ति केन्द्रसंस्थे शुभग्र^{१६९}हे॥६३॥

(१६२)व.१-स्थानगो व्योम, व.२-स्थानेव्योम।

(१६३)व.१-यः। (१६४)व.१-शुभः, व.२-शुभ।

(१६५)व.१,पु.-स्त। (१६६)व.३-वं।

(१६७)व.१-था। (१६८)व.१-विजयते ध्रुवम्।

(१६९)पु.,व.१-हाः।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

१७०-१७१ काणान्धबधिरोद्भूता दग्धलग्नतिथेर्भवाः ।

ते दोषा नाशमायान्ति १७२ केन्द्रसंस्थे शुभग्रहे ॥६४॥

केन्द्रसंस्थः शुभो हन्ति बलवान्सौम्यवीक्षितः ।

त्रिवि १७३ धौत्पातजं दोषं त्रिनेत्रस्त्रिपुरं यथा ॥६५॥

बलवान्केन्द्रगः सौम्यो १७४ लग्नं लग्नांशकोद्भवान् ।

१७५ भस्मीकरोति तान्दोषानिन्धनानीव पावकः ॥६६॥

अब्दायनर्तुमासो १७६ त्थपक्षतिथ्यर्धसम्भवाः ।

ते दोषा नाशमायान्ति १७७ लग्नसंस्थे शुभग्रहे ॥६७॥

तिथिवासरनक्षत्रयोगतिथ्यर्धसम्भवाः ।

ते दोषा नाशमायान्ति केन्द्रस्थाने शुभग्रहे ॥६८॥

(१७०) व. १-(लोपः) श्लोकः क्र.-६४ सम्पूर्णम् ।

(१७१) पु.-कर्णाधबधिरोद्, व. २-काण्डान्धबधिरोद् । (१७२) व. ३-लग्न ।

(१७३) व. ३-धो । (१७४) पु.-लग्नांशुकोद्भवाः ।

(१७५) पु., व. ३, क.-भगीरथोदितान् । (१७६) व. ३-स्था ।

(१७७) व. ३-केन्द्रस्थाने ।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

लत्तोपग्रह^{१७८}चण्डीशचन्द्रजामित्रसम्भ^{१७९}वाः ।

^{१८०}तत्केन्द्रगो गुरुहन्ति सुपर्णः पन्नगानिव ॥६९॥

चन्द्रदोषा लग्नदोषाः ^{१८१}पापग्रह^{१८२}कृतोद्भवाः ।

ते सर्वे नाशमायान्ति केन्द्रसंस्थे शुभग्रहे ॥७०॥

वर्गोत्तमगते लग्ने ^{१८३}सर्वे दोषा लयं ययुः ।

शशाङ्के ^{१८४}वाप्युपचये ग्रीष्मे कुसरितो यथा ॥७१॥^{१८५}

एकोऽपि मित्रराशिस्थः शुभो^{१८६}दयविलग्नगः ।

हन्ति दोषान्महापापा^{१८७}त् शिवरात्रिव्रतं यथा ॥७२॥

(१७८)पु.-(लोपः)चण्डीश । (१७९)व.१-वान् । (१८०)व.१-तान् ।

(१८१)व.३-(लोपः)श्लोकः क्र.७०ब तः श्लोकः क्र.७१अ पर्यन्त ।

(१८२)व.१-कृताश्च ये । (१८३)व.३-अंश । (१८४)व.१-वाप्युच्चसंस्थे ।

(१८५)व.१-(अधिकम्) उच्चगः शुभांशोपि लग्नगो दोषसञ्चयान् ।

हन्ति पापान् हरिदिनमुपोषितं मद्यवानिव ॥

(१८६)व.१-वा यदि । (१८७)व.३-न् ।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

राशिकूटं चाष्टविधं स्त्रीदूरं ^{१८८}गणसंज्ञकम्।

^{१८९}ऋतुयोनिदिनं ^{१९०}वर्णा राशिराशीशं ^{१९१}मित्रता ॥७३॥

स्त्रीजन्मधिष्ण्या स्त्रीदूरं ^{१९२}मध्यमं मध्यमोत्तमम्।

आद्ये द्वितीये नवके तृतीये ^{१९३}च न जन्मभे ॥७४॥

पुनर्वसुद्वे ^{१९४}ये स्वातिकरश्रवणतारकाः।

पौष्णमैत्रेन्दुदस्त्राख्यास्तारा देवगणाः स्मृताः ॥७५॥

त्र्युत्तरा ^{१९५}स्त्रीणि पूर्वा ^{१९६}श्च धातृ ^{१९७}याम्यशिवाः क्रमात्।

मनुष्यगण इत्युक्तः ^{१९८}परो राक्षस ^{१९९}संज्ञकः ॥७६॥

(१८८) पु.-(लोपः) ग, व. १-क्षण।

(१८९) क.-रज्जु, व. ३-रज्जु, पु.-(लोपः) ऋतु। (१९०) व. १-वर्णो।

(१९१) व. २, पु.-मैत्रता। (१९२) व. १-मध्यमं।

(१९३) व. ३-न च जन्मभे, व. १-वर जन्मभात्। (१९४) व. १-यं, व. ३-य।

(१९५) व. १-त्रीणि। (१९६) व. १-स। (१९७) व. १-याम्येशतारकाः।

(१९८) व. १-परा। (१९९) व. १-संज्ञिताः, पु.-संज्ञकाः।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

श्रेष्ठाः प्रीतिः ^{२००}स्वस्वगणे मध्यमामरमर्त्ययोः ।

^{२०१}मर्त्यराक्षसयोर्वैरममरासुरयोरपि ॥७७॥

चतु ^{२०२}स्त्रिध्यङ्घ्रिभोक्तायाः कन्यायाः क्रमशो श्वि ^{२०३}भात् ।

वह्निभादिन्दुभान्नाडी त्रिचतुःपञ्चपर्व ^{२०४}भिः ॥७८॥

रेखास्तिस्रो ^{२०५}विरच्याशु दस्त्राद्यं भानि विन्यसेत् ।

एकरेखास्थयोमृत्युर्दम्पत्योर्जन्मधिष्ण्ययोः ॥७९॥

^{२०६}अतिमृत्यु ^{२०७}प्रदा मध्या ^{२०८}नाद्यमेव न पार्श्वयोः ।

तत्राप्यासन्नपर्यायैरना ^{२०९}सन्ना न ^{२१०}दोषदा ॥८०॥

(२००) क.-स्वगणे तु । (२०१) व.१-मर्त्या ।

(२०२) व.१-चतुस्त्रिह्यङ्घ्रि छाया, व.२, क.-त्रिष्वक्षिभोक्तायाः ।

(२०३) व.१, क., पु.-श्चिभा । (२०४) व.१-सु ।

(२०५) व.१-तिरस्वायुः दशाद्याः सन्निवेशयेत् ।

(२०६) पु.-नाति, व.१-नाडि । (२०७) व.३-प्रदौ ।

(२०८) व.३, क.-नाड्या । (२०९) व.३-न्ता न । (२१०) पु., व.१-दाः ।

॥ विवाहाध्यायः ॥ (अध्यायः ३३)

२११ अश्वेभाजाहिसर्प २१२ श्वबिडाला २१३ जौ तु मूषकाः ।

आखुगो २१४ महिषव्याघ्रमहिष्यो व्याघ्रि २१५ णी मृगः ॥८१॥

२१६ मृगी २१७ शुनी २१८ कपिर्ब २१९ भ्रूद्वयं वानरकेसरी ।

तुरग २२० सिंहपश्वे २२१ भा दस्त्रादीनां च योनयः ॥८२॥

२२२ ऋक्षयोनिषु पूर्वो २२३ क्ता पुरुषाश्च २२४ परस्त्रियः ।

स्वस्वयोनिष्वतिप्रीतिं दम्पत्योः कलहोऽ २२५ न्यथा ॥८३॥

(२११)व.३-अश्वभो। (२१२)व.३,क.-श्व।

(२१३)क.-जौ तमूषका, व.१-व्योत्तमूषकाः। (११४)व.१-माहिष।

(२१५)व.२-णा। (२१६)व.२-(लोपः)मृगी। (२१७)व.२-शुना।

(२१८)व.३-कपिं। (२१९)व.१-भ्रुः।

(२२०)व.२-(लोपः)सिंह। (२२१)क.-भ अजादीनां।

(२२२)व.१-उक्तो, व.२-स्व। (२२३)व.३-क्ताः।

(२२४)व.३-पराः।

(२२५)पु.-यथा।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

गोव्याघ्रमाखुमार्जारं ^{२२६}श्वैणं ^{२२७}दन्तिमृगेश्वरम्।

बभ्रूरङ्गमेषकपिं महिषाश्वं च मृत्यु ^{२२८}दम् ॥८४॥

शत्रुत्वं वर्जयेल्लोके व्यवहार ^{२२९}प्रसिद्धितः।

^{२३०}एकराशौ पृथक् ^{२३१}धिष्ये ^{२३२}श्रेष्ठं नेष्टं तदन्यथा ॥८५॥

एकक्षराशिदम्पत्योर्विवाहो मरणप्रदः।

गणयेत्कन्यकाधिष्यया ^{२३३}दावृत्य ^{२३४}द्वयजन्म ^{२३५}भम् ॥८६॥

(२२६)व.१-श्वैणं, व.२-स्वैन। (२२७)व.३-श्वैणं।

(२२८)व.२-दा, व.३-दौ।

(२२९)व.२-श्वसिद्धिदः।

(२३०)क.-एवं। (२३१)पु.-धिष्यं।

(२३२)पु.-ज्येष्ठो नेष्यं, व.२.३, क.-ज्येष्ठो नेष्टं।

(२३३)व.२-दारभ्य। (२३४)व.१-वरजन्मभम्।

(२३५)पु.-जाम्, क., व.३-नाम्।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

जन्मत्रिपञ्चसप्तर्क्षं हित्वान्यर्क्षदिनं शुभम्।

कर्किकीट^{२३६} झषा विप्रा क्षत्राद्या^{२३७}स्तत्परे परे॥८७॥

पुंवर्णतो हीन^{२३८}वर्णः स्त्रीवर्णः शुभदः स्मृतः।

स्त्री^{२३९}राशेः पुरुषराशौ मृत्युः षष्ठाष्टके तयोः॥८८॥

^{२४०}निस्वं द्विर्द्वादशेऽ^{२४१}पत्यहानिर्नवपञ्चमे।

विवाहः कार्य एवा^{२४२}सौ ह्यन्त्येऽपि नवपञ्चमे।

एका^{२४३}धिपे मित्रभावे न कदाचित् षडष्टके॥८९॥

स्त्रीराशितोऽष्टमे षट्के पञ्चमे नवमे तथा।

द्वादशे द्वितये चैव विवाहः पुत्रपौत्रदः॥९०॥

(२३६)क.-मृगा। (२३७)व.१-स्तुला परे। (२३८)व.३-तरः।

(२३९)व.१.३,क.-राशितः।

(२४०)व.१-नैस्वं। (२४१)व.२-मृत्युर्हानि।

(२४२)व.३-सध्यन्ते, क.-सत्त्वान्ते, व.१-स्मात् द्युतेपि।

(२४३)क.-धिपत्योमैत्र वा।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

नृयुग्म^{२४४} तुला^{२४५} जकुम्भा^{२४६} श्वसिंहाः कुर्वन्ति^{२४७} मैत्रताम्।

^{२४८} प्रशस्तभवनैस्तेऽपि स्वाष्टभिः प्रीति^{२४९} रुत्तमा ॥११॥

रवेः समो ज्ञो मित्राणि चन्द्रेज्याः परा^{२५०} परे।

इन्दोर्न शत्रवो^{२५१} मित्रो^{२५२} रविज्ञावितरे समाः ॥१२॥

^{२५३} समौ कुजस्य शुक्रा^{२५४} क्रौ बुधोऽरिः सुहृदः परे।

ज्ञस्य चन्द्रो रिपुर्मि^{२५५} त्रो शुक्रा^{२५६} क्रौ त्वितरे समाः ॥१३॥

(२४४) व. २-युक्तलाभकुम्भास्त्रिसिंहा।

(२४५) व. १-च। (२४६) व. १-लि, व. ३-श्वि।

(२४७) पु.-मित्रता, व. ३-मैत्रतः।

(२४८) पु.-स्वप्रस्त, क.-स्वार्भ, व. २. ३-स्वप्रश्न।

(२४९) क.-मुत्तमा, व. १. २-मुत्तमाम्। (२५०) पु.-वरी, क.-परी, व. २-राम्।

(२५१) व. १. ३-मित्रे। (२५२) पु.- (लोपः) र। (२५३) व. २-सौम्ये।

(२५४) व. २-त्र, क., व. १-त्रे। (२५५) व. २-क्रावितरे।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

गुरोरा^{२५६}रेन्दुजा मित्राण्या^{२५७}किं^{२५८}र्मध्यः परावरी।

भृगोः समावीज्यकुजौ^{२५९}मित्रे ज्ञाकीं परौ रिपू॥१४॥

शनेर्गुरुः समो मित्रे शुक्रज्ञौ शत्रवः परे।

^{२६०}मुख्योद्वाहः प्राजा^{२६१}पत्यो^{२६२}ब्राह्मो दैवार्षसंज्ञ^{२६३}काः॥१५॥

^{२६४}चत्वारश्चोक्तकालेऽपि कर्तव्याः सर्वदापरे।^{२६५}

गान्धर्वासुरपैशा^{२६६}चाश्चत्वारोऽमी सराक्षसाः॥ १६॥

(२५६)व.१-रद्विना, व.२-रातैर्हि। (२५७)पु.-किंः।

(२५८)पु.-(लोपः)मध्यः। (२५९)व.२-मित्रौ।

(२६०)व.१-श्राव्यो। (२६१)व.१-पत्य।

(२६२)पु.-ब्राह्म्य। (२६३)व.१-कः।

(२६४)व.१-चत्वारः स्वस्व, व.२-चत्वारोक्ताः।

(२६५)व.१-(स्थानभ्रष्टः)एतत् (श्लोकः क्र.९७)श्लोकः अग्रे

श्लो.क्र.१०१अब पश्चात् लिखितम्।

(२६६)पु.-चः चत्वारो।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

अनया कन्यया धर्मं चरेत्युक्ता प्रदीयते।

श्रोत्रियाय ^{२६७}विनीताय ^{२६८}षड्वंश्यां च ^{२६९}पुनाति ^{२७०}नः॥ ९७॥

आहूय दीयते ^{२७१}ब्राह्मो विवाहः शक्त्यलङ्घ्ना ^{२७२}ताम्।

पुनाति तज्जोभयतः पुरुषानेकविंशतिः॥ ९८॥

विशि ^{२७३}ष्टे यदि भे दैवं दीयते यज्ञकर्मणि।

^{२७४}पुरुषान्पुनात्युभयतः सप्त ^{२७५}सप्तात्र सम्भवः॥ ९९॥

गृहीत्वा गोद्वयं वेदविदुषे दीयते दिने।

आर्षोद्वाहस्त ^{२७६}त्र जातः पुनात्युभयतश्च षट्॥ १००॥

(२६७)पु.-दिनेभयः, व.२-दनतपकशाय, क.-विनेतद्यः, व.३-दिने तत् यः।

(२६८)व.१-षड्वश्यं च, व.३-षडंश्याश्च। (२६९)क.-पुनानिति।

(२७०)व.१-सः। (२७१)पु.-ब्रह्मा, व.३-ब्रह्म, व.१-ब्रह्मो।

(२७२)क., व.१-तम्। (२७३)पु.- (लोपः)ष्टे यदि भे दैवं।

(२७४)पु.-पुनात्युभयतःपुर्षान्। (२७५)क.-ये तत्र सम्भवाः।

(२७६)पु.-च ज्ञातः।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

राक्षसो युद्धहर^{२७७}णो पैशाचः कन्यकाच्छलात्^{२७८}

^{२७९}असुरो द्रविणांदा^{२८०}नं गन्धर्वः समया^{२८१}न्मिथः ॥१०१॥

सूर्यश्चतुर्थभवनमभिजिल्लग्नसंज्ञ^{२८२}कम् ।

गोधूलि^{२८३}कः सप्तमभं विवाहे चोभयं शुभम् ॥१०२॥

आर्याणां मागधानां च मुख्यं गोधूलिकं ^{२८४}मतम् ॥१०३॥

मुख्यं तदभिजिल्लग्नं सर्वदेशेषु सर्वदा ।

मध्यन्दिनगते ^{२८५}भानावभिजिल्लग्नसम्भ^{२८६}वम् ॥१०४॥

(२७७)व.३,क.-णाद् ।

(२७८)व.१-(पाठभेदः/श्लोकः पाद-क्रमविपर्ययः)श्लोकः क्र.१०१क, श्लोकः

क्र.१०२ब, एवं श्लोकः क्र.१०२अ, श्लोकः क्र.१०१ड ।

(२७९)व.३,क.-आसुरो । (२८०)व.३,क.-दानाद् । (२८१)पु.-न्वितः ।

(२८२)व.१-क । (२८३)व.१.३-कं । (२८४)व.३-स्मृतम् ।

(२८५)व.३-भानोत्वभि । (२८६)व.२-वः ।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

तदर्को हन्ति दोषौ^{२८७} घं पिनाकी त्रिपुरं यथा।

कदाचिदेक^{२८८} कन्यानां न विवाहा^{२८९} ऋतुत्रये ॥१०५॥

^{२९०}यतो वर्षेण तत्रैका विधवैव न संशयः।

न ^{२९१}पुत्रीद्वयमेकस्मै प्रत्युद्वाहोऽपि ^{२९२}न क्वचित् ॥१०६॥

एक^{२९३}जन्मे तु कन्ये द्वे पुत्रयोर्नैकजन्मनोः।

मुण्डनान्मण्डनं कार्यं मण्डनान्नैव मुण्डनम् ॥१०७॥

^{२९४}मुण्डनं ^{२९५}द्वितयं नैव मङ्गले मङ्ग^{२९६}लोत्तरम्।

न मुण्डनोपनयनं न मेखला ^{२९७}विमोक्षणम् ॥१०८॥

(२८७)व.३-श्च। (२८८)व.३,क.-वजन्यानां। (२८९)व.३-मृतु।

(२९०)व.१-कृते। (२९१)व.१,पु.-पुत्र।

(२९२)पु.,व.२,क. -तत्क्वचित्। (२९३)व.१-जन्ये।

(२९४)व.१-न मुण्डनद्वयं नैव। (२९५)पु.-त्रितयं।

(२९६)व.१-लान्तरे। (२९७)व.१-याश्च मोक्षणम्।

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

वदन्ति शौनकादयः सचौलकर्ममुण्डनम् ॥१०९॥^{२९८}

श्वशुरं हन्त्यवश्यं हि मूले जातसुता^{२९९}वपि।

हिंस्रस्तदन्त्यपादो नैवाश्लेषा^{३००}द्यपाद^{३०१}योस्तथा ॥११०॥

मूलजा श्वशुरं हन्ति सुतो वा नियतं सुता।

^{३०२}आद्यन्तपादसम्भू^{३०३}तो नैवाश्लेषाद्यपाद^{३०४}जा ॥१११॥

सुतं^{३०५}सुतार्थं^{३०६}नान्यर्क्षं सम्भू^{३०७}तं पतिमानसम्।

हन्ति^{३०८}तस्मात्पदोत्था वै नैव हन्ति कदाचन ॥११२॥

ज्येष्ठा^{३०९}न्त्यपादसम्भूतो ज्येष्ठं हन्ति न बा^{३१०}लिका।

धवाग्रजं^{३११}चेन्द्रजाता द्विदैवोत्थापि देवरम् ॥११३॥

(२९८)पु.-बृहद्राजमार्त्तण्डे। (२९९)व.३-अपि। (३००)व.२-पर्याचिरागे।

(३०१)व.३-जास्तथावपि। (३०२)व.१-तदन्त। (३०३)व.१-ता।

(३०४)व.१.२-जाः। (३०५)व.१-सुतावासर्षक्ष। (३०६)व.१-वान्यर्क्ष।

(३०७)व.१-तः पितृमातम्। (३०८)व.१-तस्यार्धपादा सा।

(३०९)व.१-द्य। (३१०)व.१-लकाः। (३११)व.१-हन्त्येन्द्र।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ विवाहाध्यायः ॥

(अध्यायः ३३)

षष्ठेऽष्टमे दिने वापि ^{३१२}नवमे दशमे दिने।

प्रवेशभस्योदये वा स्त्रीप्रवेशः शुभप्रदः ॥११४॥

^{३१३} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

विवाहाध्यायस्त्रयस्त्रिंशः ॥ ॥३३॥

(३१२) क., व. २. ३-विवाहादशमे।

(३१३) पु., व. २-

इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां विवाहोऽध्यायो द्वात्रिंशः ॥,

व. १-इतिकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां विवाहोऽध्यायो द्वात्रिंशः ॥,

क.-इतिकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां संहितायां विवाहोऽध्यायो द्वात्रिंशः ॥,

व. ३-इतिकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां विवाहाऽध्यायो द्वात्रिंशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ चतुस्त्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१यत्पुनर्दहनं नृणाम्।

अनस्तगे गुरौ ^२शुक्रे वार्धके न च शैशवे ॥१॥

तदक्षिणायनं मुख्यमथवा चोत्तरायणम्।

कृष्णपक्षे ^३चापराहणे पापखेटबलान्विते ॥२॥

नन्दां चतुर्दशीं भद्रां तिथिं ^४शुक्रार्कवासरौ।

विषमाद्यङ्घ्रिधिष्ण्यं त्वक्त्वान्यर्क्षेषु वास^५रे ॥३॥

तत्पुनर्दहनं कार्यं चन्द्रताराबला^६न्विते।

वस्वन्त्यार्धात्पञ्चभेषु नैधनर्क्षे त्रिजन्मसु ॥४॥

धातृपैतृभयोः पौनर्दह^७नं कुलनाशनम्।

^८द्वादशाहेऽथवा मासे त्रिप^९क्षे चार्धवत्सरे ॥५॥

(१)पु.,क.-(लोपः)यत्। (२)व.३-शुक्रौ। (३)पु.-पराह्णे वा शुभ।

(४)पु.-शुक्रवासरम्। (५)व.३-रैः। (६)व.१-दिके। (७)व.१-नात्।

(८)क.-(लोपः)श्लोकः क्र.५क (द्वादश तः) श्लोकः क्र.६क (त्रिपा)पर्यन्तम्।

(९)व.३-तथा। (१०)व.१-क्षं।

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

सपिण्डीकरणं कार्यमेकोद्दि^{११}ष्टानि वत्सरे।

^{१२}त्रिपादक्षे ^{१३}भृगोवरि नन्दायां च त्रिजन्मसु॥६॥

^{१४}नैधनक्षेन्त्यरोहि^{१५}ण्यो न श्राद्धं कर्तृनाशनम्।

भृगुवारे च नन्दा^{१६}यां कृत्तिकासु त्रिजन्मसु॥७॥

पिण्डदानं न कर्तव्यं ^{१७}पातः कुलविनाश^{१८}कृत्।

^{१९}तीर्थेष्वपरपक्षे च गयायां च मृतेऽहनि॥८॥

^{२०}कृत्तिकाभृगुनन्दायां कुर्यात् श्राद्धं न पार्वणम्।

अतीतविषये काम्ये न्यूने श्रा^{२१}द्धे महालये॥९॥

(११)व.१-ष्टं तु। (१२)व.२-नृपादर्के। (१३)व.१-तयोर्।

(१४)पु.-स्मरभूतेन्त्य, व.२.३-नैधर्क्षे, व.१-न धनर्क्षे।

(१५)व.१-ण्यां ना, व.३-ण्योर्न। (१६)व.१-सु।

(१७)व.१-यतः, व.२,क.-पातं। (१८)व.१-नम्, व.२,क.-नात्।

(१९)व.३,व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.८कड।

(२०)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.९अब। (२१)व.१-द्धं।

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

^{२२}एतत्सर्वं विचिन्त्याथ कुर्याच्छ्राद्धमतन्द्रितः ।

मासि भाद्रपदे कृष्णे पक्षे प्राप्ते विशेषतः ॥१०॥

तत्र श्रा^{२३}द्धं ^{२४}सुतैः कार्यं भक्तितः ^{२५}स्वपितृन्प्रति ।

तिथयस्त्वखिलाः श्रेष्ठाः पक्षश्रा^{२६}द्धे चतुर्दशीम् ।

^{२७}त्यक्त्वा तत्रै^{२८}व तत्कार्यं श्राद्धं शस्त्रहतस्य च ॥११॥

एकस्मिन्दिवसे श्रा^{२९}द्धपक्षे प्रतिदि^{३०}ने फलम् ।

त्रिपक्षे प्रतिप^{३१}द्यन्तं ^{३२}दर्शान्तं च पृथक् पृथक् ॥१२॥

^{३३}नन्दात्वात्प्रतिपत्त्याज्या द्वितीया चाश्विनीयुता ॥१३॥

(२२)व.१-तत् । (२३)व.२.३,क.-द्धं । (२४)पु.-श्रुतै । (२५)पु.-स ।

(२६)पु.-द्धे । (२७)व.१-(अधिकम्)दिनेकस्मिन्पूर्वोक्ते त्वशक्तस्त्वर्षबलान्विते ।

(२८)पु.-क वत् । (२९)व.३-श्राद्धं । (३०)व.३-ने बलम्, व.१-नः फलम् ।

(३१)पु.-द्येते, व.२-द्यन्ते । (३२)व.२-दशान्तैश्च, व.१-दशाद्यं तं ।

(३३)व.२-न दत्त्वा, व.१-नन्दत्वा ।

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

श्रीवत्स^{३४}नामा योगोऽयं तस्मिन् श्राद्धं करोति यः।

इह सम्पदमाप्नोति पुत्रपौत्रसमन्वितः॥१४॥

^{३५}पितरस्तेन तुष्यन्ति द्वितीया प्रीतिका^{३६}मतः।

तृतीया श्रीपदा ^{३७}तस्यां भरणी तारका यदि॥१५॥

नन्दावर्ता^{३८}ह्वयो योगः पितृणां दत्तमक्षयम्।

चतुर्थी भोगदा ^{३९}तत्र याम्यधि^{४०}ष्यं भवेद्यदि॥१६॥

^{४१}शङ्खयोगे पितृ^{४२}श्चापि ^{४३}योऽर्चये^{४४}ल्लभते धनम्।

पञ्चमी पुत्रदा ^{४५}तस्यां भरणी तारका यदि॥१७॥

(३४)व.२.१,क.-नाम। (३५)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.१५अ,ब।

(३६)पु.,व.३-यतः। (३७)व.१-तस्या याम्यधिष्य भवेद् यदि।

(३८)व.३-कयो योग, क.-वर्तकयोगोऽयं। (३९)पु.-यत्र।

(४०)पु.-ष्या, क.-ष्ये। (४१)व.३-शङ्खयोगः, व.१-सख्य योगः।

(४२)व.१.२.३.,क.-तत्र। (४३)पु.-त्रयो। (४४)व.१-द्वालभेद्।

(४५)क.-तस्य।

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

स्वस्तिको नाम योगोऽयं तत्र ^{४६}पित्रार्चनं शुभम्।

गयायां यत्फलं ^{४७}प्रोक्तं तत्फलं लभते नरः ॥१८॥

यशस्करी सप्तमी तु सर्वसम्पत्प्रदाष्टमी।

श्राद्धकर्तुंश्च नवमी सर्वकामफलप्रदा ॥१९॥

कन्यायां संस्थिते ^{४८}सूर्ये सप्तम्यादिषु ^{४९}च त्रिषु।

दिवसेषु यदा ^{५०}चन्द्रे ^{५१}शेष-ऋक्षं भवेद्यदि ॥२०॥

पितृकल्याणयोगोऽयं ^{५२}यस्मि ^{५३}न्योगोऽमरान् पितृन्।

उद्दिश्य ये प्रयच्छन्ति ^{५४}द्विजेभ्योऽन्नं ^{५५}तदक्षयम् ॥२१॥

(४६)व.१-योऽर्चयते पितृन्। (४७)व.१-भोक्तं।

(४८)क.-सूर्य। (४९)व.१-चाष्टसु। (५०)पु.-चन्द्र, व.१-चन्द्रः।

(५१)व.१-शङ्करक्षं, व.२-शेषरक्षं, व.३-शेषरक्षं, पु.-शेष ऋक्षे।

(५२)व.१-तत्र, क.-मस्मिन्। (५३)व.१-योगेमशंशा, व.२-योगै।

(५४)व.१-पितृभ्यो। (५५)पु.-दत्तमक्षयम्, व.३-तदक्षणम्।

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

पितरो नित्यतृप्तास्ते कृतकृ^{५६}त्या न संशयः ।

तत्र दत्तं हव्यकव्यममृतं निखिलं जलम् ॥२२॥

गङ्गातोयसमं विप्राश्चात्रिव्यासशुकैः समाः ।

तत्पिण^{५७}डं च गयापि^{५८}ण्डं ^{५९}समं काशी^{६०}समप्रदम् ॥२३॥

^{६१}सप्तम्यादिदिने^{६२}ष्वेषु ^{६३}त्रिष्विन्द्रर्क्षं भवे^{६४}द्यदि ।

पुष्करो नाम योगोऽ^{६५}यमस्मिन्योगे तु यत्कृतम् ।

श्राद्धं तदखिलं साक्षाद् गयाश्राद्ध^{६६}कृतं भवेत् ॥२४॥

दशम्यां पुष्यनक्ष^{६७}त्रे ^{६८}योगोऽस्त्वमितसंज्ञकः ।

तत्रार्चयेत्पितृन्देवा^{६९}न्धनधान्यं लभेत्ररः ॥२५॥

(५६)व.३-त्यो। (५७)व.१-डश्च। (५८)व.१.३-ण्ड। (५९)व.२-समः।

(६०)क.-समम्पदम्, व.३-सम्पदा। (६१)व.१-दिनेषु सप्तम्यादिषु त्रिषदर्थं।

(६२)क.-ष्टेषु। (६३)क.-त्रिष्टिऋक्षं, व.२-त्रिद्वर्क्षे। (६४)व.२-यदा।

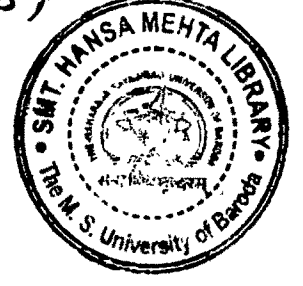
(६५)क.-य। (६६)व.२.३-समं। (६७)व.३-त्रं।

(६८)व.१.२.३-योगस्त्वमृतम्।

(६९)व.१-न्धनं।

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

अनन्तपुण्यफलदा द्वादशी ^{७०}पितृकर्मणि ॥२६॥

^{७१}आनन्दयोगो द्वादश्यां पितृधिष्यं भवेद्यदि।

^{७२}पितृणामर्चयेत् ^{७३}त्र विद्यावा ^{७४}न्धनवान्भवेत् ॥२७॥

त्रयोदशी ^{७५}च धनदा सदा पुत्रकलत्रयोः।

^{७६}अत्यन्तपुण्यफलदा गजच्छाया त्रयोदशी ॥२८॥

पितृकर्मण्यमावास्या ^{७७}पक्षश्राद्धफलप्रदा।

^{७८}उत्तरा ^{७९}फाल्गुनीयुक्ता श्राद्धकर्तृविनाशिनी ॥२९॥

(७०)क.-पुण्य। (७१)पु.,क.-अनन्त।

(७२)व.२-यः पितृन्। (७३)व.१-द्य।

(७४)क.-वा भवेन्नरः। (७५)व.१.२-नैधनदा।

(७६)व.१.३-अनन्त। (७७)व.३-यदा।

(७८)व.१-सोत्तरा।

(७९)पु.,व.१.२.-फल्गुनी।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ श्राद्धाध्यायः ॥

(अध्यायः ३४)

पूर्वात्रये च श्रवण^{८०}त्रये च

मित्रत्रये^{८१}ज्यत्रितयाश्चिभेषु।

हस्तत्रये याम्यशशीश्वरेषु

श्राद्धं सुखायुर्धनदं च कर्तुः ॥३०॥

^{८३} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायां श्राद्धाध्यायश्चतुस्त्रिंशः ॥ ॥ ३४ ॥

(८०) व. २ - (समाक्षरलोपः) श्लोकः क्र. ३० अ (त्रये)

तः श्लोकः क्र. ३० क पर्यन्तम्।

(८१) व. १ - द्विजत्रितयेस्तिथेश्च। (८२) व. ३ - श्वरेषु।

(८३) पु., व. २ - इति श्रीश्राद्धाध्यायस्त्रयस्त्रिंशः ॥,

व. १ - इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

श्राद्धाध्यायस्त्रयस्त्रिंशः ॥,

क. - इति श्राद्धाध्यायस्त्रयस्त्रिंशः ॥,

व. ३ - इति श्राद्धाध्यायस्त्रयस्त्रिंशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ पञ्चत्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ छुरिकाबन्धनाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि छुरिकाबन्धनं शुभम्।

^१उत्पात्तविद्यानां ^२राजन् पुत्राणां प्राक् करग्रहात्॥१॥

विवाहोक्तेषु मार्गेषु नास्तगे न सिते गुरौ।

व्रतोक्तदिन-ऋक्षेषु विकुजग्रहवासरे॥२॥

शुक्लपक्षेऽपि पूर्वाह्णे चन्द्रताराबलान्विते।

शुभलग्ने शुभांशे च नैधनो^३दयवर्जिते॥३॥

^४अष्टमे शुद्धिसंयुक्ते चन्द्रे स्वान्त्यारिवर्जिते।

त्रिकोण^५केन्द्रस्वत्रायसंयुतैः शुभखेचरैः।

त्रिषष्ठलाभगैः पापैश्छुरिकाबन्धनं शुभम्॥४॥

(१)क.-उपान्तविद्या राजा तं पुत्राणां। (२)व.१.३-राज, व.२-राजा।

(३)व.३-नैव। (४)व.३,क.- (लोपः)श्लोकः क्र.४-अब।

(५)व.१-(त्रुटितम्-लोपश्च)केद्राय.....स्थितैः।

॥ छुरिकाबन्धनाध्यायः ॥ (अध्यायः ३५)

भक्त्या समर्चयेद्दे^६वं पितृंश्च ग्रहदेव^७ताः ।

छुरिकामर्चयेत्तेषां सन्निधावक्षतादिभिः ॥५॥

शस्त्रास्त्रमखिलं तद्वदर्चयेद् भक्तिसंयुतः ।

^१ततः ^{१०}सुलग्ने क्षुरिका कन्यामन्यं यथारुचिः ।

धारयेल्लक्षणोपेतान् विप्राशीर्वचनैः सह ॥६॥

ततो देव^{११}द्विजगुरुन्नत्वा भुञ्जीत बन्धुभिः ^{१२} ।

^{१३}आयामार्धप्रमाणं च विस्तारेणैव छेदयत् ॥७॥

भवन्ति तानि खण्डानि ध्वजाद्या^{१४}याश्च पूर्वतः ।

छुरिकायाः फलानि ^{१५}स्युः ध्वजाद्यैरष्टभिः क्रमात् ॥८॥

(६)क,व.३-वान् । (७)व.१-ता । (८)क.-तावद् ।

(९)क.-ततश्च । (१०)क.,पु.-शुभ । (११)क.-गुरुद्विजं ।

(१२)पु.,व.१-(अधिकम्)सह ।

(१३)पु.-आयमार्ध, व.२-अयामार्ध, क.-अयामार्ध ।

(१४)पु.-यांश्च ।

(१५)व.३-स्वरथवायैरष्टभिः, व.१.२-स्युः पर्यायैरिष्टभिः ।

॥ छुरिकाबन्धनाध्यायः ॥ (अध्यायः ३५)

ध्वजे शत्रुक्षयो धूम्रे मरणं विजयो हरौ ।

१६ शुनिऽरोगं १७ वृषे १८ राज्यं खरे दुःखं १९ गजे सुखम् ॥ १९ ॥

ध्वाङ्क्षेऽर्थहानिः शस्त्राणां २० सम्मुखीनामिदं फलम् ॥ १० ॥

२१ गणयित्वाङ्गुलैः २२ खड्गषड्भिः पुत्रिकयोर्द्वयोः ।

पर्यायैरेकादशभिः शेषाणां च २३ फलं क्रमात् ॥ ११ ॥

मृत्युरापत्पुत्रहानिः स्त्रीलाभो गमनं यशः ।

अर्थहानिर्धनं २४ शत्रुक्षयः २५ सन्धिर्जनैः २६ श्रुतिः ॥ १२ ॥

(१६) क.-निरोग।, व.१-खितरोग, व.२-खिनिरोग, व.३-अनिरोग।

(१७) क.-वृषेभे, व.१-विषे। (१८) पु.-शीघ्रं।

(१९) व.३-वृषे। (२०) व.३-सुमुखीवामिदं।

(२१) व.३-गुण। (२२) षड्भिः खड्ग।

(२३) पु. -फल। (२४) व.२-यशशत्रुक्षयः।

(२५) पु.-दिद्धि। (२६) व.१-सुतिः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ छुरिकाबन्धनाध्यायः ॥ (अध्यायः ३५)

जयप्रदो व्रणस्त्व^{२७}ग्रे मध्यभागे तु हानिदः ।

छुरिकायास्त्वान्त्यभागे व्रणस्तु निधनप्रदः ॥ १३ ॥

^{२८} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

छुरिकाबन्धनाध्यायः पञ्चस्त्रिंशः ॥ ॥ ३५ ॥

(२७)व.१.२-ग्न्ये ।

(२८)पु.,व.२-इति छुरिकाबन्धनाध्यायश्चतुस्त्रिंशः ॥

व.१-इति छुरिकाबन्धनाध्यायश्चतुस्त्रिंशत्तमः ॥ ३४ ॥

व.३,क.-इति छुरिकाबन्धनाध्यश्चतुस्त्रिंशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ षट्त्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ यात्राध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि यात्रा^१नु^२ज्ञातजन्मनाम् ।

अभीष्टफलदा नृणां राज्ञां च ^३विजय^४प्रदा ॥१॥

^५घुणाक्षरसमा यात्रा सिद्धि^६रज्ञातजन्मनाम् ।

प्रश्नोदयनिमित्ताद्यैस्तेषामपि फलोदयः ॥२॥

माङ्गल्यवस्तुधान्यानां शुभ^७तो दर्शनश्रु^८तिः ।

^९पार्श्वे मानोरथं ^{१०}प्रष्टुस्तथा यात्रा ^{११}जयप्रदा ॥३॥

(१)व.१-तु। (२)व.२, पु.-ज्ञानु। (३)व.३, पु., क.-फलद।

(४)व.१-प्रदाम्।

(५)व.१-पुणाक्षरसमा यात्रा संसिद्धि,

व.२-क्षुणाक्षरससा यात्रा सिद्धि, पु.-पुरक्षरसमा यात्रा सिद्धि।

(६)पु.-रजात, व.२-रज्ञान। (७)क.-ता।

(८)व.३-तिम्। (९)क.-पत्स्वे, व.३-यस्त्वं।

(१०)व.३-पृष्ट। (११)व.३, क.-फल।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

सम्मुखेऽ^{१२}स्तङ्गते शुक्रे नीचगे ^{१३}वापराजिते।

^{१४}वक्रे कलुषि^{१५}ते ^{१६}शत्रोर्वशमेति गतो नृपः॥४॥

^{१७}अष्टमीद्वादशीषष्ठीरिक्तामापूर्णिमासु च।

मासादौ चलिता यात्रा ^{१८}निधनाय धनाय च॥५॥

^{१९}हस्तेन्द्वदित्यश्विविष्णुमित्रान्त्यज्यवसुदुषु॥

^{२०}यात्राभीष्ट^{२१}फलप्रदा ^{२२}त्यक्ते पञ्चत्रि^{२३}सप्तसु॥६॥

मन्देन्द्वोनदिने ^{२४}प्राचीं दक्षिणां न गुरोर्व्रजेत्।

शुक्रार्क^{२५}योर्न प्रतीचीं ज्ञारयोर्नोत्तरां दिशम्॥७॥

(१२)पु.-त्वङ्गते। (१३)व.२,पु.-चा। (१४)पु.-शुक्रे।

(१५)क.-तैः। (१६)व.३-रात्रौ। (१७)पु.,व.१-अभीष्ट।

(१८)पु.-नीचनाया, क.,व.३-निधनाया।

(१९)पु.-हस्तेन्द्वदित्यत्रोर्वमित्रान्, क.-दस्रन्द्वदितिश्रवोहस्त।

(२०)व.३,पु.,क.-यात्रामभीष्टप्रदा। (२१)व.३-प्रदासक्ते।

(२२)क.-त्यक्ते स्वायपञ्च, व.१-त्यक्तेष्टाद्यपञ्च। (२३)व.३-सदासु।

(२४)व.१.२,पु.-प्राची। (२५)व.२,क.-योर्व्रप्रतीचीं, पु.-योः श्वित्रोर्व।

॥ यात्राध्यायः ॥ (अध्यायः ३६)

ज्येष्ठाजपादाब्ज^{२६}भवार्यमक्षाणि^{२७}तु पूर्वतः।

शूलानि सर्वद्वाराणि मित्राश्वीज्यार्कभानि च॥८॥

अग्निधिष्ण्यान्सप्त^{२८}सप्त क्रमाद्^{२९}धिष्ण्यानि पूर्वतः।

वाय्वग्नि^{३०}दिग्गतं दण्डं परिधं तु न लङ्घयेत्॥९॥

प्राक्संस्थामग्नि^{३१}कोणान्ताच्छेषमेवं प्रदक्षि^{३२}णे।

चतुर्दि^{३३}क्ष्वपि मेषा^{३४}द्याः सत्रिकोणा^{३५}श्च राशयः॥१०॥

रविकाव्या^{३६}रराहर्कि^{३७}चन्द्रज्ञार्या^{३८}दिगीश्वराः।

तद्दिगीशे ललाटस्थे यातुर्मृत्युर्न संशयः॥११॥

(२६)क.-मवार्ध। (२७)पु.-न। (लोपः)तु।

(२८)व.३-सदा, क.- (लोपः)सप्त। (२९)क.-द्विहस्तानि पूर्वतोऽन्यसेत्।

(३०)व.३-दिगन्ते। (३१)पु.-कोशान्ता।

(३२)व.२-णाम्, व.३.१-णम्।

(३३)व.३-क्षु। (३४)व.३-द्याः। (३५)व.२-स्व।

(३६)व.३-रगद्वार्कि, पु.-रारराद्धर्क, क.-रराहुर्कि।

(३७)क.-चन्द्रा। (३८)व.२-दिने।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

३९दिनेशाधिष्ठिते राशौ यदा लग्नगते तदा।

यातु^{४०}मृत्युप्रदा प्राच्यां दिशि सूर्ये ललाटगे ॥१२॥

४१सूर्यस्य राशितस्तस्माद्द्वादशे लग्नगे ४२ग्रहे।

४३एकादशेऽथवाग्नेय्यां दिशि शुक्रो ललाटगः।

ललाटगः कुजो याम्ये दशमे लग्नगे गृहे ॥१३॥

लग्नगे नवमे ४४राशावष्टमे वापि नैऋ^{४५}ते।

ललाटगः सैहिके^{४६}यो ४७यातुर्द्राङ्निधनप्रदः ॥१४॥

४८लग्नगे सप्तमे ४९सौरिः प्रतीच्यां तु ललाटगः।

षष्ठराशौ लग्नगते पञ्चमे वापि चन्द्रमाः ॥१५॥

(३९)पु.-(लोपः)श्लोकः क्र.१२अ,ब। (४०)पु.-लग्नगते।

(४१)व.१.२-(लोपः)श्लोकः क्र.१३ (अर्धरित्रयम्)। (४२)व.३-गृहे।

(४३)पु.-एकादवाग्नेयां, क.-एकादशेथाग्नेये तु।

(४४)व.२.३,क.,पु.-शौ अष्टमे। (४५)व.३-तौ। (४६)क.-शे।

(४७)पु.-(त्रुटितम्-लोपः)द्राङ्निध, क.-नवाष्टमगृहेऽपि च।

(४८)व.२-लग्नेश। (४९)पु.व.१.२-राशौ।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

ललाटगो वायु^{५०}दिशि यातुर्मृत्युप्रदस्तथा।

चतुर्थराशौ लग्न^{५१}स्थे ^{५२}बुधः सौम्ये ललाटगः ॥१६॥

राशौ तृतीये लग्नस्थे द्वितीये ^{५३}चन्द्रपूजितः।

ललाटगश्चन्द्रमौलेर्यातुर्दिशि विनाशदः ॥१७॥

^{५४}तेनयोरनुकूला सा यात्रार्केन्द्रो^{५५}रभीष्टदा।

अहर्निशमभावे ^{५६}चेदन्यथा ^{५७}यायिनां वधः ॥१८॥

^{५८}वक्रगः ^{५९}खचरो यस्य ^{६०}यात्रालग्नगतो यदि।

सोऽपि भङ्गप्रदो यातुर्यश्च युद्धे पराजितः ॥१९॥

^{६१}स्वाष्ट^{६२}लग्नेऽष्टराशौ ^{६३}च ^{६४}तदीशे वा विलग्नगे।

शत्रुभावात् षष्ठराशौ ^{६५}यातुर्भङ्गस्तदा भवेत् ॥२०॥

(५०)पु.-शो। (५१)व.१-स्थो। (५२)व.२-बुधसौम्यो, व.१-बुधसौम्ये।

(५३)क.-चेन्द्र। (५४)व.१-तयो। (५५)पु.-रक्षाषदा। (५६)व.३,क.-तद्।

(५७)व.१-पापिनां। (५८)पु.-वक्रगे। (५९)क.-खेचरो। (६०)व.१-पाश।

(६१)व.२-स्वान्त्य, व.३-स्वेष्ट। (६२)क.-लग्ना। (६३)व.३,क.-वा।

(६४)पु.,व.१-तदंशे। (६५)पु.-यातुः सङ्ग।

॥ यात्राध्यायः ॥ (अध्यायः ३६)

६६पापग्रहे ६७क्षितयुतो द्विस्वभा^{६८}वोऽपि भङ्गदः।

६९नेष्टस्थिरोद^{७०}ये ७१जाते ७२शुभयुक्ते^{७३}क्षितः शुभः॥२१॥

वसूत्तरार्धतः पञ्च ७४नक्षत्रे तृणकाष्ठ^{७५}योः।

सङ्ग्रहो^{७६}याम्यदिग्यानं न कार्यं ७७गृहगोपनम्।

राहुभात्पञ्चदश^{७८}भं केतुपुच्छं स एव तत्॥२२॥

७९त्रयोदश त्रयोदश धिष्या^{८०}नुभयपार्श्वयोः।

जीव^{८१}पक्षः ८२पुच्छभागः पुरोभागो मृताह्वयः॥२३॥

(६६)पु.-यातुग्रहे, व.१-३पापग्रहो। (६७)व.१.२,पु.-क्षितयुते।

(६८)व.१-वेऽपि। (६९)व.३-नेष्टः। (७०)व.३-ये।

(७१)व.१.२.३,क.-याने।

(७२)व.३-शुभे। (७३)व.२-नशुभयुतः।

(७४)पु.-(लोपः)नक्षत्रे। (७५)व.३-जः, पु.-जे।

(७६)व.१-प्रदिग्यानं। (७७)पु.-ग्रह। (७८)व.३-भे।

(७९)पु.-त्रयोदशादित्रयोदश। (८०)व.३-न्युभय।

(८१)व.३-पक्षं। (८२)व.३-(लोपः)पृच्छभागः।

॥ यात्राध्यायः ॥ (अध्यायः ३६)

यायी ८३ चन्द्रो रविः स्थायी तद्वशात् च ८४ जयाजयः ।

भूपयोः सन्धिराशौ ८५ वा जीव ८६ पक्षास्तयोस्तयोः ॥२४॥

८७ द्वयोः पराजयो ८८ युद्धे मृतपक्ष ८९ स्तयोस्तयोः ।

मुखे ९० चन्द्रे रवौ पुच्छे जयः ९१ स्वल्पोऽपि यायि ९२ नः ॥२५॥

चन्द्रे पुच्छे मुखे सूर्ये स्थायिनोऽल्पो जयस्तदा ।

स्वजन्मराशौ लग्ने वा तदीशे वापि लग्नगे ॥२६॥

ताभ्यामुपचये वापि ९३ यातुः शत्रुक्षयस्तदा ।

शुभवर्गे लग्नगते दिग्राशौ ९४ वाविलग्नगे ॥२७॥ ९५

(८३)पु.-चन्द्ररविच्छायां, व.२-चन्द्ररविस्थानाद्। (८४)व.३-जयोजयः।

(८५)व.२-च। (८६)व.१.३-पक्षस्थयोस्तयोः।

(८७)व.३-जय। (८८)पु.-युद्धं, क.-युद्ध। (८९)व.१.३-स्थयो।

(९०)व.३-चन्द्रौ, क.-चन्द्रो। (९१)क.-तत्राऽपि। (९२)क.-नाम्।

(९३)व.१-यातुः। (९४)पु., व.३-वारिलग्नगे, व.२-वालग्नगे।

(९५)व.२-(पुनर्लेखनम्)श्लोकः क्र.-२७अ तः २७क।

॥ यात्राध्यायः ॥ (अध्यायः ३६)

मस्तकोदयराशौ वा तदानीं शत्रुसंक्षयः ।

शत्रुनैधनलग्ने वा राशौ वा लग्नगे ^{१६}यदा ॥२८॥

तयो^{१७}रीशस्य राशौ वा ^{१८}यातुः शत्रुक्षयस्तदा ।

मीनलग्ने तदंशे वा पन्था^{१९}वक्रश्च यायिनाम् ॥२९॥

कुम्भलग्नांश^{१००}को नेष्टो जल^{१०१}लग्ने जलो^{१०२}दये ।

मूर्तिभावः कोश^{१०३}भावो धन्विनो वाहनानि च ॥३०॥

मन्त्रः शत्रु^{१०४}मार्ग^{१०५}भाव आयुर्भावो मनस्तथा ।

व्यापारप्राप्ति^{१०६}रप्राप्तिर्भावादद्वादशलग्नतः ॥३१॥

(१६)व.३-यदि। (१७)व.३-रीशं पराभौ।

(१८)व.१.२,पु.-यातु। (१९)पु.-चक्रस्य।

(१००)पु.कोणस्थो। (१०१)क.-याने, व.१-यानं।

(१०२)व.३-दयः। (१०३)क.-भाव।

(१०४)व.१.२-मार्ग। (१०५)व.३-भावं।

(१०६)पु.-(लोपः) रप्राप्ति।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

तृतीयैकादशं त्यक्त्वा भावा^{१०७}न्मृत्युशुभग्र^{१०८}हाः ।

न विघ्नतः ^{१०९}सूर्य^{११०}भौमौ ^{१११}व्यापार^{११२}निखिलाः शुभाः ॥३२॥

पुष्य^{११३}ति वाखिलान्भावान् शत्रुभावं विना ततः ।

अस्तघ्नति सितश्चन्द्रो मूर्ति^{११४}भावं सनैधनम् ॥३३॥

याम्यदिग्गमनं त्यक्त्वा मुहूर्तो योऽष्टमोऽभिजित् ।

सर्वकाष्ठा तु यातृणामभीष्टफलसिद्धिदः ॥३४॥

अनुक्तदिनवारक्षेष्वापि यात्रा जय^{११५}प्रदा ।

^{११६}राज्ञां योगैर्यतो वक्ष्ये चित्रान्योगान्बहूनिमान् ॥३५॥

(१०७)व.१-न्मृत्युः ।

(१०८)पु.-हान् ।

(१०९)व.३(लोपः)श्लोकः क्र.३२क तः ३३ब पर्यन्तम् ।

(११०)पु.-भौम ।

(१११)व.१-व्यापारं । (११२)व.१-निखिला ।

(११३)व.१-न्ते । (११४)क.-भावः, पु.-भाव ।

(११५)क.-दाः । (११६)व.३,पु.-राज्ञा ।

॥ यात्राध्यायः ॥ (अध्यायः ३६)

११७ फलदो यो योग^{११८} वशाद्राज्ञो विप्रस्थधिष्ण्यतः ।

११९ मुहूर्तशक्तितोऽन्यस्य १२० चोरादेः शकुनादितः ॥ ३६ ॥

त्रिकोणकेन्द्रेष्वेकेन योगः काव्यज्ञसूरिणाम् ।

अतियोगो भवेद् द्वाभ्यां सर्वे योगाति^{१२१}योगतः ॥ ३७ ॥

योगे १२२ तु गमनं क्षेम^{१२३}मतियोगो जयोन्नतिः ।

योगाति^{१२४}योगा यातृणां विज^{१२५}यार्थविभूतयः ॥ ३८ ॥

मूर्तिव्यापारशत्रुस्थैः सूर्यचन्द्रशनैश्चरैः ।

गतस्य नृपतेर्युद्धे जयलक्ष्मीप्रमाणिका ॥ ३९ ॥

(११७) व. ३-फलोदयो । (११८) व. १. ३-वशात् राज्ञो ।

(११९) पु.-मुहूर्ते । (१२०) व. ३-चौरादेः ।

(१२१) क.-योगकः । (१२२) पु.-ऽनु ।

(१२३) क.-न क्षेममतियोगज ।

(१२४) व. २.-योग, व. १.-योगे ।

(१२५) व. २.-योऽथ ।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

ज्ञार्यशुक्रार्किभौमेषु ^{१२६}जायायाद्यत्रिशत्रुषु।

गतस्याग्रे ^{१२७}रिपुचमू ^{१२८}लीयतेऽग्नौ जतुर्यथा ॥४०॥

बृहस्प ^{१२९}तौ लग्न ^{१३०}संस्थे शेषैर्लाभधनस्थितैः।

राज्ञा गतस्या ^{१३१}रिसेना नीयते ^{१३२}यममन्दिरम् ॥४१॥

सिते लग्नगते सूर्ये लाभगेऽम्बुस्थिते ^{१३४}विधौ।

गतो राजा रिपून्हन्ति केशरी वेभसंहतिः ॥४२॥

लग्नगस्थो ^{१३५}च्चगः शुक्रो ^{१३६}चन्द्रे लाभगते ^{१३७}गतः।

हन्ति राजा रिपुचमू केशवः पूतनामिव ॥४३॥

(१२६)व.३-जायांष्वाद्य, पु.-नायकाद्य। (१२७)व.३-नृपचमू।

(१२८)क.-विक्षीते, व.२-चीयते। (१२९)क.-ते।

(१३०)व.२-संस्थो।

(१३१)व.३,पु.-तिशेना, क.-सेन। (१३२)व.१,पु.-निज।

(१३४)क.-बुधौ। (१३५)पु.-त्रगः। (१३६)पु.-चन्द्र।

(१३७)पु.-ततः, क.-मतः।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

शुभास्त्रिकोणकेन्द्रस्थाः पापास्त्र्यायारिगा यदि।

याने ^{१३८}यस्यारिलक्ष्मी^{१३९}स्तमुपैति वाभिसारिका॥४४॥

धर्मारिलग्नगाश्चन्द्रसूर्या^{१४०}या यदि गच्छति।

^{१४१}तस्याग्रे ^{१४२}खलमैत्री ^{१४३}च न स्थिरा रिपुवाहिनी॥४५॥

^{१४४}कुजार्कि त्रिषडायेषु वीर्यवन्तः शुभा यदि।

नृपतेस्तस्य यात्रा^{१४५}यां हस्तथा शत्रुमेदिनी॥४६॥

^{१४६}स्वोच्चगे केन्द्रगे ^{१४७}सौम्ये रवौ लाभगते यदि।

गतो राजा रिपून्हन्ति पिनाकी त्रिपुरं यथा॥४७॥

(१३८)व.१-सस्याऽपि। (१३९)व.३-र्या वमुपैति।

(१४०)व.२,३,पु.,क.-य।

(१४१)व.३-तस्यादग्रे। (१४२)पु.-बल। (१४३)व.१.२.३-व।

(१४४)पु.-(लोपः)कुजार्कि। (१४५)पु.-मऽहस्तगा।

(१४६)व.१.२-उच्चगे।

(१४७)व.२-भौमे।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

यदा ^{१४८}यात्रा लग्नगते सशुभे मस्तकोदये।

गतो राजा रिपून्हन्ति कुमारस्तारकं यथा ॥४८॥

शुभे दिग्गशिगे लग्ने गते लाभस्थिते रवौ।

^{१४९}दहत्यरीन् गतो राजा कृत्स्नवर्त्म यथेन्धनम् ॥४९॥

शुभग्रहे लग्नसंस्थे धिष्ये चोप^{१५०}कुजो यथा।

नृपा शुष्यन्त्यरीन्ग्रीष्मे ^{१५१}हृदानीवार्कश्मयः ॥५०॥

त्रिकोणगे ^{१५२}शुभे सूर्ये लाभगे वा हिमद्युतौ।

हन्ति शत्रून् गतो राजा त्वन्धकारं यथा रविः ॥५१॥

शुभे स्वक्षेत्रगे ^{१५३}चन्द्रे त्रिकोणायगते ^{१५४}गतः।

^{१५५}विनाशयत्यरिन् भूपस्तुलसङ्घो यथानलः ॥५२॥ ^{१५६}

(१४८)व.३-यात्रां। (१४९)व.३-दहं। (१५०)पु.-कुजे, व.१.२-कुले।

(१५१)व.१,२,पु.क.-तडागान्। (१५२)क.-यदा।

(१५३)क.,व.३-क्रेन्द्रे। (१५४)क.-यतः।

(१५५)पु.-विनाशय रिपून्, व.३,क.-विनाशत्यरीन्।

(१५६)पु.,व.३-(इतः पर्यन्तं श्लोकः सं.)१०००।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

१५७ चन्द्रे स्वस्थे शुभे १५८ केन्द्रे गतो राजाखिलान् रिपून्।

हन्ति सप्रणवो मन्त्रः पापान्यञ्चाक्षरी यथा ॥५३॥

जीवेऽ१५९ रिमित्रराशिस्थे लग्नवर्गोत्तमं गते।

शत्रून् हन्ति गतो राजा १६० कर्म ज्ञानोदयो यथा ॥५४॥

शुभे वर्गोत्तमगतेऽप्येकस्मिन्नवलग्नगे।

पापान् हन्ति स्मृतिरिव रिपून् हन्ति गतो नृपः ॥५५॥

१६१ चन्द्रे वर्गोत्तमगते शुभे केन्द्रगते गतः।

शत्रुगोत्रानृपो हन्ति गोत्रा १६२ न्युद्धे सगोत्रभित् ॥५६॥

शुभे स्वमित्रराशिस्थे केन्द्रलाभत्रिकोणगे।

गतो राजा रिपून् हन्ति सुपर्णः पन्नगानि १६३ च ॥५७॥

(१५७)व.३-चन्द्रः। (१५८)व.३-केन्द्र।

(१५९)क.-तु। (१६०)व.२-कर्म।

(१६१)पु.-चन्द्र।

(१६२)व.१.२,पु.क.-युद्धान्।

(१६३)व.२-च।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

वर्गोत्तमगते सूर्येऽप्येकस्मिन् ^{१६४}लाभगे गतः ।

विनाशयत्यरीन् राजा पापान् भागीरथी यथा ॥५८॥

राजयोगै ^{१६५}ररीन् जेतुं तेषां ये यान्ति भूमिपाः ।

उपैति शान्तिकोपाग्निः शत्रुयोषा ^{१६६}श्रुवृष्टिभिः ॥५९॥

^{१६७}मासीषे शुक्लदशमी सर्वदा विजयाभिधा ।

^{१६८}जयप्रदा सा यातृणां सन्धिर्वा न पराजयः ॥६०॥

मनोनिमित्तशकुनै ^{१६९}र्लग्नं ^{१७०}लग्नाद् रिपोः पदम् ।

^{१७१}विजिगीषुर्यो ^{१७२}ब्रजति विजयश्रीस्तमेत्यलम् ॥६१॥

(१६४)पु.-(त्रुटितम्-लोपः) लाभ। (१६५)व.३-ररिं। (१६६)पु.-ऽनु।

(१६७)व.२-मार्गशीर्षे।

(१६८)पु.-जयदा सा प्रदा या सा यातृणां न पराजयः।

(१६९)व.२-लग्नलग्ना।

(१७०)व.३,क.-लब्ध्वा, व.१-लग्नाच्च।

(१७१)पु.-(त्रुटितम्-लोपः)विजिगीषु।

(१७२)व.१-प्रजति, क.,व.२-ब्रजति।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

निमित्तशकुनादिभ्यः प्रधानं हि मनो^{१७३}जयः।

^{१७४}तस्मात्तु यायिनां यात्राफलसिद्धिर्मनोजयः॥६२॥

व्रतबन्धोत्सवोद्वाहप्रतिष्ठादौ ^{१७५}च सूतके।

^{१७६}आसमाप्तेर्न कुर्वीत नरो यात्रां जिजीविषुः॥६३॥

वस्त्रादीन् ^{१७७}सचलिते क्रोधे ^{१७८}कलहे कलहार्तवे।

^{१७९}महिषे^{१८०}तुरगैर्युद्धे रुरुकेन ^{१८१}व्रजेत्क्षुते॥६४॥

^{१८२}साज्यान्नं तिल^{१८३}पिष्टान्नं मत्स्यान्नं घृतपायसम्।

प्रागादिषु क्रमाद् भुक्त्वा याति राजा जय^{१८४}त्यरीन्॥६५॥

(१७३)पु.,व.२-यथा। (१७४)क.,व.३-तस्मसिद्धि, व.१.२-तस्माद्वि।

(१७५)व.२-प्र। (१७६)व.३-असमाप्ते।

(१७७)व.१-वलिते, व.२-चलिते। (१७८)पु.-कलहो।

(१७९)व.३-महिषैः, व.१-महिषे। (१८०)पु.,व.२-तुरगो।

(१८१)व.१.क.-व्रजिक्षते, व.२ व्रतुकेन जिंजते। (१८२)व.३-आज्यान्नं।

(१८३)पु.-षष्टान्नं, क.-पात्रान्त। (१८४)पु.-त्वरिन्।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

मज्जिकां पायसं ^{१८५}साज्यं ^{१८६}काञ्जिकं ^{१८७}पयसो दधि।

क्षीरं तिलोदनं भुक्त्वा भानुवारादिषु व्रजेत् ॥६६॥

कुल्माषांश्च तिलान्भुक्त्वा तण्डुलान्दधि गोघृतम्।

पायसं मृगमांसं च ^{१८८}तत्सारं मृगपायसम् ॥६७॥

रजकान् मृगिणीमांसं शशमांसं च ^{१८९}षष्टिकम्।

प्रियुङ्गुकमपूपं च ^{१९०}चित्राण्डं च फलं ततः ॥६८॥

कूर्मश्वाश्चित्ततो गोधाशालिनीवारकोदनम्।

कृसरं मौढिकान्नं च यवान्नं मत्स्यभोजनम् ॥६९॥

चित्रान्नं च सदध्यन्नं ^{१९१}अश्विभात्क्रमशो भवेत्।

ग्रहान् गणेश्वरान् विप्रान् तद्विक्पालं च पूजयेत् ॥७०॥

(१८५)व.१-साज्य। (१८६)व.१-काग्निकं, पु.-काम्बिकं।

(१८७)व.२-गोपयो।

(१८८)पु.-तत्सार। (१८९)व.३-षष्टिकम्, व.२-षष्टिका।

(१९०)व.३-चित्रान्नं।

(१९१)क.-अश्विभ्यां।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

हुताशनं तिलैर्हुत्वा नत्वा देवान् गुरुन् द्विजान्।

विप्राशीर्वचनैः^{१९२}र्दृष्टः^{१९३}प्रयायान्मङ्गलस्वनैः॥७१॥

दिगीश्वराकृतिं कृत्वा सुवर्णेन समन्त्रकैः।

तद्वर्णवस्त्रगन्धद्यैरर्चयेत्पृथिवीपतिः॥७२॥

^{१९४}ऐरावतस्थं देवेन्द्रं वज्रपाणिं शचीपतिम्।

^{१९५}स्वर्णवर्णसहस्राक्षं दिव्याभरणभूषितम्॥७३॥

स्वाहाप्रियं मेषसंस्थं षडक्षं^{१९६}स्रुकस्रुवायुधम्।

सप्तजिह्वं सप्त^{१९७}पात्रं रक्तजिह्वं हुताशनम्॥७४॥

दण्डपाणिं लोहिताक्षं सर्वाभरणभूषितम्।

वैवस्वतं महातेजं यमं महिषवाहनम्॥७५॥

(१९२)पु.-र्दृष्टः। (१९३)व.३-प्रययाने।

(१९४)पु.-ऐरावणस्थं।

(१९५)पु.-स्वयं सिंहस्राक्षं।

(१९६)क.-स्रक्।

(१९७)व.३-पाणिं, व.२-बाहुं।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

दीर्घग्रीवापतिं नीलं ^{१९८}निर्ऋतिं नरवाहनम्।

ऊर्ध्वकेशं विरूपाक्षं खड्गचर्मधरं प्रभुम् ॥७६॥

^{१९९}वारुणं कालिकानाथमनर्घ्यमणिभूषितम्।

नागपाशधरं पीतवर्णं मकरवाहनम् ॥७७॥

वायुं कृष्णमृगासीनमञ्जनीपतिमव्ययम्।

दण्डपाणिं शुक्लवर्णं जन्तूनामन्तरात्मकम् ॥७८॥

^{२००}अश्वारूढं कुन्तपाणिं चित्रलेखापतिं प्रभुम्।

धनाधीशं स्वर्णवर्णं यक्षगन्धर्वनायकम् ॥७९॥

गौरीपतिं चन्द्रमौलिं शुद्धस्फटिकसन्निभम्।

पिनाकिनं वृषारूढं सर्वाभरणभूषितम् ॥८०॥

(१९८)पु.-निर्ऋतिर्नरवाहनः।

(१९९)पु.-(पाठभेदः)वारुणं कालिकानाथं मणिभूषातधरं यतः।

वर्णं मकरवाहनं वायुकृष्णमृगासीनं मञ्जनापतिमव्ययम्॥

(२००)पु.-(लोपः) अश्वारूढं।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

२०१ अत्रयाणे स्वयं कार्यं २०२ मपेक्षस्य महीपतेः ।

२०३ कार्यं निर्गमनं २०४ छत्रं २०५ ध्वजोश्चास्त्राक्षतादिभिः ॥८१॥

शतद्वयं च दण्डानं प्रस्थानं शतमेव च ।

२०६ स्वस्थानतो वा दशभिः प्रस्थितो दश एव वा ॥८२॥

२०७ दिनादि दश २०८ पृथ्वीशो २०९ नव चेन्मण्डलेश्वरः ।

सप्तेतरो २१० जनं पञ्च परो २११ वा यदि वा ब्रजेत् ॥८३॥

उत्पातेषु त्रिविधेषु तडिद्गर्जितवृष्टिषु ।

२१२ अकालजेष्वेषु सत्सु तत्त्रिरात्रं तु न ब्रजेत् ॥८४॥

(२०१)व.२-अत्रयानं । (२०२)पु.-मयेक्षम्य । (२०३)पु.-कार्यं ।

(२०४)व.१,क.-छत्र, व.३-तत्र ।

(२०५)क.-यजेः स्वात्राक्षतादिति, व.१-ध्वजाश्चास्त्राक्षतादिभिः ।

(२०६)पु.-स्वबाणतो । (२०७)व.१.३-दिनादीनि दश ।

(२०८)पु.-पृथ्वीशा । (२०९)व.१-नवरो, व.२-नवे चेन् ।

(२१०)व.३-जनः, व.१-जन । (२११)पु.-बाधा, व.१-धा ।

(२१२)व.१.२-अकालजेषु सततं त्रिरात्रं, पु.-अकीलजेष्वेषु सत्सु ।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

शिवा^{२१३}बलाका^{२१४}कुकुरकपोतस्वर्णचक्षु^{२१५}षाः ।

^{२१६}चञ्चुका^{२१७}खरवाराह^{२१८}कूर्मगोधाङ्गिराः शुभाः ॥८५॥

यियासतो वामभागे व्यत्यये^{२१९}गुरु^{२२०}पाच्छुभाः ।

जीवं विनान्यपक्षीणां प्रदक्षिणगतिः^{२२१}शुभा ।

कृष्णं विना चतुष्पात्तु शुभदो वामभाग^{२२२}तः ॥८६॥

(२१३)व.३,पु.,क.-चलाका ।

(११४)पु.,व.३-कुतुरुसेतु, व.१-कुरोरुरलोकाकुकुटो ।

(२१५)व.२.३,पु.,क.-षम् ।

(२१६)व.१-जम्बूकाखरवाराह कुञ्जभगोधाङ्गिरा शुभा ।,

व.२-जम्बूकाखरवाराहदन्दुभगोधाङ्गिरा शुभाः ।

(२१७)व.१.२,पु.-ष । (२१८)व.३,क.-कुड्य ।

(२१९)क.-रुरु । (२२०)व.१-वच्छुभा ।

(२२१)पु.-(लोपः)शुभा । (२२२)व.१.३,क.-गः ।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

कृकलासाहिगोधा तु शशानां कीर्तनं शुभम्।

एषां तु ^{२२३}वेक्षणं ^{२२४}नेष्टमन्यथा कपि-ऋक्षयोः ॥८७॥

पारावतं ^{२२५}तथा छागं बभ्रु ^{२२६}चाषनिरीक्षणम्।

^{२२७}प्रायेण शुभदं त्वेत ^{२२८}द व्यस्तं ^{२२९}सर्वप्रवेश ^{२३०}ने ॥८८॥

कार्यसिद्धिर्भवेद् दृष्टे शवे रोदनवर्जिते।

प्रवेशे तु ^{२३१}प्रविष्टस्य ^{२३२}क्षिप्रान् मृत्युर्न संशयः ॥८९॥

औषधक्लीब ^{२३३}रुधिरं जटिलोन्मत्त ^{२३४}पापकैः।

अभ्यक्ताङ्गार ^{२३५}काष्ठाह्नि ^{२३६}चर्मन्धस्तुषरोगिभिः ॥९०॥

(२२३)व.१.२-नेक्षणं, पु.-तेक्षणं। (२२४)व.१.२-चेष्टं।

(२२५)पु.,क.-बर्हिच्छाग। (२२६)पु.,क.-चाप।

(२२७)व.१-प्रयाणे, व.३-प्रायेणं। (२२८)व.१-द्धस्तं।

(२२९)क.,व.३-सर्वं। (२३०)पु.-नम्।

(२३१)पु.-प्रतिष्ठास्य, व.१-प्रतिष्टस्य। (२३२)पु.-क्षिप्रं।

(२३३)क.-रुधिराव, व.२-रुधिरं। (२३४)व.२,क.-वान्तकैः।

(२३५)व.३-काष्ठाद्धिः, व.१-काष्ठास्थि, क.-काष्ठान्धिः।

(२३६)पु.-चर्मार्धरोगिभिः, व.१-चर्मन्धमुषरोगिभिः

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

तैलकार्पासलवणगुड^{२३७}क्षारतृणोरगैः ।

कषाय^{२३८}कुब्जकपादमुक्त^{२३९}केशबुभुक्षितैः ॥११॥

सनग्नमुण्डै^{२४०}दृष्टैर्यात्रा नैव फलप्रदा ।

यात्रा^{२४१}सिद्धिप्रदानेन निमित्तेन ब्रवीम्यहम् ॥१२॥

भद्रासने^{२४२}भतुरग^{२४३}प्रज्वलाग्निपुराङ्गना ।

गन्धक्षतच्छत्रपुष्पचामरान्दोलिका^{२४४}नृपाः ॥१३॥

^{२४५}फलभक्षेक्षुशस्त्रान्नमध्वाज्यदधिगोवृषः ।

धौतवस्त्रसुरामांस^{२४६-२४७}मत्स्यं स्रग्दर्पणध्वजाः ॥१४॥

(२३७)व.१.२-तक्र। (२३८)व.१.३-कुब्जैक, व.२,क.-कुजैक।

(२३९)क.-केशा। (२४०)व.१.२-दृष्टैस्तु। (२४१)पु.,व.३,क.-नैव।

(२४२)क.-सतुरग, पु.-भानुरङ्ग। (२४३)पु.-प्रज्वलति।

(२४४)व.१.२-नृपः, क.,पु.-नृप।

(२४५)पु.-(अशुद्ध-त्रुटितम्) लक्ष्येत्तु शस्त्रनृत्याद्य..... विगोवृषा।

(२४६)पु.-(लोपः)श्लोकः क्र.९४ड तःश्लोकः क्र.९६अ पर्यन्त।

(२४७)व.१.२,क.-मत्स्यं सादर्पणध्वजाः।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

शृङ्गार^{२४८}रत्नपुण्यस्त्री पूर्णकुम्भोत्स^{२४९}वा द्विजाः।

मृदङ्गं शङ्खपटहभेरीवीणा^{२५०}दिभिः स्वनाः॥१५॥

^{२५१}दृष्ट्वा प्रयाणसमये यायिनां कार्य^{२५२}सिद्धिदाः॥१६॥

^{२५३}यायी विरुद्धशकुनमादौ दृष्ट्वा प्रयत्नतः।

प्राणायामत्रयं कुर्याद् द्वितीये ^{२५४}द्विगुणं चरेत्॥१७॥

^{२५५}तृतीये पुनरावृत्य शान्त्या यायाद् दिनान्तरे।

तृतीये पुनरागम्य ततोऽन्यदिवसे व्रजेत्॥१८॥

नेष्टं क्षुतं सर्वदिक्षु गोक्षुतं निधनप्रदम्।

^{२५६}बालाक्षुतं ^{२५७}निष्फलदं वृद्धपीनसकैश्च यत्॥१९॥

(२४८)व.१-रन्तपुरायस्त्री। (२४९)क.-वो, व.१-व।

(२५०)क.-दिनिः स्वनाम्, व.२-दिनिःस्वनो।

(२५१)व.३-दृष्टः। (२५२)व.१-सिद्धिः, पु.-सिद्धिदा।

(२५३)पु., व.२-यायि। (२५४)पु.-पुनरागमः।

(२५५)पु.-(लोपः)श्लोकः क्र.९८।

(२५६)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-९८क,ड। (२५७)व.३-निःफलदं।

॥ यात्राध्यायः ॥

(अध्यायः ३६)

^{२५८}विद्धेऽपि ^{२५९}विषयं ^{२६०}प्राप्ते राजा ^{२६१}नन्यां गवां स्पृशेत्।

धनं चामरविप्राणां ^{२६२}योद्धान् हन्यांश्च नेतरान् ॥१००॥

^{२६३} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

यात्राध्यायः षट्त्रिंशः ॥ ॥३६॥

(२५८)पु.-(लोपः) विद्धेऽपि। (२५९)क.-विषज, व.१-विषय।

(२६०)पु.-प्राप्तो, व.१-प्राप्तौ। (२६१)व.२-नत्यां, व.३नान्यां।

(२६२)व.१-योद्धा।

(२६३) पु.-॥ इति कश्यपब्रह्मविरचितायां महासंहितायां यात्राध्यायः ॥,

व.१.२-॥ इति कश्यपब्रह्मविरचितायां महासंहितायां यात्राध्यायः
पञ्चत्रिंशत् ॥,

क.-॥ इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां यात्राध्यायः
पञ्चत्रिंशः ॥,

व.३-॥ इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां यात्राध्यायः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ सप्तत्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ प्रवेशाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि प्रवेशं नवसन्ननः ।

सदा सौम्यायने कार्यं न क्वचिदक्षिणायने ॥१॥

शुक्रेज्ययोर्नास्तगयोर्न ^१वृद्धगे न ^२च शैशवे ।

स्थिरवारुणमित्रेन्दु ^३त्वाष्ट्रपौष्णवसुडुषु ॥२॥

^४प्रवेशं श्रीपदं ^५श्रेष्ठं पुष्यर्क्षे मध्यमः स्मृतः ।

अमारिक्ताष्टमीशुक्लप्रतिपद्वर्जिते दिने ॥३॥

^६व्यर्कारवारे पूर्वाहणे चन्द्रताराबलान्विते ।

पञ्चाङ्ग ^७शुद्धिदिवसे नैधनोदयवर्जिते ॥४॥

स्थिरोदयांशके ^८ग्राम्यशुभग्रहयुतेक्षिते ।

दिवाप्रवेशः सम्पत्यै निशि वा मङ्गलप्रदः ॥५॥

(१) पु., व. १. २, क. - वृद्धत्वे । (२) व. १ - (लोपः) च ।

(३) पु., व. १, क. - त्व । (४) क. - प्रवेशे ।

(५) क. - नेष्ट । (६) व. १. २ - यर्कारवारे, पु. - करिवारे ।

(७) पु. - शुद्ध । (८) व. ३ - ग्राम्य ।

॥ प्रवेशाध्यायः ॥

(अध्यायः ३७)

त्रिकोणकेन्द्र^१स्वत्र्यायशुभैः ^{१०}षष्ठ्यायगैः परैः ।

^{११}लग्नान्त्यायाष्टमस्थानवर्जितेन हिमांशुना ॥६॥

जन्मभे जन्मलग्ने वा ताभ्यामुपचयेऽपि वा ।

प्रवेशः पुत्रधनदस्त्वन्यथा दुःखनिःस्वता ॥७॥

^{१२}रम्यं गृहं ^{१३}विशेत्कर्ता विविधैर्मङ्गलस्वनैः ।

^{१४}कृत्वार्कं ^{१५}वाम^{१६}तस्त्वग्रे ^{१७}भृङ्गारं द्विजसत्त^{१८}मः ॥८॥

^{१९}अकपाट^{२०}मनाच्छन्न^{२१}मदत्तबलिभोजनम् ।

मन्दिरं प्रविशेन्नैव विपदामा^{२२}करं हि ^{२३}तत् ॥९॥

^{२४}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

प्रवेशाध्यायः सप्तत्रिंशतिः ॥ ॥ अ-३७ ॥

(९)व.१-स्वग्याय। (१०)व.१-षड्त्रायगैः, पु.-षष्ठ्यायगैः ।

(११)व.१-लग्नात्यष्टाष्टमस्था, व.३-लग्नात्वष्टाष्ट। (१२)क.-रम्य।

(१३)व.१.२-वशेत्कर्ता। (१४)व.१.३, क.-कृत्वार्क। (१५)पु.- (लोपः)वा।

(१६)व.२, क.-वामतस्त्वग्रे। (१७)व.३-शृङ्गार, पु.क.व.२ भृङ्गार।

(१८)व.३-मान्, व.१.२-मम्।

(१९)पु.-अकवाट। (२०)क.-यना। (२१)व.३-अदत्त।

(२२)व.२.३-मालयम्। (२३)पु.-यत्, क.-तम्।

(२४)पु., व.३-॥ इति प्रवेशाध्यायः ॥

व.१.२-॥ इति प्रवेशाध्यायः षड्त्रिंशत् ॥

क.-॥ इति प्रवेशाध्यायः षड्त्रिंशः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ अष्टत्रिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि निर्माणं पुरसङ्घ^१नोः ।

क्षेत्रस्वी^२करणं पूर्वं गन्ध^३वर्णैः ^४रसप्लवैः ॥१॥

मधुपुष्पसुरा^५मांसं गन्धविप्रानुपूर्वकम् ।

सितरक्तहरिद्रा^६भकृष्णं ^७वर्णानुपूर्वतः ॥२॥

^८मधुरं कटुकाषायः तिक्तं विप्रानुपूर्वतः ।

सर्वसम्पत्प्रदं नृणामीशा^९नं प्रागुदक्प्ल^{१०}वम् ॥३॥

अन्यदिक्षु ^{११}प्लवं दुःखं शो^{१२}कनिर्धनहानिदम् ।

^{१३}कृत्वा गतं रत्निमात्रं ^{१४}जलं तत्र प्रपूरयेत् ॥४॥

(१)व.३-नौ। (२)पु.व.१.२-करणे। (३)पु.-वर्ण।

(४)पु.-(अपूर्ण-त्रुटितम्)..रसप्लवैः। (५)व.२,क.-मांस। (६)व.३,पु.-भः।

(७)पु.-वर्णानुपूर्वतः, व.१.२,क.-विप्रवर्णानुपूर्वतः।

(८)क.-(लोपः)श्लोकः क्र.-३अ,ब। (९)व.१.२.३.पु.-न।

(१०)पु.-वान्। (११)पु.-प्लव। (१२)पु.-(लोपः)क। (१३)क.-कर्त्ता।

(१४)पु.,व.१.३,क.-तत्र।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

अधिकेऽ^{१५}त्यन्तवृद्धिः ^{१६}स्याद्धीने हानिः समे समम्।

कर्तुं^{१७}निशादौ तन्मा^{१८}नं कृत्वा ^{१९}तोयं प्रपूरयेत्॥५॥

^{२०}दृष्टप्रातर्जले वृद्धिः ^{२१}समं पङ्के व्रणे क्षयम्।

एवं लक्षणसंयुक्ते क्षेत्रे सम्यक् समीकृते॥६॥

मण्डलं विलिखेच्छङ्कु^{२२}मानं मानद्वयेन वा।

आद्वादशाङ्गुलं शङ्कुं तन्मध्ये स्थापये^{२३}त्ततः॥७॥

^{२४}तच्छायाग्रं यत्र ^{२५}वृत्ते स्पृशे^{२६}त्पूर्वापराह्णयोः।

उभौ बिन्दू तत्र कार्यौ वृत्ते पूर्वापराभिधौ॥८॥

(१५)व.३,क.-त्वन्त। (१६)व.१.२-स्याद्धानौ। (१७)पु.,व.१.२-निशा।

(१८)पु.-नां। (१९)क.-तोये। (२०)व.१.३,क.-दृष्टे।

(२१)व.१,क.-समे। (२२)व.१-(लोपः)मान, व.२मानं।

(२३)व.१.२-तदा। (२४)व.३-तं छायाग्रं, पु.-तत्तु छायाग्रं।

(२५)क.-वृत्तैः।

(२६)व.३-त्सूर्या।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

^{२७}तन्मध्यं तिमिना साध्यं सा रेखा दक्षिणोत्तरा।

तन्मध्य^{२८}तिमिना साध्या रेखा प्राक्पश्चिमाह्वया॥९॥

दिङ्मध्यं तिमिभिः साध्यं ^{२९}सूच्यग्रैर्वि^{३०}दिशस्तथा।

सूत्रैर्विनिर्गते ^{३१}मध्यचतुरस्रं लिखेद् बहिः॥१०॥

षड्वर्गं शोधयेत्तस्मिंश्चतु^{३२}रस्त्रे मनोहरे।

रेखा^{३३}मार्गेण कर्त^{३४}व्या ^{३५}प्राकारमुपलादिभिः॥११॥

आयाममष्टधा कृत्वा द्वारं ज्ञेयं प्रदक्षिणम्।

क्रोधो भीतिर्धनप्राप्तिर्नृपपूजा महद्भनम्॥१२॥

चौर्यं विपुत्रता हानिः प्राच्यां दिशि यथा^{३६}क्रमात्।

बन्धनं निधनं ^{३७}प्रीतिरर्थावाप्तिर्धनागमः॥१३॥

(२७)क.-तन्मध्य। (२८)क.-तिमिरा।

(२९)पु.-(लोपः)सूच्यग्रैर्विदिशस्तथा।

(३०)व.३-दिशश्च वा। (३१)व.१.२.३-मध्याच्च।

(३२)पु.-रस्र। (३३)व.१-मात्रेण। (३४)पु.,व.१.३-व्यां, व.२-व्यं।

(३५)क.-प्राकारा। (३६)पु.-क्रमम्। (३७)व.१-प्रीत्य।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

अरुजत्वं व्याधिभयमधनत्वं च दक्षिणे।

पुत्रहानिः शत्रुवृद्धिर्लक्ष्मीप्राप्तिर्धनागमः ॥१४॥

३८ धान्यप्राप्तिरसौभाग्यं ३९ दुःख शोकश्च पश्चिमे।

हानिः स्त्रीदूषणं निःस्वं बहुधान्यधनागमः।

सम्पद्वृद्धिर्महाभीतिर्व्याधिर्धनपतेर्दिशि ॥१५॥

४० विस्ताराद् द्विगुणोत्सेधं ४१ द्वारमेवं गृहादिषु ४२

प्राकारा ४३ न्तः क्षितिं कुर्यादेकाशीतिपदं ४४ शुभम् ॥१६॥

मध्ये नवपदं ४५ ब्रह्मा ४६ स्थानं तन्निधनप्रदम्।

पिशाचान्ताः प्रकारस्य समीपान्ताः समं ततः ॥१७॥

(३८)व.२-धन्य। (३९)व.३.क.-दुःखं।

(४०)व.१.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-१६व-ड। (४१)क.-द्वारानेव।

(४२)क.-सः पश्चाद् श्लोकः क्र.-१८क,ड लिखतम्। (४३)व.३-च।

(४४)व.१.२-भवेत्, व.३,क.-समम्। (४५)व.१.३-ब्रह्म।

(४६)व.१,पु.-स्थानत्य, व.२-स्थानत्वं।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

द्वारस्य पश्चिमे ^{४७}याम्ये कपाटं स्थापयेद्दिशि।

द्वात्रिंशदंशा ^{४८}निर्माणा दुःखशोकभयप्रदाः ॥१८॥

गृहारम्भेषु ^{४९}शेषांशाः पुत्रपौत्रधनप्रदाः।

स्वे स्वे निवेशनेऽ^{५०}प्येवमेतत्सर्वं विचिन्तयेत् ॥१९॥

पितृद्वयान्त्यमूलार्क^{५१}वर्जितेर्क्षे च यत्कृतम्।

भौमेन सहिते^{५२}ष्वेषु गृहं तदह्यतेऽग्निना ॥२०॥

चन्द्रेऽर्के वाग्नि^{५३}नक्षत्रे संस्थे निर्माणमन्दिरम्।

अग्निना दह्यते क्षिप्रं प्रवेशभवनं तथा ॥२१॥

यत्कृतं ^{५४}शनिसंयुक्ते मैत्रेन्द्रानिलयाम्य^{५५}भे।

अजपादद्वये सद्य गृह्यते यक्षराक्षसैः ॥२२॥

(४७)व.२-(लोपः) याम्येकपाटं स्थापयेद्दिशि।

(४८)व.१.२,क.-निर्माण।

(४९)व.३-शेषांशः। (५०)व.१,क.-ष्वेव।

(५१)व.३.पु.-वह्निज्यर्क्षे। (५२)व.१-ष्टेषु।

(५३)व.१.२-नक्षत्रसंस्थिते। (५४)पु.-सति। (५५)व.२-भम्।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

ग्रहोऽन्यवर्गगोऽप्ये^{५६}कः स्वसप्तस्थोऽन्यहस्तगम्।

करोति तत्कृतं गेहं वर्णेशो यदि दुर्ब^{५७}लम्॥२३॥

शत्रुनीचगते जीवे शुक्रे वा यदि वा बुधे।

शशाङ्के वा कृतं गेहमतिनिःस्वप्रदं सदा॥२४॥

उत्तरात्रयसार्पेषु धातृ^{५८}श्रुतिजलोडुषु।

^{५९}गुरुणा सहितेष्वेषु ^{६०}कृतं गृहं श्रिया युतम्॥२५॥

द्विदेवादिति^{६१}वागीश^{६२}रुद्रत्वष्ट्रवसुडुषु।

शुक्रेण ^{६३}सहितस्तेषु कृतं गेहं सुखप्रदम्॥२६॥

जीवे भृगौ वा सौम्ये वा गृहनिर्माणलग्नगे।

तस्मिन्वर्गे कृतं गेहं कर्तुरिष्टार्थसिद्धिदम्॥२७॥

(५६)व.३,पु.,क.-क। (५७)व.१-लः। (५८)पु.-(लोपः)श्रुति।

(५९)व.३-(लोपः)श्लोकः क्र.-२६।

(६०)क.-(समाक्षर लोपः)श्लोकः क्र.-२६ब तः श्लोकः क्र-२७अ।

(६१)पु.-वालीश। (६२)व.१-नुद्र।

(६३)व.१-सहितेष्वे।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

स्वोच्चगे लग्नगे जीवे शुक्रे वा यदि वा बुधे।

तस्मिन् लग्ने कृतं गेहं धनधान्यसुखप्रदम् ॥२८॥

यत्रैकादशगे ^{६४}चन्द्रे भानौ वा यदि वा शुभे।

अशत्रुनीच^{६५}गे राशौ ^{६६}चेत्तद्गृहं भूरि धान्यदम् ॥२९॥

अशत्रुनीचराशिस्थे धनकेन्द्रगते शुभे।

सदा लाभप्रदं गेहमुच्चस्थे भूरि लाभदम् ॥३०॥

शुभद्वये त्रये वापि यस्मिन् लग्नगते कृतम्।

^{६७}सुस्थिरं तद्गृहं भूरि पुत्रपौत्रप्रवर्धनम् ॥३१॥

गृहारम्भः सदा ^{६८}कार्यो स्थिरराशिगते रवौ।

चरराशिगते वापि न कार्यं द्विस्वभावगे ॥३२॥

माघफाल्गुनवैशाखज्येष्ठश्रावणकार्तिकाः।

ससौम्या गृहनिर्माणे धनधान्यसुखप्रदाः ॥३३॥

(६४)क.-(अधिकम्) वा। (६५)क.-राशौ च, व.२-राशौ चेत्।

(६६)क.-तद् गृहं।

(६७)क.-(लोपः)श्लोकः क्र.-३२ तः ३८अ,ब पर्यन्तम्।

(६८)व.३-कार्यः।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

६९ अकारादिषु वर्गेषु दिक्षु प्रागादिषु क्रमात्।

गृध्रमार्जारसिंह^{७०}श्वासर्पाखुगजशाशकाः॥३४॥

दिग्वर्गाणामियं^{७१} योनिः पञ्चमो रिपुवर्गतः॥३५॥

साध्यवर्गं पुरः स्थाप्य साधकस्य तु पृष्ठतः।

अष्टभिर्विभजैच्छेषं साधकस्य धनं स्मृतम्॥३६॥

व्यत्ययादागतं^{७२} लब्धमृणमल्पधनाच्छुभम्।

गृहस्या^{७३}यामगुणितं विस्तारं^{७४} तत्पदं भवेत्॥३७॥

^{७५}यत्तस्माद् धनमृणायर्क्षे^{७६} वारांशस्थे यथा गताः।

वसुरामाङ्कमातङ्गनवर्तुगुणिता^{७७} त्पदम्॥३८॥

(६९)व.३-प्राकारादिषु। (७०)व.३-श्च।

(७१)पु.-ययो। (७२)पु.,व.२.३-लब्ध्वा।

(७३)पु.,व.१-यागुणितं। (७४)व.१-(अधिकम्)त।

(७५)व.३-(लोपः)श्लोकः क्र.-३८।

(७६)व.१-वारेशस्था। (७७)व.१-त्पदात्।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

भानु^{७८}ष(ष्ठा)ष्ट^{७९}ऋक्षादिनवभक्ताश्च शेषतः ।

^{८०}वृद्धयै धनादिकं गेहं निर्धनाय ^{८१}ऋणाधिकम् ॥३९॥

श्रीप्रदो विषमायः स्यात्समायो दुःखशोकदः ।

दत्ते दुःखं तृतीयर्क्षं पञ्चम^{८३}र्क्षं ^{८४}यशः क्षयम् ॥४०॥

आयुःक्षयं ^{८५}सप्तमर्क्षे कर्तृ^{८६}भाग्यादि^{८७}सप्तभम् ।

षष्ठाष्टकं नैधनदं त्रिको^{८८}णास्त्वनपत्य^{८९}दम् ॥४१॥

निस्त्वं द्विर्द्वाद^{९०}शे शेषा ^{९१}राशयो ^{९२}भोग्यभाग्य^{९३}दाः ।

सूर्या^{९४}रवारवंशा^{९५}श्च हुताशन^{९६}भयप्रदाः ॥४२॥

(७८)व.१,क.-वस्व, व.२-स्वत्र्या। (७९)व.१.२,क.-ऋक्षाद्रि।

(८०)व.१-वृद्धौ। (८१)पु.-धनाधिकम्।

(८२)पु.-नृपायर्क्षं। (८३)व.३-र्क्षे, क.-र्क्षं।

(८४)क.-वर्चसोक्षयम्, व.३-यशोजयम्। (८५)व.१-सप्तमर्क्षं।

(८६)व.१-भाग्य। (८७)व.२,क.-सप्तभम्। (८८)व.३-णं। (८९)पु.-दः।

(९०)व.१-श। (९१)क.-रंशयो। (९२)व.३-भोग। (९३)पु.-दा।

(९४)व.२-स्यशिवंशत्रु, पु.- (लोपः)रवा। (९५)पु.-स्व। (९६)पु.-भवप्रदा।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

१७ शेषग्रहाणां १८ वारांशाः कर्तुरिष्टार्थं १९ सिद्धिदाः १००

त्रिषु त्रिषु च मासेषु नभस्यादिषु च क्रमात् ॥४३॥

प्रागादि १०१ का शिरा वामपार्श्वशायी प्रदक्षिणम्।

गृहात्मको वास्तुपुरुष १०२ त्रिकोणे १०३ स्वेदसम्भवः ॥४४॥

चरवास्तु १०४ चरत्येवमर्चनीयो गृहाधिपैः।

यद्विड्मुखो वास्तुपुरुष १०५ स्तन्मुखं सदनं शुभम् ॥४५॥

प्रतिकूलमुखं सद्य दुःखशोकभयप्रदम्।

१०६ चतुर्दिश्यादि १०७ शालानामेष दोषो न विद्यते ॥४६॥

(१७)पु.-शेष। (१८)पु.-वारांशा। (१९)पु.,व.२-सिद्धिदा।

(१००)(इतः पर्यन्त श्लोकः संख्या)पु.-१२००, व.३-११००।

(१०१)व.३-कुशिरा, पु.-(त्रुटितम्-लोपः)....रा। (१०२)पु.-त्रिकोणे।

(१०३)व.१.२-(अधिकम्)ऽत्र। (१०४)व.२-चरर्क्षेव।

(१०५)व.१.२,क.-स्त। (१०६)व.२.३,पु.,क.-द्वित्र्यादि।

(१०७)व.१-शाशालाना, पु.-(त्रुम्भि-लोपः)...शा।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

रत्नधान्य^{१०८}स्वर्णयुताः पुण्योदकयुताः शुभाः ।

गृहमध्यं हस्तमात्रं गर्भन्यासं यदि न्यसेत् ॥४७॥

वास्तवायाम^{१०९}दलं नाभिस्तस्मादादित्रयङ्गुलम् ।

कुक्षिस्तस्मिन्त्रयसे^{११०}च्छङ्कुं पुत्रपौत्रविवर्धनम् ॥४८॥

विप्राणां शङ्कुमानं ^{१११}तु विंशतिद्वयसम्मितम् ।

त्रयोविं^{११२}शं क्षत्रियाणामङ्गुलानां च षोडशम् ॥४९॥

वैश्यानां द्वादशोऽन्येषां गन्धपुष्पाद्यलङ्कृतम् ।

रक्तचन्दनबिल्वाम्रखदिरार्जुनवैणवम् ॥५०॥

नीपकारञ्जकुटज^{११३}सानिम्बकततदुद्भवम् ।

महापत्रं युग्मपत्रं ^{११४}गौरवत्वक्^{११५}सारका^{११६}यजम् ॥५१॥

(१०८)पु.-स्ववर्णा। (१०९)व.३-दलं। (११०)व.१.२,क.-च्छङ्कु।

(१११)व.१-चतु। (११२)व.३-शः। (११३)व.३-सा निम्बक कुतनूहम्।

(११४)क.-गौरवत्वक्। (११५)व.२-नारकी, व.३-सारकी।

(११६)व.३-युजम्, व.२-यजाम्, क.-यजक।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

त्रिधा शङ्कु^{११७} विभज्याद्यं चतुरस्रं द्वितीयकम्।

अष्टा^{११८} श्रकं तृतीयांश^{११९} मनस्रं त्वव्रणमृजुम् ॥५२॥

एवंलक्षण^{१२०} संयुक्तं शङ्कुः^{१२१} कल्प्यः शुभे दिने।

^{१२२} षड्वर्गशुद्धिसूत्रेण सूत्रिते धरणीतले ॥५३॥

मृदुस्थिरक्षिप्रभेषु रिक्तामावर्जिते दिने।

व्यर्कारवारलग्नेषु क्रूरे चाष्टमवर्जिते ॥५४॥

न नैधनोदये कार्य^{१२३} मष्टमे शुद्धिसंयुते।

स्थिरलग्ने स्थिरांशे च स्थापयेच्छङ्कुमुत्तमम् ॥५५॥

पुण्याहघोषैर्वादि^{१२४} त्रैविप्राशीर्वचनैः सह।

त्रिकोणकेन्द्र^{१२५} स्वात्र्याय शुभैः षड्त्र्यायगैः परैः।

अलग्नान्त्यारिचन्द्रेण ग्रहज्ञार्चनपूर्वकम् ॥५६॥

(११७) पु.-भज्याद्यं। (११८) पु.-श्रकं। (११९) पु.-मनस्रं।

(१२०) क.-संयुक्तं। (१२१) व.१.२, क., पु.-कल्पः।

(१२२) व.१.२-(लोपः)श्लोकः क्र.५३क, ड एवं श्लोकः क्र.५४अ, ब।

(१२३) क.-षष्टमं, व.२-चाष्टमे। (१२४) पु.-त्रो विप्रा। (१२५) व.१-स्वात्र्याय।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

१२६ एकशाला द्वित्रिशाला चतुः सप्तदशाह्वया।

अलिन्दभेदैः षट्^{१२७}शाला ^{१२८}प्रत्येकं दश षड्विधाः॥५७॥

ध्रुवं ^{१२९}धान्यं जयं नन्दं खरं ^{१३०}कान्तं मनोरमम्।

सुमुखं दुर्मुखं क्रूरं ^{१३१}शत्रुस्वर्णप्रदं क्षयम्॥५८॥

^{१३२}आक्रन्दं विपुलाख्यं च षोडशं विजयाह्वयम्।

एवं ^{१३३}गृहाः पुण्य^{१३४}वंशस्तेषां प्रस्तारमुच्यते॥५९॥

^{१३५}गुरोरधो लघु स्था^{१३६}प्य पुरस्तादूर्ध्व^{१३७}वन्यसेत्।

गुरुभिः पूरयेत्पश्चात्सर्व^{१३८}लब्धविधौ विधिः॥६०॥

कार्या लघुपदे ^{१३९}विद्याद् गृहद्वारात्प्रदक्षिणम्।

मुखादिदिक्ष्वलिन्देषु गृहभेदास्तु षोडश॥६१॥

(१२६)व.३-एका। (१२७)पु.-शालं। (१२८)व.१.२-प्रत्येके।

(१२९)व.१.२-धान्यं। (१३०)व.२-काष्ठं। (१३१)क.-शत्रुं।

(१३२)व.१.२-आक्रन्द। (१३३)पु.-ग्रहा।

(१३४)व.३-वन्तः, व.१.२-वनतस्।

(१३५)पु.-गुरुरोधो। (१३६)व.३-प्यः। (१३७)व.१-तं न्यसेत्।

(१३८)क.-लग्नवधिर्विधिः, व.१.२.३-लब्धं वधिर्विधिः।

(१३९)व.३-विन्द्यादृह।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

चतुःशाला चतुर्द्वा^{१४०}रा सर्वतोभद्रसंज्ञि^{१४१}ता।

धात्रीपतीनामन्येषां पुत्रायुर्धनधान्यदा॥६२॥

पश्चिमद्वाररहिता नन्दावर्ताह्वया च सा।

आयुरारोग्यमैश्व^{१४२}र्यं पुत्रसौभाग्यवृद्धिदा॥६३॥

दक्षिणद्वाररहिता वर्धमाना धनप्र^{१४३}दा॥६४॥

^{१४५}प्राग्द्वाररहिता स्वस्तिकाख्या पुत्रधनप्र^{१४४}दा।

उत्तरद्वाररहिता ^{१४६}रुचकायुर्धनप्र^{१४७}दा॥६५॥

सौम्यशालाविहीना सा त्रिशाला बुद्धिवर्धना।

क्षेमरोग्यकरा राज्ञां पुत्रपौत्रधनप्रदा॥६६॥

(१४०)व.३-द्वाराः। (१४१)व.३-ताः।

(१४२)व.१-र्ये। (१४३)व.३-दाः।

(१४४)व.३-दाः।

(१४५)व.१.२-(समाक्षर लोपः)श्लोकः क्र.६५क तः ६६ड।

(१४६)व.१,क.,पु.-तुम्बक।

(१४७)व.३-दाः।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

नाम्ना जयेति सैवेयं त्रिषु लोकेषु विश्रुता।

^{१४८}पूर्वशालाविहीना सा त्रिशाला ^{१४९}तु मनोरमा ॥६७॥

नक्षत्रपदसंज्ञा सा भयशोकविनाशदा।

याम्यशाला विहीना सा ^{१५०}त्रिशाला ^{१५१}वृद्धि^{१५२}संज्ञका ॥६८॥

कुलक्षयकरी सैव दृष्ट्वा सूर्यं विलोकयेत्।

प्रत्यक्शालाविहीना सा त्रिशाला क्षतसंज्ञिता ॥६९॥

बहुव्ययकरी सैव पुत्रायुः श्रीविनाशदा।

याम्यापरा द्विशाला सा ^{१५३}धनायुष्यसुतप्रदा ॥७०॥

(१४८)व.३(समाक्षर लोपः) श्लोकः क्र.६७क तः श्लोकः क्र.६८ड पर्यन्तम्।

(१४९)क.-त्र।

(१५०)व.१.२-(समाक्षर लोपः)श्लोकः क्र.६८ड तः श्लोकः क्र. ६९क
पर्यन्तम्।

(१५१)व.३,क.-चुल्लि। (१५२)व.३-संज्ञिताः।

(१५३)व.३-सुतायुष्य सुतप्रदा, पु.,व.२-सुतायुष्यसुतप्रदा।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

१५४ कुलक्षयकरी सैव द्विशाला पश्चिमोत्तरा।

१५५ उदक्पूर्वद्विशाला सा वह्निव्याधिभयप्रदा ॥७१॥

पूर्वयाम्यद्विशाला सा कर्तृमृत्युप्रदा तथा।

तस्मात्परीक्ष्य कार्याणि गृहाणि नृपसत्तमैः ॥७२॥

प्राच्यां दिशि स्नानगृहमाग्नेयां पचनालयम्।

१५६ शयनं याम्यदिग्भागे नैर्ऋत्यां १५७ वस्त्रमन्दिरम् ॥७३॥

प्रतीच्यां भोजनगृहं वायुभागे गवां गृहम्।

भाण्डारसदनं सौम्ये त्वीशान्यां देवतालम् ॥७४॥

(१५४)पु.-(लोपः) कुलक्षयकरी सैव द्विशाला पश्चिमोत्तरा ॥

(१५५)व.३-(पाठान्तरम्)

उदक्सर्वविशाला सा सुखायुष्यसुतप्रदा।

सूर्ययाम्य द्विशाला सा कर्तृमृत्युप्रदा तथा ॥७१॥

(१५६)व.२-(असमान श्लोकः क्रमः) श्लोकः क्र.७५ पश्चाद्

श्लोकः क्र.७३ एवं श्लोकः क्र.७४अब ...।

(१५७)क.-शस्त्र।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

इन्द्राग्न्यो^{१५८}र्वर्धनं गेहं ^{१५९}यमाग्न्योर्धृतमन्दिरम्।

पुरीषत्यागसदनं ^{१६०}मध्ये राक्षसकालयोः ॥७५॥

विद्यागृहं जलाधीशनिर्ऋत्योर्मध्यमे ततः।

^{१६१}रोदनं सदनं ^{१६२}तूनं जलाधीशसमीरयोः ॥७६॥

^{१६३}कामोपभोगसदनं मध्ये वायुकुबेरयोः।

नवरत्नालयं मध्ये कुबेरेश्वरयोस्ततः ॥७७॥

ईशेन्द्रयोर्धान्यगृहं सर्वे चैव ध्वजोद्भवाः।

एतान्येतानि कार्याणि स्वस्वायेषु स्वदिक्ष्वपि ॥७८॥

(१५८)व.३-बन्धन गृहं। (१५९)व.३-याम्याग्न्योर्।

(१६०)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.७५ब तः श्लोकः क्र.७५ड,

व.१-(श्लोकः क्रमः भिन्नता)श्लोकः क्र.७५अ पश्चाद् श्लोकः क्र.७३

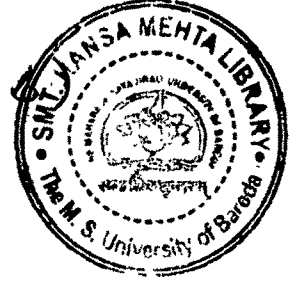
एवं श्लोकः क्र.७४अब विद्यते।

(१६१)व.१.२-सदनं। (१६२)व.१.२-तूनं, व.३-ज्ञेयं, क.-तत्र।

(१६३)पु.-कर्मोपभागविशन्त।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥

(अध्यायः ३)

ध्वजो धूम्रोऽथ ^{१६४}सिंहाश्च वृषगर्दभकुञ्जराः ।

ध्वाङ्क्षक्रमेण इत्यष्टावा ^{१६५}याः प्रागादितः क्रमात् ॥७९॥

ध्वजः ^{१६६}कार्यो सिंहदिशि तौ ^{१६७}गजे ते ^{१६८}वृषाह्वये ।

नाश्रितो वृषभोऽन्यत्र ध्वजः सर्वत्र शोभ ^{१६९}नः ।

गृहोपरि गृहादीनामेवं सर्वं परीक्षयेत् ॥८०॥

जल ^{१७०}स्त्रावं चाष्टमिदं गृहाणां क्रमशस्तथा ।

पञ्चालमानं वैदेहं तृतीयं कौरवाह्व ^{१७१}यम् ॥८१॥

विजयं मागधं ^{१७२}शूरसेनं गान्धरसंज्ञकम् ।

^{१७३}आवन्तिकं त्वष्टमाख्यं तत्स्वरूपाण्यथोच्यते ॥८२॥

(१६४) व.१, व.२-सिंहाश्वा, व.३-सिंहाश्च । (१६५) व.३-याः ।

(१६६) व.२-कार्योऽत्र । (१६७) पु.-तौ गतेन्ते ।

(१६८) पु.-वृषद्वये । (१६९) व.१.२-नम् । (१७०) पु.-श्रीव ।

(१७१) व.२-यः । (१७२) व.२-सौरसेन, व.१-सूरसेनं, पु.घोरं चैव ।

(१७३) व.३-अवन्ति ।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

विस्तारोच्छ्रितस्तस्य चतुर्भाग^{१७४}गतस्य च।

पञ्चालमङ्गु^{१७५}लद्वाभ्यां द्वाभ्यां वृद्ध्या चराणि च॥८३॥

वैदेहादीनि नामानि भवन्त्यत्र यथा^{१७७}क्रमम्।

पाञ्चालं सर्ववर्णानां जल^{१७८}प्लावं शुभप्रदम्॥८४॥

आवन्तिमानं विप्राणां गान्धारं क्षत्रियस्य च।

^{१७९}कौरवमानं वैश्यानां द्विजा^{१८०}दीनां यथोत्त^{१८१}रम्॥८५॥

द्वित्रिभूमिक^{१८२}वेश्मानं जल^{१८३}स्रावं यथोचितम्।

गजो^{१८४}ष्टमन्दिरं कार्यं ध्वजायेऽप्यथवा गजे॥८६॥

ध्वजायवृषभाये वा तुरङ्गपशुमन्दिरम्।

^{१८५}शय्या^{१८६}मन्त्रासनद्वारे वृषसिंहध्वजाः शुभाः॥८७॥

(१७४)व.३,क.-युतस्य च। (१७५)पु.-ली। (१७६)पु.-द्विरावृत्या।

(१७७)व.३,क.-मात्। (१७८)व.१.२-स्रावं।

(१७९)पु.-कौजन्यमानं। (१८०)व.२,क.-तीनां। (१८१)व.१.३,पु.-राम्।

(१८२)व.३-वेश्मानां, व.१.२-वेश्मानि। (१८३)पु.-श्रावं।

(१८४)पु.-च्छ्र। (१८५)व.३-वाप्या। (१८६)व.२.३,क.-मात्रा।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

प्लक्षौदुम्बरनिम्बाक्ष^{१८७} चूतस्तुहिविभीत^{१८८}काः ।

कण्टका निन्दिताः सर्वे बदरी खदिरं विना ॥८८॥

वटाश्वत्थकपित्था^{१८९} ख्या^{१९०} तित्तिणीकतृणद्रुमाः ।

अगस्तिशिगुपालाशदग्धवृक्षाश्च निन्दिताः ॥८९॥

करञ्जेरण्डनिर्गुण्डि^{१९१} गृहशल्याश्च निन्दिताः ।

स्वगृहात्पश्चिमे याम्ये पितुः साग्रजमन्दिरम् ॥९०॥

गृहाधारा गृहस्तम्भाः ^{१९२}समाः ^{१९३}कार्या ^{१९४}च नासमाः ।

नात्युच्छ्रितं नातिनीचं कुड्योत्सेधं यथारुचि ॥९१॥

(१८७)व.१.२,क.-मात। (१८८)व.३-कः ।

(१८९)व.१-ख्य। (१९०)क.-तित्रीणिक।

(१९१)व.३,पु.-गुह।

(१९२)व.१.२-ज्ञेया, व.३,क.-धमा।

(१९३)व.३,क.-काय, व.१-समा।

(१९४)व.१-शस्ता च नासमा।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

भित्तिः पक्वे^{१९५}ष्टकाभिर्वा दारुणाप्यथवा मृदा।

कार्या चित्र^{१९६}पदै^{१९७}र्वाऽपि^{१९८}तृणैः पत्रैश्च^{१९९}न क्वचित्॥१२॥

ऐश्वर्यं पुत्रहानिः स्त्रीनाशश्च निधनं भवेत्।

सम्पच्छत्रु^{२००}भयं सौख्यं^{२०१}पुष्टिं प्रागादितः क्रमात्।

^{२०२}कूपे कृते मध्यमे तु धनहानिश्च वास्तुनः॥१३॥

पुंनागाशोकतिलकशमी^{२०३}बकुल^{२०४}चम्पकाः।

^{२०५}दाडिमा^{२०६}पिप्पली^{२०७}द्राक्षापिचुमन्दाजयामुरा॥१४॥

(१९५)व.१-ष्टिका। (१९६)व.२-पदैः, पु.-पदैः। (१९७)पु.-कार्या।

(१९८)व.१.२-त्रिणैः। (१९९)पु.-(लोपः)न। (२००)व.३-क्षयं।

(२०१)व.१.२.,क.,पु.-पुष्टि। (२०२)पु.,क.-कपे।

(२०३)पु.व.२-च कुल।

(२०४) पु.,व.३-पञ्चकाः। (२०५)व.१.२,क.-दाडिमी।

(२०६)पु.-कपिला, व.१.२पिप्पला।

(२०७)क.-द्राक्षीपिचमन्दा।

॥ वास्तुलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ३८)

२०८ बन्धूकपूगपनससरोजगृहमल्लिका ।

२०९ मल्लिकापाटलीजातीनारिकेरा^{२१०}स्तृणद्रुमाः ॥ १५ ॥

एते गृहाङ्गणे वृक्षाः सर्वदा मङ्गलप्रदाः ॥ १६ ॥

प्लक्षकर्कन्धुवृक्षौ द्वौ गृहस्योत्तरतः शुभौ ।

न्यग्रोधोदुम्बरोऽश्वत्थो^{२११}गृहप्रागादितः शुभोः ॥ १७ ॥

२१२ ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

वास्तुलक्षणाध्यायोऽष्टत्रिंशः ॥ ॥ अ-३८ ॥

(२०८) व. ३-बन्धकं ।

(२०९) पु.-(त्रुटितम्-लोपः) पाटली.....जाति ।

(२१०) व. ३-स्तृणा ।

(२११) व. १-गृहेभागा ।

(२१२) पु., व. ३, क.- ॥ इति वास्तुलक्षणाध्यायः ॥,

व. १. २- ॥ इति वास्तुलक्षणाध्यायः सप्तविंशतिः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकोनचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ वास्तुपूजाध्यायः ॥

वास्तुपूजाक्रमं वक्ष्ये नववेशमप्रवेशने।

रेखा लिखेद्धस्तमात्रा दशपूर्वा दशोत्तरा^१॥१॥

गृहमध्ये तण्डुलोपर्येकाशीतिपदं भवेत्।

चत्वारिंशद्^२ सुरान् वक्ष्यमाणान्पञ्चाधिकान्^३ न्यसेत्॥२॥

द्वात्रिंशद् बाह्यतः पूज्या^४श्चान्तरास्तु त्रयोदश।

वक्ष्यामि तेषां स्थानानि नामानि च यथाक्रमात्॥३॥

ईशानकोणतो बाह्ये द्वात्रिंशदमरा अमी।

हिरण्यरेताः पर्जन्यो जयन्तः कुलिशायुधः॥४॥

^५रविः सत्यो ^६भृशा^७काशौ ^८वायुपूषा च ^९रैवतः।

गृहक्षतः पितृपतिर्गन्धर्वो^{१०} भृङ्गराजकाः॥५॥

(१) व.१-राः। (२) पु.-(लोपः)सुरान्। (३) पु.-(अधिकम्)सुरान्।

(४) व.१, क.-चोत्तरा, पु.-श्चेत्तरा। (५) व.३-रविसत्या।

(६) पु.-भगा, व.३, क.-भृशौ। (७) व.१-काशा, व.२, क.-काशौ।

(८) व.२-वायुः। (९) व.१, पु.-दैवतः। (१०) पु., व.१.२-भृगनाधिशः।

॥ वास्तुपूजाध्यायः ॥ (अध्यायः ३९)

११मृगः पितृगणाधीशस्ततो दौवारिकाह्वयः।

सुग्रीवः पुष्पदन्तश्च जलाधी^{१२}शो निशाचरः॥६॥

१३शोषः पापश्च १४रोगश्च सर्पमुख्योऽथ दानवः।

सोमः सर्पाश्चादितिश्च द्वात्रिंशदमरा १५अमी॥७॥

ईशान^{१६}दिविकोणस्थाश्चत्वारस्तत्समीपगाः।

१७आपः सावित्रसंज्ञाश्च जयो रुद्रस्तथैव च॥८॥

मध्ये नव^{१८}पदे ब्रह्मा तस्याष्टौ च समीपगाः।

प्रागाद्येकान्तरा १९देवाः परितो ब्रह्मणः स्मृताः॥९॥

अर्यमा सविता चैव विवस्वान् विबुधाधिपः।

२०मित्रोऽथ राजयक्ष्मा च तथा पृथ्वीधरः क्रमात्॥१०॥

(११)व.१,क.-यमः। (१२)पु.-शस्तथा सुराः।

(१३)पु.-शेषः, क.-शोकः। (१४)व.३-(लोपः)रोगश्च।

(१५)व.३-दितिः, व.१.२,क.-इति। (१६)व.३-दित्रि।

(१७)व.२,पु.-अपः। (१८)व.१.३,क.-पदो।

(१९)व.३-देया, पु.-देव्या। (२०)व.१-महीशरो जयःक्ष्मा च।

॥ वास्तुपूजाध्यायः ॥ (अध्यायः ३९)

आपवत्सोऽष्टमः पञ्च^{२१}चत्वारिंशत्सुरा अमी।

^{२२}आपश्चैवापवत्सश्च पर्जन्योऽग्निदितिस्तथा॥११॥

पदिकानां च वर्गोऽय^{२३}मेवं कोणेषु सर्वतः।

तन्मध्ये तु बहिर्विंशा द्विपदास्तेषु सर्व^{२४}तः॥१२॥

अर्यमा च विवस्वांश्च मित्रः पृथ्वीधरः क्रमात्।

ब्रह्मणः परितो दिक्षु चत्वारस्त्रिपदाः स्मृताः॥१३॥

ब्रह्माणं च तथैकद्वित्रिपदानर्चयेत्सुरान्।

वास्तुभ्यो वास्तुमन्त्रेण गन्धदूर्वाक्षतादिभिः॥१४॥

तत्तन्मन्त्रेण वा शुक्लवस्त्रयुग्मं प्रदापयेत्।

अपूपैर्भूरि नैवेद्यं वाद्यैः सह समर्पयेत्॥१५॥

(२१)व.१-द्वाविंशस्तु, क.-द्वाविंशति।

(२२)क.-आवन्त्योऽ।

(२३)व.३-एवं।

(२४)व.३,क.-दा।

॥ वास्तुपूजाध्यायः ॥ (अध्यायः ३९)

दत्त्वा पुष्पाञ्जलिं ^{२५}कर्ता प्रार्थयेद्वास्तुपुरुषम् ॥१६॥

वास्तुपुरुष नमस्तेऽस्तु भूशैयाभिरत प्रभो।

मद्गृहं धनधान्यादिसमृद्धं कुरु सर्वदा ॥१७॥

इति प्रार्थ्यं ततो ^{२६}दद्याद्^{२७}र्चयित्वा ^{२८}च दक्षि^{२९}णाम्।

विप्रेभ्यो ^{३०}भोजनं दद्यात् ^{३१}सर्वं भुञ्जीत बन्धुभिः ॥१८॥

एवं यः कुरुते सम्यग्वास्तु^{३२}पूजां प्रयत्नतः।

आरोग्यायुःपुत्रपौत्रधनादीनि लभेन्नरः ॥१९॥

वास्तुपूजामकृत्वा यः प्रविशेन्नवमन्दिरम्।

^{३३}रोगान्नानाविधान्क्लेशा^{३४}नश्नुते सर्वसङ्कटान् ॥२०॥

^{३५}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

वास्तुपूजाध्याय ऊनचत्वारिंशः ॥ ॥ ३९ ॥

(२५)व.१-दत्त्वा। (२६)व.३,पु.-दत्त्वा। (२७)पु.-(लोपः)द।

(२८)व.१.२,क.-प्र। (२९)पु.-णम्। (३०)क.-दक्षिणाम्।

(३१)व.१.२,क.-स्वयं। (३२)पु.-पूजा।

(३३)क.-रोगार्तानाविधान्, व.३-रोगानानाविधान्, व.१.२-रोगाश्च विविधान्।

(३४)पु.,व.१.२ नश्नुते, क.-नाशयेत्।

(३५)पु.,क.,व.१.२.३-॥ इति पूजाध्यायोऽष्टत्रिंशत् ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ चत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ राजाभिषेकाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि भूपानामभिषेचनम्।

सौम्येऽयने सिते जीवे नास्तगे न च वृद्धगे॥१॥

स्वजन्मराशिगे लग्ने तदंशेऽंशे बलान्विते।

पटुबन्धनलग्नेशे तदंशेऽंशे च नास्तगे॥२॥

सुहृत्त्रिकोणस्वक्षेत्रतुङ्गसंस्था ग्रहा यदि।

यस्याभिषेके कुर्वन्ति स्थिरं कीर्तिं श्रियं सुखम्॥३॥

अस्तगा नीचगाः शत्रुक्षेत्रस्थाश्चापराजिताः।

अनर्थकलहव्याधिभीतिदुःखपराजयम्॥४॥

उत्तरात्रयमैत्रेन्द्रधातृचन्द्रकरोडुषु।

सश्रुत्यश्विज्यपौष्णेषु कुर्याद्राजाभिषेचनम्॥५॥

(१)व.१-वा। (२)क.-कं। (३)व.१-स्थिरां।

(४)व.३-अस्तगाः। (५)पु.-तः। (६)व.१.२-यः।

(७)व.३-सश्रुतिज्यपौष्णेषु, व.१-संश्रुत्यस्वाज्यपौष्णेषु, पु.-सश्रुत्यश्विपौष्णेषु।

॥ राजाभिषेकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४०)

अरिक्तदिवसेष्वेवं कुजवर्जितवासरे।

चन्द्रतारान्विते कर्तुर्नैधनोदयवर्जिते ॥६॥

जन्मराशेरुपचये लग्ने शीर्षोदये स्थिरे।

शुभग्रहेक्षिते युक्ते न युते वीक्षिते परैः ॥७॥

^{१०}शुभलग्ने शुभांशे च नैधने शुद्धिसंयुते।

त्रिकोणकेन्द्रस्वत्रयायशुभैस्त्रयायारिगैः परैः ॥८॥

^{११}अभिषेको ^{१२}हितस्त्वन्त्यनिधनादिवहीन्दुना।

^{१३}चरोग्रलग्नगैः क्रूरैः ^{१४}ह्यन्त्यस्थैर्निर्धनो भवेत् ॥९॥

(८) व. २-दिने। (९) पु.-तु यवये, व. १-तु पञ्चस्थे।

(१०) व. १. २-(लोपः) श्लोकः क्र.-८।

(११) पु.-अभिषेकी, व. ३-अभिषेको।

(१२) पु., क.-(लोपः) हितस्त्वन्त्यनिधनादिवहीन्दुना।

(१३) पु.-चरोग्रे।

(१४) व. १-हन्त।

॥ राजाभिषेकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४०)

चतुर्थ^{१५}व्ययगैः ^{१६}क्षिप्राद्राज्याद् भ्रष्टः स भूमिपः।

पुत्रगैः सौख्य^{१७}हीनस्तु निरुद्यो^{१८}गोऽव्यवस्थितः॥१०॥

^{१९}धर्मगे धर्मरहितो मृत्युमाप्नोति मृत्यु^{२०}गैः॥११॥

^{२१}षष्ठान्त्यष्टमगे चन्द्रे लग्नात्पापनिरीक्षिते।

राजा ^{२२}द्राङ् मृत्युमाप्नोति मित्रदृष्टे त्रिवत्सरात्॥१२॥

यस्याभिषेकलग्नस्थ^{२३}स्त्रिकोणे यदि वा गुरुः।

शुक्रो वरे कुजः षष्ठे ^{२४}स लक्ष्म्या मोदते चिरम्॥१३॥

(१५)पु.,व.१-व्यूहगैः। (१६)पु.-सप्त राज्य भ्रष्टः, क.-सप्त सप्ता भ्रष्टः।

(१७)व.२-हानि। (१८)व.१.३-गे व्यवस्थितैः, क.-व्यवस्थितौ।

(१९)व.१.३,क.-धर्मगैर्। (२०)पु.-गः। (२१)व.१.२.३-षष्ठाष्टमगते।

(२२)व.१.२-द्राश्व।

(२३)क.- (पाठान्तरम्)श्लोकः क्र.१२ पश्चात्-

श्लोकः क्र१३ब तः १३ड-१२क-१२ड-१३अ।

(२४)क.- (अधिकम्)गुरौ लग्ने त्रिकोणगे।

व.३-(लोपः)श्लोकः क्र.१३ब तः श्लोकः क्र.१३ड पर्यन्तम्।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ राजाभिषेकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४०)

त्रिलाभ^{२५}गौ सौरि^{२६}सूर्यो चतुर्थे ^{२७}वाम्बरे गुरुः ।

यस्याभिषेकः क्रियते तत्र ^{२८}तस्य मही स्थिरा ॥१४॥

^{२९} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
राजाभिषेकाध्यायश्चत्वारिंशः ॥ ॥ ४० ॥

(२५) व. १, क. - स्थौ ।

(२६) क. - सूर्ये ।

(२७) पु. - वा वरे गुरुः ।

(२८) पु. - स्या ।

(२९) पु. - ॥ इति राजाभिषेकाध्यायः ॥

व. १. २. ३, क. - ॥ इति राजाभिषेकाध्यायः एकोनचत्वारिंशत् ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ प्रतिष्ठाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि देवानां स्थापनं शुभम्।

सौम्यायने ^१स्थिते जीवे दृश्यमाने नभःस्थले ॥१॥

माघफाल्गुनवैशाखज्येष्ठमासाः शुभप्रदाः।

स्थाप^२ने शुभ^३दं ^४शुक्ल^५कृष्णपक्षार्धसंयुतः ॥२॥

^६यस्तिथिर्यस्य देवस्य तस्य सा शुभदा तिथिः ॥३॥

मासा^७द्यदिवसं रि^८क्ताममावा^९स्यां दिनक्षयम्।

धात्रीतनयवारं ^{१०}च ^{११}स्थापने परिवर्जयेत् ॥४॥

मूलेन्द्राहित्रिपूर्वाग्निद्विदैवपितृयाम्यभम्।

^{१२}सार्धं त्यक्तान्यधिष्ण्ये^{१३}षु सुराणां स्थापनं शुभम् ॥५॥

(१) व. ३-सिते। (२) क.-नं। (३) व. १. २-दः। (४) पु.-सर्वे, क.-शुक्ले।

(५) पु.-शुक्लपक्षार्ध। (६) व. १. ३, क.-या तिथि।

(७) व. ३-द्यं। (८) व. ३-क्तां।

(९) व. ३-स्यां। (१०) पु.-वा। (११) पु.-स्थाने।

(१२) व. १-भाद्रन्त्य। (१३) पु.- (लोपः) षु।

॥ प्रतिष्ठाध्यायः ॥

(अध्यायः ४१)

कर्तुः सूर्यबलोपे^{१४}ते चन्द्रताराबलान्विते।

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे पूर्वाह्णे नाष्टमोदये॥६॥

पञ्चेष्टिकयुते लग्नेऽप्यष्टमे शुद्धिसंयुते।

शुभग्रहेक्षिते युक्ते न पापैरीक्षिते युते॥७॥

सूर्येन्दुकुजराह्वार्किकेतवो लग्नगा यदि।

कर्तुर्मृत्युप्रदाः सौम्याश्चायुःश्रीपुत्रपौत्रदाः॥८॥

द्वितीये वित्तदाः सौम्याः सचन्द्रा नेष्टदाः परे।

तृतीयस्थानगाः सर्वे ग्रहाः श्रीपुत्रसौख्यदाः।

चतुर्थे लाभदाः सौम्याः क्रूराश्चन्द्रश्च दुःखदाः॥९॥

^{१५}पञ्चमे व्याधि^{१६}दाः क्रूराः शुभाः पुत्रधनप्रदाः।

पुत्रदस्तत्र पूर्णेन्दुः ^{१७}क्षीणेन्दुः पुत्रनाशदः॥१०॥

(१४)व.१-तं।

(१५)व.२,क.-पञ्चस्था।

(१६)क.,व.३-दो राहुः।

(१७)व.२,क.-क्षीणश्चेत्।

॥ प्रतिष्ठाध्यायः ॥

(अध्यायः ४१)

शत्रु^{१८}गास्तत्प्रदाः सौम्याः क्रूराः शत्रुविनाशदाः।

श्रीपदाः सैन्दवः सौम्या ^{१९}धर्मो क्रूरा गदप्रदाः॥११॥

^{२०}सचन्द्राः कर्मगाः सौम्याः कीर्तिदाः क्लेशदाः परे।

लाभस्थानगताः सर्वे ग्रहाः श्रीपुत्रलाभदाः॥१२॥

व्ययस्थानगताः सर्वे बहुव्यय^{२१}करा ग्रहाः॥१३॥

^{२२}हन्त्यर्थहीनं कर्तारं मन्त्रहीनं ^{२३}तु ऋत्विजम्।

श्रियं लक्षण^{२४}हीनं तु न प्रतिष्ठासमो रिपुः॥१४॥

^{२५}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
प्रतिष्ठाध्याय एकचत्वारिंशः॥^{२६} ॥ ४१ ॥

(१८)व.१.२-नाशप्रदा। (१९)पु.-धर्मो।

(२०)व.२-भद्रा च। (२१)व.१-कर।

(२२)पु.,व.१-अत्यर्थहीनो। (२३)व.३-च्च। (२४)व.३-हीनां, क.-हीना।

(२५)पु.,क,व.२-॥ इति प्रतिष्ठाध्यायद्वात्रिंशत्॥,

व.१-॥ इति प्रतिष्ठाध्यायः चत्वारिंशत्॥,

व.३-॥ इति प्रतिष्ठाध्यायः॥

(२६)क.,व.२.३,पु.-आदितः श्लोकः १३००।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ द्वाचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ वस्त्रलक्षणाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि नववस्त्रस्य लक्षणम्।

वस्त्रलाभस्त्वर्थहानिर्वह्निदाहो धनागमः॥१॥

आखुभीतिर्मृतिर्लक्ष्मीरर्थलाभो महागदः।

मृत्युर्नृप^१भयं सम्पत्कर्मसिद्धिररिक्षयः॥२॥

सुभोजनं राजपूजा मित्राप्तिर्युवती^२युतिः।

जलप्लुती रोगभीतिर्मिष्टान्नं ^३नयनामयः॥३॥

^४धान्यं विषभयं ^५सर्वसम्पद्धनजलागमः।

प्रतिधिष्ण्यं फलं चोक्तं ^६नवाम्बरभृतोऽश्विभात्॥४॥

(१)पु.-यः। (२)व.१.३-च्युतिः। (३)पु.-च न संशयः।

(४)पु.-चान्यं।

(५)पु.,क.-सम्पत्सर्वसम्पद्धनागमः।

(६)पु.-नवांबरफलतोऽखिलान्, क.-नराणामश्विभात् क्रमात्।

॥ वस्त्रलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ४२)

७काष्ठाद्यैः स्फुटितं दग्धं ८दन्तं ९च्छेदं नवाम्बरम्।

१०नवांशकं समं कृत्वा ११चिन्तयेच्च शुभाशुभम् ॥५॥

वसन्ति देवाः कोणेषु १२चान्त्य १३मध्याह्नये नराः।

मध्यांशत्रितये दैत्याश्चैवं शय्यासनादिषु ॥६॥

अर्थप्राप्तिर्देवतांशे पुत्रवृद्धिर्नरांशके।

हानिः पीडा पिशाचांशे १४सर्वप्रान्तेष्वशोभ १५नम् ॥७॥

(७)पु.-वाराद्यैः। (८)व.१-द्वन्त।

(९)पु.-(त्रुटितम्-लोपः)छ.....चाम्बरम्।

(१०)पु.,क.-नवांशुकं।

(११)पु.-वित्तये च, व.३-वीक्षयेद, व.१.२,क.-वित्तयेद।

(१२)व.१-प्राचीतमध्यह्नये, व.२-प्रान्तमध्यह्नये।

(१३)व.१.३,क.-मध्याह्नये।

(१४)पु.-सर्वाशान्ते, व.१-सर्वार्थतिष्ठवशोभनम्।

(१५)पु.-ना।

॥ वस्त्रलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ४२)

शङ्खचक्राम्बुजच्छत्रध्वजतोरणसन्नि^{१६}भम् ।

^{१७}श्रीवत्सं सर्वतो^{१८}भद्रं नन्द्यावर्त्त^{१९}गृहोप^{२०}माः ॥८॥

वर्धमानस्वस्तिकेन मृगकूर्म^{२१}झषाकृतिः ।

छेदाकृतिर्देत्यभागेऽप्यायुरर्थप्रदा नृणाम् ॥९॥

खरोष्ट्रोलूक^{२२}काकाहि^{२३}जम्बुकश्च ^{२४}वृषोपमाः ।

त्रिकोणसूर्याकृतयो देवभागेऽप्यशोभनम् ॥१०॥

निन्दितं वसनं दद्याद्विजेभ्यः स्वर्णसंयुतम् ।

आशिषो^{२५}वचनं कृत्वा ^{२६}त्वन्यवस्त्रं च धारयेत् ॥११॥

(१६)क.-भाः, व.१.२.३-भा। (१७)व.१.२,क.-श्रीवत्स।

(१८)व.२-भद्र, क.-(पृष्ठ लोपः) पृष्ठ क्र.-४०;

अध्याय -४२ श्लोकः क्र.८८

तः अध्याय-४४(सद्यो वृष्टि लक्षणाध्याये) श्लोकः क्र.-११अ पर्यन्तम्।

(१९)व.१.३,पु.-ग्रहो। (२०)पु.-गाः।

(२१)पु.-भवा, व.१-रुषा। (२२)पु.-काहि। (२३)पु.-जन्तुकश्च।

(२४)पु.-वृकोपमाः। (२५)व.३-वाचनं। (२६)व.३-अन्य।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ वस्त्रलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ४२)

प्रीत्या क्षमापालदत्तं ^{२७}विप्रादेशात्करग्रहे।

निन्द्यवासरधिष्येऽपि ^{२८}धारयेत्तन्महाम्बरम् ॥१२॥

^{२९}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

वस्त्रलक्षणाध्यायो द्विचत्वारिंशः ॥ ॥४२॥

(२७)पु., व. २. ३-यद्विप्रादेशात्करग्रहे।

(२८)व. १. २-धारये तु नवाम्बरम्, व. ३-धारयेत्तन् ग्रहाम्बरम्।

(२९)पु., व. ३, -॥ इति वस्त्रलक्षणाध्यायः ॥,

व. १. २-॥ इति वस्त्रलक्षणाध्यायः एकचत्वारिंशत् ॥

क.-पृष्ठः लोपः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ त्रिचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ अग्न्याधानाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि अग्न्या^१धानं द्विजन्मनाम्।

अग्नित्रयेण संयु^२क्तः सदा यज्ञफलं लभेत्॥१॥

अग्नित्रयेण रहितस्तत्फलं नाप्नुयात्क्वचित्।

यतस्तदग्नित्रितयं लग्नशुद्धेन सिध्यति॥२॥

कदाचिदपि तत्तस्माल्लग्नशुद्धिं प्रवक्ष्यामि।

सौम्यायनेऽपि कर्तव्यं शुक्रेज्ये दृश्यतेऽम्बरे॥३॥

रिक्ता^३ममां तिथिं त्यक्त्वा सोमसौम्यार्किवासरान्।

पञ्चाङ्गशुद्धिदिवसे चन्द्रताराबलान्विते॥४॥

चन्द्रशुद्धियुते लग्ने चाष्टमोदयवर्जिते।

जलराश्यंशके लग्ने चन्द्रे वा जलराशिगे।

आधानकाले यस्याग्निर्जातो निर्वाणमाप्नुयात्॥५॥

(१)व.१-ध्यानं।

(२)व.३-क्त।

(३)व.१-ममा।

॥ अग्न्याधानाध्यायः ॥

(अध्यायः ४३)

यस्यैवाधानलग्नस्थे चन्द्रे वा भृगुनन्दने।

उपैति तस्य जाताग्नि^४निर्वाणं सततं ^५बलात्॥६॥

स्वान्त्याष्टगेषु सौम्यार्किकाव्येष्वन्यर्क्षगे^६ष्वपि।

अन्येषु यस्य ^७जाताग्निर्धूममात्रा^७वशिष्यते॥७॥

यस्याग्न्याधानलग्नात्तु निधनस्थो निशाकरः।

^८तद्भार्यामरणं क्षिप्रं करोत्येवात्मजस्य ^९वा॥८॥

अष्टमस्थानगो भौमो यस्याग्न्याधानलग्नतः।

हन्त्यग्न्याधानकं क्षिप्रं सूर्ये ^{१०}नैधनगेऽपि वा॥९॥

शशीज्यसितसौम्येषु यस्याग्न्याधानलग्नतः।

अष्टमस्थानसंस्थेषु ^{११}स कर्ता रोगदुःखभाक्॥१०॥

(४)व.३-(समाक्षरलोपः)श्लोकः क्र.७ब तः श्लोकः क्र.८ब पर्यन्तम्।

(५)व.१.२-ज्वलन्। (६)व.१-थऽपि। (७)व.१.२-जातो।

(८)व.१.३-वा।

(९)पु.-तद्राजा सरणं। (१०)व.२,पु.-च।

(११)पु.-निधनगे। (१२)पु.-सङ्कटो।

॥ अग्न्याधानाध्यायः ॥

(अध्यायः ४३)

१३निस्त्वं स्वस्थेषु पापेषु १४सस्वः सौम्येऽन्नदो विधौ ॥११॥

सौम्यर्कजे लग्नसंस्थे चन्द्रे वाग्निर्विनश्यति।

अस्तङ्गते शुक्रराशिगुरुभौमैः पराजितैः।

शत्रु^{१५}भागैर्नी^{१६}चगैर्वा अगूढाग्निपरिग्रहम् ॥१२॥

लग्नस्थे चापगे जीवे मेषे वा सप्तकर्म^{१७}गे।

कुजेऽ^{१८}के त्रिषडायस्थे चन्द्रे १९वाग्निं २०जयत्यलम् ॥१३॥

अथवा लग्नगे सूर्ये जीवे वा यदि भूमिजे।

यावज्जीवं जयत्यत्र जाता^{२१}ग्निर्द्विजपुङ्गवः ॥१४॥

(१३)व.१.३-निःस्व। (१४)व.३-स्वस्थ।

(१५)व.१-भङ्गैर्। (१६)व.१-(लोपः)चगैर्।

(१७) पु.-के। (१८)पु.- (लोपः)के।

(१९)व.१.२.३-वाग्नि। (२०)व.१-ज्वलत्पलम्।

(२१)व.३-ग्निं।

॥ अग्न्याधानाध्यायः ॥ (अध्यायः ४३)

^{२२}पितृभादशधिष्ण्येषु दस्त्रभा^{२३}दपि षट्सु च।

अग्न्याधानं न कर्त^{२४}व्य^{२५}मग्नित्रयहितैषि^{२६}णाम् ॥१५॥

^{२७}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहिता-
यामग्न्याधानाध्यायस्त्रिचत्वारिंशः ॥ ॥४३॥

(२२)व.२.३-पैतृ।

(२३)व.१-द्यदि।

(२४)व.१-व्य।

(२५)व.१-ममरित्र।

(२६)व.१-णा।

(२७)पु.,व.३-॥ इत्यग्न्याधानाध्यायः ॥,

व.१.२-॥ इत्यग्न्याधानाध्यायः द्वाचत्वारिंशत् ॥

॥ चतुश्चत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः ॥

^१वर्षाप्रश्नो ^२विधुस्तोयराशिमाश्रित्य लग्न^३गः ।

अथवा केन्द्रगः शुक्लपक्षे सौम्यग्रहेक्षितः ॥१॥

सम्पूर्णा^४वृष्टिदस्तत्र पापदृष्टोऽल्पवृष्टिदः ।

एवं विधो भार्गवोऽपि प्रावृट्कालेऽपि शीघ्रतः ॥२॥

शुक्रात्सप्तमग^५श्चन्द्रः शुभदृष्टोऽपि वृष्टिकृत् ।

सूर्यात्मजात्पञ्चसप्तनवमस्थोऽपि वृष्टिकृत् ॥३॥

सौम्येक्षितः प्रावृषीं ^६दुर्बलस्तोयराशिगः ।

^७नियमेन भवेद् वृष्टिर्बुधशुक्रसमागमे ।

अनावृष्टिस्तथैव स्यात्तयोर्मध्यगते रवौ ॥४॥

(१)व.१.२.३-वर्षाप्रश्ने । (२)व.३-नेन्दु ।

(३)व.२-तः । (४)व.३-वृष्टिदः ।

(५)व.२-(लोपः) इतः तः श्लोकः क्र.-९ब पर्यन्तम् ।

(६)पु.,व.३-दुर्जल ।

(७)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.-४ तः श्लोकः क्र.-९ पर्यन्तम् ।

॥ सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ४४)

अजाधनुर्मीन^१वृषेषु सिंहे

धरासुतः सूर्यसुतश्च वक्री।

हयाश्च नागाश्च नराश्च सर्वे

त्रिभागशेषं कुरुते वसुन्धराम् ॥५॥

प्राच्यां स्वातित्रये शुक्रः प्रतीच्यां ^१मघपञ्चके।

अनावृष्टिकरः सोऽपि विपरीते तु वृष्टिदः ॥६॥

ग्रहोदयास्तसमये भानोराद्राप्रवेश^१नम्।

मासान्ते ग्रहणे युद्धे नियमेन प्रवर्षणम् ॥७॥

सिंहे भिन्ने कुतो वृष्टि^{११}रभिन्ने ^{१२}कर्कटे कुतः।^{१३}

परस्परं सप्तमगौ प्राक्प्रत्यग्दिशि संस्थितौ ॥८॥

अनावृष्टिप्रदौ तत्र जीवशुक्रौ यथा तथा ॥९॥

(८)व.३-वृष्टे। (९)व.३-मघा।

(१०)व.३-ने। (११)व.३-(लोपः)र।

(१२)व.३-कर्कटके।

(१३)व.३-(अधिकम्) कन्योदये विभिन्नेतु सर्वदा वृष्टिरुत्तमा ॥

॥ सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ४४)

१४ आसन्न^{१५}परिवेषे १६ यदर्के^{१७}न्दौ वृष्टिकारणम्।

विद्युत्पूर्णो^{१८}त्तरा चेत्स्यात्स्थले १९ मन्द्रकनिःस्वनम् ॥ १० ॥

यदा प्रत्यग्गतो मेघो २० सशल्यो परिगो यदि।

पतन्ति पक्षिणस्तोये क्षिप्रं वृष्टिर्भवेत्ततः ॥ ११ ॥

(१४) व. २-आसन्त्व, व. १-आछन्न।

(१५) व. १-परिवेषं, व. २-परिवेष।

(१६) व. १-यद्वर्के, व. २-यद्वर्क्षे।

(१७) व. ३-वेन्दौवृष्टिकारणम्, पु.-वेन्दुदौ, व. २-(लोपः)न्दौ।

(१८) व. ३-(पुनरोक्तिः) प्राक्प्रत्यादिशि सस्थितौ।

(१९) व. १. ३-मण्डूक निःस्वनम्, व. २-मन्दक निःस्वनम्।

(२०) व. १. ३-सद्यो, व. २-सल्यो।

॥ सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः ॥ (अध्यायः ४४)

सेतु^{२१}बन्धः शिशु^{२२}कृतः सूर्यस्यो^{२३}दगुपग्रहः ।

पिपीलिकाण्डसङ्क्रान्तिः श्रेणीरूपा निरन्तरा ।

प्रतीन्दुरतिवायुश्च ते सर्वे वृष्टि^{२४}हेतवः ॥१२॥

^{२५} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायश्चतुश्चत्वारिंशः ॥ ॥ ४४ ॥

(२१) व. २-बाधः ।

(२२) व. २-कर्त्ता ।

(२३) पु.-(लोपः)दगुपग्रहः ।

(२४) व. २-हेतवे ।

(२५) पु., व. ३- ॥ इति सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः ॥,

व. १. २- ॥ इति सद्योवृष्टिलक्षणाध्यायः त्रिचत्वारिंशत् ॥

क.- ॥ इति वृष्टिलक्षणाध्यायः त्रिचत्वारिंशत् ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ पञ्चचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ काकादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥

उत्पाता निखिला लोके दिव्यभौमान्तरिक्ष^१जाः।

^२तत्स्वरूपाणि नामानि शान्तिं वक्ष्ये पृथक् पृथक् ॥१॥

दिवा वा यदि वा रात्रौ यः पश्येत्काकमैथुनम्।

स नरो मृत्युमाप्नोति अथवा स्थाननाशनम् ॥२॥

^३अकाकघातं च ^४तथा विदधीता^५र्धवत्स^६रम्।

पितृदेवद्विजान्भक्त्या प्रत्यहं चाभिवादनम् ॥३॥

जितेन्द्रियः शुद्धकर्मः सत्यधर्मपरायणः।

तद्दोषशमनार्थाय तदा ^७शान्तिं समाचरेत् ॥४॥

(१)क.-जा। (२)व.१-तच्चरूपाणि।

(३)व.२-अकाकधातु च, व.३-अकाकघातवच्च,

व.१-काकदोष विनाशाय, क.-अकाकघाता च।

(४)व.२-यथा। (५)पु.-र्क, व.१-थ। (६)व.२-राम्।

(७)क.-शान्ति।

॥ काकादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४५)

गृहस्येशानदिग्भागे होमस्थानं प्रकल्पयेत्।

^१कुण्डहस्तप्रमाणेन चतुरस्रं समन्ततः ॥५॥

सर्वत्र मेखला^{१०}कुण्डं खातं ^{११}सचतुरङ्गुलम्।

हस्तं विप्रस्य ^{१२}शेषणा^{१३}मेकैका^{१४}ङ्गुलहीन^{१५}तः ॥६॥

अष्टाङ्गुलोच्छ्र^{१६}या विप्र चतुर^{१७}ङ्गुल^{१८}विस्तृता।

द्वादशाङ्गुलदीर्घैका योनिः पश्चिमभागतः ॥७॥

^{१९}चतुरङ्गुलविस्तीर्णा मेखला चोच्छ्रिता तथा।

गजोष्ठाकारसदृशी विस्तीर्णा सा षडङ्गुला।

शान्तिकर्मणि सर्वत्र कुण्डमेवं प्रकल्पयेत् ॥८॥

(८)व.१,क.-भागेतु। (९)व.१-कुण्डं। (१०)व.१.क.-कुण्ड।

(११)पु.-स्व। (१२)व.३-शेषाणां। (१३)क.-मेकका।

(१४)व.२,पु.-गुलि। (१५)क.-ता। (१६)पु.-यावप्रा।

(१७)पु.-गुलि। (१८)क.-विस्मृता।

(१९)पु.-विस्तीर्णा मोवोच्छ्रिता तथा, व.२-विस्तीर्णा मेखलावोच्छ्रिता तथा।

॥ काकादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४५)

ब्राह्मणा^{२०}न्वरयेत्कर्ता स्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥१॥

^{२१}ते षोडशाथवाष्टौ वा चत्वारो वेदपारगाः ।

तेषां मध्ये विशिष्टं ^{२२}तमाचार्यत्वे ^{२३}नियोजयेत् ॥१०॥

^{२४}गाणपत्यं च ^{२५}सावित्रं पञ्चदुर्गा^{२६}जपं च यत् ।

^{२७}रुद्रं श्रीपुरुषसूक्तं ^{२८}च ^{२९}जपं कुर्युर्द्विजोत्तमाः ॥११॥

स्वगृह्योक्तविधानेन ^{३०}कुण्डे स्थाप्य हुताशनम् ।

मुखान्ते समिदाज्यान्नैः पृथगष्टोत्तरं शतम् ॥१२॥

(२०)क.-न्पूजतेत्पूर्वं । (२१)व.१.२.३,क.-ते षोडशद्वादशाष्टावऽपि वा ।

(२२)व.१,क.-त, पु.-तं । (२३)पु.-विनियोजयेत् ।

(२४)क.-गणपत्यं । (२५)क.-सवित्रं ।

(२६)पु.-जपयत् । (२७)व.१.२.३,क.-रुद्र ।

(२८)क.- (लोपः) च । (२९)व.१.३,क.-जपान्कुर्युः ।

(३०)व.३,क.-स्थाप्य कुण्डे ।

॥ काकादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४५)

यत इन्द्र स्वस्तिदा त्रियम्बकश्च इति ^{३१}त्रिभिः ।

^{३२}मन्त्रैः क्रमाच्च ^{३३}जुहुयादाचार्यो वाग्यतः शुचिः ॥ १३ ॥

^{३४}तिलव्रीहिव्याहृतिभिः कर्ता पूर्णाहुतिं हुनेत् ।

तत्पुण्यफलं तेभ्यो गृहीत्वा प्रार्थयेदिति ॥ १४ ॥

^{३५}हेमशृङ्गां रौप्यखु^{३६}रां कृष्ण^{३७}धेनुं पयस्विनीम् ।

वस्त्रालङ्कारसंयुक्तां निष्कत्रयसमन्वि^{३८}ताम् ॥ १५ ॥

अनेन सुकृतेनैष दोषः शाम्यतु शीघ्रतः ।

^{३९}दोषापनुत्तये दद्यादाचार्याय कुटुम्बिने ॥ १६ ॥

(३१) पु., क., व. २-त्रिभिर्मन्त्रैः । (३२) पु., क.-(लोपः) मन्त्रैः ।

(३३) पु.-जुहुयुर्वाग्यतः शुचिः ।

(३४) पु.-(लोपः) श्लोकः क्र.-१४ सम्पूर्णम् ।

(३५) व. ३-(श्लोकः क्रमविपर्ययता) इदं श्लोकः अग्रे क्र.-१६ ब पश्चात् पठति ।

(३६) व. १-रीं । (३७) पु.-(लोपः) धेनुं । (३८) व. १. २-तम् ।

(३९) पु.-हेमशृङ्गीं रौप्यखुरां ।

॥ काकादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४५)

४० चित्तदोषानुसारेण न्यूनाधिक^{४१} प्रकल्पना ।

४२ ब्राह्मणेभ्यो जापके^{४३} भ्यश्च दद्याद्वित्तानुसारतः ॥ १७ ॥

ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चा^{४४} च्छान्तिवाचनपूर्वकम् ।

एवं यः कुरुते भक्त्या तस्माद्दोषात्प्रमुच्यते ॥ १८ ॥

४५ ॥ इति काकसंयोगोत्पातशान्तिः ॥

(४०) व. १. २, क. - वित्तदिषानु, व. ३ - वित्तदेशानु । (४१) पु. - तकल्पना ।

(४२) क. - जापकेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो, व. ३ - ब्राह्मणे जापकेभ्यश्च ।

(४३) व. २ - भ्यो दद्या । (४४) क. - स्वस्ति ।

(४५) पु., व. १, क. - ॥ इति काकसंयोगोत्पातशान्तिः ॥,

व. २ - ॥ इति काकयोगोत्पातशान्तिः ॥,

व. ३ - लोपः ।

॥ कपोतादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४५)

४६ गृहमारोहयेद् गृध्रं कपोतो वा प्रवेशयेत्।

स्थानहानिर्भवेत्तस्य यद्वानर्थपरम्परा ॥ १९ ॥

४७ दोषाय धनिनां ४८ गेहे दरिद्राणां शिवाय च।

तद्दोषशमनार्थाय शान्तिं पूर्वदाचरेत् ॥ २० ॥

४९ देवाः कपोत इत्यादिभिर्ऋग्भिः पञ्चभिः ५० र्जपम्।

अष्टोत्तरशतं कुर्यात् ५१ दक्षिणेन ५२ यथा ५३ विधिः ॥ २१ ॥

आचार्या ५४ यारुणामेकां गां ५५ दद्यान्निष्कसंयु ५६ ताम्।

५७ ब्राह्मणेभ्यो जापकेभ्यश्च दद्यात्तस्यार्धदक्षिणाम् ॥ २२ ॥

(४६) व. १ - (पुनरोक्तिः) श्लोकः क्र. - १९ तः श्लोकः क्र. - २४

(सम्पूर्णोऽध्यायः) पर्यन्तम् पुनर्लिखितम्।

(४७) पु. - रोषाय। (४८) पु. - गेह। (४९) क., व. १ - देव।

(५०) व. २ - र्जपः। (५१) व. ३ - लक्षणेन। (५२) व. १ - तथा, क., व. २ - तथा।

(५३) व. १. ३ - विधा, व. २, क. - विधी।

(५४) पु. - (लोपः) - यारुणा, व. १ - यानुणा।

(५५) व. १. २ - दद्यान्निनष्क। (५६) व. १. २ - तम्। (५७) व. ३, पु. - ब्राह्मणे।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ काकादिसंयोगोत्पात-दोषशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४५)

वित्तानुसारतो वाऽपि तस्माद्दोषात् प्रमुच्यते।

पिङ्गलस्य तथा प्रोक्ता मधुवल्मीकयोरपि ॥२३॥

^{५८}प्रासादेषु पुरद्वारे प्राकाराद्येषु वीथिषु।

तत्फलं ग्राम^{५९}पस्यैव सीम्नि सीमा^{६०}धिपस्य ^{६१}च ॥२४॥

^{६२}॥ इति कपोत-पिङ्गल-मधुवल्मीकदोषशान्तिः ॥

॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
कपोतादिसंयोगोत्पात-दोषशान्तिः पञ्चचत्वारिंशः ॥ ४५ ॥

(५८) व. २, क. - प्रसादेषु।

(५९) पु. - वस्येव।

(६०) पु. - प्रियस्य।

(६१) व. २ - वा।

(६२) पु., क., व. ३ - ॥ इति कपोतपिङ्गलमधुवल्मीकदोष शान्तिः ॥,

व. १ - ॥ इति कपोतपिङ्गलमधुवल्मीकशान्तिः ॥,

व. २ - ॥ इति कपोतपिङ्गलमधुवल्मीकशान्तिः अध्यायः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ षट्चत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

१ ॥ उत्पातशान्त्यध्यायः ॥

देवताचर्चाः प्रनृत्यन्ति पतन्ति ^२प्रज्वलन्ति वा।

मुहुर्गायन्ति रोदन्ति प्रस्विद्यन्ति हसन्ति वा॥१॥

वमन्त्या^३ग्निं तथा धूमं स्नेहं ^४रक्तपयो जलम्।

अधोमुखं वा तिष्ठन्ति स्थानात्स्था^५नं व्रजन्ति वा॥२॥

एवमाद्या हि दृश्यन्ते विकाराः प्रतिमासु ^६च।

गन्धर्वनगरं चैव दिवा नक्षत्रदर्शनम्॥३॥

महोल्कापतनं ^७काष्ठतृणरक्त^८प्रवर्षणम्।

दिव्यगन्धर्वदि^९ग्धूमभूमि^{१०}कम्पा दिवानिशि॥४॥

(१)व.३-लोपः-(पृष्ठलोपः/अप्राप्यपृष्ठः)अध्यायः क्र.-४७,४८,४९ पर्यन्तम्।

(२)पु.-प्रह्वलन्ति (३)क.-ग्नि।

(४)व.१, क.-रक्तं। (५)पु.-नात्प्रजन्ति, व.१-नं प्रजन्ति।

(६)व.२-वा। (७)पु.-कष्टं। (८)पु.-प्रहर्षणम्।

(९)पु.-ग्रूम। (१०)व.१-कम्पा।

॥ उत्पातशान्त्यध्यायः ॥

(अध्यायः ४६)

अनग्नौ च स्फुल्लिगाः स्युर्ज्वलनं च विनेन्धनम्।

निशीन्द्रचापमण्डूकशिख^{११} श्वेत^{१२}वायसम्॥५॥

दृश्यन्ते विस्फुल्लिङ्गाश्च ^{१३}गोगजा^{१४}श्चोष्ट्रगात्रतः।

^{१५}प्रगायन्ते नृपपशुषु जन्तवो द्वित्रिमस्त^{१६}के॥६॥

प्रतिसूर्याश्च ^{१७}सत्ये तु स्युर्दिक्षु युगपद्र^{१८}वैः।

जम्बूको ^{१९}ग्रामसंसर्गः केतूनां च प्रदर्श^{२०}नम्॥७॥

काकानामाकु^{२१}ले रात्रौ कपोतानां ^{२२}दिवा यदि।

एवमा^{२३}द्या महोत्पाता मृत्यु^{२४}दाः स्थाननाश^{२५}नाः॥८॥

(११)व.१-र। (१२)व.१.२-चापसाः। (१३)क.-(लोपः)गो।

(१४)व.१,क.-श्चो। (१५)व.२-जायन्ते, पु.-जायते। (१६)व.१-काः।

(१७)पु.-भेतृषु स्फुर्दित, क.-भेमीत्येः स्युर्दिक्षु, व.२-सत्यै नु स्युर्दिक्षु।

(१८)व.२-वः। (१९)क.-वाम। (२०)व.२-नः।

(२१)क.,पु.-लं। (२२)व.१.२,पु.-शिवा।

(२३)पु.,व.२-द्या। (२४)पु.-दा।

(२५)व.२-दाः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ उत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४६)

शत्रुभ्यो भयदा राज्ञामथवा वित्तनाशनम्।

उत्पातदोषनाशाय शान्तिं ^{२६}पूर्ववदाचरेत् ॥९॥

^{२७} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
उत्पातशान्तिः षट्चत्वारिंशः ॥ ॥ ४६ ॥

(२६) पु.-धर्म।

(२७) पु., व. १. २ ॥ इत्युत्पातशान्तिः ॥,

क.-लोपः। व. ३-(लोपः)अप्राप्त पृष्ठः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ सप्तचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥

शिथिलीजननं मध्ये मन्दिरस्य भवेच्छुभम्।

^१सप्ताहाभ्यन्तरे पश्चात्प्रजानां ^२व्याधिपीडनम् ॥१॥

प्राच्यामष्टदिनाल्ला^३भं पश्चाद् व्याधि^४स्तु तत्परे।

आग्नेयां त्रिदिनाल्ला^५भं पश्चा^६र्धं तस्करा^७ह्वयम् ॥२॥

^८याम्येष्टाहाद्विष्टसिद्धिस्ततः पत्नीविनाशनम्।

^९सप्ताहात्पश्चिमे धान्यलाभोऽथ नृपतेर्भयम् ॥३॥

(१)व.२,पु.,क.-सप्ताह। (२)क.-पीडनं भवेत्। (३)व.१-भं।

(४)पु.-तस्करे, व.१-स्तुतस्करे। (५)व.१.२-भः।

(६)व.२,क.,पु.- (लोपः) र्धं।

(७)व.१-द्भ। (८)पु.- (पाठान्तरम्) याम्येष्टाहानितावर्थलाभः पश्यान्महारुजाः ॥

(९)क.,व.२- (पाठभेदः) पञ्चाहान्त्रिऋतावर्थलाभः पश्यान्महानुजः ॥

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

वायव्ये प्रीतिरष्टाहात्परतः पशुनाशनम्।

सौम्ये त्रिरात्रतः शत्रुहानिः पश्चाद्धनक्षयम् ॥४॥

पञ्चाहात्प्रीतिरिशा^{१०}न्यां परतः ^{११}पशुनाशनम्।

द्वारे विनाशः स्त्रीहानिः पश्चात्तत्पशुनाशनम् ॥५॥

प्रीतिस्त्रिरात्राच्छयनं ^{१२}स्थानात्पत्नीविनाशनम्।

पशुस्थाने पशुहानि^{१३}र्दासीनाशोऽ^{१४}म्बुभाण्डके ॥६॥

(१०) व. १, क. - ने।

(११) व. १, क. - शुभ।

(१२) पु. - स्थानात्तत्पत्नीनाशनम्, व. १ - स्थानं तु पतिविनाशनम्।

(१३) व. २ - दिशि।

(१४) क. - तु भाण्डकम्।

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

सौवीरभाण्डे स्त्रीनाश^{१५}श्चान्न^{१६}भाण्डे सुहृन्मृतिः ।

कुटुम्बहानिस्तैलाज्यमध्वादीनां घटेषु च ॥७॥

सेतौ देवालये ^{१७}विद्याद् ग्राममध्ये ^{१८}च सीमनि ।

शिथिली^{१९}जनने राज्यनाशो वा ग्रामनाशनम् ॥८॥

तद्दोषशमनार्थाय शान्तिं कुर्यात्प्रयत्नतः ।

तद्रूपाणि सुवर्णेन कुर्याद्वित्तानुसारतः ॥९॥

(१५)व.१-ताम्र, क.-स्वत्रा ।

(१६)व.२-तत् ।

(१७)पु.-विन् ।

(१८)व.१-व ।

(१९)पु.-जनते ।

॥ शिथिलीदोष शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

मृत्युमावाहये^{२०}त्तेषु रक्तमाल्याम्बरादिभिः ।

^{२१}अपमृत्युमिति द्वाभ्यां मन्त्राभ्यां ^{२२}भक्तितोऽर्चयेत् ॥ १० ॥

पश्चिमे ^{२३}पूर्णकु^{२४}म्भः स्यात्तल्लिङ्गैर्मन्त्रतश्च वा ।

तदीशान्यां स्थण्डिलेऽग्निं स्थापयेद् गृह्यमार्गतः ॥ ११ ॥

तत्तद्दि^{२५}क्तो(गु)दितसमिदा^{२६}ज्यात्रैर्जुहुयात्पृथक् ।

अष्टोत्तरशतं ^{२७}तददिगमन्त्रेणैव ^{२८}सभक्तितः ॥ १२ ॥

(२०) पु.-त्येषु ।

(२१) व. २-अष्टामृत्यु ।

(२२) पु., क.-शक्ति ।

(२३) व. १, पु.-पूर्व ।

(२४) व. १-भस्य ।

(२५) व. १-को दितं ।

(२६) व. १-भ्यात्रैर् ।

(२७) व. १-द्वन् ।

(२८) पु.-सशक्तितः ।

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

पलाशाश्चत्थखदिरास्त्व^{३९} कप्लक्षास्तूदुम्ब^{३०}राः ।

अपामार्गवटाबिल्वा समिधः पूर्वतः क्रमात् ॥१३॥

स्थानेष्वन्येषु सर्वेषु ^{३१}पलाशसमिधः स्मृताः ।

^{३२}नमो ब्रह्मणे यत इन्द्राग्निं दूतं त्र्यम्बकैः ॥१४॥

मानस्तोके गणानान्त्वा ^{३३}वायस्तां सोममन्त्र^{३४}कैः ।

क्रमादधोरमन्त्रेण तत्पुरुषे^{३५}ण तत्र तु ॥१५॥

(२९)व.१.२,क.-कोः ।

(३०)व.१,क.-रा ।

(३१)व.१-पलास ।

(३२)पु.-नमामि ।

(३३)क.-वापस्तां ।

(३४)व.१.२,पु.-के ।

(३५)व.१,क.-णेति तत्र तु ।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

^{३६}तिलव्रीहिव्याहुतिभि^{३७}र्जयन्ती शान्तिवाचनम्।

कृत्वा कुम्भोदकेना^{३८}थ तत्स्थानं प्रोक्षयेत्ततः॥१६॥

मृत्युरूपं ततो दद्यादाचार्याय सदक्षिणम्।

शक्तितो दक्षिणां दद्याद् ब्राह्मणेभ्यश्च भोजनम्॥१७॥

एवं यः कुरुते सम्यक् तस्माद्दोषात् प्रमुच्यते॥१८॥

^{३९}॥ इति शिथिलीदोषशान्तिः ॥

(३६)पु.-तिला।

(३७)क.-जपन्ता।

(३८)पु.-नाथम्।

(३९)पु.,क.,व.१.२॥ इति शिथिलीदोषशान्तिः॥

व.३-(लोपः)अप्राप्तपृष्ठः।

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

४० श्रीर्वह्निबन्धुनाशश्च वित्तहानिर्महद्यशः।

बन्धुलाभः पुत्रहानि^{४१}भूमितां ^{४२}महतो ^{४३}गदः॥१९॥

पूर्वादीनि फलान्येतानीन्द्रलुप्ते च मस्तके।

पञ्च^{४४}त्वग्वल्कलैः ^{४५}पर्णैः पञ्चामृतफलोदकैः॥२०॥

तल्लिङ्गैः^{४६}मन्त्रितः ^{४७}शुद्धैस्तेन ^{४८}दोषो ^{४९}विनश्यति।

एवमेवाग्नि^{५०}दाहश्च मस्तके ^{५१}मलदूषिते॥२१॥

(४०) व.१, पु.-जीवद्भिर्बन्धु। (४१) व.१-भूचित्ता, व.२, क.-भूविता।

(४२) व.१.२, क.-महती। (४३) व.१.२-गदम्, क.-तदा।

(४४) पु.-त्वग्वल्कलैर्वेडंपर्णैः, व.१, क.-पञ्चत्वग्वल्कलैः पर्णैश्च।

(४५) पु.-पर्णैः। (४६) क.-मन्त्रितैः।

(४७) व.१.२, क.-शुद्धैः स्नान।

(४८) व.१.२-दोषं।

(४९) क.-न विद्यते।

(५०) व.१-दागेऽपि।

(५१) पु.-लक्षदूषिते।

॥ शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४७)

दन्त^{५२}च्छेदे काकपाते ^{५३}सरटीपतनेऽपि ^{५४}वा।

आशिषो^{५५}वचनं कृत्वा ब्राह्मणान्भोजयेच्छुचिः॥२२॥

लाभगः ^{५६}कुड्यगो गात्र^{५७}स्योर्ध्वगो व्यत्ययेऽव्ययः।

^{५८}दक्षिणे स्फुरणं लाभो वामस्फुरणमन्यथा॥२३॥

^{५९}॥ इति शिथिलीदोष-शरीरोपशान्तिः ॥

॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां

शिथिलीदोष-शरीरोपशान्त्यध्यायःसप्तचत्वारिंशः ॥ ॥ ४७ ॥

(५२)क.-च्छेद। (५३)व.१-शरटी। (५४)पु.-च।

(५५)व.१-वाचनं। (५६)पु.-कुह्य, व.२-कुद्ध।

(५७)व.२-स्थो च गोत्यत्ययेव्यः, क.-स्योर्ध्वगत्ययेव्यगः।

(५८)पु.-दक्षिणे, व.१.२-दक्षिण।

(५९)पु.,क.,व.१-इति शरीरोपशान्तिः॥,

व.२-इति श्रीरोपशान्तिः॥

व.३-(लोपः) अप्राप्त पृष्ठः।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ अष्टाचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥

^१उल्कापातैः पतन्त्युर्व्यां नाकभोग^२च्युताः सुराः ।

विद्युदुल्काशनि^३र्धिष्ण्यताराः ^४पञ्चैव रूपतः ॥१॥^५

^६पञ्चायन्ति ^७त्रिभिः ^८पक्षैस्तारोल्काशनिसंज्ञकाः ।

फल^९प्रदा दिनैः ^{१०}षड्भिस्ताराविद्युत्तथैव च ॥२॥

उल्का^{११}विद्युद्दशन्याख्या सम्पूर्णफलदाय^{१२}का ।

^{१३}धिष्ण्यार्द्धफल^{१४}दाः शश्वत्तारा पादफलप्रदा ॥३॥

(१) व. १. ३, क. - रूपैः । (२) व. १. २ - युताः, व. ३ - युता ।

(३) व. २, पु. - धिष्ण्यपाताः ।

(४) व. १ - पञ्चस्वरूपतः ।

(५) पु., व. १. ३ - (इतः पर्यन्तं श्लोकः संख्या) ॥१४००॥

(६) व. १ - पाच, क. - पक्षायन्ति, व. ३ - पञ्चायाति ।

(७) व. २ - वित्रि । (८) व. १ - पक्षैः ।

(९) व. १ - प्रदाः । (१०) व. १ - षड्भिः ।

(११) व. १ - विद्युद्दशन्याख्याः, व. २ - विद्युद्दर्शनमसम्पूर्ण,

क. - विद्युद्दर्शनेषु, व. ३ - विद्युद्दर्शनद्यु ।

(१२) व. १. २ - कः । (१३) पु. - धिष्ण्याथ, व. २ - धिष्ण्योर्द्ध । (१४) व. १. २ - दः ।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

१५ पश्चेभाश्चाश्मकु १६ वृक्ष १७ नवक्षोणिषु च क्रमात्।

विदारयन्निपतति स्वनेन महताशनिः ॥४॥

जनयन्ति सदा त्रासं विद्युतो व्योम्यतिस्फुटम्।

१८ वक्रा विशाला ज्वलिता १९ पतन्ति २० धनराशिषु ॥५॥

धिष्ण्या २१ सुपुच्छातिकृशा ज्वलिताङ्गारवत्प्रभा।

हस्तद्वयप्रमाणा २२ सा दृश्यतेऽतिसमीपतः ॥६॥

तारा २३ कुन्तं २४ चलच्छुक्ला २५ हस्तमात्राम्बुजारुणा।

ऊर्ध्वं २६ वाप्यथवा २७ तिर्यगधो वा गगनान्तरे ॥७॥

(१५) व. २-पश्चेताश्वा, व. १-पश्चेभाश्च। (१६) क.-वृक्षो।

(१७) व. १-नृविजोनिषु।

(१८) व. ३-(लोपः) श्लोकः क्र.-५ क तः श्लोकः क्र.-६ ब पर्यन्तम्।

(१९) व. १. २-पतन्ती, क.-पतती। (२०) पु.-धनदो शिषु।

(२१) व. १-(लोपः) सु। (२२) व. ३-स्य। (२३) क.-कुलं।

(२४) क.-वद्युल्का, व. १-वछुल्का, व. ३-चद्युक्ता।

(२५) क., व. ३-हविमांशाम्बु, व. २-विनास्तमात्राम्बु, व. १-हस्तदीर्घाम्बु।

(२६) व. १-पात्पथवा। (२७) व. १-तिर्यगश्चो, व. ३-तिर्यगधो।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

उल्काशिरो विशाला ^{२८}सा पतती वर्धते तनुम्।

दीर्घपुच्छं भवत्यस्या भेदाः स्युर्बहवस्तथा ॥८॥

^{२९}प्रेतास्त्रोऽप्यहिगोमायुखरलाङ्गूलदंष्ट्रिणाम्।

कपिगोधाद्रुमनिभा द्विशिराः पापदा नृणाम् ॥९॥

अश्वे ^{३०}भ्यश्चन्द्ररजतं कृष्णं हंसध्वजोपमाः।

वज्रशङ्खस्वस्तिका ^{३१}ञ्जरूपाः शुभ ^{३२}सुखप्रदाः ॥१०॥

^{३३}निपतन्ति वराद्वह्नौ नृपराष्ट्रक्षयाय वै।

यद्यम्बरे ^{३४}विभ्रमति लोकस्याप्यतिविभ्रमम् ॥११॥

(२८)व.३-क्षा।

(२९)पु.-प्रेतास्तोऽप्यहि, व.१.२-प्रेतास्तऽप्यहि, व.३-प्रेतास्त्रोऽप्यत्वि।

(३०)व.१.२-भाभ्राद्रिरजतवृष, व.३-भाभ्राद्रिरजतवृष।

(३१)पु.-ञ्जरूपो, व.२-काक्षरूपाः, क.-कायरूपस्तु।

(३२) क.-शुभमिच्छदाः, व.१.३-सुभिक्षदाः, व.२-सुभिक्षताः।

(३३)व.१-निपतन्त्यो। (३४)पु.-निपतति, क.,व.३-विभ्रमन्ति।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

यद्य^{३५}र्केन्दुं ^{३६}संस्पृशति तत्तद्रूपं ^{३७}प्रकम्पनम्।

पर^{३८}चक्रागमभयं ^{३९}जनस्य क्षुब्धलाद् भयम्॥१२॥

^{४०}अर्केन्दोरपसव्योल्का पाते^{४१}न रवि^{४२}नाशदा।

उदयेऽर्केन्दुपुरतो दीर्घमाना शुभ^{४३}प्रदा॥१३॥

शुक्ला ^{४४}रक्ता हन्ति पीता कृष्णा ^{४५}सा ^{४६}विप्रपूर्वकान्।

शिराधरो भयं ^{४७}पार्श्वे पुच्छे ^{४८}दिक्षु ^{४९}गदादिषु॥१४॥

पतितोल्का मणि^{५०}निभा विप्रादीनामनिष्टदा।

सिता कुन्दनिभा स्निग्धा ^{५१}ऋज्वी तेषां शुभप्रदा॥१५॥

(३५)व.१-र्केन्दू, क.-केन्द्रिम। (३६)क.- (लोपः) सं।

(३७)व.३, पु.-प्रकल्पनम्। (३८)व.१-वक्र, व.३-वक्रम्।

(३९)व.३-जलजन्तुज्वलाद्भयम्।

(४०)व.१-अर्केन्दो। (४१)व.१-त। (४२)पु., व.२.३-नाशदाः।

(४३)व.१-दाः। (४४)पु.-नल्का। (४५) व.१.२-या।

(४६)पु.-पि प्रपूर्वकान्।

(४७)पु.-पार्श्व पुच्छे, व.३-पार्श्व पुच्छैर्। (४८)पु.- (लोपः) दिक्षु गदा।

(४९)व.१.२-गदा। (५०)क.-निभं।

(५१)व.१.-ऋग्वी, पु.- (लोपः) ऋज्वी।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

नीला श्यामारुणाग्न्य^{५२}सृग्भस्मभा रुग्भयप्रदा।

सन्ध्यायां वह्निशीतांशुतुलिता^{५३}वन्यराज्य^{५४}दा॥१६॥

नक्षत्रग्रहभेदी^{५५}चेत्तद्भक्तानामनिष्टदा।

चरधिष्ण्येषु पतिता चोल्का स्त्रीणां भयप्रदा॥१७॥

क्षिप्रभे^{५६}षु^{५७}दिशां पीडा क्षमापतीनां स्थिरेषु च।

मृदुभेषु द्विजातीनां चोराणां दारुणेषु च॥१८॥^{५८}

^{५९}तक्षतीनां^{६०}तरौ^{६१}दैत्ये^{६२}द्वारि तत्पुरवासिनाम्।

^{६३}गोष्ठे गोस्वामिनां पीडा^{६४}शिल्पकानां जलेषु च॥१९॥

(५२)व.१.२-सृग्भस्मानुग्भयप्रदा। (५३)व.१.२-वान्य।

(५४)व.१.३,क.-दौ। (५५)पु.,क.-चैतद्।

(५६)व.२-दे। (५७)पु.-विशां।

(५८)व.१-(अधिकः) दिक्षु तत्तद्दिगीशानां वृष्टकानां खलुषु च॥

(५९)व.३-तत्कृतीनां, व.१.२-तल्लतानां। (६०)व.२-वरो।

(६१)व.१-चैत्ये। (६२)क.-द्धारित।

(६३)व.१-गोष्ठे गो, व.२-गोष्वजे गो, पु.-गोष्वजे स्वामिनां।

(६४)व.१.३-शिल्पि।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

राजहन्त्री ^{६५}तन्तु^{६६}वृत्ता चेन्द्रध्वजसमा तथा।

प्रतीप^{६७}गा राजपत्नी ति^{६८}र्यगा च चमूपतिम् ॥२०॥

अधोमुखी नृपं हन्ति ^{६९}ब्राह्मणान्तूर्ध्वगा तथा।

वृकोदरी पुच्छनिभा जलसंक्षोभकारिणी ॥२१॥

प्रसर्पिणी ^{७०-७१}सर्पवत्या ^{७२}श्वाङ्गना^{७३}नामनिष्टदा।

वर्तुलोल्ला पुरं हन्ति छत्राकारा पुरोहितम् ॥२२॥

वंशगुल्मलताकारा राष्ट्रविद्रा^{७४}वणी तथा।

सूकरव्यालसदृशी षण्डाकारा ^{७५}वरप्रदा ॥२३॥

(६५)व.२-न तद्वृत्ता। (६६)व.१-निभा।

(६७)व.३-गां, पु.-(लोपः) गा।

(६८)व.१-र्जगा। (६९)पु.-ब्राह्मणी तू।

(७०)पु.-(अधिकम्)वा, व.१.३-(अधिकम्) या।

(७१)पु.-सर्व। (७२)पु., व.३-अङ्गना।

(७३)पु.-चमनिष्टदा। (७४)क.-विणी।

(७५)व.१.३, क.-च पापदा।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

इन्द्रचापनिभा राज्यं ^{७६}खेलना जलना ^{७७}शकृत्।

विद्युद्भावं तु यो वेत्ति स एव ^{७८}ज्योतिषो भुवि ॥२४॥

^{७९}॥ इति उल्कालक्षणम् ॥

किरणा वायुनिहता मूर्च्छिता मण्डलीकृताः।

नानावर्णां ^{८०}श्च त्रितयं ^{८१}परिवेषाः ^{८२}शशीनयोः ॥२५॥

ते ^{८३}रक्तनीलपाण्डुरकपो ^{८४}ताम्राभ ^{८५}कपिलाः।

^{८६}सपीतशुक्लवर्णाश्च पूर्वादिषु सुवृष्टिदाः ॥२६॥

(७६)व.१-खलनोज्ज्वल। (७७)व.१.२.३-शनी।

(७८)व.१-ज्यौतिषो।

(७९)पु.,क.,व.१.२-इत्युल्कालक्षणम्॥, व.३-इति उल्कालक्षणम्॥

(८०)व.१-कृततपः। (८१)व.१-वेषा, क.-धेयाः।

(८२)व.१-शशाङ्कयोः। (८३)व.१-नीलरक्त।

(८४)पु.-ताभ्रान्त, व.१-ताभ्राम।

(८५)व.१,क.-कापिला, व.३-कापिलाः।

(८६)पु.-समीप।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

मुहुर्मुहुर्^{८७}जायते ^{८८}ये न सम्पूर्णफलप्रदाः ।

^{८९}शुभ्रस्त्वविकलस्निग्धं क्षीरतैलाम्बुसन्निभः ॥२७॥

चापशृङ्गाटकरथक्षतजा^{९०}ता^{९१}रुणो शुभः ।

अनेक^{९२}वृत्त^{९३}वर्णोऽयं परिवेषो नृपान्तकृत् ॥२८॥

अशोकपुष्पसङ्काशो धूम्राभः ^{९४}कलहप्रदः ।

मयूरपत्र^{९५}सङ्काशपीताभो वात^{९६}वृष्टिकृत् ॥२९॥

अहर्निशं प्रतिदिनं चन्द्रार्का^{९७}वरुणौ यदा ।

परिवेषो ^{९८}नृपवधं कुरुते लोहितोऽपि वा ॥३०॥

(८७)व.२.३,क.-लीयते। (८८)व.१,२,३,क.-यो।

(८९)क.-शुक्लाभः विफलास्निग्धा, पु.-श्वल्कत्व, व.१-शुक्लाभास्त्व।

(९०)व.१-तो। (९१)व.१-नुणो, क.-रुणा। (९२)व.२-वृक्ष।

(९३)व.१.२-वर्णीयः। (९४)व.१-कलहः।

(९५)व.२-सङ्काशः, क.-सङ्काशा।

(९६)व.१-पुष्टि। (९७)पु.-रुणोदये, व.२-चतुरो यदा, व.३-वरुणौ यदा।

(९८)पु.-नृधन।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

१९ द्वौ मण्डलश्चमू^{१००}नाथं १०१ नृपध्नो १०२ यस्त्रिमण्ड^{१०३}लः ।

परिवेषगतः १०४ सौरिः क्षुद्रधान्यविनाशकृत् ॥३१॥

रणकृद्भूमिजो जीवः सर्वेषा^{१०५}मामयप्रदः ।

ज्ञः सस्यहानिदः शुक्रो नृपाणां १०६ वा भयप्रदः ॥३२॥

परिवेषगतः केतुर्दुर्भिक्षकलहप्रदः ।

पीडा नृपभयं राहुर्गर्भच्छेदं करोति सः ॥३३॥

द्वौ ग्रहौ परिवेषस्थौ क्षितीशमरणप्रदौ ।

कुर्वन्ति कलहान^{१०७}र्थं परिवेषगतास्त्रयः ॥३४॥

चत्वारः परिवेषस्था नृपेशमरणप्रदाः ।

परिवेशगताः पञ्च जगत्प्रलयदा ग्रहाः ॥३५॥

(१९)व.१-द्वि। (१००)व.३,पु.क.-नाथ।

(१०१)क.-नृपन्योपरि। (१०२)व.३-यास्त्रि।

(१०३)व.२-लम्। (१०४)पु.-शाली।

(१०५)पु.-माभयप्रदः। (१०६)व.१.२,क.-कलहप्रदः।

(१०७)व.३-र्थ।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

ये वक्रिणो ग्रहास्तेषामेवं फलनिरूपणम्।

नृपहानिः ^{१०८}कुजादीनां परिविष्टे पृथक् पृथक् ॥३६॥

^{१०९}ऋक्षेषु परिविष्टेषु ^{११०}यत्फलं ग्रहवद्वदेत्।

^{१११}परिविष्टो द्विजातीनां नेष्टः प्रतिपदादिषु ॥३७॥

पञ्च ^{११२}म्यादिषु ^{११३}शुभदो दिवसेषु त्रिषु क्रमात्।

अष्टम्यां युवराजस्य परिवेषस्त्वनिष्टदः ॥३८॥

ततस्त्वशुभदो राज्ञां नवम्यादि ^{११४}षु च ^{११५}त्रिषु।

पुरोहितस्य द्वादश्यां निधना ^{११६}य धनाय च ॥३९॥

त्रयोदश्यां सैन्यरोधः क्षितीशानामथो ^{११७}पि वा।

^{११८}राज्ञां पीडा चतुर्दश्यां पञ्चदश्यां नृपस्य ^{११९}च ॥४०॥

(१०८)पु.-कुजातीनां। (१०९)क.-ऋतुषु। (११०)व.१.२.३,क.-तत्फलं।

(१११)व.१-परिवेषो। (११२)पु.-म्या द्विषु। (११३)व.१-शुभदौ।

(११४)पु.-(लोपः) षु। (११५)व.१-तृषु।

(११६)व.१-या। (११७)व.१-थवा।

(११८)व.३-राज्ञी। (११९)क.-वा।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

१२० परिवेशस्य मध्ये १२१ वाप्यन्तरेखा च यद्यपि।

स्थायिनां मध्यगा १२२ नेष्टा यायिनां पार्श्वसंस्थि १२३ ता ॥ ४१ ॥

१२४ प्रावृद्धतौ शरदि वा परिवेषो १२५ जलप्रदः।

प्रायेणान्येषु ऋतुषु तदुक्तफलदायकः ॥ ४२ ॥

१२६ ॥ इति परिवेषलक्षम् ॥

१२७ नानावर्णाशवो भानोः साभ्रवायु १२८ विघट्टिताः।

१२९ तद्व्योम्नि चापसंस्था १३० नमिन्द्रचापं प्रदृश्यते ॥ ४३ ॥

(१२०) पु.-उपवंशलमध्ये। (१२१) व.३-वाप्यन्तरे वा च यद्यपि,

व.१-वह्नेरेखा भवेद्यदि, क.-वाप्यते रेखा च यद्यपि।

(१२२) व.१-ज्येष्ठ। (१२३) व.२-ताः।

(१२४) पु.-प्रवृद्धतौ, व.३-प्रवृद्धतौ। (१२५) पु.-जयप्रदः।

(१२६) पु., व.१.२.३, क.-इति परिवेषलक्षणम् ॥

(१२७) पु.-नामावशवो। (१२८) पु.-विवहितः।

(१२९) व.२-तद्योग्धि, क.-तद्योति, व.१-मध्योम्नि।

(१३०) व.३-ना।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

अथवा शेषनागेन्द्रदीर्घ^{१३१}निःश्वाससम्भवम्।

विदिक्षुजं ^{१३२}दिक्षुजं च तद्दिग्नृपविनाशनम्॥४४॥

पीतपाटलनीलैश्च वह्निशस्त्रा^{१३३}स्त्रभीतिदम्।

^{१३४}नृक्षयं ^{१३५}व्योम्निजं ^{१३६}चापं भूमिजं ^{१३७}सस्यहानिदम्॥४५॥

अवृष्टिदं ^{१३८}जलोद्भूतं वल्मी^{१३९}कोत्थं रणप्रदम्।

अवृष्टौ वृष्टिदं ^{१४०}त्वैन्द्रदिशि ^{१४१}वृष्ट्या च वृष्टिदम्॥४६॥

सदैव वृष्टिदं पश्चाच्चा^{१४२}पं ^{१४३}सकलमेव ^{१४४}वा।

रात्राविन्द्रधनुः ^{१४५}प्राच्यां नृपहानिर्भवेत्तदा॥४७॥

(१३१)पु., व. २-निश्वास। (१३२)पु.-जं व्यम्नजं तत्तद्दिग्नय।

(१३३)पु.-न, क.-न्त, व. २. ३-त्र।

(१३४)क.-नक्षत्रं, पु.-वुकक्षं, व. १. २-नृपक्षयं। (१३५)पु.-व्याधिदं।

(१३६)व. १. २. ३, पु.-भूमि। (१३७)पु.-शस्य।

(१३८)पु.-ललद्धितं। (१३९)पु.-कोत्थ। (१४०)पु., व. ३-चैन्द्र।

(१४१)पु., व. ३-वृष्टाववृष्टिदम्। (१४२)पु.-प। (१४३)पु.-सफल।

(१४४)व. ३-च। (१४५)पु.-प्रार्थं।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

याम्ये सेनापतिं हन्ति पश्चिमे नायकोत्तमम्।

मन्त्रिणं सौम्यदिग्भागे सचिवं कोणसम्भवम् ॥४८॥

रात्राविन्द्रधनुः ^{१४६}शुक्ल^{१४७}वर्णाद्यान्विप्रपूर्वकान्।

हन्ति ^{१४८}यद्दिग्भवं स्पष्टं तद्दीगी^{१४९}शं नृपोत्तमम् ॥४९॥

^{१५०}अतिगाढ^{१५१}मविच्छिन्नं प्रातिकूल्यं धनुर्द्व^{१५२}यम्।

^{१५३}नृपान्तकृद् व्याधिभयमनुकूल्याय तत्सुतम् ॥५०॥

(१४६)पु.-शुक्लं। (१४७)व.१.२.३-वर्णाद्यं, क.-वर्णाद्य।

(१४८)पु.-सद्दिग्भावं।

(१४९)पु.-शा।

(१५०)पु.- (त्रुटितम्-लोपः) अ...गाढ, व.२, क.-अवनी, व.३-अवनि।

(१५१)पु.-मच्छित्तं, क.-मविच्छिन्न। (१५२)व.३-ये।

(१५३)क.- (पाठभेदः) नृपान्तकं व्याधिभयं प्रदा कूल्याय तत्सुतम्।

व.१- (पाठभेदः) नृपान्तकृद् व्याद्यदिभवेदानुकूल्यं च तत्सुतम्।

व.२- (पाठभेदः) नृपान्तवृव्याधिभयं भवेदानुकूल्याय तत्सुतम्।

पु.- (पाठभेदः) नृपान्तवृव्याधिभयं प्रभुकूल्याय तत्सुतम्।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

इन्द्रचापोऽग्नि^{१५४}धूमाभः सर्वेषामशुभप्र^{१५५}दः ॥५१॥

^{१५६} ॥ इति इन्द्रचापलक्षणम् ॥

दिक्षु सम्भूतगन्धर्वनगरं नेष्टदं क्रमात् ।

^{१५७}धराधीशचमूनाथ^{१५८}सेनैश्वरपुरोध^{१५९}सान् ॥५२॥

^{१६०}सितरक्तपीतकृष्णं विप्रा^{१६१}दीनामनिष्टदम् ।

रात्रौ गन्धर्वनगरं धराधीशविनाशनम् ॥५३॥

चित्रवर्णं चित्र^{१६२}रूपं प्राकारध्वजतोरणम् ।

दृश्यते चेन्महा^{१६३}युद्धमन्यो^{१६४}न्यं धरणीभुजाम् ॥५४॥

^{१६५} ॥ इति गन्धर्वनगरलक्षणम् ॥

(१५४)पु.-धूनालः । (१५५)व.३-दाः ।

(१५६)पु.,व.१.२.३,क.-॥ इतीन्द्रचापलक्षणम् ॥

(१५७)व.१,२,क.पु.-धारा । (१५८)पु.-सनैश्च ।

(१५९)पु.-सम्, व.१-साम् । (१६०)पु.-सीत ।

(१६१)व.३-दिना । (१६२)पु.-भूपं । (१६३)पु.-मुद्रा । (१६४)व.१.२-न्य ।

(१६५)पु.क.,व.१.२.३-॥ इति गन्धर्वनगरलक्षणम् ॥

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

प्रति^{१६६}सूर्यः सूर्य^{१६७}निभः ^{१६८}स्निग्धः पार्श्वे भयप्रदः ।

वैदूर्यसदृशः स्वच्छः ^{१६९}शुक्लो ^{१७०}वापि शुभप्रदः ॥५५॥

पीता^{१७१}भो व्याधिदः कृष्णो मृत्यु^{१७२}दो युद्ध^{१७३}दोऽरुणः ।

माला चेतप्रतिसूर्याणां शत्रु^{१७४}चोराभयप्र^{१७५}दा ॥५६॥

^{१७६}जलदप्रतिमः सौम्ये भानोर्याम्येऽनिलप्र^{१७७}दः ।

^{१७८}उभयस्थोऽतिजलदो ^{१७९}नृपहो पर्यधो ^{१८०}नृहा ॥५७॥

(१६६)पु.-(लोपः)सूर्यः, क.-सूर्याः । (१६७)क.-निभं, व.१-निभ ।

(१६८)क.-स्निग्ध । (१६९)पु.-शुक्ल, क.-शुक्रो । (१७०)पु.-दर्षिः ।

(१७१)व.२-न्यो । (१७२)व.३-(लोपः)दो । (१७३)व.२-दारुणम् ।

(१७४)व.१.२-चोर । (१७५)व.१-दः, पु.-दाः ।

(१७६)व.३-जलदाः । (१७७)व.३-दाः । (१७८)पु., व.३-उत्तरस्थो ।

(१७९)पु.-तृपहो, क.-नृपहा । (१८०)पु.-नृणाम् ।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

यदा भवति ^{१८१}तीक्ष्णांशोः प्रतिसूर्यः समन्ततः ।

^{१८२}जगद् विनाशमाप्नोति ^{१८३}तदा ^{१८४}शीत^{१८५}द्युतेरपि ॥ ५८ ॥

^{१८६}॥ इति प्रतिसूर्यलक्षणम् ॥

वायुनाभिहतो वायुर्गगनात्पति^{१८७}तः क्षितौ ।

यदा ^{१८८}दीप्तः ^{१८९}खगरुतं सनिर्घातोऽतिदोषकृत् ॥ ५९ ॥

निर्घातोऽर्कोदये^{१९०}ऽनिष्टः क्षितीशा^{१९१}द्याङ्गनावि^{१९२}शम् ।

^{१९३}प्रहरात् प्राक् पौर^{१९४}जनः शूद्र^{१९५}शाबरहानिदः ॥ ६० ॥

(१८१)क. तीक्ष्णेशो, पु.-(त्रुटितम्-लोपः)...शो ।

(१८२)क.-जराद्वि, व.२-नराद्वि, पु.-जरादि । (१८३)व.१.३-तथा, क.-सदा ।

(१८४)व.३-शीते । (१८५)व.३-द्र्युतेरपि, क.-द्विरेरपि, पु.-दिने ।

(१८६)पु.,क.,व.१.२.३-॥ इति प्रतिसूर्य लक्षणम् ॥

(१८७)पु.-तं, व.२-ता । (१८८)पु.,व.१.२,क.-दीप्त ।

(१८९)पु.-खचरुतं, व.१,क.-खगनुतं, व.२-खखरुतं ।

(१९०)व.१.२,क.-नेष्टः । (१९१)व.२.३,क.-द्याङ्गना ।

(१९२)व.२-शीम्, व.१-शाम् । (१९३)क.-प्रहरात् ।

(१९४)व.१.२-जना । (१९५)व.१.२-सावर, व.३-शाबर ।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

आमध्याह्नात्तु विप्राणां ^{१९६}नेष्टो राजोपजीविनाम्।
तृतीयया ^{१९७}मे वैश्यानां जलजानामनिष्टदम् ॥६१॥
चतुर्थे चोरनाशं च सन्ध्यायां हन्ति ^{१९८}सङ्क^{१९९}रान्।
^{२००}आद्ये ^{२०१}यामे सस्यहानिर्द्वितीये ^{२०२}च पिशाचकान् ॥६२॥
^{२०३}अर्धरात्रे तु तुरगान् तृतीये लिपिलेखकान्।
चतुर्थयामे निर्घात^{२०४}पातं हन्तीतरान् जनान् ॥६३॥
^{२०५}भीमगम्भीरशब्दः ^{२०६}स्यात् ^{२०७}कृतस्तत्र तदीश्वरम् ॥६४॥

^{२०८} ॥ इति निर्घातलक्षणम् ॥

-
- (१९६) पु., व. २, क. - नेष्ट। (१९७) व. ३ - मै। (१९८) व. ३, क. - शङ्क।
(१९९) पु. - रात्, व. २ - रा।
(२००) व. २ - (लोपः) श्लोकः क्र. ६२ क तः श्लोकः क्र. ६३ अ पर्यन्तम्।
(२०१) व. ३ - याम्ये। (२०२) व. १ - तु।
(२०३) पु. - अल्पाधरात्रे, व. १ - हन्तिनिर्घातपातश्च। (२०४) व. १ - पाते।
(२०५) क., व. ३ - भीमजर्जर, व. १ - भीमरुर्जर, व. २ - भीरुगरशब्दः।
(२०६) व. १ - स्यान्न, व. २ - स्थान। (२०७) पु. - कृतस्त तन्नदीश्वरम्।
(२०८) पु., क., व. १. २. ३ - ॥ इति निर्घातलक्षणम् ॥

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

दिग्दाहः ^{२०९}पीतवर्णश्चेत् क्षितीशानां भयप्र^{२१०}दः ।

देशनाशोऽग्निवर्णो ^{२११}वारुणवर्णोऽ^{२१२}निलप्रदः ॥६५॥

धूम्रः ^{२१३}सस्यविनाशाय कृष्णः शस्त्रभयप्रदः ।

प्राग्दाहः क्षत्रियाणाञ्च ^{२१४}परेशानामभीष्टदः ॥६६॥

आग्नेय्यां युवराजस्य शिल्पानाम^{२१५}शुभप्रदः ।

पीडां व्रजन्ति याम्ये च ^{२१६}मूर्खवैश्या नराधमाः ॥६७॥

(२०९) पु., व. २-पीतवर्णश्च । (२१०) व. २-दाः ।

(२११) व. ३-सावर्णो, क.-तु रक्त, व. १-नुण, व. २-रुण ।

(२१२) व. २-जल । (२१३) पु.-शाम ।

(२१४) पु.-॥२॥ पत्रे ३९, पुनानगरात् प्राप्तो हस्तलिखितग्रन्थोऽत्र पूर्णः

(अपूर्णो हस्तलिखितग्रन्थः) ।

(२१५) व. ३-शुभः । (२१६) व. १-मूर्ष ।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

नैर्ऋत्यां दिशि चोराश्च पुनर्भूः प्रम^{२१७}दागणः ।

^{२१८}प्रतीच्यां तु कृषिकरा वायव्यां पशुजातयः ॥६८॥

सौम्यां विप्रानुरीशान्यां वैश्याः पाखण्डिनो जनाः ।

दिग्दाहो यः स्वर्णनिभो जन्तूनां मङ्गलप्रदः ॥६९॥

पञ्चदिग्दाहदिवसा राष्ट्रविद्रावणप्रदाः ॥७०॥

^{२१९}॥ इति दिग्दाहलक्षणम् ॥

सितेन रजसा ^{२२०}छन्नादिग्रामवनपर्वताः ।

यथा यथा ^{२२१}भवन्त्येते निधनं यान्ति भूमिपाः ॥७१॥

(२१७)व.३-दाङ्गनाः ।

(२१८)व.१.३,क.-(लोपः)श्लोकः क्र.६८अ तः श्लोकः क्र.६९ब पर्यन्तम् ।

(२१९)व.१.३,क.-॥ इति दिग्दाहलक्षणम् ॥,

व.२-(लोपः) ॥ इति दिग्दाहलक्षणम् ॥

(२२०)व.१-छन्ना । (२२१)व.३-भयत्येते, क.-भवन्त्यतो ।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

धूम्रः समुद्भवो यस्यां दिशि तस्यां विधीयते।

तत्र तत्रस्थजन्तूनां हानिदः शस्त्रकोप^{२२२}दः॥७२॥

मन्त्रीजनपदानां च व्याधिदश्चासि^{२२३}तो रजः।

^{२२४}अर्कोदये विजृम्भन्ति गगनस्थगयन्नि^{२२५}व॥७३॥

दिनद्वयं चैकदिनमत्युग्रो भयदो रजः।

रजो भवेदेकरात्रं नरहो ^{२२६}च निरन्तरम्॥७४॥

परचक्रा^{२२७}भिगमनं द्विरात्रं सततं यदि।

क्षामडामरमात^{२२८}ङ्कं त्रिरात्रं सततं यदि॥७५॥

^{२२९}ईतिदुर्भिक्षमतुलं यदि रात्रिचतुष्टयम्।

निरन्तरं पञ्चरात्रं महाराजविनाशनम्॥७६॥

(२२२)व.३-नः, क.-तः। (२२३)व.३-तं।

(२२४)व.१.२-अर्कोदये। (२२५)व.१.३, क.-च।

(१२६)क.-चेन्निरन्तरम्। (२२७)व.२, क.-पिगमनं।

(२२८)व.१.२.३-ङ्क। (२२९)व.२.१-इति।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

ऋतावन्यत्र शिशिरात्सम्पूर्णफलदो रजः ॥७७॥

२३० ॥ इति रजोलक्षणम् ॥

भूभारखिन्ननागेन्द्रशेष^{२३१}विश्रामसम्भ^{२३२}वः ।

२३३ भूकम्पः सोऽपि जगता^{२३४}मशुभाय भवेत्ततः ॥७८॥

यामक्रमेण भूकम्पो^{२३५}द्विजादी^{२३६}नामनिष्टदः ।

२३७ अनिष्टदं क्षितीशानां सन्ध्ययो^{२३८}रुभयोरपि ॥७९॥

अर्यमाद्यानि चत्वारि द्रस्त्रेन्द्रदितिभानि च ।

२३९ वाय^{२४०}व्यं^{२४१}मण्डलं त्वेतत्तस्मिन्कम्पो भवेद्यदि ॥८०॥

(२३०)व.१.२.३, क.-॥ इति रजोलक्षणम् ॥

(२३१)व.२-निःश्वास। (२३२)क.-व, व.३.२-वाः। (२३३)क.-भूकम्प।

(२३४)व.२-प्रशुभाय। (२३५)व.२-द्विजातीना। (२३६)व.३-नां।

(२३७)व.३-अनिष्टक्षितीशानां। (२३८)व.१.२.-नुभयोरपि।

(२३९)क.- (लोपः)श्लोकः क्र.-८०क तः श्लोकः क्र.८१ब पर्यन्त।

(२४०)व.३-व्य।

(२४१)व.३-मण्डल।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

नृप^{२४२}सस्यवणि^{२४३}क्वेश्याशिल्पवृष्टिविनाश^{२४४}कः ॥८१॥

^{२४५}पुष्यद्विदै^{२४६}वा भरणी पितृभाग्याग्निभानि च।

आग्ने^{२४७}यं मण्ड^{२४८}लं ^{२४९}त्वेतत्तस्मिन्कम्पो भवेद्यदि।

नृप^{२५०}वृष्ट्यर्घनाशाय हन्ति ^{२५१}शाबरसङ्करान् ॥८२॥

अभिजिद्^{२५२}धातृवैश्वेन्द्रवसुवैष्णवमित्रभम् ॥८३॥

माहेन्द्रमण्ड^{२५३}लं चैतत् तस्मिन्कम्पो भवेद्यदि।

राजनाशाय रोगाय हन्ति मार्द^{२५४}जदुर्दुरान् ॥८४॥

मूलाहिर्बुध्न्यवरुणपौष्णार्द्रासार्पभानि च।

वारुणं मण्डलं ^{२५५}त्वेतत्तस्मिन्कम्पो भवेद्यदि ॥८५॥

(२४२)व.२-शस्य। (२४३)व.३-ग। (२४४)व.१,क.-का।

(२४५)व.३-विपुष्यादैशक। (२४६)व.१-व।

(२४७)व.३-य। (२४८)व.३-ल।

(२४९) व.१.३-त्वेन, व.२-चेतत्। (२५०)व.१.३,क.-षष्ट्यर्घ।

(२५१)व.३,क.-सावतरङ्गणान्, व.१-सावतं क्रमात्। (२५२)क.-धात्रि।

(२५३)व.१-ले चेतस्मिन्कम्पो। (२५४)व.३-न दुर्दुरान्। (२५५)क.-त्वेतत्र।

॥ निखिलोत्पातशान्त्यध्यायः ॥ (अध्यायः ४८)

राज्यनाशकरो ^{२५६}हन्ति पौण्ड्रचीन^{२५७}पुलिन्दिकान्।

प्राये^{२५८}ण निखिलोत्पाताः क्षितीशा^{२५९}नामनिष्ट^{२६०}दाः ॥ ८६ ॥

षड्भिर्मासैश्च ^{२६१}भूकम्पो द्वाभ्यां दाहःफलप्रदः।

^{२६२}अनुक्ता पञ्चभिर्मासैस्तदा^{२६३}नीं फल^{२६४}दं रजः ॥ ८९ ॥

^{२६५}॥ इति भूकम्पलक्षणम् ॥

^{२६६}॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहिता-
यानिखिलोत्पातशान्त्यध्यायोऽष्टाचत्वारिंशः ॥ ॥ ४८ ॥

(२५६)व.१.३-हन्ति। (२५७)व.३-पुनः दिकान्, व.२-पुनन्दिकान्।

(२५८)व.१.२.३-न। (२५९)क.-नां। (२६०)व.१-दा, व.२-दाम्।

(२६१)व.३-भूकम्प। (२६२)व.३-अनुक्ताः। (२६३)व.३-नीः फलदं।

(२६४)क.-दो।

(२६५)व.१.२.३,क.-॥ इति भूकम्पलक्षम् ॥

(२६६)व.१.२.३,क.-॥ इति निखिलोत्पातशान्त्याध्यायः ॥

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ एकोनपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥

॥ मिश्रकाध्यायः ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि मिश्रकाध्यायमुत्तमम्।

तस्मिन्सर्वगुणोपे^१तं राजा^२चारं समा^३सतः॥१॥

^४कुलीनो धार्मिकः शूरो नीतिज्ञः ^५स्मृतिमान् शुचिः।

सत्यवाक् सत्यसम्पन्नः श्रीमान्वृद्धोपसेवकः॥२॥

अलुब्धो व्यसनो मन्त्रगोप्ता सप्ताङ्गसंयुतः।

उपायसंयुतः शक्ति^६त्रयात्मा गुणभूषणः॥३॥

प्रारम्भलक्षणं ^७पूर्वद्रव्यसम्पदतः परम्।

देशकालविभागं ^८च ^९विपत्पात^{१०}निवारणम्॥४॥

(१)व.२-तो। (२)क.-वारं। (३)व.२-युतः।

(४)व.१.-कुलिनो।

(५)व.१-शुचिमाच्छुचिः, व.२-श्रुतिमान्छुतिः, व.३-स्मृतिमान् शुचिः।

(६)व.३-प्रयात्मा। (७)व.२-पूर्वे, व.३-पूर्वं।

(८)क.-ज्ञः। (९)व.३-द्विषत्पात।

(१०)क.-त्रि।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

कार्यस्य सिद्धिः सप्ताङ्गो ^{११}मन्त्रपञ्चागमुच्यते।

^{१२}स्वाम्यमात्यसुहृत्कोशराष्ट्रदुर्गबलानि च॥५॥

सामभेदौ दानदण्डौ चत्वारोऽपाय^{१३}वर्तिनः।

उत्साहमन्त्र^{१४}प्रभवस्ति^{१५}स्त्रो ज्ञेयास्तु शक्तयः॥६॥

सन्धिश्च विग्रहो यानमासनं संश्रयस्ततः।

द्वैधीभावो गुणैः षड्भिरेतै^{१६}र्मुक्तः क्षितीश्वरः॥७॥

एवंलक्षणसंयुक्तः सेव्यमानस्तु सेवकैः।

राजोन्नतिं सोऽपि ^{१७}सदा चिन्तयेन्मन्त्रिभिः सह॥८॥

सूर्योदये ^{१८}प्राक्सन्ध्यायां श्रीकामी त्यक्तनिद्रकः।

गीत^{१९}तूर्यरवैः सार्धं शय्यामपि परित्यजेत्॥९॥

(११)व.३-मतः। (१२)व.३-स्वास्य, व.२-श्वाम्यु।

(१३)व.१-चान्नतः, व.२-वान्नरः, क.-वर्तनः। (१४)क.-प्रच।

(१५)व.३-त्रा, व.२-श्रौ। (१६)व.१.३, क.-युक्तः।

(१७)व.१-सदाचित्तमन्त्रिभिः सदा।

(१८)व.१-शक्तं ध्यायां। (१९)व.१-तूर्य।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

वचांसि शृण्वन्मङ्गलपाठकानां विलोकयेत्।

१० ब्राह्मणाग्न्यर्कगोहेमघृततोयधराधिपान् ॥ १० ॥

ततो मूत्रपुरी^{११}षे तु वाग्मी कुर्यादुदङ्मुखः।

गन्धलेपक्षयकरं शौचं च^{१२} विधिपूर्वकम् ॥ ११ ॥

प्राङ्^{१३}मुखोदङ्मुखो^{१४} वापि दन्तधानमाचरेत्।

वितस्तिमात्रकाष्ठेन^{१५} सत्त्वचापारितेन च ॥ १२ ॥

शिरीषलोध्रपन^{१६} सनिम्बजम्बूकदम्बकैः।

^{१७}कुलजाङ्गोल^{१८} बकुलैर्लक्ष्मीवृद्धिर्भवेदलम् ॥ १३ ॥

(२०) व. २- (पृष्ठलोपः/अप्राप्यपृष्ठ) श्लोकः क्र-१० ब तः

श्लोकः क्र.-२४ क पर्यन्तम्।

(२१) व. ३-षो। (२२) क.-विप्र। (२३) व. १-मुखौदङ्मुखौ।

(२४) क.-चापि। (२५) व. ३-सधचापारितेन च, क.-सर्वकापाटिजं नत।

(२६) क.-सा। (२७) व. ३-कुटजा, क.-कुटजो।

(२८) क.-बकुलौ, व. १-घकुलैर्।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

२९भाण्डारकरवी ३०राम्लनीपक्रमुकदाडिमैः ।

करञ्जकोविदारा ३१कै ३२रत्नवृद्धि ३३भवेदिह ॥१४॥

अपामार्गवटप्लक्षखदिरोदुम्बरार्जुनैः ।

बिल्वपुन्नाग ३४-३५बकुलैरायुर्वृद्धिर्भवेद् ध्रुवम् ॥१५॥

श्रीक ३६ण्टचतपा ३७म्बष्टनारि ३८केरविभीतकैः ।

३९कङ्कुष्टशाल ४०नारङ्गनिचुलैरतुलं ४१यशः ॥१६॥

(२९)व.३-भाण्डर। (३०)व.३-रामनीधक्रमुकुन्दाडिमैः। (३१)व.१-वकै।

(३२)व.३,क.-रत्न। (३३)व.१,क.-भ।

(३४)व.३-(स्थानभ्रष्टं-पुनर्लिखितं) श्लोकः क्र.१५-बिल्वपुन्नाग पश्चात्

दीपावलितिथौवसेत्सिंहस्थे पर्यन्तम्।

(३५)व.१,क.-ककुभम्। (३६)व.१.२-वनुप, व.३-च पत, क.-टं नुत।

(३७)व.३,क.-(लोपः)म्ब। (३८)व.३-केल।

(३९)व.३-कङ्कुष्ट्व। (४०)क.-नारिङ्ग।

(४१)व.१.२-जसः।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

पलाशाश्चत्थजम्बीरमातु^{४२}लङ्गकपित्थकैः ।

अगस्तितालहिन्तालकङ्ककाष्ठैश्च निःस्वता ॥१७॥

^{४३}तिन्तिणीकशमी^{४४}खण्डमध्वामलक^{४५}वज्जुलैः ।

विकङ्क^{४६}ताव्याघ्रपाद^{४७}सर्जकृष्णयैर्य^{४८}शः क्षयः ॥१८॥

^{४९}हरीतकी^{५०}विष्णुनाग^{५१}कतकोद^{५२}दल^{५३}तापनैः ।

^{५४}कार्यासाढकिवा^{५५}ग्रूचीवलाश्लेष्मा^{५६}तकैर्गदः ॥१९॥

भल्लातकीदेवदारु^{५७}मदयन्तीक्षु^{५८}पादकैः ।

^{५९}तृणाङ्गुलाश्मलोहाद्यैः शत्रुभ्यः साध्वसं तथा ॥२०॥

(४२)व.३-लिङ्ग। (४३)क.-चिचिणी, व.३-तित्रिणां। (४४)व.१.३-षण्ड।

(४५)क.-मज्जुलैः। (४६)व.३-त। (४७)व.३,क.-सर्ज।

(४८)व.१.३-शक्षयः। (४९)व.३-हरि। (५०)व.१-विष्ट।

(५१)क.-वेतको। (५२)व.३-दाल। (५३)क.-पापनैः।

(५४)व.३-कार्यासादकिवा। (५५)व.३,क.-ग्रूविवलाशौषातकैर्गदी।

(५६)व.१-तकैर्गदः। (५७)व.१-मदम्पती।

(५८)व.३-पालकैः। (५९)क.-तृणागुला।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

शृण्वन् हरिकथा^{६०}लापं सन्ध्यादि^{६१}नियमं चरेत्।

श्वेतवृषभ^{६२}दूर्वेभदानतीर्थाम्बुमृत्तिका ॥२१॥

धारयित्वा सहोमाज्यवेक्षणं दर्पणेऽपि वा।

नत्वा देवद्विजगुरून् दत्त्वा गां वत्ससंयुताम् ॥२२॥

लब्ध्वा तेभ्यः स्वस्ति^{६३}वाक्यं^{६४}तिथिश्रवणपूर्वकम्।

^{६५}कुर्याद्वचांसि भिष^{६६}जां^{६७}सम्यग्ज्ञाप्य तनुस्थितिम् ॥२३॥

शुक्ल^{६८}माल्याम्बरधरः सर्वाभरणभूषितः।

भृत्यशिष्याप्तवाक्य^{६९}ज्ञां^{७०}मन्त्रः पर्यायिकैः सह ॥२४॥

(६०)व.३-लाप। (६१)व.१-नियमा। (६२)व.३-दूर्वातदान।

(६३)व.१.२,क.-वाकां। (६४)व.३-(लोपः) तिथि।

(६५)क.-कुर्यादवांत्तिभिषजां। (६६)व.३-जी।

(६७)व.२,क.-सम्यग्ज्ञाप्य।

(६८)व.२,क.-वस्त्राम्बर। (६९)व.१-ज्ञा।

(७०)व.१.२,क.-मन्त्रिश्च यायिकैः सह।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

सभां प्रविश्य ^{७१}राज्यस्य ^{७२}वृद्धिं धर्मेण चिन्तयेत्।
ततो मध्याह्निकं कृत्वाग्रेऽ^{७३}शनपूर्वकम् ॥२५॥
पुत्राद्यैः सह भुञ्जीत शृण्वन् ^{७४}गाथां हरीशयोः।
^{७५}इष्टालापांश्च निर्वर्त्य गजाश्चा^{७६}दींश्च वीक्षयेत् ॥२६॥
सायं सन्ध्यादिकं कृत्वा ^{७७}सतां प्राग् विनिवेशयेत्।
ततो राजा विलासिन्यः कुर्यात् सन्ध्यां बलिं क्रि^{७८}याम् ॥२७॥
^{७९}तैजसेषु च वा रात्रि^{८०}ष्वेकस्मिन्^{८१}पि रात्रिषु।
^{८२}तत्तद्राज्यानुसारेण पञ्चस्वपि च सप्तसु ॥२८॥

(७१)क., व.३-राज्ञैश्च। (७२)व.३, क.-वृद्धि। (७३)व.१-शर।

(७४)व.१-गाथा। (७५)क.-रष्टालापांश्च, व.२-दुष्ट्वागवां च।

(७६)व.२.३, क.-दींश्च। (७७)व.१.२-सभामुप, व.३-सताप्राग्।

(७८)व.३-या। (७९)व.१-तेजेशेषु च वा रात्रे।

(८०)क.-ष्टेकस्मिन्, व.१-ष्वेकस्मिन्।

(८१)व.१-पर।

(८२)व.३-ततः, व.१-तत्त।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

तेषु कार्यान्यष्टदल^{८३}पद्मान्यन्यै^{८४}र्विचित्रितैः ।

नीराजये^{८५}त्तं मन्त्रैश्च सह मङ्गलपाठकैः ॥२९॥

पूर्वव^{८६}च्चिन्तयेद्राज्यं प्रेषयेद् गुप्तचारकान् ।

^{८७}अन्तः^{८८}पुरं सुप्रविशेन्निय^{८९}म्य त्वङ्गरक्षकान् ॥३०॥

तासां मनोरथान्कृत्वा ^{९०}प्राग्वृत्तं समनुस्मरेत् ।

एवमायुः श्रियं ^{९१}स्वर्गकामी प्रतिदिनं चरेत् ॥३१॥

भूपते^{९२}र्यस्य ^{९३}यस्याश्चा स एव विजयी रणे ।

श्रीमानसावतस्तस्मात् कार्यमश्वादिरक्षणम् ॥३२॥

(८३)क.-पमान्वन्यै, व.२-एव दलयग्न। (८४)व.३-चित्रितैः, क.-र्विचितैः ।

(८५)व.१.२-द। (८६)व.२-न्नयेद्राज्यं ।

(८७)व.२,क.-अन्तपुर। (८८)व.२,क.-पुर।

(८९)क.-मं। (९०)क.-प्रावितं, व.२-प्राञ्छतं, व.३-प्राग्वतं ।

(९१)व.२-स्वर्गं। (९२) व.२-यस्य, व.३,क.-सन्ति ।

(९३)व.२-सन्त्यश्चा ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

१४सूर्ये स्वात्यर्क्षसम्प्राप्ते १५जायन्ते १६बहवो रुजः ।

यदा यदा रोगजननमश्चानामथवा तथा ॥३३॥

स लोकपालरेवन्तपूजाहोमं तु कारयेत् ।

भानुवारेऽ१७जसङ्क्रान्तावयने विषुवद्वये ॥३४॥

दिनक्षये व्यतीपाते द्वादश्यामश्वभे तथा ।

ऐशान्यामष्टभिर्हस्तैश्चतुर्भिर्१८वाथ मण्डपम् ॥३५॥

चतुर्द्वारविधानं तु तोरणाद्यैरलङ्कृ१९तम् ।

तन्मध्ये वेदिकां तस्य पञ्चविंशति१००मानतः ॥३६॥

मण्डपस्य १०१बहिः कुण्डं प्राच्यां पूर्वोक्तलक्षणम् ।

वरयेत् १०२पूर्ववद् विप्रान् स्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥३७॥

(१४)क.-सर्व स्वात्यर्कः । (१५)क.-जयन्ते ।

(१६)व.१-बहवोनिजः, व.२-बहवोनुहः । (१७)व.३, क.-च ।

(१८)क.-वार्थ, व.३-वाथ । (१९)व.२-ताम् ।

(१००)व.१-मांशतः, क.-मांसतः ।

(१०१)क.-वह्निः । (१०२)व.३-(अधिकम्)तु ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

सूर्यपुत्रं हया^{१०३}रूढं पञ्च^{१०४}वक्त्रं ^{१०५}दशावरम्।

^{१०६-१०७}रक्तवर्णाङ्कुशं ^{१०८}खड्गं ^{१०९}रैवतं द्विभुजं स्मरेत्॥३८॥

सूर्यपुत्र नमस्तेऽस्तु नमस्ते पञ्चवक्त्रक।

नमो गन्धर्वदेवाय ^{११०}रैवन्ताय नमो नमः॥३९॥

मन्त्रेणानेन ^{१११}रैवन्तं गन्ध^{११२}वस्त्राक्षतादिभिः।

विधिवद् वेदिकामध्ये ^{११३}तन्दुलोपरि पूजयेत्॥४०॥

परितः स्वस्वमन्त्रैश्च लोकपालांस्तु पूजयेत्।

प्राग्^{११४}मन्त्रजपान् पञ्च ^{११५}रैवन्तं च समन्ततः॥४१॥^{११६}

(१०३)व.२-दशा। (१०४)क.-वाकं।

(१०५)व.३-दशां वरम्, व.२-दशाचरम्।

(१०६)व.२-(लोपः) श्लोकः क्र.-३०क-ड। (१०७)व.३-रक्ता।

(१०८)व.२,३.-खड्ग। (१०९)व.३-रैवन्त। (११०)व.२,३-रैवन्ताय।

(१११)क.-रैवन्त। (११२)व.१,२-र्वश्चाक्षता। (११३)व.१.- तण्डुलो।

(११४)व.३-दं मजपान्, व.१-गजयां। (११५)व.१-रौद्रशाक्तेयवैष्णवाः।

(११६)व.१.- (अधिकम्) सगाणपत्यं सौराश्च रैवन्तस्य समं ततः॥

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

ऋग्वेदादीन् यजु(चतु)र्वेदान् जपेद् द्वारेषु पूर्वतः।

पूर्णकुम्भानुक्तवर्णा^{११७}न् गन्धवस्त्राद्यलङ्कृता^{११८}न्॥४२॥

पञ्चत्वक्पल्लवोपेतान् पञ्चामृतसमन्विताम्।

द्वारेषु स्थाप्य तल्लिङ्गैर्मन्त्रैः कुर्यात्तदर्चनम्॥४३॥

^{११९}रेवन्तपूजामाचार्यः कृत्वा गृह्यविधानतः।

संस्थापयेद् व्याहृतिभिस्तस्मिन्कुण्डे हुताशनम्॥४४॥

ततस्तस्याज्यभागान्तमुख्याहुतिम^{१२०}तन्द्रितः।

अग्नये स्वाहेति हुत्वा घृतेनादौ प्रयत्नतः॥४५॥

रेवन्तपूजामन्त्रेण वाद्यन्तप्रणवेन च।

पलाशसमि^{१२१}दाज्येन पृथगष्टोत्तरं शतम्।

आचार्यो जुहुयाद् ब्रीहि^{१२२}स्तिलान् व्याहृतिभिस्ततः॥४६॥

(११७)क.-वर्णानां च। (११८)व.२-म्।

(११९)क.-रैवन्तं। (१२०)व.१.३,क.-अतिन्द्रितः।

(१२१)व.३-धा।

(१२२)व.३-तिलान्।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

एकरात्रं त्रिरात्रं वा नवरात्रमथाऽपि ^{१२३}वा।

अनेन विधिना कुर्यादेकभक्तो जितेन्द्रियः ॥४७॥

जपादिपूर्वकं सम्यक् कर्ता पूर्णाहुतिं हुनेत्।

ततो मङ्गलघौषैश्च सुनैवेद्यं समर्पयेत् ॥४८॥

ततस्ते हुतशेषेण सह कुम्भोदकेन च।

प्रादक्षिण्यं ब्रजन्तोऽ^{१२४}श्वान् जपन्तो बलिमुत्तमम् ॥४९॥

जीमूतस्ये^{१२५}त्यनूवाकान् ^{१२६}चतुर्दिक्षु विनिक्षिपेत्।

आचार्याय ततो दद्याद् दक्षि^{१२७}णा निष्कपञ्चकम् ॥५०॥

अर्धं वा तद^{१२८}र्धं वा यथा वित्तानुसारतः।

ब्राह्मणेभ्यो ^{१२९}जापकेभ्यः आचार्याय प्रदापयेत् ॥५१॥

(१२३)व.२-च। (१२४)व.२-श्च जपन्तो बलि, क.-श्वान्बलिं।

(१२५)व.१-योत्पनूवाकान्, व.३-त्यक्तवाकान्, व.२-ति तु वाकान्।

(१२६)व.२.३, क.-चतुरो दिक्षु विक्षिपेत्। (१२७)व.३-णां।

(१२८)व.१.३-र्द्धं।

(१२९)व.३, क.-याचकेभ्यः।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

पृथक् पृथक् यथाशक्त्या विशिष्टेभ्यः प्रदापयेत्।

ब्राह्मणान्भोजये^{१३०}च्छक्त्या शान्तिवाचनपूर्वकम् ॥५२॥

एवं यः कुरुते सम्यगश्च शान्तिमनुत्त^{१३१}माम्।

रोगेभ्योऽ^{१३२}श्वाः प्रमुच्यन्ते ^{१३३}वर्धन्तेऽ^{१३४}श्वा दिने दिने ॥५३॥^{१३५}

^{१३६}इषो सितचतुर्दश्यामिन्दुक्षयदिने तथा।

^{१३७}ऊर्जादौ ^{१३८}स्वातिसंयुक्ते तदा दीपावलि^{१३९}र्भवेत् ॥५४॥

तैले लक्ष्मीर्जले गङ्गा दीपावलितिथौ वसेत्।

^{१४०}अलक्ष्मीः परिहारार्थमभ्यङ्गस्नानमाचरेत् ॥५५॥

(१३०)व.२-तत्र। (१३१)व.३,क.-मम्। (१३२)व.२-श्च।

(१३३)व.३,क.-वर्धते। (१३४)व.१.२.३-च

(१३५)व.३-(अधिकम्) ॥ श्रीः ॥

(१३६)व.१-इषे, व.२-इर्ष। (१३७)व.२-कजीदो।

(१३८)क.-स्वानरायुक्ते।

(१३९)व.२-भवेत्।

(१४०)व.१-अलक्ष्मी।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

इन्दुक्षयेऽपि सङ्क्रान्तौ वारे ^{१४१}पातेर्दिनक्षये।

तत्राभ्यङ्गं न दोषाय प्रातः पापापनुत्तये ॥५६॥

सिंह^{१४२}स्थे भास्करे चन्द्रे रोहिणी सहिताष्टमी।

^{१४३}अर्धरात्रियुता यत्र जयन्ती नाम सा तथा ॥५७॥

मासि भाद्रपदे ^{१४४}कृष्णे रोहिणीसहिताष्टमी।

मासि भाद्रपदे शुक्ले पक्षे ज्येष्ठ^{१४५}र्क्षसंयुते।

रात्रौ तस्मिन्दिने ^{१४६}कुर्याज्ज्येष्ठायाः परिपूजनम् ॥५८॥

अर्धरात्रयुतां यत्र ^{१४७}माघे कृष्णचतुर्दशी।

शिवरा^{१४८}त्रिव्रतं तत्र सोऽश्वमेधफलं लभेत् ॥५९॥

(१४१)क.,व.२-याते। (१४२)क.-स्थभास्कर। (१४३)व.१.३-अर्द्ध।

(१४४)क.,व.२-कृष्ण। (१४५)क.-र्क्ष।

(१४६)व.१.२-कुर्यात् ज्येष्ठायाः।

(१४७)क.-मासे।

(१४८)व.३-त्री।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

आषाढसित^{१४९}पञ्चम्यामामं ^{१५०}प्राश्य उपोषितः ।

अर्चये^{१५१}त्षण्मुखं ^{१५२}देवं ऋणरोगविमुक्तये ॥६०॥

तथैव कार्तिके शुक्ले चतुर्थ्या नागपूजनम् ।

पयः प्रदानात्सर्पेभ्यो भयलोभविमुक्तये ॥६१॥

मासि भाद्रपदे ^{१५३}शुक्ले चतुर्थ्या गणनायकम् ।

पूजयेन्मोदकाहारैः सर्वविघ्नोपशान्तये ॥६२॥

माघशुक्ले च सप्तम्यां योऽर्चयेद्भास्क^{१५४}ं नरः ।

आरोग्यश्रियमाप्नोति रोगी रोगात्प्रमुच्यते ॥६३॥

व्यञ्जनोपान^{१५५}हच्छत्रदध्यन्नं कस्पत्रि^{१५६}काम् ।

वैशाख्यां विप्रमुख्येभ्यो धर्मप्रीत्या प्रयच्छति ॥६४॥

(१४९)व.१.२-पञ्चम्या ।

(१५०)व.२-मासंप्राश्य तु योषितः, क.-भाद्राश्यदुपेषितः ।

(१५१)व.२,क.-न्वरामुखं । (१५२)व.३-देवं ऋणरोष, क.-देवं ऋणरोग ।

(१५३)क.-शुक्ल । (१५४)व.२-रत्नतः । (१५५)व.२,क.-हाछत्र ।

(१५६)व.३-कम् ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

विमानकनकच्छत्र^{१५७} चामराप्सरसेवितम्।

दिव्यान्नपान^{१५८} सम्पूर्णं स नरः स्वर्गभोगभाक् ॥६५॥

^{१५९}अश्वयुग्मासि शुक्लायां नवम्यां भक्तितोऽर्चयेत्।

लक्ष्मीं सरस्वतीं ^{१६०}शक्रं धनवान् ^{१६१}विजयी भवेत् ॥६६॥

कार्त्तिक्यां कृत्तिकायोगे ^{१६२}चोपोष्य वृषमुत्सृजेत्।

^{१६३}स्वर्गभाङ् मुक्तिमाप्नोति ^{१६४}पुरारिध्वजदर्शनात् ॥६७॥

हिमाद्रिविन्ध्ययोर्मध्ये भूमिः सूर्यसुतस्य च।

विन्ध्याद्रिगङ्गायोर्मध्ये या भूमिः सा बुधस्य च ॥६८॥

विन्ध्यगोदाव^{१६५}रीमध्ये सुरार्चितवसुन्धरा।

गोदावरीकृष्ण^{१६६}वेण्योर्मध्ये काव्यवसुन्धरा ॥६९॥

(१५७)व.२,क.-वामरा। (१५८)व.२,क.-सम्पूर्ण।

(१५९)व.१-अश्वयुग्मास, क.-अश्वयुङ्मासि। (१६०)व.१.२.३-शस्त्रं।

(१६१)व.२,क.-विजयो। (१६२)क.-चोपोत्र्य। (१६३)व.३-स्वर्गभाक्।

(१६४)व.१.२-मुरारि। (१६५)व.२-रि।

(१६६)क.-वेश्यो, व.१.२-वेण्या।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

या वेण्यालङ्कयोर्मध्ये धरासुतवसुन्धरा।

समुद्र^{१६७}मुद्रितक्षोणी^{१६८}नाथौ सूर्य^{१६९}निशीश्वरौ॥७०॥

^{१७०}यमघण्टां ^{१७१}तोक्ष्यषु युग्मेषु ^{१७२}कन्या^{१७३}कीटातुलाधरा।

कुलीरमृग^{१७४}सिंहाः स्यु^{१७५}श्चैत्राद्याः शून्यराशयः॥७१॥

तुलामृगौ प्रतिपदि तृतीया^{१७६}यां ^{१७७}मृगनक्रौ।

पञ्चम्यां बुधराशी द्वौ सप्तम्यां ^{१७८}चापचन्द्र^{१७९}भौ॥७२॥

(१६७)क.-(त्रुटितम्-लोपः) लक्षोणी.....,

व.२-मुदितः क्षोणि, व.३-मुद्रितक्षोणि।

(१६८)क.-नापौ। (१६९)क.-नीशीश्वरी, व.२-निशाश्वरैः।

(१७०)व.२-यकयौ, व.३-घटीद्यत्यो।

(१७१)व.३-क्ष नृयुग्म, व.२-क्षमनृयुग्मे।

(१७२)व.२-युत्यादिटनुलाधरा। (१७३)व.३-कीटतुलाधराः।

(१७४)क.-सिंहाः स्युश्। (१७५)व.२-चैत्राद्याः।

(१७६)व.३-या। (१७७)व.१-मृगार्कजौ, व.३-मृगाङ्गभे।

(१७८)व.२-वा चन्द्रणेन च। (१७९)व.३-भे।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

नवम्यां हरि^{१८०}कीटौ ^{१८१}द्वौ ^{१८२}चैकादश्यां गुरोर्गृहे।

त्रयोदश्यामन्त्यवृषौ दिनदग्धाश्च राशयः ॥७३॥

मासदग्धा दिनदग्धा राशयो वर्जयेच्छुभे।

अष्टमी नवमी चैत्रपक्षयोरुभ^{१८३}योरपि ॥७४॥

एकादशी च तिथयो मासशून्याश्च पञ्च च।

वैशाखे द्वादशी शून्या पक्षयोरुभयोरपि ॥७५॥

^{१८४}ज्येष्ठत्रयोदशी शुक्लकृष्णपक्षे चतुर्दशी।

आषाढे कृष्णपक्षेऽपि षष्ठी चैवाथ सप्तमी ॥७६॥

श्रावणे च द्वितीया तु तृतीया पक्षयोर्द्वयोः।

^{१८५}प्रौष्ठपद्यां सिते पक्षे द्वितीया प्रथमा तथा ॥७७॥

(१८०)क.-ककौ। (१८१)व.१.-द्वा।

(१८२)व.१.३-वे।

(१८३)व.१-योः पुरा, व.३-योपुरा।

(१८४)व.१.२.३-ज्येष्ठा।

(१८५)व.२,क.-प्रौष्ठपद्यं, व.३-प्रौष्ठपद्या।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

सिते पक्षे ऽ^{१८६}प्याश्वयुजे दशम्येकादशी ^{१८७}परे।

पक्षे ^{१८८}चतुर्थी तिथि^{१८९}यः पञ्चमी षट् तथैव च॥७८॥

कार्तिके मास्यमावा^{१९०}स्या सिते पक्षे चतुर्दशी।

पौषमासे पौर्णमासी वामावा^{१९१}स्या तथैव च॥७९॥

माघे पक्षद्वयोर्मासे सप्तमी चाष्टमी सिते।

नवमी दशमी चैव शून्याख्यास्तिथयश्च याः॥८०॥

अभुक्तमूलजं ^{१९२}पित्र्य^{१९३}मभुक्तपितृधिष्य^{१९४}भम्।

^{१९५}पुत्रीमपि त्यजेद् यद्वा ^{१९६}पितात्यर्थं समाष्टकम्॥८१॥

(१८६)व.२,क.-याश्वयुजे, व.१-याप्याश्वयुजां। (१८७)व.१-तथा।

(१८८)व.३-चतुर्थी। (१८९)पु.-यो, क.,व.३-ये।

(१९०)व.१.२-स्या।

(१९१)व.२-स्या। (१९२)व.२-पित्र्यं, व.३-पुत्र।

(१९३)व.२-अभुक्ता, क.-सभुक्त, व.३-मभुक्ता।

(१९४)व.१.३,क.-जम्। (१९५)व.२-पुत्र।

(१९६)व.२,क.-पितात्यर्थं।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

१९७ ज्येष्ठामूलभयोरन्तरा १९८ लयामोद्भवः शिशुः ।

अभुक्तमूलजः सोऽपि १९९ सार्षपितृभयोरपि ॥८२॥

२०० मूलाद्यपादजौ हन्ति पितरं तु द्वितीय २०१ जः ।

२०२ मातरं २०३ स्वतृतीयोऽर्थान्सुहृदं तु तुरीयजः ॥८३॥

फलं २०४ तदेव २०५ सार्षर्क्षे २०६ प्रतीपा त्वन्त्यपादजः ।

तद्दोषशमनार्थाय शान्तिं कुर्यात्प्रयत्नतः ॥८४॥

ईशानभागे पूर्वे वा २०७ उत्तरे वा स्व २०८ सन्नः ।

मण्डपं चतुरस्रं २०९ च चतुर्हस्तप्रमाणतः ॥८५॥

(१९७)व.३,क.-ज्येष्ठ। (१९८)व.२-लं यमोद्भवः। (१९९)क.-सार्ध।

(२००)व.१-मूलाद्यः। (२०१)व.३-जम्। (२०२)व.२-मातरः।

(२०३)व.१-च स्वतृतीयोर्थं। (२०४)क.-तदैव। (२०५)व.१-सार्षर्क्ष।

(२०६)व.३-प्रतीपात्वत्यपादतः,

व.१-प्रतीपात्वं न्यपादतः, व.२-प्रतीपात्वं न्यपादजः।

(२०७)व.२-नुत्तरे। (२०८)क.-स्वराङ्घ्रितः, व.२-स्वसप्तघ्नितः।

(२०९)व.२-(लोपः)च।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

चतुर्द्वारसमायुक्तं तोरणाद्यैरलं^{२१०}कृतम्।

गोमयेन ^{२११}वानुलिप्ते^{२१२}न ^{२१३}चतुरस्रे च मण्डपम्॥८६॥

पूर्वोक्तलक्षणोपेतं कुण्डमीशानतो बहिः।

सुवर्णेन ^{२१४}प्रमाणेन तदर्धोऽर्धेन वा पुनः॥८७॥

यथा वित्तानुसारेण प्रति^{२१५}मां ^{२१६}निर्ऋतेः सुधीः।

उदुम्बरवटाश्वत्थप्लक्षा^{२१७}प्रत्त्वक् ^{२१८}सपल्लवम्॥८८॥

शतौषधीमूलशङ्खनवरत्नानि मृत्तिका।

पञ्चामृताम्बुसद्बीजं कुङ्कुमं रोचनं फलम्॥८९॥

(२१०)व.२-कृताम्। (२११)व.३-नानु।

(२१२)क.-तु। (२१३)व.१.२-चतुरस्रं।

(११४)पु.-प्रमाणैव, व.३,क.-प्रधानेन।

(२१५)व.१-मा।

(२१६)व.१-निर्ऋतः, व.२,क.-निर्ऋते।

(२१७)व.३-क्षत्वक्।

(२१८)व.१.२,क.-पल्लवम्।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

२१९ कुष्ठं २२० मांसी हरिद्रे द्वे मुरा शैलेयचन्दनम्।

२२१ वचार्कचोरकं २२२ मुस्ता २२३ सर्वोषध्यो दशैव हि ॥१०॥

गजाश्वरथवल्मी २२४ कसङ्गमस्थानसम्भवा।

२२५ क्षुद्रगोरजनगरद्वार २२६ तश्चाष्टमृत्तिका ॥११॥ २२७

तिलमाषव्रीहि २२८ यवा गोधूमानि प्रियङ्गवः।

चणकैः सहिताश्चाष्टौ सद्बीजाख्यानि सर्वदा ॥१२॥

(२१९)व.१-कुष्ठं। (२२०)व.३-मांसं।

(२२१)व.१-वचाचम्पक। (२२२)व.२-मुला।

(२२३)व.२.३,क.-सर्वो। (२२४)व.१-कं।

(२२५)व.३-द्रद, व.१-हृद। (२२६)व.१.३-तश्चाष्ट।

(२२७)व.३-(पुनरोक्तिः) श्लोकः क्र.९०क (पञ्चामृताम्बुसद्बीजं.....)

तः श्लोकः क्र.९१ड (..... सर्वोषध्या दशैव हि) पर्यन्तम्।

(२२८)क.-जवा।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

२२९ ब्राह्मणाः श्रोत्रियाश्चाष्टौ २३० द्वादशास्त्वथ २३१ षोडश।

ततस्तान्वरयेत्कर्ता स्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥१३॥

२३२ ईशानादिचतुष्कोणे २३३ कलशान् जलपूरितान्।

पूर्वोक्तद्रव्यसंयुक्तान्स्थापयेद्रक्तवर्णकान् ॥१४॥

२३४ शतच्छिद्रं बृहत्कुम्भं स्थापयेत् २३५ तन्दुलोपरि।

स्थापयेन्मण्डपे मध्ये खड्ग २३६ चर्माग्रदंष्ट्रि २३७ णः ॥१५॥

मोषुणश्चेति मन्त्रेण निर्वहति २३८ चार्चयेत्ततः।

शुक्लाक्षताम्बरैः षोडशोपचा २३९ रांश्च कारयेत् ॥१६॥

(२२९)व.१-ब्राह्मणान् श्रोत्रियांश्चाष्टौ, व.२-ब्राह्मणान् श्रोत्रियान् वाष्टौ।

(२३०)व.१-द्वादशां। (२३१)क.-षोडशः, व.१-षोडशात्।

(२३२)क.-इनादि।

(२३३)व.१-ऽष्टब्रणान् जलपूरितान्, व.२-ष्वजलान्जलपूरितान्,

व.३-ष्वब्रणान् जलपूरितान्।

(२३४)व.१-शता। (२३५)व.३-तण्डुलोपरि। (२३६)क.-वर्माग्र।

(२३७)व.१.२.३-णाम्। (२३८)व.२-वार्चये। (२३९)व.२-रान् च।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

दधिमध्वाक्षतैः कुम्भास्त्वस्त्रैस्तल्लिङ्गमन्त्रकैः ।

^{२४०}गन्ध^{२४१}पुष्पैश्च धूपाद्यैरर्चयेत्कुश^{२४२}पूर्वकैः ।

रुद्रेण क्रमशो भद्रा ^{२४३}अग्निसूक्तेन भक्तितः ॥९७॥

आनो भद्रा अनेनैव ^{२४४}पूर्वसूक्तेन चार्चयेत् ।

प्रसिद्धा ^{२४५}रुद्रसूक्त^{२४६}स्य ऋषिच्छन्दोऽधि^{२४७}दैवताः ॥९८॥

भद्रा अग्नेश्च सूक्तस्य ^{२४८}आद्यर्चो द्विजगत्यकाः ।

ततो ^{२४९}दशर्चोऽनुष्टुभ्यो वाम^{२५०}देवोऽग्निदेवताः ॥९९॥

(२४०)क.-(लोपः) श्लोकः क्र.९८ प्रथमः पङ्क्तिः (दधिमध्वा...) ।

(२४१)व.१-पुष्पैः सुधूपाद्यै । (२४२)व.१-कूर्चकैः ।

(२४३)व.१.२-अग्ने । (२४४)व.३-पूर्वसूक्तेन, व.१.२-पुरुषसूक्तेन ।

(२४५)व.२-नुद्र । (२४६)व.२-ख्य, व.१-श्च ।

(२४७)व.१-देवता, व.३-देवताः ।

(२४८)व.१-आद्यबोद्धिजगत्यकाः, क.-आद्यबोधिजगत्यका ।

(२४९)क.-दशेर्वेति, व.२-दशेर्वोनु, व.३-दशेर्वेति ।

(२५०)व.१-देवाग्नि ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

आनो भद्राश्च सूक्तस्या^{२५१}द्याः पञ्च सप्त ऋषीन्।

जगत्यश्च विराट् सप्त शेषास्तिस्रस्त्वनुष्टु^{२५२}भः ॥१००॥

^{२५३}रपुगणश्च पुत्र^{२५४}श्च ^{२५५}गौतमश्च ^{२५६}रवी उभौ।

^{२५७}देवताश्च तथा ^{२५८}विश्वेदेवास्तत्रैव कीर्तिताः ॥१०१॥

चतुर्थ^{२५९}र्चोऽनुष्टुभः पुरुषसूक्त^{२६०}स्य आदितः।

द्वौ ^{२६१}ऋचौ ^{२६२}त्रिष्टुभौ ज्ञेयौ ऋषिर्नारायणः स्मृतः ॥१०२॥

देवता परमपुरुषः सूक्तं नारायणात्मकम्।

मोषूणस्त्विति मन्त्रस्य ऋषिः पुस्कण्ड^{२६३}संज्ञितः ॥१०३॥

(२५१)व.१.३-द्यः। (२५२)व.३-भाः।

(२५३)व.३-रघुगणश्च, व.१-नारद्यगणय, व.२-नरंद्यगणय।

(२५४)व.१-(लोपः)श्च। (२५५)व.१-स्वर्गेति मश्वेषं।

(२५६)व.३-ऋषी। (२५७)व.१-दैवताश्च, क.-देवर्तश्च।

(२५८)व.२.३,क.-विश्वदेवास्। (२५९)व.१-वो।

(२६०)व.३-स्यादितः। (२६१)व.२-हवौ।

(२६२)व.१.२, पु.-नुष्टुभौ। (२६३)व.३-संज्ञिता।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

निर्ऋतिर्देवता तस्य गायत्री^{२६४}क्लेश^{२६५}मोचनी।

^{२६६}यत्सूक्तं यदी^{२६७}शश्चोक्तं तदीशा^{२६८}चार्यको जपेत्॥१०४॥

मूलं प्रजा^{२६९}मीति मन्त्रस्य^{२७०}द्वयस्योत्कणको ऋ^{२७१}षिः।

निर्ऋतिर्देवता त्रिष्टुप्छन्दो दोषापमोचनी॥१०५॥

^{२७२}मूलं प्रजामीत्यष्ट शक्त्यर्चार्यको^{२७३}जपेत्।

दुर्गाश्च ग्रहविघ्ने^{२७४}शलोकपालांश्च पूजयेत्॥१०६॥

स्वगृह्योक्तविधानेन कुण्डेऽग्निं स्थापयेत्ततः।

^{२७५}प्रजापतये स्वाहेति मखान्ते जुहुयाद्यमम्॥१०७॥

(२६४)व.३-(पुनर्लेखनम्)गायत्री।(२६५)व.१.२-मोचिनी।

(२६६)व.१.२-यमुक्तं।(२६७)व.३-(लोपः) शश्चोक्तं तदी।

(२६८)व.२,क.-वार्जको, व.३-वार्यको।

(२६९)व.२.३-मिति।(२७०)व.२-द्वयं।(२७१)क.,व.२-षि।

(२७२)क.-शूल।(२७३)व.१-यजेत्।

(२७४)क.-न्द्रा।

(२७५)व.३-प्रजापत्यये।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

मूलाय स्वाहा प्रजापतये^{२७६}त्युपहोममन्त्रौ।

पलाश^{२७७}समिदाज्येन^{२७८}त्वेनेनाष्टसहस्रकम्॥१०८॥

अथवाष्टोत्तरशतं प्रत्येकं जुहुयात्ततः।

^{२७९}मूलं प्रजामित्यष्टभिर्वाकै^{२८०}र्मन्त्रद्वयेन^{२८१}वा॥१०९॥

सावित्र्यसौम्यनैर्ऋत्यमन्त्रैरश्वत्थसम्भवैः।

समिद्धिश्च तिलव्रीही^{२८२}न् हुत्वा व्याहृतिभिस्ततः॥११०॥

पूर्णाहुतिं च जुहुयाज्ज^{२८३}पादीनां च पूर्वकम्।

ततो मङ्गलघोषैश्च स्नानकर्म समाचरेत्॥१११॥

आद्य^{२८४}पादेऽपितुर्गण्डे^{२८५}त्रयाणामभिषेचनम्।

^{२८६}इतरत्र शिशोर्मातुरभिषेकं च कारयेत्॥११२॥

(२७६)व.३,क.-(अधिकम्)स्वाहा। (२७७)व.३-समिद्याज्येन।

(२७८)व.१.२-तेनैनाष्ट। (२७९)व.१-मूल। (२८०)व.३-र्मन्त्रे।

(२८१)व.३-च। (२८२)व.१-जुहुत्वा। (२८३)व.३-यादिनां।

(२८४)व.३-पाते। (२८५)क.-नृपाणा।

(२८६)व.३-दत्तरत्न।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

२८७ धारयित्वा २८८ बृहत्कुम्भं शतच्छिद्रं समाहितः ।

अभिषेकं ततः कुर्याद^{२८९}नेनैव तु कर्मणा ॥११३॥

निर्ऋतिः प्रीयतामिति अनेनैव तु वाच^{२९०}येत् ।

आचार्याय वृषं ^{२९१}लोहपिण्डं दद्यात्सदक्षि^{२९२}णम् ॥११४॥

आचार्येभ्यो ब्राह्मणेभ्यो दद्याच्छक्त्या च दक्षिणाम् ॥११५॥

श्रोत्रियाय विशिष्टाय ब्राह्मणाय कुटुम्बिने ।

वस्त्रालङ्कारसंयु^{२९३}क्तां धेनुं दद्यात्पय^{२९४}स्विनीम् ॥११६॥

ब्राह्मणान् भोजयेत्पश्चाद्भयलोभविवर्जितः ।

^{२९५}एवं यः ^{२९६}कुरुते ^{२९७}शान्तिं गण्डदोषात्प्रमुच्यते ॥११७॥

(२८७)क.-वारयित्वा । (२८८)व.२,क.-बृहद् कुम्भं ।

(२८९)व.१.२,क.-नैनैव । (२९०)क.,व.३-रेत् । (२९१)व.२-लोहं ।

(२९२)व.२,क.-णाम् । (२९३)व.२-क्त, व.१-क्तं ।

(२९४)व.१-स्विनीम्, व.२-स्विनी । (२९५)पु.-(लोपः)एवं यः ।

(२९६)क.,पु.,व.२-शान्तिकं ।

(२९७)व.२-शान्तिः, व.३,क.-शान्ति ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

एतत्सर्वं सार्पभेऽपि समानं किञ्चिदुच्यते।

सर्पेभ्यः स्वाहेति मन्त्रं ^{२९८}मखान्ते जुहुयात्ततः ॥११८॥

आश्लेषाभ्यः स्वाहा दन्दशूकेभ्यः स्वाहेत्युपहोमः।

^{२९९}मन्त्रौ ^{३००}सर्पेभ्य इत्यष्टौ ^{३०१}वाक्यैः कार्यं तु पूर्ववत् ॥११९॥

^{३०२}तेषामास्तिक ऋषि^{३०३}स्त्रिषु सर्पाश्च देवताः।

नमोऽस्तु ^{३०४}सर्पेभ्यो ^{३०५}इत्युपचारांश्च कारयेत् ॥१२०॥

षष्ठाष्टरिः फगश्चन्द्रः क्रूरैश्च युतवीक्षितः।

जातस्य मृत्युदः ^{३०६}सद्य अष्ट^{३०७}वर्षैः शुभेक्षितः ॥१२१॥

(२९८)क.-मखन्ति। (२९९)व.१-मन्त्रैः, (३००)व.१.३-(अधिकम्)इदं।

(३०१)क.-वाक्यं। (३०२)व.२-तेषां मास्तीक, क.-तेषामास्तिक।

(३०३)व.१.२-स्त्रिषुप्सर्पाश्च, क.-स्त्रिष्टप्सर्पाश्च।

(३०४) व.१.३-सर्पेभ्य।

(३०५)व.२-पयः धाराश्च कारयेत्।

(३०६)व.३-सद्यः, व.२-सप्त।

(३०७)व.१-वर्षे।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

शशिवन्मृत्यु^{३०८}दाः सौम्याश्चे^{३०९}द्वक्राः क्रूरवीक्षिताः ।

शिशोर्जातस्य मासेन ^{३१०}लग्नसौम्येषु निर्जिते ॥१२२॥

यस्य जन्मनि धिष्ण्येषु ^{३११}सूर्यार्कीन्दुकुजेष्वपि ।

^{३१२}जातं पितृ^{३१३}जनित्री च ^{३१४}भ्रातापि ^{३१५}निधनं गतः ॥१२३॥

पापेक्षि^{३१६}तो युतो ^{३१७}भौमो ^{३१८}लग्नगो न शुभेक्षितः ।

मृत्युदस्त्वष्टमस्थोऽपि सौरिणार्केण वा युतः ॥१२४॥

पापान्वितः ^{३१९}शशी धर्मद्वून^{३२०}लग्नगतो यदि ।

शुभैरवीक्षितयुतस्तदा मृत्युप्रदः ^{३२१}शिशुः ॥१२५॥

(३०८)व.२.३,क.-दा। (३०९)व.२,क.-वक्रः।

(३१०)व.१-लग्ने, व.३-लग्नात्, क.-लग्ना।

(३११)व.३-सौर्येकेन्दु, व.२-सूर्यार्केन्दु। (३१२)व.३-जातः।

(३१३)क.-नेत्रीक, व.२-निस्त्री च। (३१४)व.२,क.-त्रतापि।

(३१५)क.-निधना। (३१६)व.२-ते। (३१७)क.-सौम्य।

(३१८)व.२-लग्ने। (३१९)व.२-शशि।

(३२०)व.२-लग्ने गता। (३२१)व.१.२-शिशोः।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

सन्ध्यायां चन्द्रहोरा^{३२२}द्यैर्गण्डान्तं निधनाय वै।
प्रत्येकं चन्द्रपापैश्च केन्द्रगै^{३२३}स्तु विनाशदः॥१२६॥
^{३२४}आरभ्य मण्डला^{३२५}र्धात्तु मानात्सन्ध्या त्रिनाडिका।
तथैवार्धोदयात्पूर्वं प्रातः सन्ध्या त्रिनाडिका॥१२७॥
चक्रे पूर्वापरार्धेषु क्रूरसौम्येषु कीट^{३२६}भैः।
^{३२७}लग्नगे निधनं याति लग्नस्थाभि^{३२८}मुखैरधैः॥१२८॥
लग्नसप्तम^{३२९}गौ पापौ चन्द्रोऽपि क्रूरसंयुतः।
यदा त्ववीक्षितः सौम्यैः शीघ्रान्मृत्युर्भवेत्तदा॥१२९॥
^{३३०}क्षीणे शशिनि लग्नस्थे पापैः केन्द्राष्टसंस्थितैः।
यो जातो मृत्युमाप्नोति सोऽचिरायुर्न संशयः॥१३०॥

(३२२)व.१.२-यां। (३२३)व.१-स।

(३२४)व.१.२-अरि (आरभ्य स्थाने)।

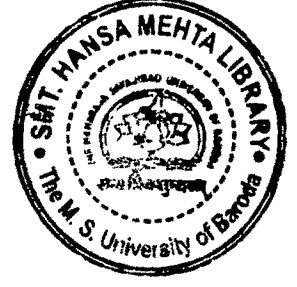
(३२५)व.१-र्द्धास्तत्, व.२-र्द्धास्ता, क.-र्द्धास्त। (३२६)व.१-भै।

(३२७)व.२,क.-लग्ने। (३२८)व.२-मुखे रधैः, क.-मुखै रथैः।

(३२९)व.२-गो। (३३०)व.२-जीर्णे।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥

(अध्यायः ४९)

पापयोर्मध्यगश्चन्द्रो लग्ना^{३३१}द्वधान्त्यसप्तमः।

अचिरान्मृत्युमाप्नोति यो जातः^{३३२}स शिशुस्तदा॥१३१॥

पापद्वयमध्यगते लग्ने^{३३३}चन्द्रसमाश्रिते।

सप्ताष्टगेन पापेन मात्रा सह मृतः शिशुः॥१३२॥

खौ पापान्विते ग्रस्ते यदा लग्नं समाश्रिते।

अष्टमस्थेन भौमेन शस्त्रकृन्मरणं तयोः॥१३३॥

शनैश्चरार्कभौमेषु रिःफधर्माष्टमेषु^{३३४}च।

शुभैरवीक्ष्यमाणेषु यो जातो निधनं गतः॥१३४॥

पापेक्षितयुतास्त्वेते योगाश्चोक्तफल^{३३५}प्रदाः।

सौम्येक्षितयुतास्तेऽपि सर्वथा^{३३६}विफलप्रदाः॥१३५॥

एकोऽपि^{३३७}ज्ञेयशुक्राणां लग्नात्केन्द्रगतो यदि।

अरिष्टं निखिलं हन्ति तिमिरं भास्करो यथा॥१३६॥

(३३१)व.१-द्वादश, व.२-द्वाद्वान्त्य। (३३२)क.-(लोपः)स।

(३३३)व.२-चन्द्रं, व.१-चन्द्रे। (३३४)व.२-वा। (३३५)व.२-प्रदः।

(३३६)व.२-विफला। (३३७)व.१.२-ज्ञार्य।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

एक एव बली जीवो लग्नस्थो रिष्टसञ्च^{३३८}यः ।

हन्ति पापचयं भक्त्या ^{३३९}प्रणामः शूलिनो यथा ॥ १३७ ॥

एक एव हि लग्नेशः केन्द्रसंस्थो बलान्वितः ।

अरिष्टं निखिलं हन्ति पिनाकी त्रिपुरं यथा ॥ १३८ ॥

शुक्लपक्षे क्षपाजन्मलग्ने सौम्यनिरीक्षिते ।

विपरी^{३४०}ते कृष्णपक्षे तथारिष्टविनाश^{३४१}नम् ॥ १३९ ॥

यस्य जन्मनि तुङ्गस्थाः स्वक्षेत्रस्थापिते ग्रहाः ।

चिरायुषं ^{३४२}शिशुजा^{३४३}तं ^{३४४}कुर्वन्त्यष्टमगा यदि ॥ १४० ॥

दक्षः सूरूपः ^{३४५}सुभगो मतिमान्भूषणप्रियः ।

अङ्गनावल्लभः शूरो नरो जातश्च दस्त्रभे ॥ १४१ ॥

(३३८)व.१-यम् । (३३९)व.२.३,क.-प्रणाम । (३४०)पु.-त ।

(३४१)नः । (३४२)व.१-शिशुं ।

(३४३)व.२-तां ।

(३४४)क.- (अधिकम्)तं ।

(३४५)व.१.२-शुभगो ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

३४६ कामोपचारकुशलः सत्यवादी दृढ^{३४७}व्रतः ।

३४८ लघुभुक्सत्यवान्धीर^{३४९}स्त्वरोगो याम्यधिष्यजः ॥१४२॥

तेजस्वी ^{३५०}मतिमान्दान्तो बहुभुक्प्रमदाप्रियः ।

३५१ गम्भीरकुशलो मानी शुचिर्वह्निभसम्भवः ॥१४३॥

३५२ शूरसुस्थिरधीर्मानी भोगभावसुरतप्रियः ।

३५३ प्रियवाक् चतुरो दक्षस्तेजस्वी ब्राह्मधिष्यजः ॥१४४॥

उत्साही चपलो भीरुर्धनी सामप्रियः शुचिः ।

आगमज्ञः शुचिर्विद्वान्पटुः सौम्यर्क्षसम्भ^{३५४}वः ॥१४५॥

(३४६)व.२.३,क.-कामोद्यचार। (३४७)व.२-व्रतम्।

(३४८)व.२-लसुभुक्तु, व.१-लघुभुक्तु। (३४९)व.१-स्त्वरोगी।

(३५०)व.१-सारवान् दाता।

(३५१)व.१-(लोपः)श्लोकः क्र.१४४क तः श्लोकः क्र.१४६ब पर्यन्तम्।

(३५२)व.२-शूरं।

(३५३)व.२-(लोपः)श्लोकः क्र.१४५क पश्चात् श्लोकः क्र.१४६क पर्यन्तम्।

(३५४)व.२, क.-वम्।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

अविचारपरः ^{३५५}शूरः क्रयविक्रयनैपुणः ।

^{३५६}गर्वी हिंस्रश्चण्डरतिः कृतघ्नः शिवधिष्यजः ॥१४६॥

दुर्मेधावान्दर्शनीयः स्त्रीप ^{३५७}रः श्लेष्म ^{३५८}लोचनः ।

^{३५९}सहिष्णुरल्पसन्तुष्टः शीघ्रगोऽदितिधिष्यजः ॥१४७॥

^{३६०}सुभगः पण्डितः शूरो ^{३६१}दयालुर्धार्मिको धनी ।

कला ^{३६२}भिज्ञः सत्यरतः कामी पुष्यर्क्षजोऽलसः ॥१४८॥

धूर्तः शूरः क्रूरचेष्टः परदाररतः शठः ।

^{३६३}अवक्रो व्यसनी दान्तः सार्पनक्षत्रजो नरः ॥१४९॥

^{३६४}शूरः स्थूलहनुः ^{३६५}कोपी ^{३६६}वक्ता क्लेशसहः प्रभुः ।

^{३६७}सुरगुरावनुरतस्तेजस्वी पितृधिष्यजः ॥१५०॥

(३५५)व.१.२-(अधिकम्) परः । (३५६)व.१-मर्षी, व.२-मर्या ।

(३५७)व.१-र । (३५८)क.-लोटनः । (३५९)व.१-सर्वाहनुरल्प ।

(३६०)व.१-शुभगः । (३६१)व.१-क्रिपालु । (३६२)व.१.२-विज्ञः ।

(३६३)व.१-आवक्र । (३६४)सूरः । (३६५)क.-कोपि ।

(३६६)व.१,क.-वक्रात्क्लेश । (३६७)व.२-सुरगुर्वनुरतः, व.१-शूरगुर्वनुरतः ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

द्युतिमान्नटनो दाता नृपः शास्त्रविशारदः ।

कार्याकार्यविचारज्ञः पूर्वाभाग्यर्क्षसम्भवः ॥१५१॥

जितशत्रुः सुखी भोगी प्रमदामदनः कविः ।

कलाभिज्ञः सत्यरतः सुविद्वानर्यमर्क्षजः ॥१५२॥

मेधावी तस्करोत्साही परकार्यरतोऽ^{३६८}टनः ।

परंतपः कार्यकुशलः स्त्रीलोलः सूर्यधिष्यजः ॥१५३॥

^{३६९}चित्रमाल्याम्बरधरः कामशास्त्रविशारदः ।

^{३७०}द्युतिमान्धनवान्भोगी पण्डितस्त्वष्ट्र^{३७१}धिष्यजः ॥१५४॥

धार्मिकः प्रियवा^{३७२}क्यार्थः क्रयविक्रयनैपुणः ।

कामी ^{३७३}चरसुतो ^{३७४}दाता ^{३७५}विद्यावान्मारुतर्क्षजः ॥१५५॥

(३६८)व.२,क.-नटः । (३६९)क.-चित्रि ।

(३७०)क.-क्रमिमान् । (३७१)क.-जो नरः ।

(३७२)व.१-क्यर्थः । (३७३)क.-वरयुतो ।

(३७४)व.१-दान्तो, व.२-दान्ते ।

(३७५)व.२-विवादोन् ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

अल्प^{३७६}सूर्या^{३७७}परः ^{३७८}श्लक्ष्णो ^{३७९}मायापटुररिन्दपः ।

जितेन्द्रियोऽ^{३८०}र्थवांल्लुब्धो ^{३८१}विशाखी ऋक्षसम्भवः ॥१५६॥

आढ्यः ^{३८२}क्षुधानुरटनो विदेश^{३८३}स्थोऽङ्गनाप्रियः ।

नृपार्चितश्छन्नपापः पिङ्गलो मैत्रधिष्ण्यजः ॥१५७॥

बहुव्ययपरः ^{३८४}क्लेशसहः ^{३८५}कामी दुरासदः ।

क्रूरचेष्टो ^{३८६}मृषाभाषी धनवान्निद्रधिष्ण्यजः ॥१५८॥

हिंस्त्रो मानी धनी भोगी पर^{३८७}कार्यप्रतारकः ।

^{३८८}मिथोऽपचारी स्त्रीलोलः श्लक्ष्णो निर्ऋतिधिष्ण्यजः ॥१५९॥

(३७६)व.२,क.-सूर्या। (३७७)क.-पर। (३७८)क.-श्लक्ष्णो।

(३७९)क.-गायोपसि, व.२-प्रायोपमिरिन्दपः।

(३८०)व.२,क.-र्घ। (३८१)व.१.२-विशाखा।

(३८२)व.१.२-क्षुधालु। (३८३)व.२,क.-गता प्रियः।

(३८४)व.१-क्लेशः सहः। (३८५)व.२-कामीदुरामचचदः।

(३८६)व.२-तृषा। (३८७)व.१-कार्ये। (३८८)व.२-मिथ्यो।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

सुकलत्रः कामचारः कुशलो ^{३८९}दृढसौहृदः ।

^{३९०}क्लेशयुगवीर्यवान्मानी तोयनक्षत्रसम्भवः ॥१६०॥

कृतज्ञो धार्मिकः शूरो बहुमित्रो विनीतवान् ।

सुकलत्रः सुपुत्राढ्यो ^{३९१}वैश्वदेवर्क्षसम्भवः ॥१६१॥

^{३९२}उदारः ^{३९३}वीरः ^{३९४}श्रुतवान् श्रीमान्वक्ता धनान्वितः ।

कार्यकृतसुरताभिज्ञो धार्मिकः श्रवणर्क्षजः ॥१६२॥

धार्मिको व्यसनी लुब्धो नृत्यगीताङ्गनाप्रियः ।

सामैकसाध्यस्तेजस्वी वीर्यवान् वसुधिष्णयजः ॥१६३॥

प्रजावान्धार्मिको वक्ता जितशत्रुः सुखी प्रभुः ।

स्वसहोत्स्या(त्सा)ग्रजः कामी ^{३९५}ह्याहिर्बुध्न्यर्क्षसम्भवः ॥१६४॥

(३८९)क.-विदृशोद्भिदः, व.२-विदृशोसुहृदः । (३९०)व.१.२-शुक्लेश ।

(३९१)व.२,क.-वेश्व । (३९२)क.-दारः, व.१-उदारो ।

(३९३)व.२-(लोपः)वीर, व.१-वीरः, क.-पारः ।

(३९४)व.१-सुतवान् ।

(३९५)व.१-वाहिर् ।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

रूपवान्धनवान्भोगी पण्डितोऽ^{३९६}न्यजनार्थभुक्।

कामी ^{३९७}दुर्गार्चितः शूरः पौष्णजः परदेशगः ॥१६५॥

जन्मभे जन्मसमये पापग्रहसमन्विते।

गुणाश्च निर्गुणाः सर्वे गुणायुक्ते गुणाः शुभाः ॥१६६॥

^{३९८}स्तेनः स्तेनाधिपो ^{३९९}वापि तच्चि^{४००}त्तो लोलु^{४०१}पोऽटनः।

स्त्रीलोलश्चपलो दक्षो मानी च प्रथमांशजः ॥१६७॥

भोक्ता शूरः कार्यदक्षो सहिष्णुर्वीर्यवान्प्रभुः।

परंतपः कार्यदक्षो द्वितीयद्वादशांश^{४०२}जः ॥१६८॥

^{४०३}पण्डितो विबुधानीको मान्यो गुणविभूषणः।

सौभाग्यसत्यसम्पन्नस्तृतीयद्वादशांशजः ॥१६९॥

(३९६)व.२-न्यत्यज्ञनार्थभुक्। (३९७)व.२-दुर्गन्धितः।

(३९८)व.२-हस्तेनस्तेनाधिपो। (३९९)व.२-चापि।

(४००)व.१-त्ता। (४०१)व.१.२-पाटनः।

(४०२)व.२-कः।

(४०३)व.१.२-(लोपः)श्लोकः क्र.-१६९।

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

कलत्रधन^{४०४}पुत्री च श्रीमान् स्त्रीविजितः सुखी।

भूषणाढ्योऽलसो मानी कर्कटद्वादशांशजः ॥१७०॥

नृपो नृपोपमो वापि श्रीमान्भोगी जितेन्द्रियः।

नीतिज्ञः कार्यकुशलो बन्धुद्विद् पञ्चमांशजः ॥१७१॥

परकार्येषु निरतः परगाथानुवादकः।

स्त्रीनिर्जितो नटो भोगी चपलो वृश्चिकांशजः ॥१७२॥

^{४०५}प्रेष्यो^{४०६} नटो कलाभिज्ञो स्त्रीलोलो लिपिलेखकः।

कार्यवान् चपलो ^{४०७}भीरुर्वदान्यो धनुरंशजः ॥१७३॥

पापाभिनिरतः पापकर्मणामधिपोऽथवा।

स्त्रीलोलश्चार्थवान्भोगी वक्ता च मकरांशजः ॥१७४॥

जीवहिंसा^{४०८}परः क्रोधी परदाररतोऽटनः।

बन्धुद्विद् ^{४०९}हार्यकुशलः कलाभिज्ञो घटांशजः ॥१७५॥

(४०४)व.१ पुत्रांश्च, व.२-पुत्रान् च। (४०५)व.१-प्रेक्षो।

(४०६)व.१.२-टनः। (४०७)व.१-भीतुर्।

(४०८)व.२-परा। (४०९)व.१-हनु।

॥ कश्यपसंहिता ॥

॥ मिश्रकाध्यायः ॥ (अध्यायः ४९)

धीमान्भोगी कलाभिज्ञः ^{४१०}श्रीमान्व^{४११}क्ताङ्गनाप्रियः ।

^{४१२}गृहीतवचनः शूरो दाता मीनांशसम्भवः ॥ १७६ ॥

रम्यैरेकोनपञ्चाशदध्यायैः कश्यपाह्व^{४१३}या ।

संहिता निर्मिता सम्यक् कश्यपब्रह्म^{४१४}णाह्वया ॥ १७७ ॥

^{४१५} ॥ इति श्रीकश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां
मिश्रिकाध्याय एकोनपञ्चाशत्तमः ॥ ॥ ४९ ॥ ^{४१६}

(४१०) व. २-सामान् । (४११) व. १, क.-वक्राङ्गना । (४१२) क.-गृहतं ।

(४१३) व. १-याः । (४१४) व. १-णोह्वया ।

(४१५) व. १-॥ आदितः श्लोकः ॥ इति श्रीमन् कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायां मिश्रकाध्यायः समाप्तः ॥,

व. २-॥ आदितः श्लोकः ॥ इति श्रीमन् कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां

महासंहितायां मिश्रकाध्यायः ॥,

क.-इति कश्यपब्रह्मर्षिविरचितायां महासंहितायां मिश्रिकाध्याय समाप्तः ॥

(४१६) व. १-शुभमस्तु संवत् १७८५ वैशाख पुरुषोत्तम मासे शु. ५ गुरौ ।

व. २-॥ समाप्तः ॥ १५०१, क.-श्रीरामः शुभम् प्रवीरे ३० ।